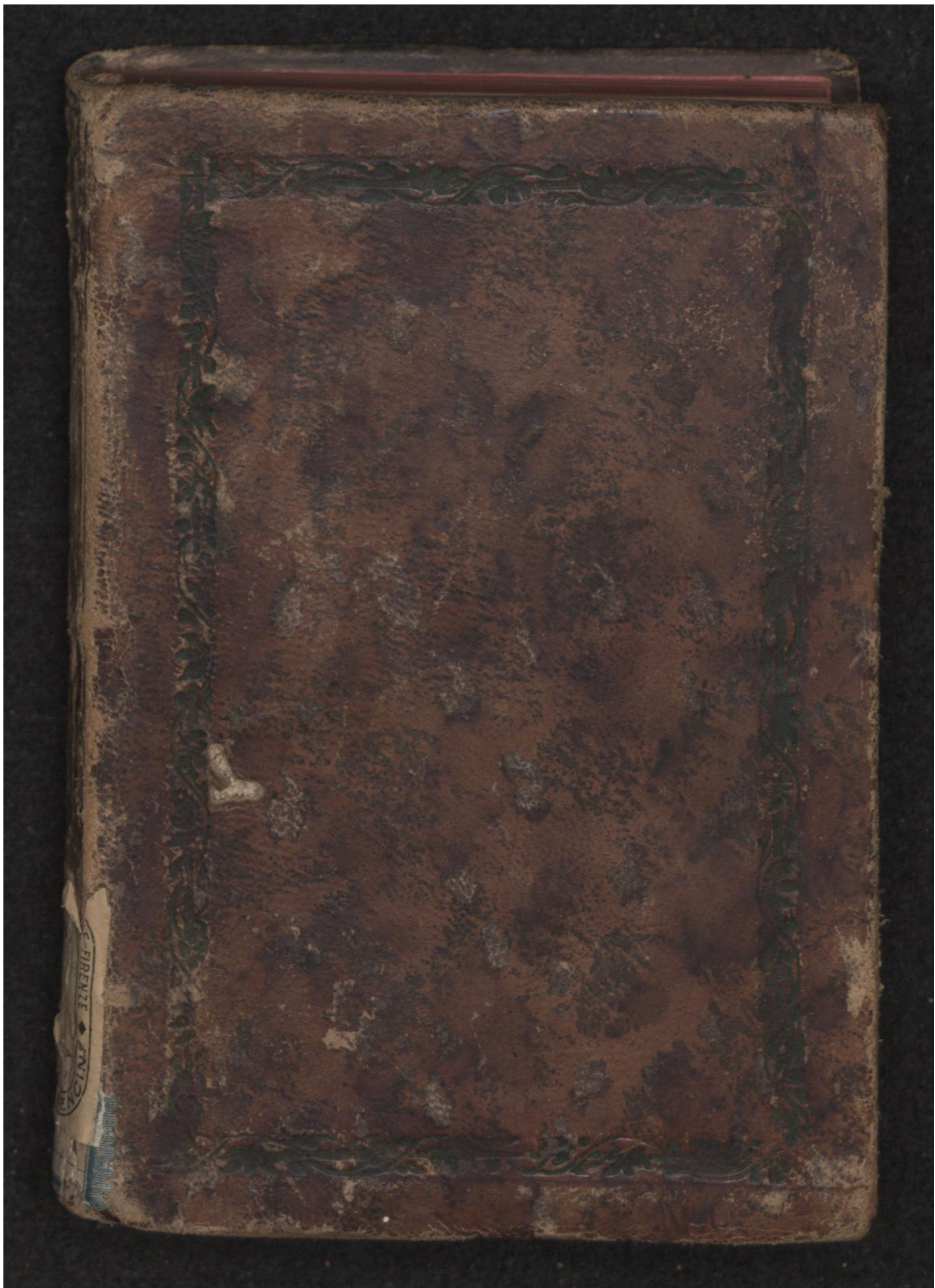
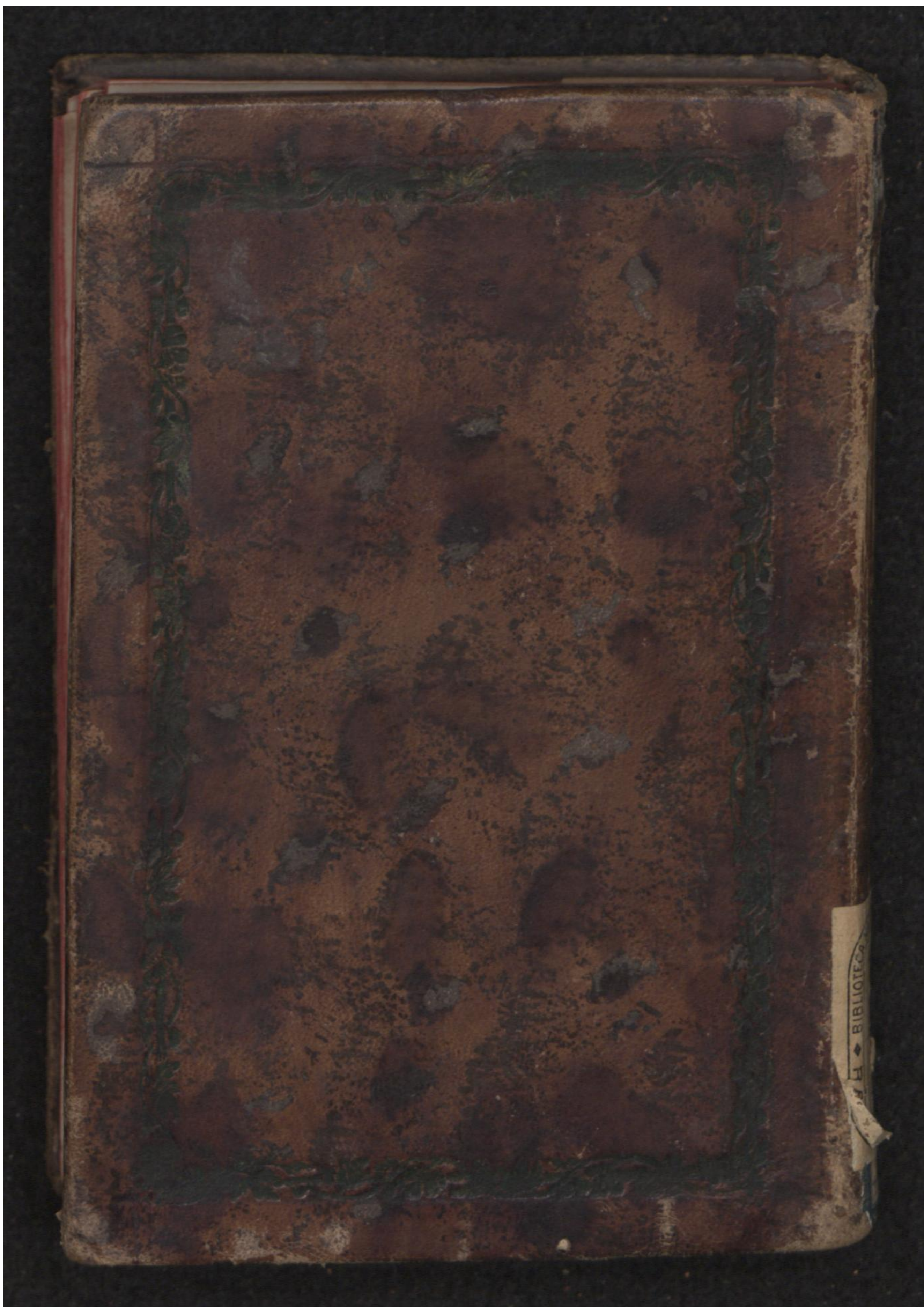
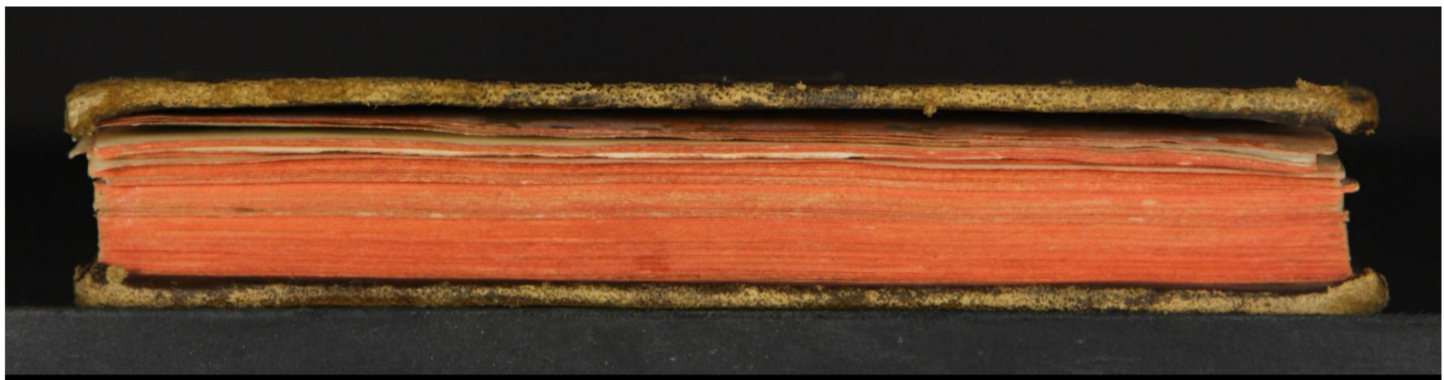

FIRENZE

ALDINI
III
5
40

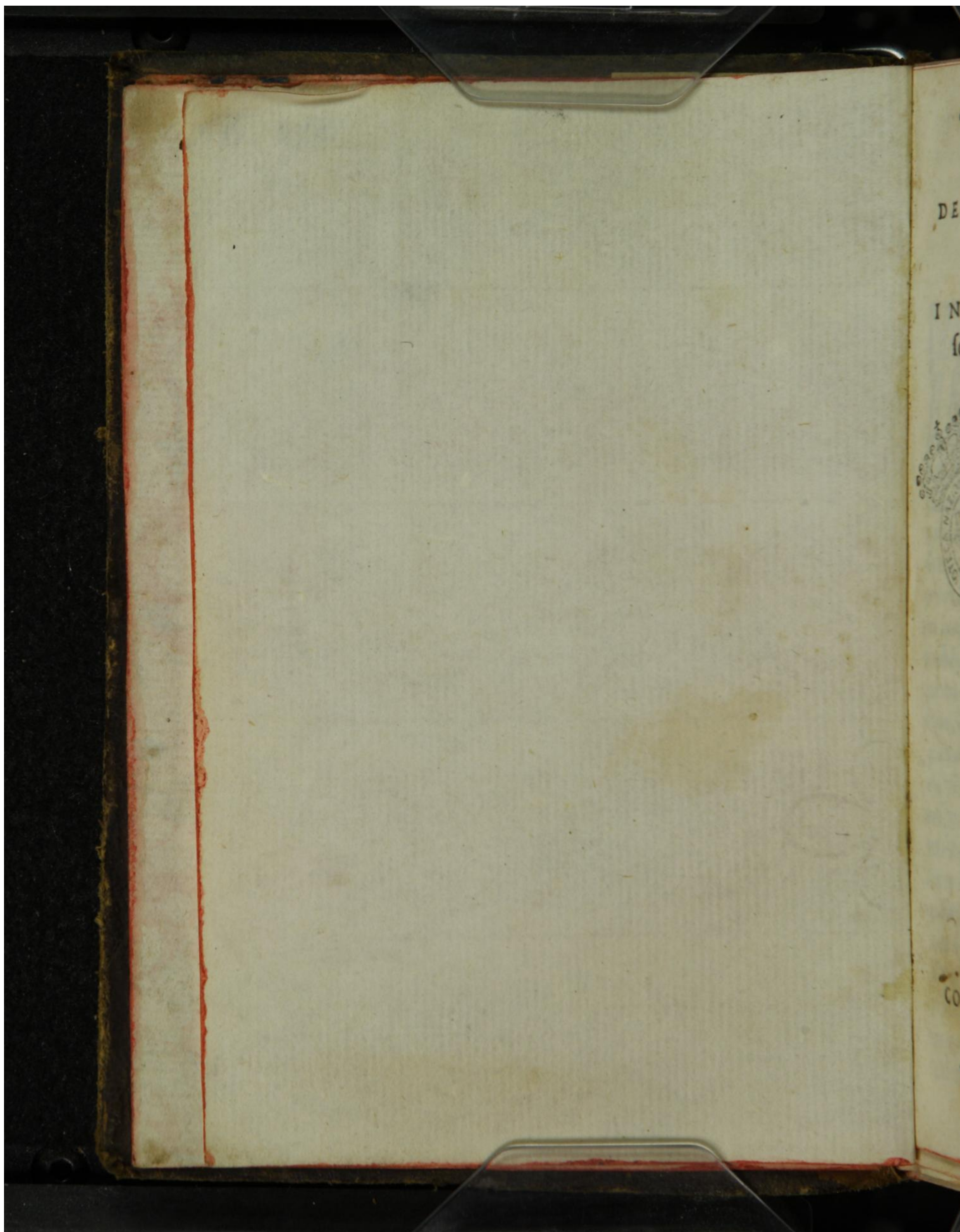

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
III
5
40
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

DEMOSTHENIS ORATIONVM
PARS Tertia

IN QVA DELIBERATIVAE
ſexdecim eius orationes, una cum exordiis
deliberatiuis, & duæ demon-
ſtratiuæ continentur.

AL DVS

CORRIGENTE PAVLO MANVTIO,
ALDI FILIO.

VENETIIS, M. D. LIIII.

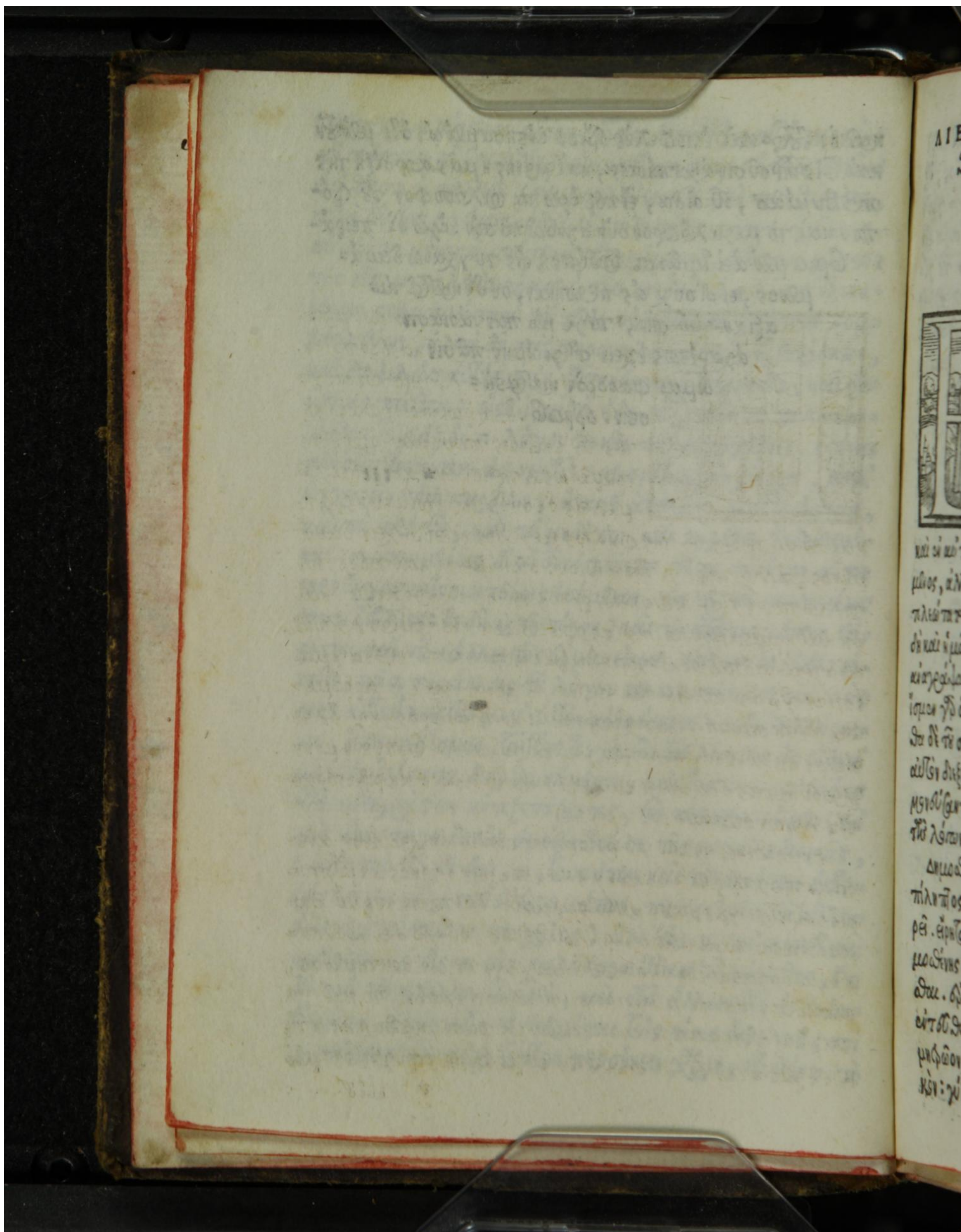
ΠΑΥΛΟΣ ΑΛΔΟΥ ΜΑΝΟΥΚΙΟΣ ΤΩ αἰδεσιμωτάτῳ πατρὶ, λουδουίκῳ βεκκατελλίῳ, τῷ ῥαβέλλου ἐπισκόπῳ, ἀποστολικῷ ἐν ἑνετίῃσι λεγάτῳ, χαίρειν.

ΣΟΝ μὲν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς εἰς τὴν χαλκογραφικὴν ταυτηνὶ τέχνην συνεισήνεγκεν, σχεδὸν οἶμαι πάντας εἰδέναι. παραλαβὼν γὰρ αὐτὴν ἐλλιπῶς ἔτι καὶ πονήρως φερομένην, οὕτω σφόδρα φιλοπονησάμενος ἐπηύξησέ τε καὶ μετεκόσμησεν, ὥς τε μηδεμίαν τό γε ἐς αὐτὸν ἧκον, τοῖς ἐπιγιγνομένοις ὑπερβολὴν καταλιπεῖν. ἐγὼ δὲ καὶ πάλαι μὲν προεθυμούμην τοῖς τοῦ πατρὸς ἐγχειρήμασιν ἐπεξελθεῖν, μηδὲ καταδεέστερον ἐμαυτὸν παρασχεῖν τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, ὑπό γε μὴν παντοδαπῶν ἀσχολιῶν καὶ ὧν μετὰ χεῖρας ἔχω ξυγγραμμάτων περισπώμενος, ἔτι δὲ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχων, ᾑρούμην, πως ἡσυχίαν ἄγων, καταλιπεῖσθαι μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἐγχειρῶν οὐδὲ πολλοῦ δεῖ τῆς ἐσομένης ἄξια διαπραξάμενος δόξαι προσδοκίας. καί τοι πολλοί μοι προσιόντες ὁσημέραι τῶν φίλων ἐπιπλήττειν ἐπεχείρουν, ὡς ἄρα αἰσχρὸν εἰ μεγίστας καὶ καλλίστας ἔχων παρὰ τοῦ πατρὸς τὰς ἀφορμὰς, ὑπὸ ῥαθυμίας ἐθελοκακοίην, καὶ περιορῴην ἐμαυτὸν ὑφ' ὧν ἥκιστα ἐχρῆν παραδοκιμαζόμενον, καὶ τὴν τέχνην ταῖς τῶν ἄλλων πλεονεξίαις διαφθειρομένην, ἐξὸν κατ' ἴχνη χωροῦντα τοῖς ἐκείνου ἐπιτηδεύμασιν, ἀείμνηστον εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον μνημεῖον ἐμαυτῷ παρασκευάσαι. οὗτοι τοίνυν καίπερ εὐνοϊκῶς ἔχειν δοκοῦντες, οὐκ ἐλάνθανον λόγῳ

ξυμπροθυμούμενοι μόνον, ἔργῳ δ᾽ οὐδὲ κατὰ μικρὸν
ἂν τὴν τυχοῦσαν ἐπικουρίαν παρασχόντες: ὅπερ ποιεῖν
εἰώθασιν οἱ πολλοί, συμβουλεύοντες μὲν προθύμως,
παρὰ δὲ τὰς χρείας οὐδ᾽ ὁτιοῦν τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες.
σὺ μέντοι μόνος ἀμφότερα παρεχόμενος, δεῖγμα μέγιστον
τῆς σῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς πρὸς ἐμὲ φιλίας ἐξενή-
νοχας σεβασμιώτατε πάτερ, οὐ μόνον τὰ κράτιστα ξυμ-
βουλεύων, ἀλλὰ δὴ καὶ πόρους χρημάτων ἐξευρίσκων,
καὶ δαψιλῶς αὐτός τε ἐκ τῶν ὄντων ἐπιχορηγῶν, καὶ τοὺς
ἄλλους πείθων: ὥσθ᾽ ἱκανὴν ἤδη παρασκευὴν συγκεκρο-
τῆσθαι τοῖς ἀξιόν τι λόγου ποιεῖν προαιρουμένοις. ἐδόκει
μὲν οὖν τοιούτων ἀφορμῶν λαβομένοις μὴ μέλλειν, ἀλλ᾽
ἐγχειρεῖν τὴν ταχίστην, ἅπανθ᾽ ἁπλῶς ἐντυποῦντας,
καὶ τὰ πρὸ τοῦ, καὶ τὰ μηδέπω, καὶ τήμερον ἐκδεδομέ-
να. σκοπουμένοις δ᾽ οὐδὲν ἐφαίνετο τό γε νῦν ἔχον οὔπω
προὔργου τοῖς νεωτέροις ἐσόμενον, ὡς τὸ τοῦ Παιανιέως
τουτὶ βιβλίον: ὃν δὴ καὶ τῇ τέχνῃ, καὶ τῇ τῶν νοημάτων εὑ-
ρέσει, καὶ τῷ κάλλει τῆς ἑρμηνείας, καί, συλλήβδην εἰ-
πεῖν, πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῦ λόγου πλεονεκτήμασι καὶ τοὺς
πρὸ αὐτοῦ καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτὸν ἀνθρώπους ὑπερβαλλόμε-
νον, ἅπαντες ἴσμεν. τούτου τοιγαροῦν τοὺς λόγους ὡς οἷόν τ᾽
ἦν ἐπιμελέστατα διορθωσάμενοι, καὶ τοῖς δοκιμωτάτοις
τῶν ἀντιγράφων ἀντεξετάσαντες, σοὶ προσφωνοῦμεν, οὐ
μὰ Δία τοῦ γε δοκεῖν ἀμείβεσθαί σε τῆς μεγαλοδωρεᾶς,
(ἀνόητος γὰρ ἂν εἴην, εἰ, τοσούτων καὶ τηλικούτων ὑπαρ-
ξάντων μοι παρὰ σοῦ εὐεργετημάτων, προῃρούμην δι᾽ ἐπιστο-
λῆς ἀπολύσασθαι τὸ χρέος) ἀλλ᾽ ὥς τε πᾶσι ποιῆσαι
καταφανὲς τῆς τε σῆς καλοκαγαθίας τὸ μέγεθος, ἔτι
δὲ καὶ τοῦ βιβλίου τουτουὶ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκδοθη-
σομένων, εἴπερ ἄρα τι περιέσται τοῖς νέοις ὄφελος, σοί
γε πάντως τὴν περὶ τούτου προσήκειν χάριν, τῷ μόνῳ τὸ

καλὸν τοῦτο καὶ ἐπωφελὲς ἔργον ἐνστησαμένῳ. ὅτι μὲν οὖν καὶ τοῖς προσοῦσιν ἀγαπήσεις, καὶ μόνης ἡμᾶς ἀποδέξῃ τῆς προθυμίας, εὖ οἶδα, εἴπερ ἐγὼ τὸ φιλόσοφον τοῦ τρόπου καὶ τὸ μεγαλόφρον οὐκ ἀγνοῶ τὸ σόν. ἐγὼ δὲ πειράσομαι μὲν ἀεὶ τιμᾶν σε τούτοις, οἷς τυγχάνω δυνάμενος, εἰ δ' οὐχ ὡς προσῆκεν, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀξίαν τὴν σήν, τό γε μὴ παντάπασιν ἀχαρίστως ἔχειν τῆς γνώμης πᾶσιν οἶμαι φανερὸν καταστήσειν. ἔρρωσο.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝ- θύπατον μόντιον ἀξιώσαντα αὐτὸν γράψαι οἱ τόν τε δημοσθένους βίον, καὶ τὰς ἁπάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ὑποθέσεις.

ΠΕΙΔΗ κράτιστε ἀνθυπάτων μόντιε, κατὰ τὸν ὁμηρικὸν ἀστεροπαῖον περιδέξιος τὰ εἰς λόγους ὢν πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ ῥωμαίων φωνῇ καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον αἵρησαι, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς ἑλληνικῆς, ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ δοκεῖ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δαιμόνιος, ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις, καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν ἑλληνικῶν ῥητόρων τὸν δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἠβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαί σοι: δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα. ἴσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμὴν, ἢ πόνον ἔχει. Αρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες, περιττὸν γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τοσοῦτον μνημονεύσαντες ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι πατὴρ ἦν δημοσθένης ἀνεπίληπτος τῷ γένει δοκῶν ὡς καὶ αἰσχίνης ἐχθρὸς ὢν μαρτυρεῖ. εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι: τούτῳ πατὴρ ἦν δημοσθένης ὁ παιανιεὺς ἀνὴρ ἐλεύθερος, οὐ γὰρ δεῖ ψεύσασθαι. ἐργαστήριον δὲ οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. τὸ μέντοι μητρῷον γένος τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν ὥς φασι, καθαρῶς ἀττικόν: γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ δημοσθένους φυγόντος μὲν

ἐξ ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκήσαντος δὲ περὶ
τὸν πόντον, κἀκεῖ γυναῖκα ἀγομένου σκύθιν τὸ γένος, ἐξ
ἧς ἦν ἡ τοῦ δημοσθένους ἡ μήτηρ κλεοβούλη. εἰς τοῦτο γοῦν
ἄλλοι τε λελοιδορήκασι, καὶ αἰσχίνης εἰπὼν, ὡς ἄρα εἴη
σκύθης βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. περὶ μὲν τοῦ γέ-
νους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρήσθω. Ὀρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς
ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος, ἦν μὲν ὥς φασιν ἀσθενὴς τῷ
σώματι καὶ νοσώδης: ὥς τε μὴ δὲ εἰς παλαίστραν φοιτῆσαι
καθάπερ πάντες οἱ τῶν ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν. ὅθεν
καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπτετο,
καὶ βάτταλος ἐπωνυμίαν εἶχεν. ἱστόρηται γάρ τινα βάττα-
λον ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι
γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο, καὶ μέλεσι κατεα-
γόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν. ἀφ᾽ οὗ δὲ
τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους βαττάλους ἐκάλουν. λέγεται
δὲ τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγους ὁρμὴν τὸν δη-
μοσθένην ἐντεῦθεν σχεῖν. Καλλίστρατος ἦν ἀθηναῖος ῥήτωρ
ἔνδοξος: οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι,
φασὶν, οἶμαι, τὴν περὶ ὠρωποῦ. ὁ τοίνυν δημοσθένης παῖς
ὢν ἐδεῖτο τοῦ ἐφεστῶτος οἰκέτου συγχωρῆσαι παραβαλεῖν
αὐτῷ τῇ δίκῃ. καὶ ὃς ἐπέτρεψεν. ἀκούσας δὲ οὕτω διετέθη,
ὥς τε ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λό-
γους θέσθαι. διδασκάλῳ γε χρησάμενος ἰσαίῳ μάλα δει-
νῷ ῥήτορι, εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς, εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν
ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο κακῶς διῳκηκότων τὴν οὐσίαν αὐ-
τοῦ. καὶ εἷλε μὲν αὐτοὺς, οὐ μὴν ἠδυνήθη πάντα ἀπολα-
βεῖν ὅσα ἀπολώλεκε. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς εἰσὶν
οἵ φασιν ἰσαίου καὶ οὐ δημοσθένους εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν
τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες: ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἐτῶν ἦν, ὅτε
πρὸς τούτους ἠγωνίζετο: καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ
ἰσαίου πῶς ἐπιφαίνειν εἶδος. ἕτεροι δὲ νομίζουσι συγκα-

τάχθαι μὲν ὑπὸ Δημοσθένους· διορθοῦσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰ-
σαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ ὁ Δημοσθένης ἠδύνατο μὲν
καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους λόγους·
ἡ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται. ἀπὸ δὲ νεαρᾶς
ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ διδασκάλῳ, τὸν ἐκείνου χαρα-
κτῆρα παραλλαχῇ μεμίμηται. μετὰ μέντοι τούτους τοὺς ἀγῶ-
νας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν πολιτεύειν ἐνεχείρησεν.
εἶτα ἀπαλλαγεὶς τούτου συνηγόρησεν ἐν δικαστηρίῳ. του-
τοις δὲ ὥσπερ γυμνασίοις χρησάμενος ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν
καὶ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἦλθεν. Ἔτι κἀκείνων μνη-
μονευτέον, ὅτι φαῦλος μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως,
τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος· ἐξ ὧν ἀμφοτέρων συνέβαινε
φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον οὐκ εὐδο-
κιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρω-
τήσαντα τί ἐστι ῥητορική, ἀπεκρίνατο ὅτι ὑπόκρισις· δυ-
σχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χειρόνων ἥττων ἐφαίνετο. ἀλ-
λὰ καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε, καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ
πρὸς δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα. καὶ γὰρ δειλὸς ἦν
τὸ πρότερον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκαταπλη-
κτος, ὥστε εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν ἄνε-
μον ῥαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θά-
λατταν, παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν· καὶ τῷ τῆς
θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου κατα-
βοάς. μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ, καὶ οἰκήσεις κατάγειοι, καὶ
ξυρήσεις ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνην μὴ προΐοι τοῦ τῆς οἰ-
κίας δωματίου· καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλ-
λὰ διεπονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λόγους. ὅθεν καὶ Πυθέας
σκώπτων, ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύχνων ἀπόζειν.
πρὸς ὃν ὁ Δημοσθένης ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς, οἶδα εἶπεν
ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων. διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδύ-
της νύκτωρ ὁ Πυθέας. καὶ μὴν ὅτι τε ὕδωρ ἐπετήδευε πί-

νειν, ἵνα ἐγρηγορυῖαν μᾶλλον παρέχηται τὴν διάνοιαν, ἅ-
πασιν ὡμολόγηται. περιειλήφαμεν δὲ κἀκεῖνο ὡς καὶ ξίφος
ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησε, καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τοῦτο, ἔ-
λεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην: ἐν τῷ λέγειν
ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει κινεῖν. ἀπεκρέμασεν οὖν ὑπὲρ τοῦ
ὤμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἐδυ-
νήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρέποντος σχήματος. Ἀναγ-
καῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τὰ τῶν ἀθηναίων πρά-
γματα, ὅτε ἤδη τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε δημοσθένης. θηβαῖοι
λακεδαιμονίους ἄρχοντας τῶν ἑλλήνων, καὶ μεγίστην δύ-
ναμιν ἔχοντας, ἐν λεύκτροις τῆς βοιωτίας μάχῃ νικήσαν-
τες αὐτοὶ παρῆλθον εἰς ἰσχύν: καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς φω-
κέας πόλεμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δὲ οἱ φωκεῖς ἔθνος ὅμο-
ρον τῇ εὐβοίᾳ πόλεις ἔχον δύο καὶ εἴκοσιν. οὗτοι δὲ κατα-
λαβόντες τὸν τοῦ πυθίου ναὸν πλησίον ὄντα ἐσύλησαν. ἀνθ'
ὅτου καὶ οἱ θηβαῖοι πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς αὐτούς. ἐπο-
λέμουν δὲ καὶ ἀθηναῖοι τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλε-
μον. χῖοι γὰρ, καὶ ῥόδιοι, καὶ βυζάντιοι πάλαι ποτὲ ὄν-
τες ὑπήκοοι ἀθηναίων, τότε μετ' ἀλλήλων συστάντες καὶ
συμμαχίαν ποιησάμενοι πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν. καὶ οὕ-
τω μὲν ἡ ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διῄρητο. ἀθηναίων πολε-
μούντων πρὸς τοὺς προειρημένους, καὶ θηβαίων πρὸς φω-
κέας, καὶ λακεδαιμονίων πρὸς πελοποννησίους. κατὰ
δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν φίλιππος ὁ ἀμύντου παῖς εἰς τὴν μα-
κεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. ἀμύντᾳ γὰρ τῷ μακεδονίας
βασιλεῖ τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ εὐρυδίκης τῆς ἰλλυρίδος,
ἀλέξανδρος, περδίκκας, φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσ-
βύτερος ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν: ὁ δὲ
περδίκκας πρὸς ἰλλυριοὺς μαχόμενος. φίλιππος δὲ ὁ
νεώτατος, ἐτύγχανε μὲν ἐν θήβαις ὁμηρεύων: ὡς δὲ ἐπύ-
θετο τὸν περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα, καὶ ὁ-

ξέως εἰς μακεδονίαν ἀφικόμενος κατέσχε τὴν ἀρχήν. ἀθηναῖοι δὲ ἕτερόν τινα γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ, φυγάδα δὲ ἐκ μακεδονίας ἐπὶ βασιλείαν κατῆγον μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν. τούτοις ὁ φίλιππος ἐπιθέμενος, ἐνίκησε μάχῃ: καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως, οὐδὲ δι' ἐπιείκειαν τρόπου.

Τῆς ῥητορικῆς μέρη τρία, ἐπιδεικτικόν, συμβουλευτικόν, καὶ δικανικόν. τοῖν μὲν δυοῖν, ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε, τοῦ τε δικανικοῦ καὶ συμβουλευτικοῦ: ἐπιδεικτικοὺς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους: τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πιστευτέον εἶναι δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐρωτικόν: πολὺ γὰρ ἐκ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται. καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ διονυσίῳ τῷ ἁλικαρνασεῖ τοῦτο συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον δημοσθένης, ὡμολόγηται: οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων, οἱ μὲν, αὐτὸ τοῦτο ἔχουσιν ἐπίγραμμα συμβουλευτικοί: οἱ δὲ, οὐδὲν μὲν ἧττον εἰσὶ συμβουλευτικοί: φιλιππικοὶ δὲ οἱ δὲ ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν πραγμάτων εἰρῆσθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες. καὶ τῶν φιλιππικῶν ἕκαστος, ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστου ἰδιότητα.

ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥ-
λευτικῶν ἑκκαίδεκα, καὶ ἐπιδεικτικῶν
δύο λόγων πίναξ.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΙ.

ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΟΙ.

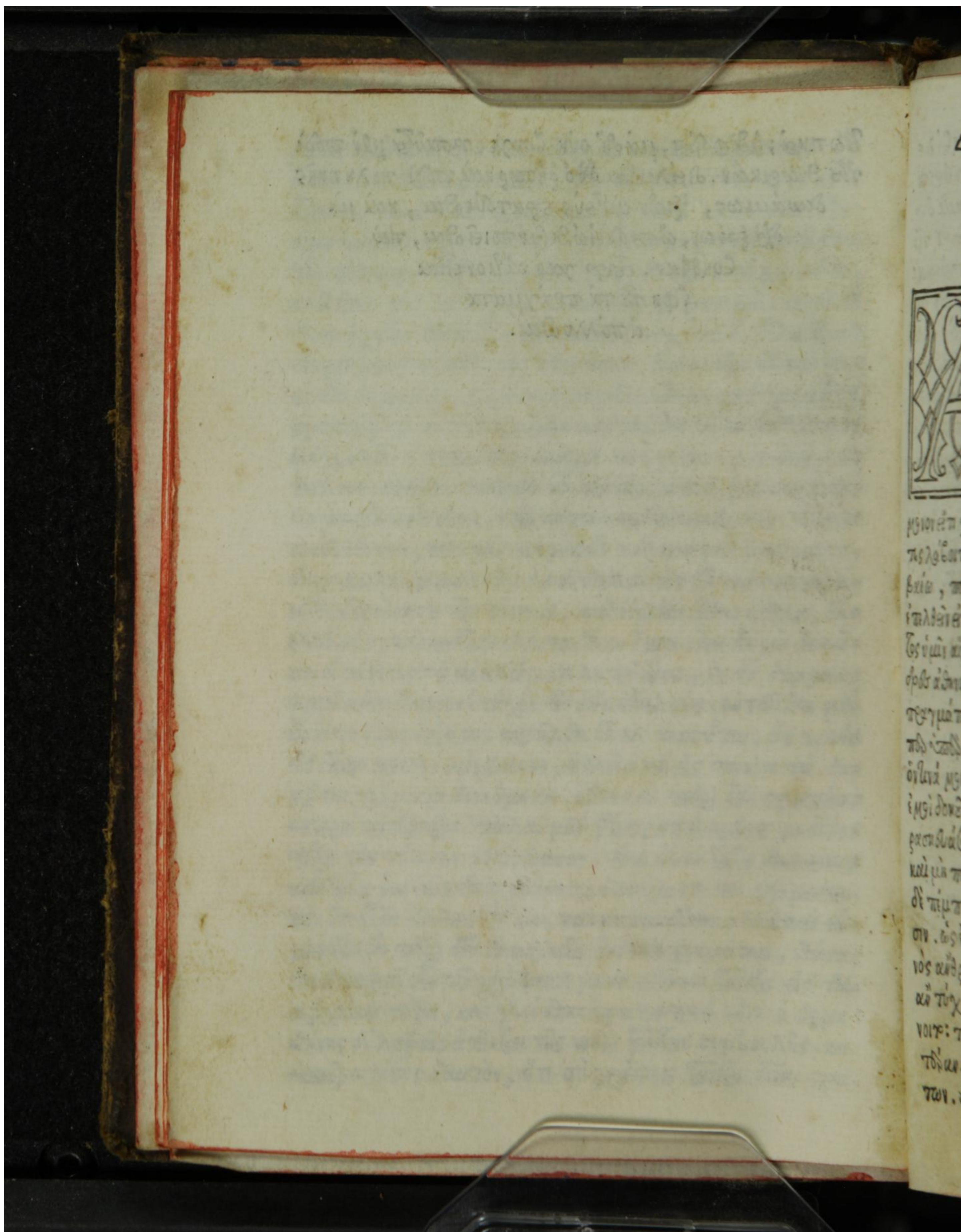
ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ὀλυνθιακοῦ πρώτου λόγου.

ΛΥΝΘΟΣ ἦν πόλις ἐπὶ θρᾴκης, ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος ἀπὸ χαλκίδος τῆς ἐν εὐβοίᾳ. ἡ δὲ χαλκὶς ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς ὀλύνθου. ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιόν, καὶ αὖθις λακεδαιμονίοις. χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν. ἦν γὰρ ἐπὶ θρᾴκης πολὺ τὸ γένος χαλκιδικόν. φιλίππῳ δὲ τῷ μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ ὀλύνθιοι ποιησάμενοι καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ τότε μὲν, ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ μακεδόνος εἰληφότες πόλιν ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι καὶ ὀλυνθίοις, τότε δὲ, ποτίδαιαν, ἣν ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ φίλιππος ὀλυνθίοις παρέδωκεν: ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην: ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτόν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς ἀθηναίους κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς φίλιππον. συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς ἀθήνας περὶ βοηθείας: οἷς ὁ δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς ὀλυν-

θίοις. καὶ φησὶ τὴν ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν τῶν ἀθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν ὀλυνθίων οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν ἀττικὴν φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ φιλίππῳ γένηται ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δυσμάχητον εἶναι τὸν φίλιππον, οὐχ ὡς ὑπείληπται· θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς ἀθηναίους. διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὗ πέρι δῆλον ὂν ᾧ ἐχρῶντο οἱ ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπους σπευδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καί που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν ἀθηναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους. καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολούς, καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο· προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθοὺς παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον· τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκ ἔτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι, καὶ κινδυνεύειν. ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτων συμβουλῆς. κα ὑπερωτικῶς ἑαυτὸν, ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρα

τιωτικά; ὑποφορεῖ, μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. διαλέγεται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι, καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν ποιεῖσθαι, τὴν βοήθειαν. τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι ἔφη τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, Α.

ΝΤΙ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε: ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν: ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε: ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἐστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσετε: καὶ μὴ πάθητε ταυτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον: πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν, ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο: τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων, καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται, καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν, ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅπερ-

δυσμαχώτατόν ἐστι τὰ Φιλίππου πράγματα, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν, καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει: πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτ' ἄσμενος πρὸς ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ ἐστι τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν: ἀλλ' ἀναστάσεως, καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος: καὶ ἴσασιν ἅ τ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους. καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν, ὑπολείπεται. νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλλειτε ὡς ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον: καὶ ταῦτα, ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον: σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι του ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι: βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι: οὐδὲ παθεῖν ταυτὸν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ, καὶ στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ

φισμα, κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπλεῖν, καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν: τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς τῶν εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἂν ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἡνίκα πύδνα, ποτίδαια, μεθώνη, παγασαὶ, τἄλλα, ἵνα μὴ καθέκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν, ἐβοηθήσαμεν αὐτοί: ῥάονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ φιλίππῳ. νῦν δὲ, τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε μακεδονίας. νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει: τίς; οὗτος, ὁ τῶν ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστὰς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως: τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως: τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. ἀλλ' οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν; ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως. ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ: μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν: ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ: συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μνημονεύουσι. πρὸς γὰρ τὸ τελευ-

ταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι· ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα, εἰ δὲ προησόμεθα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται· φρασάτω τίς ἐμοὶ, τί τὸ κωλῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται; ἆρά γε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη. μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον, ᾤχετ' εἰς Θρᾴκην. εἶτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἠσθένησε. πάλιν ῥαΐσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν· ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς, καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. τί οὖν, τις ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα· καὶ τὸ προΐεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεί τι τῶν πραγμάτων, ὡς ἀλυσιτελές. καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ πρὸς ἅπαντας χρῆται, καὶ συζῇ Φίλιππος· ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν ὡς αἰεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκὼς ἔσται· ὑμεῖς δ', ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων· σκοπεῖτε εἰς τί ποτε ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστη-

σιν: οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐῤῥαθυμηκό-
τες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες: πολλὰ καὶ χα-
λεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν
ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.
τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον, καὶ παν-
τὸς εἶναι: τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅτι δεῖ πράττειν ἀπο-
φαίνεσθαι, τοῦτ' ἐστὶ συμβούλου. ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλ-
λὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ
ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν
τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν
ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι
τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις
σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν:
καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι, καὶ
στρατιώταις ἑτέροις. εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε,
ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν
τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων ὑπομείνας τοῦτο, Ὄλυνθον
παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται. εἴ-
τε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὄλυνθον ἀκινδύνως ὁρῶν
ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται, καὶ προσεδρεύσει τοῖς
πράγμασι: περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ
δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν
τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω: περὶ δὲ χρημάτων πόρου,
ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν, ὅσα οὐδενὶ τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά: ταῦτα δὲ ὑμεῖς, οὕτως
ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευο-
μένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου: εἰ δὲ μὴ,
προσδεῖ: μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν ἄν τις
εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί', οὐκ ἔ-
γωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευα-

θῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά: καὶ μίαν σύνταξιν
εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα.
ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς
ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολ-
λῶν δέῃ, πολλά: ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων,
καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ
καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους: ὧν ἕλεσθε, ὅστις ὑμῖν
ἂν συμφέρειν δοκῇ: καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πρα-
γμάτων. Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πρά=
γματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου, οὔτε γὰρ ὡς δο=
κεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς, οὐδ'
ὡς ἂν κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει: οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε
τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν
αὐτόν: ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα
ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται: τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν τα-
ράττει παρὰ γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ
παρέχει. εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν
δήπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις: κομιδῇ δὲ ὥσπερ
ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν
ἐψηφισμένοι: καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. ἤκουον
δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι
δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι: τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν, ἀπὸ
τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. ἂν δὲ του-
των ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων: εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τρο-
φῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίο-
να, καὶ τὸν Ἰλλυριόν, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας ἡγεῖ-
σθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους
εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι: καὶ ἄνθρω-
πος ὑβριστής, ὥς φασι: καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως.
τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρο-
νεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλά-

ἔχειν τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίζοντας ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας· λογιζομένους εἰ φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ· πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν. εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσις ἐστὶν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσητε ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ', ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω· πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας *ἡμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνηται. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει· πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; καὶ πρόσεσθ' ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι. Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦν

τις ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρποῦνται ἀδεῶς. τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τῆς Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται· τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὔθυναι ῥᾴδιαι γένωνται· ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιούτων κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δὲ εἴη παντὸς εἵνεκα.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟ-γου ὀλυνθιακοῦ. β'.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν ὀλυνθίων οἱ ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι. μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδίασιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ μακεδόνος πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν. τοὺς γὰρ μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

πὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ, ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πο

λέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι· δαιμονίᾳ τινὶ, καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων. ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους· ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε, καὶ καιρῶν. τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διατί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσα ἂν εἴπῃ τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ, *ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὑτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἐστὶ, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι· τοῦ,

τ᾿ ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι: καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν φίλιππον, ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξελήλυθεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας νῦν ηὐξήθη: καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα * αὐτῷ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον: νῦν δέ, θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ᾿ ἀρχὰς ὅτε ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε, βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσειν, τούτῳ προσαγόμενον: τὴν δὲ ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ ποτίδαιαν οὖσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν: καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους * ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις: θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα, τῷ μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν᾿ οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων. τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν: οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων, καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ᾿ ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιροῦ μὲν δή, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο πάρεστι φιλίππῳ τὰ πράγματα, ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ἡμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾿ ἐγὼ λέγω: ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν αὐτῷ: ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι θετταλοί, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ

πράγματα, τῷ τὰ χωρία, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι· οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταυτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου· καὶ συμπονεῖν, καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ· ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ, καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει· καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ· οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν τοῖς πεπραγμένοις φιλίππῳ.

φημὶ δὴ δεῖν ἡμᾶς ἅμα τοῖς μὲν ὀλυνθίοις βοηθεῖν· καὶ ὅπως τις λέγει, κάλλιστα, καὶ τάχιστα, * οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ, παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν· μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὲ τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοί

μως, εἴπερ τις ὑμῶν προσέξει τὸν νοῦν. καὶ ταῦτα ἐθελήσῃ τις ὡς προσήκει καὶ δεῖ περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς, καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστί τις οὐ σμικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ τιμοθέου πρὸς ὀλυνθίους. πάλιν αὖ, πρὸς ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον. νυνὶ δὲ θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις, καὶ ταῖς στρατείαις ἔτ' ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους: ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε, καὶ προῄρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος: τοῖς δὲ, τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων, οὐ μέτεστι: κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω καὶ κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὐθ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι; κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακεδόνων πῶς ἔχουσι φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς: οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ, καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέ=

μου: ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου, καὶ ἀγώνων: τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὑτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρατίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν: * παρεωρᾶσθαι, καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι, τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ: καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι: τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἔχειν. καίτοι ταῦτα εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης, καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν. αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη. εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν: ἐπὰν δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα, καὶ στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν ᾖ: οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων. ἕως μὲν ἂν ἔξω

πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστί· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει· σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται. μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ᾽ ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν, καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ᾽, οἶμαι, καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες. οὐκ ἔνι δ᾽ αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὑτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος, καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ᾽ ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μηδ᾽ ὥραν παραλείπων, ὑμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ᾽ ἐγώ. τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος ἀεὶ, περιῆμεν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε· καὶ πολλὰ ἴδια, πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ᾽ ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι· νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δὲ ἡμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε· ταῦτα θαυμάζω. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον φιλίππῳ, καὶ

τί ποιούντων ὑμῶν, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος; ἴστε
γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλ-
πιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πά-
λιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταὐτὰ ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ὁ χρό-
νος ἅπας διελήλυθεν. εἶτα οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγ-
ματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε
πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ'
εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔ-
χοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δὲ ὅ τι
μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν
πρότερον· κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἔργον ἤδη.
φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύ-
μως, μηδένα αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατή-
σητε. τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς
μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν: τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, κολάζειν.
τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα.
οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν
μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνε-
κα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πό-
λεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς. + ἰδία δ'
εὑρίσκειν πολέμους; εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατη-
γῶν εἰπεῖν ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα ὑπὲρ ὧν ἐστι ὁ πό-
λεμος, ὑμέτερα: ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐ-
τὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε: οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι:
μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμ-
ματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν: λάμψακος, σί-
γειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐ-
τοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δὲ ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγμα-
τα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνε-
τε. ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε *, τού-

τους, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν * ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ, ταῦτα: τὰ κοινὰ δὲ, ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας: νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι οἱ τριακόσιοι. οἱ δὲ ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δὲ, ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ λέγειν. καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δὲ, ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ, ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν: οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ. τὸ γὰρ ἠδικημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει, εἶθ᾽ ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ᾽ ὧν ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον: πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε: πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι: καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε: ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ἡμῖν ἐχόντων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΤΡΙΤΟΥ.

Ἔπεμψαν βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι. καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι᾽ αὐτῆς. καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἀεὶ τιμωρεῖν τὸν φίλιππον. ὁ δὲ δημοσθένης δεδοικὼς μὴ θαρ

σήσαντες

οἰηθέντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς ὀλυνθίοις τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι· διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι· λέγων, οὐ περὶ τῆς φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. οἶδε γὰρ ὅτι καὶ ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι, ποιοῦνται φροντίδα· περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ, καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται· καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵνα ἀδεὲς ᾖ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις. καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατά τε τοῦ δήμου, πῶς ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους· τὰ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες,

ἢ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παρι-
στάντες ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτε ἐξῆν τῇ πό-
λει καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ φίλιππον τιμω-
ρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐ-
χὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέντοι πέπεισμαι
τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν * ἡμῖν εἶν τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς
συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ: τό-
τε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον, ἐξέσται
σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον
ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.
ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτὲ
καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται. ἐγὼ
δὲ οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χα-
λεπώτατον ἡγοῦμαι: ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρό-
πον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν.
πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ
πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βού-
λεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, οὐ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ
ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομέ-
νειν, τοῦτο θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο
ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς
χάριν δημηγορεῖν ἐνίους εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθη-
ρίας τὰ παρόντα πράγματα. ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβά-
νω μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι.
μέμνησθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη φίλιπ-
πος ὑμῖν ἐν θράκῃ, τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ, ἡ-
ραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαι-
μακτηριών. πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου
παρ' ὑμῖν ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν,
καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμ-
βαίνειν, καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦ-

τοῦ διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιὼν, με-
ταγειτνιὼν, βοηδρομιὼν, τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ
τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα χαρίδημον
κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη
φίλιππος ἀσθενῶν, καὶ τεθνεὼς, ἦλθε γὰρ ἀμφότερα:
οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἀφήκατε,
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος, ὁ και-
ρὸς αὐτός. εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐ-
ψηφισάμεθα προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ
φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα,
οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει.
τίς; οὗτος, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταυ-
τὰ πάθητε. τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τού-
τῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν,
θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσε-
σθε ὑπὲρ φιλίππου: ὑπῆρχον ὀλύνθιοι δύναμιν τινα
κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα, οὔτε φίλιπ-
πος ἐθάρρει τούτοις, οὔθ' οὗτοι φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡ-
μεῖς, κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην ἦν τοῦθ' ὥσπερ ἐμπόδι-
σμά τι τῷ φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν
τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶ-
σαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου: καὶ ὃ
πάντες ἐθρύλλουν, τοῦτο πέπρακται νῦν ὁπωσδήπο-
τε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν
ἐρρωμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. χωρὶς γὰρ
τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθα τι τῶν
πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μι-
κρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι θηβαίων
* ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμ-
ποδὼν ὄντος φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ
πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις

ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται κρίσιν τὰ δέοντα, ἰδεῖν
ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμε-
να: καὶ βοηθοὺς αὐτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοη-
θεῖν. ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα,
ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.
ἀλλ᾽ ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν
καὶ βοηθήσομεν: τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολ-
λοῖς. νομοθέτας καθίσατε: ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις
μὴ θῆσθε νόμον μηδένα: εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί: ἀλλὰ τοὺς εἰς
τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε: λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν
θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομέ-
νων ἐνίους: ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι
διανέμουσι θεωρικά: οἱ δὲ, τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθῴους κα-
θιστᾶσιν: εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀ-
θυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν
τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ: τηνικαῦτα
τὸν γράψοντα ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ
ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ
ὑμῶν ὑφ᾽ ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται. οὐ γὰρ εὑρήσετε. ἄλ-
λως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ πα-
θεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ᾽ εἰπόντα καὶ γράψαντα, μη-
δὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα: ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν
μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆ-
σαι. καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους
τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν
μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑ-
πάρχειν: τὴν δ᾽ ἀπέχθειαν, δι᾽ ἧς ἅπαντες ἂν ἄμεινον πρά-
ξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ
ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδένα
ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ᾽ ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τού-

τοῦ πράξαι ταῦτα μὴ δύνασθαι δίκην: μηδ᾽ οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὖπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἐστὶν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ ὧν γράφει, διαπράξασθαι: οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι μικρά, μᾶλλον δ᾽ οὐδὲν ἐπράττετε τούτων: οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον. πάλαι γὰρ ἂν ἕνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ᾽ οὐχ οὕτω ταῦτ᾽ ἔχει. τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι. τοῦτ᾽ οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ᾽ ἄλλα ὑπάρχει. καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ᾽ ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυνάμενοι: καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρόν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν, οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα. οὐχ οὓς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα; οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ὑμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ, ὅτι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους, οἵτινές εἰσι τούτων, ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ᾽ αἴτιοι φήσομεν εἶναι; σαφῶς οἶδα τοῦτ᾽ ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ: ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥττηνται δ᾽ ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου. μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ᾽ ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέ-

γει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω· μὴ τοῦτον αἰ-
τιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύ-
χῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν
εἰ δέον εὔξασθαι, παραλείπει. εὔξασθαι μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἀθροί-
σαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δ' ὅταν περὶ πραγμάτων προτε-
θῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀν-
τὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἀμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. εἰ δέ τις ἡμῖν,
ἔχοι τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτι-
κούς, οὐχ οὗτος κρείττων; εἴποι τις ἄν. φημὶ ἔγωγε, εἴπερ
ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ ποτε ἀνθρώ-
πων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς
ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέ-
γα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διό-
περ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι. ὃ γὰρ βούλεται,
τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕ-
τω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως,
ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται· καὶ δυνήσεσθε ἐξιέ-
ναι, καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔτοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν
ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέ-
μου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν· οὐδ' ἐπὶ μὲν κοριν-
θίους, καὶ μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι,
φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀ-
πορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀ-
πέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως προῄρημαι λέγειν· οὐ γὰρ
οὕτως ἄφρων οὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγώ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι
βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων, ἀλλὰ δικαίου πολί-
του κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ
λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγό-
νων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς
ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ

πάνυ, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας χρῆσθαι: τὸν ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν περικλέα. ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι; προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα. καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ᾽ ὑμέτερα αἰσχρῶς. καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ᾽ ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ᾽ οἰκείοις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ᾽ οἱ λέγοντες, οὐδ᾽ ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων: πλείω δ᾽ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον: ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην ἔχων τὴν χώραν αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον ἕλλησι: πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, αὐτοὶ στρατευόμενοι: μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν, θεάσασθε ὁποῖοι ἔν τε τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα, καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι: ἰδίᾳ δ᾽ οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν ἀριστείδου, καὶ τὴν μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ᾽ ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτο-

νος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὑτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα, ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον, προστάταις. νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως, καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι· ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας· πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον· οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι· ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τίς ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος; ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει; καὶ τί ἂν τις εἰπεῖν ἔχοι τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρότερον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ

κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν· καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι· καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοίδια πέμψωσιν οὗτοι· καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς * ὑπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν. ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω. ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις, ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθαι· ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθόν· καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε. καὶ γὰρ οὔτε ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥαθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἑκα-

στος τὸ μέρος λαμβάνων ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ᾽ ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχει. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων εἶ βελτίων τοῦ δι᾽ ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷα καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ᾽ ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ᾽ ἐφορῶν, καὶ διοικῶν ἃ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δὲ οὔτ᾽ ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν, τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ᾽ ὅ, τι καθ᾽ ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη. τάξιν ποιήσας οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιούντων εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν: οὐδ᾽ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν: ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν: ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς ἑτέρους τιμᾶτε: καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω συμφέρειν. ὑμεῖς δὲ ἕλοισθε ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν συνοίσειν μέλλει.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς φίλιππον οἱ ἀθηναῖοι φερόμενοι, συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ

τοίνυν ὁ ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥαθυμοῦντες κεκράτηνται· καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει· ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δὲ, καὶ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ ἀθήνησι μένειν, μὴ δὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως· ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ὅτε καὶ ἀθήνηθεν εἰς μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι· καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν, τὴν τῶν ἀθηναίων, ἁπάντων κρατῇ. ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις πρὸς αὐτὸν ὑπάρχῃ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΓΟΣ Α΄.

Ι μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μὴ, τότ' ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν· ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα αὐτοὶ * συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βου-

λέγεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ: ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι, οὐδὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει: ἐπείτοι, γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε, πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ', ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθα ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει: ὀρθῶς μὲν οἴεται. λογισάσθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν* ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πύδναν, καὶ ποτίδαιαν, καὶ μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ: καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχεν, καὶ μᾶλλον ὑμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν ἀθηναίοις ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὑτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων: οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσα-

τὸ δύναμιν. ἀλλ' οἶδεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν, ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ, σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους, καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὑτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι· συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσετε γενέσθαι, καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν, ἐλπίζων τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν: καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε. μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα: ἀλλὰ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ ἅπανθ' ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν οὐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος: ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει: καὶ οὐχ' οἷός τ' ἐστιν

ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' ἀεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ὑμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. Πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν νὴ δία ἀνάγκη τίς ᾖ; νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιιόντες αὑτῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγοράν, λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ ἀθηναίους καταπολεμῶν, καὶ τὰ τῶν ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε φίλιππος, οὐ μὰ δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. καί τοι καὶ τοῦτο εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξοι, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα: καὶ * γὰρ ἐξειργάσαιτο: ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως ἂν βούλησθε, διοικήσαισθε. ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν ἀμφίπολιν, δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις. Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων: τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕστινας χρημάτων, καὶ τἆλλα ὥς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν: δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοσοῦτον, ἐπειδὰν ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε, μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι

καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν: οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυνηθείημεν: ἀλλ᾽ ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν, διαμεῖναι δυνήσεται ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν. οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη: τὸ δὲ πρᾶγμα, ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει: κριταὶ δ᾽ ὑμεῖς ἔσεσθε. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαι φημὶ δεῖν: εἶτ᾽ αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις, καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς πύλας, καὶ χερρόνησον, καὶ ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεται. δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς εὔβοιαν, καὶ πρότερόν ποτέ, φασιν, εἰς ἁλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρῴην εἰς πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε: οὔτι παντελῶς, οὐδ᾽ εἰ μὴ ποιήσαιτ᾽ ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν: ἵν᾽ ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς)' (εἰσὶ γὰρ εἰσιν οἱ πάντ᾽ ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ᾽ ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχῃ: ἢ παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρός. ταῦτα μέν ἐστιν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ παρεσκευάσθαι προσήκειν οἶμαι. * πρὸς δὲ τούτοις, δύναμίν τινα, ὦ ἄνδρες ἀθη-

καίτοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει: μή μοι μυρίους μὴ δὲ δισμυρίους ξένους, μὴ δὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις: ἀλλ' ἣ τῆς πόλεως ἔσται. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται, καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. Ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω: καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε, ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι ἐπὶ τῷ πράττειν, οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε. ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους: τούτων δὲ, ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις. τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω: καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντα ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους: καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἶεν. τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα. δεῖ γὰρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω, καὶ δείξω: ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ὑμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην: ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ

γάρ

γάρ ἐστι μισθός, οὐδὲ τροφή) οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ ἰφικράτης, καὶ χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινές, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι. καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι λακεδαιμονίους παρατατόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων, οὗτοι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δι' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ, καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι: καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς ἀρτάβαζον, καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα: ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ: εἰκότως. οὐ γάρ ἐστιν ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας, καὶ στρατιώτας οἰκείους, ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων, παρακαταστήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε, γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; μὰ δί' οὐχ ἡμεῖς γε, εἴποιτ' ἄν: ἀλλὰ φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους, καὶ στρατηγούς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους, καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις: ἀλλ' εἰς μὲν λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων, μενέλαον ἱππαρχεῖν: καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα

λέγω· ἀλλ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ. Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι· τὸ δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι· τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός· δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἑκάστου. στρατιώταις δὲ δισχιλίοις τοσαῦτα ἕτερα· ἵνα δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ· τοῖς δ᾽ ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμήν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι εἰ τοῦτο γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν ἑλλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ᾽ ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. κἀγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ᾽ ὑμῶν κελεύω, γενήσεται; τοῦτ᾽ ἤδη λέξω.

Πόρου ἀπόδειξις.

Ἃ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν. ἐπειδὰν δ᾽ ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσατε, ἵνα μὴ μόνον τοῖς ψηφίσμασι, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου, καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτε, ἐνθυμηθείητε· καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι, καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται φίλιππος· καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ᾽ ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς

ταῦτα ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, (ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων) ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ, καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, λήμνῳ, καὶ θάσῳ, καὶ σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥάδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορείων στόμασι, ῥᾳδίως ἔσται. ἃ μὲν οὖν χρήσεται, καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος, καταστὰς ὑφ' ὑμῶν, βουλεύσεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν, ἃ ἐγὼ γέγραφα. Ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἆλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι, καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες: παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες: καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε. οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς λῆμνον καὶ ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων: καὶ πρὸς τῷ γεραστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθητα χρήματα ἐξέλεξε: τὰ τελευταῖα δ' εἰς μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη. ὑμεῖς δὲ οὔτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προέλοισθε, βοηθεῖν. καίτοι τί δήποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὴν μὲν τῶν παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν διο-

νυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτα ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσα οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον, καὶ τοσαύτην παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τις τῶν ἁπάντων ἔχει: τοὺς δὲ ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς μεθώνην, τὸν εἰς παγασὰς, τὸν εἰς ποτίδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς, ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα, τί δεῖ ποιεῖν. οὐδὲν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται. ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι, καὶ τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν. καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε, καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἶτ' αὐτοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν. τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν. ἃς δ' εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Τούτων οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μὲν ἐστι τὰ πολλὰ, ὡς οὐκ ἔδει: οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν: εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίνεται. αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀνα-

βαλλομένους ὅσα ἂν ἡ τύχη, πάντων ὑβρίζειν τῶν ὅλων: καὶ μὴ δὴ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους ἡγεῖσθαι χρή, ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτε εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδενὸς δὲ ἀπολείπεσθε. ὥσπερ δ' οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται: κἂν ἑτέρωσε πατάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες: προβάλλεσθαι δέ, ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν χερρονήσῳ πύθησθε φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε: ἐὰν ἐν πύλαις, ἐκεῖσε: ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω: καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου: οὐδὲ περὶ τῶν * πραγμάτων προορᾶτε οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν ποιεῖν: νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμήν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀρκεῖν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ. νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέ-

σαι θ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε: θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε * ὀργίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ φιλίππου. ἀλλὰ μὴν, ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν; καὶ τριήρεις κενὰς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα; ποῖ δὴ προσορμιούμεθα; ἤρετό τις. εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν. ἂν μέντοι καθώμεθα οἴκοι λοιδορουμένων ἀκούοντες, καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται. ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται: ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἂν δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι ἅπανθ' ὅσα βούλεσθε: ὑποσχέσθαι μέντοι, καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ * ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων: οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ, πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥᾳδίως ἐνθάδ' ὦσιν: ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅ, τι ἂν τύχῃ, ῥᾳδίως ψηφίζησθε: τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν; πῶς οὖν ταῦτα

παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴκαδε ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν· οὐ γὰρ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν δεῖ. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου· πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ· ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται τοῦ προσήκοντος. κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντα ἀποθανεῖν· στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ὑμῶν δὲ οἱ μὲν, περιιόντες, μετὰ λακεδαιμονίων φασὶ φίλιππον πράττειν τὴν θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν· οἱ δ', ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα· οἱ δ', ἐν ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν· οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες ἕκαστος, περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον· οὐ μέντοι γε μὰ δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ὑμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος. ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. Ἀλλ' ἐὰν, ἀφέντες ταῦτα, ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε· καὶ ἅπαντα, ὅσα πώποτε ἠλπίσαμεν τινὰ πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστι· κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν· ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ', ὅτι

φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητέ τι τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. Ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ, τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ: νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ, ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστα ἀκούειν, οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι: πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν ἐὰν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι, λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅ τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ περὶ τῆς εἰρήνης λόγου.

Μηκυνομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ ἀμφιπόλεως εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ, τε φίλιππος, καὶ οἱ ἀθηναῖοι: οἱ μὲν ἀθηναῖοι, κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, ὁ δὲ φίλιππος, βουλόμενος ἃ ὑπέσχετο θετταλοῖς τε, καὶ θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δὲ τοῖς μὲν θηβαίοις ὀρχομενὸν παραδώσειν, καὶ κορώνειαν πόλεις βοιωτίας: ἀμφοτέροις δὲ, τὸν φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. ἑώρα δὲ ὂν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων ἀθηναίων. καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν φωκίδα τῶν ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλουμένας πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ θερμοπύλας, ἀπεκωλύθη τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύοντος παρελθὼν εἴσω πυλῶν τὸ φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε: καὶ τὴν φωκέων ἐν τοῖς ἀμφικτυόσι χώραν, καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῇ

τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰλήφει. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος ὡς ὀρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα: ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων, μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ἔχειν. προσκεκρουκέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθηναίοις, ἄλλους δι' ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὲ κοινῇ πολεμήσειν αὐτούς. δώσομεν φησὶ κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν. ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἴσω πυλῶν, καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ Ἀττικῇ: ἢ περὶ μικροῦ τηλικοῦτον κίνδυνον αἴρεσθαι. οὗτος δὲ ὁ λόγος παρεσημειώθη μὲν, οὐ μὴν εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μὴ δὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευκὼς τὸν Αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διέβαλλεν. ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν, καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς, τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι. ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἱστάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει, καὶ ἀδωροδόκητον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΣ.

ΡΩ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν, οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι, καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν· ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταυτὰ, μὴ δὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι: ἀλλὰ τοῖς μὲν, ὡδὶ, τοῖς δὲ, ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ, μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει * παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ὃν οἶδ' ἐγὼ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἁμάρτητε ἐπιτιμῶντα εὐδοκιμεῖν, καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν: τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἐκφεύγειν ὑμᾶς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οἶμαι καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις, καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει: ἕξειν καὶ λέγειν, καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βελτίω, καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται. Ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις, καὶ περὶ αὑτοῦ παρ' ὑμῖν ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὂν, οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς, ὥστε καὶ ἀνάγκην οὖσαν ὁρῶν, ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρῶ-

τὸ μὲν ἡνίκ' ἔπειθόν τινες ὑμᾶς τῶν ἐν εὐβοίᾳ ταραττομένων πραγμάτων βοηθεῖν πλουτάρχῳ, καὶ πόλεμον ἄδοξον, καὶ δαπανηρὸν ἀράσθαι, πρῶτος, καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον. καὶ μονονοὺ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων. καὶ χρόνου βραχέως διελθόντος μετὰ τοῦ προσόφλειν αἰσχύνην καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοηθήσατε: πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε, τήν τε τῶν ταῦτα πεισάντων κακίαν, καὶ τὸν τὰ βέλτιστα εἰρηκότα ἐμέ. πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατιδὼν νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντα ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοικοῦντα φιλίππῳ, καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἕνεκα οὔτ' ἔχθρας, οὔτε συκοφαντίας ἰδίας, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέγονε δῆλον. καὶ οὐκ ἔτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ νεοπτολέμου λέγοντας, οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν, ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἐν διονύσου τραγῳδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν λόγος: οὐκ ἂν οὕτως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν, οὔτ' ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούετε. καίτοι τοῦτό γ' ὑμᾶς οἶμαι νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι, ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιήσατο ὑπὲρ τοῦ τὰ ἐκεῖ χρήματα ὀφειλόμενα, ὡς ἔφη, κομίσας δεῦρο λειτουργεῖν: καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν: ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδε ἐκέκτητο οὐσίαν φανερὰν, ταύτην ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπάρας ᾤχετο. δύο μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγὼ, μαρτυρεῖ τοῖς τότε γεγενημένοις λόγοις ὀρθῶς καὶ δικαίως οἷά περ ἦν, ἀποφανθέντα ὑπ' ἐμοῦ.

τρίτον δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ μόνον οὐ τοῦτ' εἰπὼν ἔτι,
καὶ δὴ καὶ περὶ ὧν ἐπελήλυθα, ὁρῶ ἡνίκα τοὺς ὅρκους τοὺς
περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἥκομεν οἱ πρέσβεις, τότε
θεσπιάς τινων καὶ πλαταιὰς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσε-
σθαι, καὶ τοὺς μὲν φωκέας τὸν φίλιππον, ἂν γένηται κύ-
ριος, σώσειν, τὴν δὲ θηβαίων πόλιν * διοικεῖν, καὶ τὸν ὠρω
πὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν εὔβοιαν ἀντ' ἀμφιπόλεως ἀπο
δοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας, καὶ φενακισμούς, οἷς
ὑπαχθέντες ὑμεῖς, οὔτε συμφερόντως, οὔτε ἴσως, οὔτε
οὔτε καλῶς προεῖσθε φωκέας: οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατή-
σας, οὔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι: ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν,
ὡς εὖ οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτα, οὔτε οἶδα, οὔτε προσ-
δοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν* ταῦτα τοίνυν πάν-
τα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς
μίαν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὔτε δεινότητα, οὔτε ἀλαζονείαν
ἐπανοίσω: οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γινώσκειν,
καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω δύο. ἓν μὲν,
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν
ἀνθρώποις οὔσης δεινότητος καὶ σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν:
ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω, καὶ λογίζο-
μαι, καὶ οὐδὲν λῆμμα οὐδεὶς ἂν ἔχοι πρὸς οἷς ἐγὼ πεπο-
λίτευμαι καὶ λέγω, δεῖξαι προσηρτημένον. ὀρθὸν οὖν ὅ,τι
ἂν ποτε ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέ-
ρον φαίνεταί μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερα ὥσπερ εἰς τρυτάνην
ἀργύριον προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον, καὶ καθείλκυσε τὸν
λογισμὸν ἐφ' αὑτό: καὶ οὐκ ἔτ' ἂν ὀρθῶς, οὐδ' ὑγιῶς ὁ
τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς ἂν λογίσαιτο. ἓν μὲν οὖν
ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, ὅπως εἴτε σύνταξιν, εἴ
τε συμμαχίαν, εἴτ' ἄλλο τι βούλεταί τις κατασκευάζειν τῇ
πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων, τοῦτο ποιήσῃ. οὐχ
ὡς θαυμαστὴν, οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν: ἀλλ' ὁποία ποτ'

ἐστιν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον ἔχει τοῖς πράγμασι καιρόν, ἢ γεγενημένην νῦν δι' ὑμᾶς λυθῆναι. πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων τότ' ἄν, ἢ νῦν, ἀσφαλέστερος καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον δὲ ὁρᾶν, ὅπως μὴ προαξόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς συνεληλυθότας τούτους, καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην, καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ εἰ γένοιθ' ὑμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος δι' Ἀμφίπολιν, ἢ τι τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, οὗ μὴ μετέχουσι Θετταλοί, μὴ δ' Ἀργεῖοι, μὴ δὲ Θηβαῖοι: οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα, καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦσαι, Θηβαίους: οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ: ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φησεῖέ τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ' ἕξουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὔκουν προοῖντ' ἂν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου. οὐδέ γε εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν δι' Ὠρωπόν, ἢ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι. καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθήσοντας ἂν οἶμαι εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον * ὧν καὶ φροντίσειεν ἄν τις. καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν: οὐκ ἄχρι τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὔνους, οὔθ' ἡμῖν, οὔτε Θηβαίοις, ὥς τε εἶναι, καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων: ἀλλὰ σῶς μὲν εἶν' ἅπαντες ἂν βούλοιντο ἕνεκα ἑαυτῶν, κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὑτῶν, οὐδὲ εἷς. τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερὸν, καὶ τί φυλάξασθαί φημι δεῖν ὑμᾶς; ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν, καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν, καὶ Μεσσήνιοι, καὶ Μεγαλοπολῖται, καὶ τι-

νου τῶν λοιπῶν πελοποννησίων ὅσοι γε δὴ τὰ αὐτὰ τού-
τοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπι-
κηρυκείαν ἐχθρῶς σχήσουσι, καὶ τὸ δοκεῖν ἐνδέχεσθαί τι τῶν
ἐκείνοις πεπραγμένων: θηβαῖοι δὲ ἔχουσι μὲν ὡς λέγου-
σιν, ἀπεχθῶς, ἔτι δὲ * ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐ-
κείνων φεύγοντας σώζομεν, καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμέ-
νειαν ἐνδεικνύμεθα αὐτοῖς: θετταλοὶ δὲ, ὅτι τοὺς φωκέων
φυγάδας σώζομεν: φίλιππος δὲ, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοι-
νωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας: φοβοῦμαι μὴ πάντες περὶ τῶν
ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πό-
λεμον τὰ τῶν ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι: εἶτ'
ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι παρὰ τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν
πολεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ φωκέας. ἴστε γὰρ δή που
τοῦθ' ὅτι νῦν θηβαῖοι, καὶ φίλιππος, καὶ θετταλοὶ, οὐχὶ
τὰ αὐτὰ μάλιστα ἕκαστοι ἐσπουδακότες τὰ αὐτὰ πάντες
ἔπραξαν. οἷον θηβαῖοι, τὸν μὲν φίλιππον παρελθεῖν, καὶ
λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ ἐδύναντο κωλῦσαι, οὐδέ γε τῶν
αὐτοῖς πεπονημένων, ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν: νυ-
νὶ γὰρ θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν ἔχειν, καὶ κεκο-
μίσθαι, κάλλιστα πέπρακται: πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν,
αἴσχιστα. εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς
ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο: ἀλλὰ τῷ τὸν ὀρχο-
μενὸν, καὶ τὴν κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνα-
σθαι δὲ, ταῦτα πάνθ' ὑπέμειναν. φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν
δή που τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐκ ἐβούλετο θηβαίοις ὀρχο-
μενὸν, καὶ κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη: ἐγὼ
δὲ τούτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω: ἐκεῖνο δὲ οἶδα, ὅτι οὐ μᾶλ-
λόν γε ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβού-
λετο, καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου, τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρί-
σιν εἰληφέναι, καὶ τὰ πύθια θεῖναι δι' ἑαυτοῦ: καὶ ταῦτ'
ἦν ὧν μάλιστα ἐγλίχετο. θετταλοὶ δέ γε οὐδέτερα ἐβού-

λοντο τούτων, οὔτε θηβαίους, οὔτε τὸν φίλιππον μέγαν γίνεσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα ἐφ' ἑαυτοῖς ἡγοῦντο εἶναι· τῆς πυλαίας δὲ ἐπεθύμουν, καὶ τῶν ἐν δελφοῖς πλεονεκτημάτων, δυοῖν κύριοι γενέσθαι. τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι τάδε συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων ἕνεκα ἕκαστον εὑρήσετε εἰς τὰ πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πρᾶξαι. τοῦτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν. τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν, οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν τε δόξομεν πᾶσιν ἔχειν, καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δείξειν. πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομένειν δεῖν, καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν ὠρωπόν. καὶ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς κελεύσας εἰπεῖν τ' ἀληθῆ, διατί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίημεν ἄν. καὶ φιλίππῳ νῦν κατὰ τὰς συνθήκας ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, χίον, καὶ κῶ, καὶ ῥόδον, καὶ βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα: δηλονότι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν, καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὐήθες, καὶ κομιδῇ σχέτλιον πρὸς ἑκάστους καθ' ἕνα οὑτωσὶ ἤδη προσενηνεγμένους περὶ τῶν οἰκείων, καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς ἅπαντας περὶ τῆς ἐν δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν φίλιππον, καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν· ἀλλὰ ἐγείρεσθαι, καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ παρασκευάζεσθαι εἰς πόλεμον. ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τὸν φίλιππον. καὶ τούτου αὐτοῦ καταμαρτυροῦντος, πράξειν φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρὸς τινὰς πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν ἀθηναίων ὁπότε ἀποκρίνεσθαι δεῖ, πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὡς ἐπαγγειλάμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευσάμενον δέ. οὐδὲν γὰρ ὑπεσχῆσθαι φησίν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι. καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ φιλίππου καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι λακεδαιμονίοις, καταδουλουμένοις τὴν πελοπόννησον, εὔνους τέ ἐστι, καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν φίλιππον ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μέν εἰσι λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν τῶν ἀργείων καὶ μεσσηνίων μετὰ φιλίππου σύστασιν, καὶ μισοῦσι, καὶ ὑποπτεύουσιν· οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸν φίλιππον, διημαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπιζον· οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε αὐτοὶ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι. οὔτε γὰρ ταῖς ἐπι-

στολαῖς

στολαῖς ἐνέγραψεν ὁ φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρεσβειῶν ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς φίλιππος φωκέας σώσει, καὶ τὴν θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθείς, ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν· φησὶ δὲ, ὅτι δίκαιον ἦν, τοὺς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι. τοὺς ἀπατήσαντάς φησι τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας φιλίππῳ πύλας. ταῦτα δὲ εἰς τὸν αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος, ὥς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀθηναίους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΤΑΝ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν φίλιππος πράττει, καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην ἀεί, τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λόγους, καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν εἵνεκα ταῦτα ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα πράγματα τῇ πόλει, ὥστε ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα· τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν, συμβουλεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι

πάντας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν πλεονεκτεῖν ζητοῦντας
ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δεῖν. πρῶτον μὲν
ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ
συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες:
οἷα ποιεῖ δὲ, ὡς δεινὰ, καὶ χαλεπὰ, καὶ τοιαῦτα διεξερ-
χόμεθα: ἔπειθ᾽ ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δι-
καίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον φι-
λίππου παρεσκεύασθε: ὡς δὲ κωλύσαιτ᾽ ἂν ἐκεῖνον πράτ-
τειν ταῦτα, ἐφ᾽ ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμ-
βαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον οἶμαι καὶ ἴσως εἰκὸς, ἐν οἷς
ἑκάτεροι διατρίβετε, καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ᾽ ἄμει-
νον ἑκατέροις ἔχειν, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ᾽ οἱ λόγοι.
εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον
καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι. εἰ δ᾽ ὅπως τὰ
παρόντα ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόν-
τα ἔτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μὴ δ᾽ ἐπιστήσεται
μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐ δ᾽ ἀνταίρειν δυνησόμε-
θα: οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύ-
σασθαι: ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν
ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντ᾽ ἀντὶ τῶν ῥᾴστων καὶ ἡδί-
στων προαιρετέον. Πρῶτον μὲν οὖν εἴ τις, ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι, θαρρεῖ ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριος ἐστι φίλιπ-
πος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μὴ δ᾽
ἐφ᾽ ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω. καὶ
δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς
ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι᾽ οὓς τὰ ἐναντία μοι παρέστηκε
προσδοκᾶν, καὶ δι᾽ ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι φίλιππον: ἵν᾽ ἐὰν
μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε:
ἐὰν δ᾽ οἱ θαρροῦντες, καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσ-
θῆσθε. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λογίζομαι, τίνων ὁ
φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη, πυ-

λῶν, καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πέπραχεν. τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην, οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδέν. οἶδε τοῦτο ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει, καὶ τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον, οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς, τῆς ἰδίας ἕνεκα ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόεισθε· ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν * ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἐάσειν ὅπως βούλεται πράττειν* αὐτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργείους, ταῦτα ὑπειληφὼς, εὖ ποιεῖ: ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδὲ ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος, μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὔνοιαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπείληφε, καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γάρ, οἶμαι καὶ ἀκούει, τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκα ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους, καὶ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλίχονται λέγειν,

ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται. διόπερ κἀγὼ παραλείπω δικαίως. ἔστι γὰρ μείζω τὰ ἐκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι. τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ ἀργείων προγόνους, τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ' ὅ τι συνοίσει κοινῇ τοῖς ἕλλησι σκεψομένους. ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι: εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὑτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἱρεῖται. οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας, οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τινὰ ἀρχὴν εὕρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν. οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν. Ἀλλὰ νὴ δία εἴποι τις ἄν, ὡς πάντα ταῦτα εἰδὼς οὐ πλεονεξίας ἕνεκεν, οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιότερα ἀξιοῦν τοὺς Θηβαίους, ἢ ὑμᾶς. ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον τῶν λόγων πάντων οὐκ ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ μεσσήνην λακεδαιμονίοις ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν ὀρχομενὸν καὶ κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδοὺς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι, σκήψαιτο; ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ δία: τοῦτο γὰρ ἔσθ' ὑπόλοιπον: καὶ παρὰ γνώμην τῶν θετταλῶν ἱππέων, καὶ τῶν Θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα; καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν. καὶ λογοποιοῦσί τινες περιϊόντες, ὡς ἐλάτειαν τειχιεῖ. ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει. καὶ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω: τοῖς μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς ἀργείοις ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους συνεισβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει, καὶ χρήματ' ἀποστέλλει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν οὖν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ: οὓς

δ' ἀπώλεσεν αὐτοὺς πρότερον φωκέας, νῦν σώζει. καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι φίλιππον, οὔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι. ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. ἐκ πάντων * δ' ἄν τις ὀρθῶς θεωροίη ὅτι πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ ἔστι τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις πάντα τὰ ἄλλα ἀσφαλῶς κέκτηται. εἰ γὰρ ἀμφίπολιν καὶ ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν γ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως ἂν αὑτὸν μισεῖν νομίζοι, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν, ἐὰν καιρὸν λάβητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας. διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν. ἐφέστηκεν ἐπὶ τῇ πόλει, θεραπεύει τινὰς θηβαίων, καὶ πελοποννησίων τοὺς ταυτὰ βουλομένους τούτοις: οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτα οὐδὲν προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματα ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς μεσσηνίους καὶ πρὸς ἀργείους ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη. βέλτιον δ' ἴσως ἐστὶ καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι. πῶς γὰρ οἴεσθε, ἔφην, ὦ ἄνδρες μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν ὀλυνθίους, εἴ τις λέγοι κατὰ φιλίππου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, ἧς πάντες οἱ πρότερον μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο: ποτίδαιαν δὲ ἐδίδου, τοὺς ἀθηναίων ἐποίκους * ἐκβαλών: καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ὑμᾶς αὐ-

τὸς ἀνήρητο, τὴν χώραν δ᾽ ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι, ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τινος πιστεῦσαι; οὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ᾽ ὅμως, ἔφην ἐγὼ, μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ᾽ ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες: οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ᾽ ἀλλήλων, καὶ πραθέντες. οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι. τί δ᾽ οἱ θετταλοί; ἆρ᾽ οἴεσθε, ἔφην, ὅτ᾽ αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλε, καὶ πάλιν νίκαιαν καὶ μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ᾽ αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα, καὶ πᾶσιν ἐστὶν εἰδέναι. ὑμεῖς δὲ, ἔφην ἐγὼ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε φίλιππον: ἐξηπατηκότα δ᾽ ἤδη καὶ παρακεκρουμένον, ἀπεύξασθε, ἂν σωφρονῆτ᾽ ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ δί᾽, ἔφην ἐγὼ, παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης προσδεῖται. ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν ἐστὶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε: ταύτης ἀντέχεσθε. ἐὰν ταύτην σώζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί οὖν ζητεῖτε; ἔφην, ἐλευθερίαν; εἶτ᾽ οὐχ ὁρᾶτε φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίοις. οὐ φυλάξεσθε, ὅπως, ἔφην, μὴ, πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρητε; ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ θορυβοῦντες ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ

τῶν πρέσβεων καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀφίστανται τῆς φιλίππου φιλίας, οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐδέν ἐστιν ἄτοπον, εἰ μεσσήνιοι καὶ πελοποννησίων τινὲς, παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσι, τι πράξουσιν: ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ καὶ συνιέντες αὐτοί, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιτειχίζεσθε, ὡσ ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιεῖν λήσετε ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ὑπομείναντες. οὕτως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥαστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος. περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε. ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτε ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα, καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγὼ, γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἥκων πρεσβείας, τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ οὐκ εἴων προέσθαι πύλας; οὐδὲ φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὑδωρπίνων εἰκότως δύσκολος καὶ δύστροπος εἰμί τις ἄνθρωπος. φίλιππος δὲ, ὅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ θεσπιὰς μὲν καὶ πλαταιὰς τειχιεῖ, θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν ὠρωπὸν ἀντ' ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταυθοῖ μνημονεύετε οἶδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆσθαι

καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐγγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας
τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθε, οὕτω
τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω; καὶ καλεῖν φη-
μι δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παῤῥη-
σίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· οὐχ ἵνα
εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν
ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς * καὶ νῦν πα-
ράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου·
οὐδ' ἵνα τινὰ ἄλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ' οἶμαί ποθ' ὑμᾶς λυπή-
σειν ἃ Φίλιππος πράττει μᾶλλον, ἢ τὰ νυνί. τὰ γὰρ πρά-
γματα ὁρῶ προβαίνοντα, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκά-
ζειν ὀρθῶς· φοβοῦμαι καὶ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν
μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων,
μηδὲ ἀκούητε, ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστιν, ἐμοῦ, μηδὲ τοῦ δεῖ-
νος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντα ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τρα-
χεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὴ μὴ τῶν * αἰτίων σε-
σιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὑτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς
ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων,
τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ
ἐνίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν
ὀργὴν ἀφιέντας. ἕως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πρά-
γματα, καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ
ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι, τίς ὁ Φω-
κέας καὶ Πύλας πείσας ὑμᾶς προέσθαι· ὧν καταστὰς ἐκεῖνος
κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύ-
ριος γέγονε, καὶ πεποίηκεν ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων,
μηθ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλὴν, ἀλλ' ὑπὲρ
τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυ-
πήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
ρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ
πόλει πρᾶγμα. οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρατήσας εἰς

τὴν ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ἐπὶ τὰς πύλας καὶ φωκέας· ἀλλ' ἢ τὰ δίκαια ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμα ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε πρότερον τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησε. ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται· ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο ὦ πάντες θεοί. οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγε, οὐδ' εἰ δίκαιος ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Οὗτος ὁ λόγος ἐπιγέγραπται μὲν περὶ ἁλοννήσου· τάχα δὲ ὀρθότερον ἐπιγράφειν, πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν φιλίππου. πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν διαλεγόμενος, ὧν ἐστι καὶ τὸ κατὰ τὴν ἁλόννησον· ἥτις ἦν μὲν τῶν ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς φιλίππου καιροὺς ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο, οὓς ἐκβαλὼν ὁ φίλιππος, ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ ἀποδίδωσιν, ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν· αἰτοῦσι δὲ ὑπισχνεῖται δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι δημοσθένους εἶναι. δηλοῖ δὲ ἡ φράσις, καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία πολὺ τὸν δημοσθενικὸν πεφευγυῖα τύπον. ἀνειμένη τε, καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν, καὶ τὸ ἐπὶ τῷ τέλει ῥηθὲν, οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε. ὁ μὲν γὰρ δημοσθένης εἴωθε παρρησίᾳ χρῆσθαι. τοῦτο δὲ ὕβρις ἐστὶ, καὶ λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα. εὐτέλειά τε αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν. πρὸς δὲ τού-

τοις, καὶ εὐήθές τι νομίζεται, τὸ ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑποπτεύουσι δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον, ὡς οὐ τοῦ ῥήτορος· καὶ πεφωράκασί γέ τινες ὄντα ἡγησίππου, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων, τοιαύτῃ γὰρ κέχρηται, καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. κατὰ καλλίππου γὰρ τοῦ παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς ἀπενηνοχέναι γραφὴν παρανόμων. φαίνεται δὲ οὐχ ὁ δημοσθένης, ἀλλ' ὁ ἡγήσιππος τὴν κατὰ τοῦ καλλίππου γραφὴν ἐνστησάμενος. νὴ δία, ἀλλ' ὁ λόγος συμβουλεύει περὶ τῆς ἁλοννήσου τοῖς ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτὴν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων. ταῦτα δὲ αἰσχίνης φησὶ τὸν δημοσθένην συμβεβουλευκέναι τοῖς ἀθηναίοις. εἶτα τί τοῦτο; δύναται γὰρ τὴν αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ δημοσθένης καὶ ἡγήσιππος. ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως, καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τῶν ῥητόρων ἀντέλεγον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ δημοσθένης τοῦ ἡγησίππου, ὡς καὶ πρεσβεύσαντος μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀντιταχθέντος τῷ μακεδόνι. δῆλον οὖν ὅτι ὁ μὲν τοῦ δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς ἁλοννήσου ῥηθεὶς οὐ σώζεται· ἐκείνου δὲ οὐκ ὄντος, τὸν εὑρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ, περὶ ἁλοννήσου λόγον, εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι· οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες, εἰ τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΣ.

Νδρες ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ἃς φίλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων. δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τὴν ἀπὸ τοῦ βήματος παρρησίαν αἱ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀναιροῖεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν φίλιππος ἐπέσταλκε, περὶ τούτων διεξελθεῖν: ὕστερον δὲ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν. φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ ἁλοννήσου λέγων, ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν: ὑμᾶς δὲ οὔ φησι δικαίως αὐτὴν ἀπαιτεῖν: οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν, οὔτε λαβεῖν, οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν, ὡς λῃστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο, καὶ προσήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτοὺς ἀφελέσθαι. ἅπαντες γὰρ οἱ λῃσταὶ τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες, καὶ τούτους ὀχυροὺς ποιούμενοι ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὴ τοὺς λῃστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας οὐκ ἂν δή που εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ ἀλλότρια εἶχον, ταῦτα ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε, τί κωλύει, καὶ εἴ τινα τῆς ἀττικῆς λῃσταὶ τόπον καταλάβοιεν, ἢ λήμνου, ἢ ἴμβρου, ἢ σκύρου, καὶ τινὲς τούτους τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν: εὐθὺς καὶ τὸν τόπον τοῦτον οὗ ἦσαν οἱ λῃσταὶ, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων, τοὺς

λῃστὰς γίγνεσθαι. Φίλιππος δ' οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτα οὐ δίκαια λέγων. ἀλλ' εἴ τις ἄλλος, ἐπιστάμενος παρακρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται ὑπὸ τῶν τὰ ἐνταῦθα διοικήσειν μελλόντων, ὡς ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος βούληται, καὶ πρὶν ὑπισχνουμένων, καὶ νῦν δὲ πραττόντων. ἀλλὰ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτὸν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἕξετε τὴν νῆσον, ἄν τε λάβητε ἄν τ' ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ; οὐχ ἵν' εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς, γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοιοῦτό γε τὸ εὐεργέτημα: ἀλλ' ἵν' ἐνδείξηται πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνος λαμβάνοντες. τοῦτο δ' ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάζεσθαι, οὐδὲν ἄλλο, ἢ χλευάζει ὑμᾶς. πρῶτον μὲν ἀξιῶν Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερον ὑμέτεραι, ἢ ἐκείνου εἰσίν. ἔπειτα δ' εἰ ἡ δύναμις ἡ ὑμετέρα ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἕλληνας μὴ δύναται ὑμῖν τὰ χωρία ἐν τῇ θαλάττῃ διασώζειν: οἱ δὲ δικασταὶ οἷς, ἂν ἐπιτρέψητε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώζουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρίηται: πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ ἁπάντων ἀφεστήκατε, καὶ ἐπιδείκνυτε ἅπασιν ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ περὶ ἑνὸς ἂν αὐτῷ διαγωνίζησθε, εἰ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατε ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε, ἀλλὰ διαδικάζεσθε. Ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους: ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ, ὡς ὁ νόμος κελεύει: ἀλλ' ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ, ἐφέσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γιγνομένην γνῶσιν ὡς ἑαυτὸν ποιούμενος, βου-

λέγεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προσλαβεῖν, καὶ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμβούλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν περὶ ποτίδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι: ἀλλὰ βεβαιοῦτε, δικαίως αὐτὴν ἐκεῖνον, καὶ λαβεῖν, καὶ κεκτῆσθαι. καί τοι ἀθηναίων οἱ ἐν ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὀμωμοσμένων, οὓς φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῃρέθησαν ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ βούλεται τὰ ἀδικήματα πανταχόσε παρ᾽ ὑμῶν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὔτε ἐγκαλεῖτε αὐτῷ, οὔτε ἡγεῖσθε ἀδικεῖσθαι. ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται μακεδόνες πρὸς ἀθηναίους. ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γενέσθω. οὔτε γὰρ ἀμύντας πατὴρ ὁ φιλίππου, οὔτε οἱ ἄλλοι μακεδονίας βασιλεῖς, οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποιήσαντο πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε ἦσαν αἱ ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους, ἢ νῦν εἰσιν. ἐφ᾽ ἡμῖν γὰρ ἦν ἡ μακεδονία, καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερε, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον, ἢ νῦν, ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ, κἀκεῖνοι τοῖς παρ᾽ ὑμῖν ἐχρῶντο: καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν ὥσπερ νῦν ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας. ἀλλ᾽ ὅμως οὐδενὸς τοιούτου ὄντος τότε, οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένους, οὔτ᾽ ἐκ μακεδονίας πλεῖν ἀθήναζε δίκας ληψομένους, οὔθ᾽ ἡμῖν εἰς μακεδονίαν: ἀλλ᾽ ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις, ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ᾽ ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμβανον. μὴ οὖν ἀγνοεῖτε, ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται, εἰς ἀποδοχὴν τοῦ μὴ διαμφισβητῆσαι ὑμᾶς εὐλόγως ἔτι περὶ τῆς ποτιδαίας. Περὶ δὲ τῶν λῃστῶν, δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας, ὑμᾶς τε καὶ αὐτὸν: οὐδὲν ἄλλο, ἢ τοῦτ᾽ ἀξιῶν ὑφ᾽ ἡμῶν εἰς τὴν θάλατταν καταστῆναι, καὶ ὁμο-

λογῆσαι ἡμᾶς, ὡς ἄνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάτ-
τῃ φυλακὴν δυνατοί ἐστε φυλάττειν. ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι
αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ
εἰς τὰς νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λῃστῶν φυλακῇ διαφθεί-
ρειν τοὺς νησιώτας, καὶ ἀφιστάναι ἀφ' ὑμῶν· καὶ μὴ μόνον
τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς Θάσον κεκομικέναι διὰ τῶν
ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰκειώ-
σασθαι, συμπέμπων τοὺς συμπλευσομένους μετὰ τῶν στρα-
τηγῶν τῶν ἡμετέρων, ὡς κοινωνήσοντας τῆς κατὰ θάλατ-
ταν φυλακῆς. καίτοι οὔ φασί τινες αὐτὸν προσδεῖσθαι
τῆς θαλάττης. ὅτι οὐδὲν δεόμενος τριήρεις κατασκευάζε-
ται, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται, καὶ ἀποστόλους ἀπο-
στέλλειν βούλεται. καὶ δαπάναις οὐ μικρὰς δαπανᾶν εἰς
τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους. ὧν οὐδὲν προτιμᾷ. ταῦ-
τα οὖν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἀξιῶσαι ἂν
ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατεφρόνει, οἷς
δ' ἐνθάδε προῄρηται φίλοις κεκτῆσθαι, τούτοις διεπί-
στευεν, οἳ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, καὶ οὐ τῇ ἑαυ-
τῶν πατρίδι, καὶ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς λαμβάνοντες οἴον-
ται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι πωλοῦντες. Περὶ δὲ τῆς
ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης, ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ
παρ' ἐκείνου πεμφθέντες ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπανορθω-
σάμεθα ὃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον
εἶναι, ἑκατέρους τὰ ἑαυτῶν ἔχειν· ἀμφισβητεῖ μὴ δεδω-
κέναι, μὴ δὲ τοὺς πρέσβεις ταῦτα εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς· οὐ-
δὲν ἄλλο ἢ πεπεισμένος ὑπὸ τούτων, οἷς χρῆται φίλοις,
ὡς ὑμεῖς οὐ μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον
δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑμῖν ἀμνημονῆσαι. ἐν γὰρ τῇ αὐ-
τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἥκοντες
διελέγοντο, καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη. ὥς τε οὐχ οἷόν τέ ἐστι
παρὰ χρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων, καὶ εὐθὺς τοῦ ψηφίσμα-

τους ἐπαναγιγνωσκομένου τὴν καταψευδομένην γνώμην
τῶν πρέσβεων ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι. ὥστε τοῦτο μὲν
οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὡς ὑμεῖς περὶ
ὧν οὐκ ἠκούσατε, περὶ τούτων ἀποκρινάμενοι τὴν γνώ-
μην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοὶ, ὧν κατεψεύ-
δετο τὸ ψήφισμα, ὅτε ἀπεκρίνασθε αὐτοῖς ἀναγινώσκον-
τες, καὶ * ἐπὶ ξενίαν αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν πα-
ρελθεῖν, οὐδ' εἰπεῖν, ὅτι καταψεύδεσθε ἡμῶν, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, καὶ φατὲ ἡμᾶς εἰρηκέναι, ἃ οὐκ εἰρήκαμεν, ἀλ-
λὰ σιωπῇ ἀπιόντες ᾤχοντο. βούλομαι δ' ὑμᾶς, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, καὶ γὰρ εὐδοκίμησεν ὁ πύθων παρ' ὑμῖν
ἐν τῇ δημηγορίᾳ ὁ τότε πρεσβεύων, αὐτοὺς τοὺς λόγους,
οὓς ἔλεγεν ὑπομνῆσαι. οἶδα γὰρ ὅτι μέμνησθε. παρα-
πλήσιοι δὲ ἦσαν, οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε φίλιππος. ἐνεκά-
λει γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν φίλιππον, καὶ ὑμῖν
ἐμέμφετο, ὅτι ὡρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ προῃ-
ρημένου μάλιστα τῶν ἑλλήνων φίλους κεκτῆσθαι αὐτοὶ
κωλύετε ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν συκοφαντούντων,
καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτούντων, καὶ διαβαλλόντων. τοὺς
γὰρ τοιούτους λόγους ὅταν ἀπαγγελόντων ἀκούῃ, ὅ-
τι κακῶς ἤκουσεν, ὑμεῖς δὲ ἀποδέχεσθε, μεταβάλλει αὐ-
τοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαίνηται τούτοις, ὧν
προῄρηται εὐεργέτης εἶναι. ἐκέλευσεν οὖν τοὺς λέγον-
τας ἐν τῷ δήμῳ τὴν μὲν εἰρήνην μὴ ἐπιτιμᾶν, οὐ γὰρ ἄ-
ξιον εἶναι εἰρήνην λύειν: εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν
τῇ εἰρήνῃ, τοῦτο ἐπανορθώσασθαι, ὡς ἅπαντα φίλιπ-
πον ποιήσοντα, ὅσα ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε. ἐὰν δὲ διαβάλ-
λωσι μὲν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γράφωσι, δι' οὗ ἡ μὲν εἰρήνη ἔ-
σται, παύσεται δὲ ἀπιστούμενος φίλιππος: μὴ προσέ-
χειν τὸν νοῦν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ τούτους τοὺς λό-
γους ὑμεῖς ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε. καὶ δίκαια ἔφατε τὸν

πύθωνα λέγειν· καὶ τὰ δίκαια. ἔλεγε δὲ τοὺς λόγους τούτους, οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἃ τῷ ἐκείνῳ συμφέροντα, καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει· ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα διδασκάλων προσδεδιδαγμένος, οἳ οὐκ ᾤοντο εἶναι τοὺς γράψοντας ἐναντία τῷ φιλοκράτους ψηφίσματι τῷ ἀπολέσαντι ἀμφίπολιν. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παράνομον μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι· τῷ δὲ φιλοκράτους ψηφίσματι, ὃ ἦν παράνομον, τἀναντία ἔγραψα, ὡς ἐγὼ ἐπιδείξω. τὸ γὰρ ψήφισμα τὸ τοῦ φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπωλέσατε ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν. τοῦτο μὲν οὖν παράνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ φιλοκράτους· καὶ οὐχ οἷόν τε ἦν, τὸν τὰ ἔννομα γράφοντα, τὰ αὐτὰ τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς προτέροις ψηφίσμασι τοῖς οὖσιν ἐννόμοις, καὶ σώζουσι τὴν ὑμετέραν χώραν τὰ αὐτὰ γράφων ἐννόμά τ' ἔγραφον καὶ ἐξήλεγχον τὸν φίλιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας. ἀπίστους καταστῆσαι. καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν ἐπανόρθωσιν νῦν ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαντες ἴστε. φησὶ δὲ ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰρ ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι, ὅτ' ἐψηφίζεσθε ἔχειν αὐτὸν ἃ εἶχεν. ὑμεῖς δὲ, τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτο ἐψηφίσασθε· οὐ μέντοι γε ἐκείνου εἶναι ἀμφίπολιν. ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τἀλλότρια. καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες, τὰ ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τἀλλότρια κέκτηνται. ὥστε τοῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτοῦ ἠλίθιόν ἐστι. καὶ τοῦ μὲν φιλοκράτους ψηφίσματος μέμνηται· τῆς δὲ ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν ὅτε ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπιλέλησται· ἐν ᾗ ὡμολόγει τὴν ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι. ἔφη γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν, ὡς οὖσαν ὑμετέραν, καὶ οὐ τῶν ἐχόντων. κἀκεῖνοι μὲν ὡς ἔοικεν οἱ πρότερον ἐν ἀμφιπόλει

οἰκοῦντες

οἰκοῦντας πρὶν φίλιππον λαβεῖν, τὴν ἀθηναίων χώραν εἶ=
χον· ἐπειδὴ δὲ φίλιππος αὐτὴν εἴληφεν, οὐ τὴν ἀθηναίων
χώραν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει; οὐδὲ ὄλυνθόν γε; οὐδὲ ἀ=
πολλωνίαν. οὐδὲ παλλήνην: οὐκ ἀλλοτρίας, ἀλλὰ τὰς
ἑαυτοῦ χώρας κέκτηται; ἆρ' ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως
ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς ἐπιστέλλειν, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέ=
γων, καὶ πράττων, ἃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται
δίκαια εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι; ὃς τὴν
χώραν ἣν οἱ ἕλληνες, καὶ ὁ βασιλεὺς περσῶν ἐψηφίσαντο
καὶ ὡμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ,
καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι; Περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώ-
ματος, ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπηνωρθώσασθε, τοὺς ἄλλους ἕλ
ληνας ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐ-
τονόμους εἶναι. καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν
τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἡγούμενοι καὶ δίκαιον εἶναι
τοῦτο, καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς, καὶ τοὺς ξυμμά-
χους τοὺς ἡμετέρους, καὶ φίλιππον, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς
ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήτε ἡμετέρους ὄντας,
μήτε φιλίππου ξυμμάχους ἐν μέσῳ κεῖσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν
κρειττόνων ἀπόλλυσθαι: ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμε=
τέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην
ἡμᾶς ἄγειν καταθεμένους τὰ ὅπλα. τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρ=
θωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τε
εἶναι καὶ δέχεσθαι, φεραίων τε μὲν ἀφῄρηται τὴν πόλιν
καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνο=
μοι ὦσιν: ἐπὶ δ' ἀμβρακίαν στρατεύεται: τὰς δ' ἐν κασ-
σωπίᾳ τρεῖς πόλεις, πανδοσίαν, καὶ βούχεταν, καὶ ἐλάτειαν
ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν, καὶ τὰς πόλεις
βιασάμενος, παρέδωκεν ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ
δουλεύειν. καὶ σφόδρα γε βούλεται τοὺς ἕλληνας ἐλευθέ
ρους εἶναι, καὶ αὐτονόμους, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα. Περὶ δὲ

τῶν ἐπιστολῶν ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπισχνούμενος, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύδεσθαί μέ φησιν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πώποτέ φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως ἀναιδής ἐστιν, ὁ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφὼς, ἥ ἐστι νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτ' ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς ἔφη τοὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται, τοσαῦτα ἀγαθὰ ὑμᾶς ποιήσειν; ἃ γράφειν αὖ ἤδη, τί ᾔδει τὴν εἰρήνην ἐσομένην; δῆλον ὡς προκεχειρισμένων, καὶ ἑτοίμων ὄντων τῶν ἀγαθῶν ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι, τῆς εἰρήνης ἐσομένης. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκ ποδῶν ἐστι: φθορὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν, ὅσην ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ' ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν αὐτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσησθε, ὡς μεγάλα ὑμᾶς * εὐεργετήσει. τὰ μέντοι εὐεργετήματα, τοιαῦτα ἔσται. οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει, ἑαυτοῦ γάρ φησιν εἶναι. οὔτε ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἔσονται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας: ἀλλ' ἄλλη τις χώρα, καὶ ἄλλος τις τόπος ἔοικε, φανήσεται, οὗ ὑμῖν αἱ δωρεαὶ δοθήσονται. Περὶ δὲ ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων ὑμῶν ἐχόντων παρὰ τὰς σπονδὰς καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ὅ, τι εἴπῃ ἀλλ' ἀδικῶν φανερῶς ἐξελέγχεται: ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἕτοιμος εἶναι ἴσῳ καὶ κοινῷ δικαστηρίῳ. περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἀριθμὸν ἡμερῶν ἐστιν ὁ κρίνων. ἅπαντες γὰρ ἴσμεν τίνι μηνὶ, καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο. ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, κἀκεῖνα ἴσμεν, τίνι μηνὶ, καὶ τίνι ἡμέρᾳ Σέρριον τεῖχος, καὶ Ἐργίσκη, καὶ ἱερὸν ὄρος ἑάλω. οὐδὴ ἀφανῆ ἐστι ταῦτα οὕτω πραχθέντα, οὐδὲ κρίσεως δεόμενα: ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερος μὴν ἐστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἑάλω. Φησὶ δὲ τοὺς αἰχμαλώτους ὑμῶν

ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι: ὃς τὸν μὲν
καρύστιον τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ
οὗ ὑμεῖς τρεῖς πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες
τὸν ἄνδρα, ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρί=
σασθαι, ὥστε ἀπέκτεινε, καὶ οὐδὲ ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα
ταφῇ. Περὶ δὲ χερρονήσου, ἅ τε ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς;
ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι. ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ᾽ εἰδέ=
ναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω ἀγορᾶς, ὡς ἑαυτοῦ
ὄντα, καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα, δέδωκε καρποῦσθαι ἀ-
πολλωνίδῃ τῷ καρδιανῷ. καίτοι χερρονήσου οἱ ὅροι εἰσίν,
οὐκ ἀγορά, ἀλλ᾽ ὁ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὀρείου, ὅς ἐστι μεταξὺ πτε
λεοῦ, καὶ λευκῆς ἀκτῆς: οὗ ἡ διωρυχὴ ἔμελλε χερρονή=
σου ἔσεσθαι, ὥς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ
Διὸς τοῦ ὀρείου δηλοῖ: ἔστι δὲ τουτί.

Τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμόν,
  Λευκῆς καὶ πτελεοῦ μέσσον ὅρον θέμενοι,
Ενναέται χώρης σημήιον. ἀμμορίης δὲ
  Αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέσος κρονίδης.

Ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσαν, ὅσην οἱ
πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν, τὴν μὲν, αὐτὸς καρ-
ποῦται: τὴν δὲ, ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε. καὶ ἅπαντα
τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιεῖται. καὶ οὐ
μόνον τὴν ἔξω ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται: ἀλλὰ καὶ
πρὸς καρδιανούς, οἳ οἰκοῦσιν ἔσω ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ
νῦν ἐπιστολῇ, ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, πρὸς καρδιανοὺς
τοὺς οἰκοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρε
σθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε εἰ περὶ μικροῦ.
ἑαυτῶν φασι τὴν χώραν οὖσαν οἰκεῖν, καὶ οὐχ᾽ ὑμετέραν
εἶναι: καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματά φασιν ὡς ἐν
ἀλλοτρίᾳ: τὰ δὲ αὑτῶν, κτήματα ὡς ἐν οἰκείᾳ: καὶ ταῦ=

τὰ ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι καλλίππον παιανιέα. καὶ ταῦτά γε ἀληθῆ λέγουσιν. ἔγραψε γάρ. καὶ ἐμοῦ γε αὐτὸν γραψαμένου παρανόμων γραφὴν ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε. ταῦτα γάρ τοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν, ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς καρδιανοὺς διαδικάζεσθαι, εἴθ' ὑμετέρα ἐστὶν, εἴτ' ἐκείνων ἡ χώρα: διατί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δίκαιόν ἐστι; καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται, ὥστε φησὶν, ἐὰν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ καρδιανοὶ, αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γε οὐκ ἂν δυναμένων οὐδὲ ἀναγκάσαι καρδιανοὺς τὰ δίκαια πρὸς ὑμᾶς ποιεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι τοῦτο ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἆρ' οὐ μεγάλα ὑμᾶς φαίνεται εὐεργετεῖν; καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τινὲς εὖ ἔφασαν γεγράφθαι: οἳ πολὺ ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν, ἢ φίλιππος μισοῖντο. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλα ἀγαθὰ, ἅπαντα καθ' ὑμῶν πράττει: ὅσοι δὲ ἀθηναῖοι ὄντες μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ φιλίππῳ εὔνοιαν ἐνδείκνυνται, προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε. ὑπόλοιπον μοι ἐστὶν ἔτι, πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν εὖ ἔχουσαν, καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβεων γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δικαίαν τε εἶναι, καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ διοπείθους εἴρηται, καὶ ὧν ἐκεῖνος, παρ' ἀθηναίοις κατηγόρητο. ἦν μὲν γὰρ χερρόνησος ἡ

πρὸς θρᾴκην τῶν ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς φιλίππου καιροὺς κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαὶ τοῖς ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν, καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν. καὶ ἐλάμβανον πεμπόμενοι ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε. καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν χεῤῥόνησον στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες διοπείθην. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι χεῤῥονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς, καὶ οἰκιῶν, καὶ γῆς: καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο: λέγοντες, ἰδίαν χώραν οἰκεῖν, καὶ οὐκ ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν διοπείθης ἐπολέμει καρδιανοῖς. οἱ δὲ πρὸς φίλιππον καταφεύγουσι. καὶ ὃς, ἐπιστέλλει τοῖς ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι καρδιανούς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας: ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτούς, εἴ τί φασιν ἠδικεῖσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς καρδιανοῖς ἔπεμψεν. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ διοπείθης τοῦ φιλίππου περὶ τὴν μεσόγειαν τὴν ἄνω θρᾴκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον θρᾴκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ μακεδόνος κατέδραμε, καὶ ἐπόρθησε. καὶ ἔφθη πρὶν φίλιππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν χεῤῥόνησον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ γενόμενος. διόπερ ὁ φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀθηναίους κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων καταφέρονται τοῦ διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν: πρὸς οὓς ὁ δημοσθένης ἐναντιούμενος διχῆ ὑπὲρ διοπείθους ἵσταται: οὔτε γὰρ ἀδικά φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι, φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβαίνοντος τὴν εἰρήνην, καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι: οὔτε συμ-

φησὶν λέγει τοῖς ἀθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν, καὶ διαλῦσαι. τὴν ὑπ' ἐκείνου δύναμιν, ἥ τις νῦν ἀφαιρούεται χερρονήσου φίλιππον. τὸ δὲ ὅλον, τοῦτον πόλεμον παρακαλεῖ. καὶ τοῦ φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου, καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντος.

Ποίου εἴδους ὁ λόγος.

Τινὲς νομίζουσι τὸν λόγον δικανικοῦ εἴδους. λέγοντες, ὅτι ἀπολογίαν ἔχει διοπείθους, καὶ κατηγορίαν φιλίππου. ὁ δὲ ἐπιφάνιος ὁ τεχνικὸς συμβουλευτικοῦ λέγει αὐτὸν εἴδους εἶναι, ἐπειδή φησι τῆς κατηγορίας πλείονα τὴν συμβουλὴν ἔχει. τὸ δὲ ἀληθέστερον, οὕτως. εἰ γὰρ ἦν παρεστηκὼς ὅ, τε κατηγορούμενος, καὶ ὁ διώκων, καλῶς ἂν ὡς ἐν δικαστηρίῳ, καὶ κρίσει αὐτῶν ὄντων ἐλέγομεν εἶναι τὸν λόγον εἴδους δικανικοῦ. ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε δικαστήριον ἦν, οὔτε διοπείθης παρῆν, οὔτε φίλιππος, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ προσκοπῶν οὔτε τὴν ἀπολογίαν διοπείθους, οὔτε τὴν κατηγορίαν φιλίππου, ἀλλὰ τῆς πόλεως τὸ συμφέρον συμβουλεύει, καλῶς ἂν τὸν λόγον εἴπομεν εἴδους εἶναι συμβουλευτικοῦ. Τὸ δὲ προοίμιον ἀπὸ εὐνοίας, ἀπὸ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου. ἐπειδὴ γὰρ τοῦ μὲν κατηγορεῖ, τοῦ δὲ ὑπεραπολογεῖται, τὴν ὑποψίαν ἀφαιρούεται τῆς τε ἔχθρας καὶ τῆς εὐνοίας, διὰ τῆς πρὸς ἑτέρους εἰσηγήσεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ, ΛΟΓΟΣ.

ΔΕΙ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν: ἀλλ᾽ ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται, τοῦτ᾽ ἀποφαίνεσθαι: ἄλλως τε, καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων. ἐπειδὴ δ᾽ ἔνιοι, τὰ μὲν, φιλονεικίᾳ τὰ δ᾽ ἥτινι δήποτ᾽ αἰτίᾳ προάγονται λέγειν. ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τἄλλ᾽ ἀφελόντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν σπουδὴ, περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἕνδεκα μῆνα τουτονὶ φίλιππος ἐν θρᾴκῃ ποιεῖται. τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν διοπείθης πράττει, καὶ μέλλει ποιεῖν, εἴρηνται. ἐγὼ δὲ ὅσα μέν τις αἰτιᾶταί τινα τούτων, οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ᾽ ὑμῖν ἐστιν ὅταν βούλησθε κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ, κἂν σμικρὸν * ἐπισχοῦσι, περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι. καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ᾽ ἐμὲ, οὔτ᾽ ἄλλον οὐδένα διισχυρίζεσθαι. ὅσα δ᾽ ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει φίλιππος, καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ ἑλλήσποντον ὢν πειρᾶται προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ᾽ ἕξομεν σῶσαι. περὶ τούτων δ᾽ οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν, καὶ βεβουλεῦσθαι, καὶ παρεσκευάσθαι: καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις, καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι. Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ᾽ ὑμῖν, οὐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τεθαύμακα, ὃ καὶ πρῴην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἄρα δεῖ

τὸν συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην συμβουλεύειν. ἔστι δέ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδέν, μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς· οὐδὲν δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον· καὶ τά γε ἀφ' ὑμῶν ἕτοιμα ὑπάρχοντα ὁρῶ. εἰ δ' ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεγραμμένα κεῖται· φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς κληρούχους, οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφώς, ὑπὲρ ὧν ψηφίσμαθ' ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτί· πάντα δὲ τὸν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ λαμβάνων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος· τί τοῦτο λέγουσιν ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; οὐ γὰρ αἵρεσις ἐστὶν ὑμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπολείπεται τὸ δικαιότατον. καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων, ὃ παραβαίνουσιν ἑκόντες οὗτοι, εἰ οὕτω ἐστὶ τοῦτο; ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν. πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λέγουσι νὴ Δία, ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀττικῆς, καὶ τοῦ Πειραιῶς ὁ Φίλιππος, οὔτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, οὔτε ποιεῖ τὸν πόλεμον. εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται, καὶ τὴν εἰρήνην ταύτῃ ὁρίζονται· ὅτι μὲν δήπουθεν οὔθ' ὅσια, οὔτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν, οὔθ' ὑμῖν ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν. οὐ μήν, ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγορίαις ἃς Διοπείθους κατηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτούς. τί γὰρ δήποτε τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς Ἀττικῆς ἀπέχηται· τῷ Διοπείθει δὲ οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θρᾳξὶν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ δὲ ποιοῦσιν οἱ ξένοι περικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα· καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ,

ἔστω. γιγνέσθω ταῦτα, οὐδὲν ἀντιλέγω. οἴομαι μέντοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα, καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν: οὕτω τὴν φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πεισθῆτε. εἰ δὲ μή, σκοπεῖτε ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, δι' οὗ τὰ * παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπόλωλεν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι οὐδενὶ τῶν ἁπάντων πλέον κεκράτηκε τῆς πόλεως φίλιππος, ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστηκυῖαν ἀεὶ περὶ αὑτόν, καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ' οὓς ἂν αὐτῷ δόξῃ, πάρεστιν. ἡμεῖς δ' ἐπειδὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβούμεθα, καὶ παρασκευαζόμεθα. εἶτ' οἶμαι συμβαίνει, τῷ μέν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ' ὑστερίζειν, καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην ἀνηλωκέναι καὶ τὴν μὲν ἔχθραν, καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι: ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχύνην προσοφλισκάνειν. Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν τἄλλα μέν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις: πράττεται δὲ τοῦτο, καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας πάνθ' ὅσα βούλεται, φίλιππος διοικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ πρῶτον πρῶτον, ὃ γίγνεται. νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων ἐν θρᾴκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλὴν ὥς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ μακεδονίας, καὶ θετταλίας. ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλεῖν ὑμᾶς, οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώ-

σειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτοις εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἂν πρὸ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς. οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ Δία, κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ; πάνυ γε. ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι: συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. καὶ μὴν, οὐδὲ ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χερρόνησον οὐχ ἥξει: ἀλλ' εἴ γε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δεῖ σκοπεῖν, ἣν ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι τοὺς ἐν Χερρονήσῳ. ἂν μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνεστηκὸς τοῦτο στράτευμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται, καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι: εἰ δ' ἅπαξ διαφθαρήσεται, καὶ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἴῃ; κρινοῦμεν Διοπείθην νὴ Δία; καὶ τί τὰ πράγματα ἔσται βελτίω; ἀλλ' ἐνθένδε βοηθήσομεν αὐτοί; ἂν δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ Δί' οὐχ ἥξει: καὶ τίς ἐγγυητής ἐστι τούτου; ἆρ' ὁρᾶτε, καὶ λογίζεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ *ἔτους, εἰς ἣν ἐρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι, καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δὲ ἂν ἀπελθὼν ἐκ Θράκης, καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρονήσῳ, μηδὲ Βυζαντίῳ, καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε, ἐπὶ Χαλκίδα, ἢ Μεγαρικήν, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ πρῴην ἐπ' Ὠρεόν, πότερον κρεῖττον ἐνθάδε αὐτὸν ἀμύνεσθαι, καὶ προσελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατασκευάζειν ἐκεῖ τινα ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο. Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους χρή, μὰ Δί' οὐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει δύναμιν *κατασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν, καὶ διαλύειν πειρᾶσθαι: ἀλλ' ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν, καὶ συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων, καὶ τἆλλα

οἰκείως συναγωνιζομένους. εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον, εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας, οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει τοὺς ὁποιουστινασοῦν, οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω, εὐθενεῖν καὶ παρ' Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν, καὶ πλείους γίγνεσθαι τῆς πόλεως συναγωνιζομένους, ἢ διαβαλλόντων τινῶν, καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι, καὶ διαφθαρῆναι; τοῦτ' ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶθ' ἃ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινὲς ἐνθάδε πράττουσιν; εἶτα ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα; Βούλομαι τοίνυν πρὸς ὑμᾶς μετὰ παρρησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει: καὶ * σκέψασθε τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν, καὶ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς. ἡμεῖς οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, οὔτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν, οὔθ' ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται, ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν, καὶ σκοποῦμεν, πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. οὔτ' ἐπειδήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν: ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια, ἐπαινοῦμεν: ἐν δὲ τοῖς ἔργοις τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἑκάστοτε τὸν παριόντα ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς τάξεις Διοπείθει δώσετε, μήτε ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται, ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι, καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε καὶ περὶ ὧν ἄν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορούντων ἀκροᾶσθαι:

τί ἄν τις λέγοι; ὅτι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐκείνους ὑμῖν μαθεῖν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παῤῥησίας, καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλεύκασι παρ' ὑμῶν στρατηγοί, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι, καὶ παρὰ χίων, καὶ παρὰ ἐρυθραίων, καὶ παρ' ὧν ἕκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν ἀσίαν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσι. λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν, ἢ δύο ναῦς, ἐλάττονα: οἱ δὲ μείζω δύναμιν, πλείονα. καὶ διδόασιν οἱ διδόντες οὔτε τὰ μικρὰ, οὔτε τὰ πολλὰ ἀντ' οὐδενὸς, οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται: ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ δὲ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν. τὰ τοιαῦτα. φασὶ δ' εὐνοίας διδόναι, καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ διοπείθει στράτευμ' ἔχοντι σαφῶς ἐστι τοῦτο δῆλον, ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι. πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν, τὸν μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν μηδὲν, μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει, στρατιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγείρει, καὶ προσαιτεῖ, καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπασι, μηδοτιοῦν ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην, μήτι ποιήσαντί γε, ἢ καταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι, μέλλει πολιορκεῖν: τοὺς ἕλληνας ἐκδίδωσι: μέλει γάρ τινι τούτων τῶν τὴν ἀσίαν οἰκούντων ἑλλήνων; ἀμείνους μέντ' ἂν εἶεν τῶν ἄλλων, ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ τό γε εἰς τὸν ἑλλήσποντον ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγὸν, τοῦτ' ἐστίν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ διοπείθης, καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα κωλῦσαι δύναιτ' ἄν. καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν: οὐ μὰ δί' οὐ δαπάναις, καὶ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν. ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστὶν

ὑπερβολὴ μανίας. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθρούς, οὓς οὐκ ἔστι
λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν, καὶ τριή=
ρεις ἐκπέμπειν, καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ, καὶ ἀναγκαῖόν
ἐστι: ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτούς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος:
ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά. ταῦτ' ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων. ἐπη
ρεαζόντων δέ, καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗ-
τοι ποιοῦσι. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους δεινὸν
ὄν, οὐ δεινόν ἐστιν. ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκει=
σθε, ὥστε, ἂν μέν τις εἴπῃ παρελθὼν ὅτι διοπείθης ἐστὶ πάν
των τῶν κακῶν αἴτιος, ἢ χάρης, ἢ ἀριστοφῶν, ἢ ὃν ἂν εἴπῃ
τις τῶν πολιτῶν, εὐθέως φατέ, καὶ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς
λέγει. ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι ληρεῖτε, ὦ ἄν
δρες ἀθηναῖοι, πάντων τῶν κακῶν, καὶ τῶν πραγμάτων
τούτων φίλιππός ἐστιν αἴτιος, εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν,
οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει: ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ'
ἐστιν, οὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν: ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, καὶ ὥς
περ ἀπολλύναι τι νομίζειν. αἴτιον δὲ τούτων, καί μοι πρὸς
θεῶν ὅταν ἕνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία: παρε=
σκευάκασιν ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ τῶν πολιτευομένων ἔνιοι ἐν
μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, φοβεροὺς καὶ χαλεπούς: ἐν δὲ ταῖς
παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου ῥαθύμους, καὶ εὐκαταφρο
νήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε, ὅτι λήψεσθε
παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε: ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ
τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δ' οὐκ ἔστι κολά-
σαι, οὐκ ἔχετε οἶμαι τί ποιήσετε: ἐξελεγχόμενοι δέ, ἄχθε-
σθε. ἐχρῆν δέ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὐναντίον ἢ νῦν ἅπαν
τας τοὺς πολιτευομένους, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πρᾴους καὶ
φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι: πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐ=
τούς, καὶ τοὺς συμμάχους ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια: ἐν δὲ ταῖς
παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς
ἐπιδεικνύναι: πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθρούς, καὶ τοὺς ἀντιπάλους

ἐν ἐκείναις ἔθ' ὁ ἀγών. νῦν δὲ δημαγωγοῦντες ὑμᾶς, καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολὴν οὕτω διατεθείκασιν, ὥστ' ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας: ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ Ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρήκατε καιρῶν διὰ ῥαθυμίαν, καὶ ἔροιντο ὑμᾶς: ἄνδρες ἀθηναῖοι, πέμπετε ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει Φίλιππος ἡμῖν, καὶ ἅπασι τοῖς ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα κἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν, ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα. εἶτ' ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τἀνθρώπου, καὶ νόσῳ, καὶ χειμῶνι, καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν εὔβοιαν ἠλευθερώσατε, οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων, εἰ δεῖ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φῆσαι, δύο ἐν εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους, τὸν μὲν, ἀπαντικρὺ τῆς ἀττικῆς ἐπιτειχίσας, τὸν δ' ἐπὶ σκίαθον. ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβούλεσθε, ἀλλ' εἰάκατε καὶ ἀφέσατε δηλονότι αὐτῷ: καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι οὐδ' ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύετε, καὶ κατηγορεῖτε, καὶ πράγμαθ' ἡμῖν παρέχετε, ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν, ἢ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ. Εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἱ τότ' ἐξελέγχειν τὸν παριόντα οἴονται, ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι, τί οὖν χρὴ ποιεῖν. οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον, καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν, ἃ νυνὶ ποιεῖτε. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ καθέκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ: καὶ ὅπως ὡς περ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω, καὶ ποιεῖν ἐθέ-

λήσωσι: πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε, καὶ παύσασθε περὶ τούτων κατηγοροῦντες ἀλλήλων: καὶ κακόνους μέν ἐστι, καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστ' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι. εἰ δὲ μὴ, σκεψάσθωσαν εὐθυκράτην, καὶ λασθένην τοὺς ὀλυνθίους, οἳ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προὔδοσαν, πάντων κάκιστ' ἀπολώλασιν. οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ: οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἓν τῶν πάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ πράττει. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔσται αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν συμβεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες: ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δεινοὶ, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι ἕτοιμοι: οὔκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ δεῖ τοῦτο, δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον: εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν * κατασκευάζεται. καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται,

ἐνταῦθ' ὑπὸ ἡμῶν ἀμυνεῖται. οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς, ὥστε ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν: τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι Δρογγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάστειραν, καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ, καὶ κατασκευάζεται; τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν: τῶν δὲ Ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν: ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσειν ὑμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν * μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις σιρροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τἆλλα πάντα πραγματεύεται. Τί οὖν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων ἐστὶν, εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν, καὶ ἀνήκεστον ταύτην ῥαθυμίαν ἀποθέσθαι: χρήματα δ' εἰσφέρειν, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμα, ὁρᾶν καὶ πράττειν. ἵν' ὥσπερ ἐκεῖνος ἑτοίμην ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας: οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν ἑτοίμην ἔχητε. οὐ γάρ ἐστι βοηθείαις χρωμένους οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι. ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἐπὶ τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γένηται, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν: τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. κἂν οὕτω ποιήσητε, καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθὸν, ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ.

δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν: εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος, ὡς ἂν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει: αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν Δία, καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥαθυμίας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγε αὐτὸς ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ταῦτ' * εἰρηκέναι βουλοίμην: οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω: μὴ ἀμύνεσθε: ἅπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πρόϊσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, ποῖ ἀναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί' ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε: τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί: ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων πραγμάτων αἰσχύνη: καὶ μείζω ταύτης, οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποι τις: δούλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμὸς, ἃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. πάντα τοίνυν τἄλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δείξας ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω: ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν, ὡς ἀγαθόν: καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην, ὡς χαλεπόν: καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται: καὶ τοιούτους λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦ=

σιν ἐκείνῳ, πράττειν ὅ, τι βούλεται. ἐκ δὲ τούτων περιγί-
γνεται ἡμῖν μὲν ἡ σχολή, καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν; ἃ δέδοιχ'
ὅπως μή ποθ' ἡγήσησθε σὺν πολλῷ γεγενῆσθαι: τούτοις δέ,
αἱ πράξεις καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ δ' οἶμαι, τὴν μὲν εἰ-
ρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κά-
θησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖ-
νος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα ὑπάρχει: νομίζειν δ' εἶ-
ναι χαλεπά, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ
πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν: καὶ τὸ διαρπα-
σθήσεσθαι τὰ χρήματα, * τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σω-
θήσεται κωλύειν, * οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι.
καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ, καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν, εἰ διαρπα-
σθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ'
ὑμῖν ἐστι: τὴν δὲ ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ φίλιππος
ἁρπάζων οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων. τί
ποτ' οὖν ἐστι τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ, τὸν μὲν οὕ-
τω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμ-
βάνοντα, μηδένα πώποτε τούτων εἰπεῖν ὡς ἀδικεῖ καὶ πό-
λεμον ποιεῖ: τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ δὲ προΐεσθαι ταῦτα
συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιᾶσθαι;
ἐγὼ διδάξω. ὅτι τὴν ὀργὴν ἣν εἰκός ἐστι γίγνεσθαι παρ' ὑμῶν,
ἄν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας
τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται, ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ φί-
λιππον ἀμύνησθε: καὶ κατηγορῶσι μὲν αὐτοί, μὴ δίκην δὲ
δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν. τοῦτ' αὐτοῖς δύναται, τὸ λέγειν ὡς
ἄρα βούλονταί πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν; καὶ πε-
ρὶ τούτων ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δὲ οἶδα ἀκριβῶς,
ὅτι οὐ γράψαντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον καὶ ἄλλα
πολλὰ φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς καρδίαν
πέπομφε βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖ-

σθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν ἡμῖν φήσει, ὥσπερ οὐδ' ὠρείταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν· οὐδ' ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρὸν ἔχων· ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν. οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι, μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. καὶ μὴν, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτ' ἐθελήσετε, οὔτ' ἂν ἐθελήσητε ἐπίστασθε· ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, οὕτω προσήκει γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ μισεῖν τε καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθροὺς ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ· ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν γὰρ οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη. ὅτι θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδεὶς. ὅσα τοὺς ταλαιπώρους ὀλυνθίους πρότερον δοὺς ποτίδαιαν ἐξηπάτησε, καὶ πόλλ' ἕτερα. θηβαίους τε νῦν ὑπάγει. τὴν βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ, καὶ χαλεποῦ. ὥστε καρπωσάμενοι τινα

ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὲ πάντες ἴσασιν· οὐδ᾽ ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν, μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ. ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρριον; τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν τὴν πόλιν τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ᾽ οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ λαβόντα χρήματ᾽ αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ᾽ ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε, οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μηδὲν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ᾽ Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον προϊόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου· τοιγάρτοι, τούτων μὲν ἔνιοι ἐκ πτωχῶν ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι, καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι· ἐκ δ᾽ εὐπόρων ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἔσθ᾽ ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ, τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾷν * τούτων στερέσθαι, ὁ μὲν, εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γέγονεν· ὑμεῖς δὲ ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῆς ὠνίας ἀφθονίᾳ λαμπροί, τῇ δ᾽ ὧν προσῆκε, παρασκευῇ καταγέ-

λάσι. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περίτε ὑμῶν, καὶ περὶ αὐ-
τῶν οὗτοι τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλομένους. ὑμᾶς μὲν γε,
ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' οὐ
δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦν-
τος. εἶτά φησιν ὃς ἂν τύχῃ παρελθὼν, οὐ γὰρ ἐθέλεις γρά-
φειν, οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἄτολμος εἶ καὶ μαλακός. ἐγὼ
δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς, καὶ ἀναιδὴς, οὔτ' εἰμὶ, μήτε
γενοίμην. ἀνδρειότερον μέντοι πολλῷ πάνυ τῶν ἰταμῶς
πολιτευομένων παρ' ὑμῖν ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι. ὅστις μὲν γὰρ
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παριδὼν ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δη-
μεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ· οὐδεμιᾷ ταῦτ' ἀνδρείᾳ ποιεῖ,
ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὐτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑ-
μῖν λέγειν, καὶ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς, θρασύς ἐστιν, ὅς-
τις δ' ὑπὲρ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται
βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτι-
στον ἀεὶ, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐν ᾗ πλειό-
νων ἡ τύχη κυρία γίνεται, ἢ οἱ λογισμοὶ, τούτων δ' ἀμφο-
τέρων ὑπεύθυνον ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει· οὗτός ἐστιν ἀν-
δρεῖος, καὶ χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν. οὐχ οἱ
τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλε-
κότες· οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν, ἢ νομίζειν ἀξίους πο-
λίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ' εἴ τις ἔροιτό με, εἰπέ μοι, σὺ
δὲ δὴ τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας; ἔχων, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν, καὶ χορηγίας καὶ
χρημάτων εἰσφορὰς, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύ-
τας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι·
ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι·
ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως ὥσπερ καὶ ἕτεροι κατηγορεῖν, καὶ
χαρίζεσθαι, καὶ δημεύειν, καὶ τἄλλα ἃ ποιοῦσιν οὗτοι,
ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἓν τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔταξα, οὐδὲ
προήχθην οὔθ' ὑπὸ κέρδους, οὔθ' ὑπὸ φιλοτιμίας· ἀλ-

λὰ διαμένω λέγων, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δὲ εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε. οὕτω δ' ἂν ἴσως οὐδ' ἐπίφθονον εἰπεῖν. οὐδὲ γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίου τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύματ' εὑρίσκειν, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναύξεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι· καὶ τὸ βέλτιστον ἀεί, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν. ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται, ἐπὶ τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην. Ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τοιοῦτόν τι λέγοντος, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ λόγοι, τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει, καὶ πράξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐκ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδέν, πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς δεῖ βοηθεῖν, καὶ τοὺς Εὐβοέας σώζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς· καὶ λέγων, εἶπεν οὕτω πως· εἰπέ μοι, βουλεύεσθε, ἔφη, Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε, καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσεσθε εἰς τὸν πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; οὐκοῦν, εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος· ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ' ὁ μὲν εἶπεν ὡς οἷόν τε τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπε τότε, ὑμεῖς δ' ἀπερρᾳθυμήσατε, καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν ἦν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἷόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νῦν, καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμῃ λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος. Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας,

καταβῆναι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν: τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται, τὸ ὅλον καταλύοντας: πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ τοὺς διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει: πρὸ πάντα ταῦτα, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι, καὶ δικαίους ἑαυτοὺς παρέχοντες, εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς. κἂν οὕτω τοῖς πράγμασι χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων: ἴσως ἂν ἴσως καὶ νῦν ἔτι τὰ λοιπὰ βελτίω γένοιτο, εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι: οὐχ ὁρῶ λόγον, ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει, δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ἁπλῆ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις. Φιλίππου γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγίστου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου, καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς ἕλλησιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΟΛΛΩΝ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν καθ᾽ ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν φίλιππος, ἀφ᾽ οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἀδικεῖ: καὶ πάντων, εὖ οἶδ᾽ ὅτι, φησάντων γ᾽ ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν, καὶ πράττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει: εἰς τοῦθ᾽ ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δὲ ᾖ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγμαθ᾽ ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεῖρον, ἢ νῦν διατεθῆναι. Πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶ τὰ αἴτια τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ᾽ ἕν, οὐδὲ δύο, εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφῖκται: μάλιστα δὲ, ἄνπερ ἐξετάζετε ὀρθῶς, εὑρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν, προαιρουμένους: ὧν τινὲς μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται, ταῦτα φυλάττοντες οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν, οὔκουν οὐδ᾽ ὑμᾶς οἴονται ἔχειν: ἕτεροι δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι, καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ᾽ αὑτῆς δίκην λήψεται, καὶ περὶ τοῦτ᾽ ἔσται: φιλίππῳ δ᾽ ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ, τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι

δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί: ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῖς μεταδεδώκατε: καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅτι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων: ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν: ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω: εἰ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ' ἔτι, πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ. τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπεί τοι γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων ὑμῶν οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν: οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε. εἰ κεκίνησθε. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὁμολογοῦμεν φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα: ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος

ἐκείνου, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον: ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου. ἔστι γὰρ δέος, μή ποθ' ὡς ἀμυνούμεθα, γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι: εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ, πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι: φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν, καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ. εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὑτόν, τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ἡμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται: τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθε, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τἆλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει: πρῶτον μὲν μαίνεται: ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει. τοῦτο δ' ἐστίν, ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι. οὐδὲ γάρ, ἂν ἐπὶ τὴν ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν, ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια, εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν μακεδονίᾳ. πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους.

τότε δ', εἰς φωκέας ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο καὶ
φίλους· καὶ πρέσβεις φωκέων ἦσαν, οἳ παρηκολούθουν
αὐτῷ πορευομένῳ· καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοί, θηβαίοις
οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ μὴν, καὶ φερὰς
πρῴην, ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς θετταλίαν ἐλθών,
ἔχει καταλαβών. καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις ὠ-
ρείταις τουτοισὶ ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πε-
πομφέναι κατ' εὔνοιαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς, ὡς νο-
σοῦσι καὶ στασιάζουσιν ἐν αὑτοῖς· συμμάχων δ' εἶναι καὶ φί-
λων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶτ' οἴε-
σθε, οἳ μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακὸν, μὴ
παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως· τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱ-
ρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προρ-
ρήσεως πολεμήσειν· καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε;
οὐκ ἔστι ταῦτα. καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀν-
θρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων
αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων καὶ κρίνειν βου-
λομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν
καὶ φιλονεικίαν, ἐφ' αὑτὸν προείποι τρέπεσθαι· καὶ τῶν
παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀ-
ναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ
πόλει. ἀλλ' ἔστιν ὦ πρὸς τοῦ διός, ὅστις εὖ φρονῶν ἐκ τῶν
ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων τὸν ἄγοντ' εἰρή-
νην ἢ πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδείς που. ὁ τοί-
νυν φίλιππος ἐξ ἀρχῆς ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, οὔ-
πω διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ἐν χερρονήσῳ νῦν
ὄντων ἀπεσταλμένων, σέρριον καὶ δορίσκον κατελάμβανε,
καὶ τοὺς ἐκ σερρίου τείχους καὶ ἱεροῦ ὄρους στρατιώ-
τας ἐξέβαλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς κατέστησε. καί-
τοι ταῦτα πράττων τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὀμωμό-
κει. καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἐστίν, ἢ τί τούτων

μηδὲ τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτα ἐστὶν, ἢ μηδὲν ὑμῖν
αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος. τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ
τὸ δίκαιον, ἄν τ' ἐπὶ μικροῖς τις, ἄν τ' ἐπὶ μείζοσι παραβαί-
νῃ, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ' εἰς χερρό-
νησον, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώ-
κασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει, καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ, καὶ
ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν. ἐγὼ δὲ
τοσούτου δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον, ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν
πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ μεγάρων ἁπτόμενον, καὶ ἐν
εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ θρᾴκην πα-
ριόντα, καὶ τὰ ἐν πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ πάν-
θ' ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημὶ
τὴν εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν. εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανή-
ματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς
τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε. ὁ γὰρ, οἷς ἂν
ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗ-
τος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν
ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἂν, εἴ τι γένοιτο; τῷ, τὸν ἑλλήσποντον
ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι: τῷ, μεγάρων καὶ τῆς εὐβοίας τὸν
πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον: τῷ, πελοποννησίους
τἀκείνου φρονῆσαι. εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν
πόλιν ἐφιστάντα καὶ κατασκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄ-
γειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἀνεῖλε φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν
ὑμῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δὲ, ἐὰν καὶ ἀμύνησθε ἤδη, σωφρονή-
σειν φημί: ἐὰν δὲ ἀναβάλησθε, οὐδὲ τοῦτο ὅταν βούλησθε,
δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέστηκα τῶν ἄλλων,
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν συμβουλευόντων, ὥστε οὐδὲ δο-
κεῖ μοι περὶ χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, οὐδὲ βυζαντίου: ἀλ-
λ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ
τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατηγοῖς πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται, ἀπο-

στέλλαι: βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι: ἵν' εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν, καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γε αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε: ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὑτοὺς οἱ ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον ἐξ ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν ὅθ' οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ,τι βούλεται, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τὰ τῶν ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν ἑλλήνων ἐγένεσθε: προστάται δὲ τριάκοντα ἑνὸς δέοντα λακεδαιμόνιοι: ἴσχυσαν δέ τι καὶ θηβαῖοι τούς τελευταίους τουτουσὶ χρόνους μετὰ τὴν ἐν λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως, οὔθ' ὑμῖν, οὔτε θηβαίοις, οὔτε λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ,τι βούλεσθε. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν ἀθηναίοις, ἐπειδή τισιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς μετὰ τῶν ἠδικημένων. καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ταύτην ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ με-

ἐπὶ τὰ καθεστηκότα ἐκείνου, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅ τι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠήθημεν δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται καὶ λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ὑμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, * ἐλάττω ἐστίν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὧν φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπλάζει, ἠδίκηκε τοὺς ἕλληνας, μᾶλλον δέ, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκ βραχέων ῥημάτων ῥᾴδιον δεῖξαι. ὄλυνθον μὲν δή, καὶ μεθώνην, καὶ ἀπολλωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ θρᾴκης, ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκίσθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσελθόντα εἰπεῖν. καὶ τὸ φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον σιωπῶ. ἀλλὰ θετταλία πῶς ἔχει: οὐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν * ἀφῄρηται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησε πρὸς αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ' ἐν εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον θηβῶν καὶ ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφει, ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ' ἔργοις οὐ ποιεῖ: ἀλλ' ἐφ' ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἧκεν ἐπ' ἀμβρακίαν. ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν πελοποννήσῳ. μεγάροις ἐπιβούλευσε πρῴην. οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν: οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔ-

τε τῶν συμφερόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα: οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν: τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλλυται, ἕκαστος ἐγνωκὼς, ὥς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν ἑλλήνων, σκοπῶν οὐδὲ πράττων. ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόῤῥω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι, προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν, κἀκεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς ἑλλάδος ἠδικοῦντο. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἴ τις υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος διῴκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ἄξιος μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων, ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὢν ταῦτα ἐποίει, οὐκ ἐνεῖναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος, ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν οὐχ οὕτως ἔχουσιν; οὐ μόνον οὐχ ἕλληνος ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι. καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει, οὐ πρὸς τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲν τὰ πύθια, τὸν κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀγῶνα: κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει: κύριος δὲ πυλῶν, καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας παρόδων ἐστί: καὶ φρουραῖς, καὶ ξένοις τοὺς τόποις κατέχει: ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς, καὶ θετταλοὺς, καὶ δωριέας, καὶ τοὺς ἄλλους ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς

Ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; γράφει δὲ Θετταλοῖς, ὃν τινα χρὴ
τρόπον πολιτεύεσθαι: πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς Πορ-
θμὸν τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεὸν
Φιλιστίδην τύραννον καταστήσοντας: ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶν
τες οἱ Ἕλληνες ἀνέχονται: καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅν περ οἱ
τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ'
ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν, οὐ
μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύ-
νεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται: τοῦτο
γὰρ ἤδη τοὔσχατόν ἐστιν. οὐ Κορινθίων ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλη
λυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ἀφελόμενος,
ὀμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον ἀ-
φῄρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύεται συμμάχους ὄν
τας οὐχ ἡμῶν; ἐῶ τἄλλα. ἀλλὰ Χερρονήσου τὴν μεγί-
στην ἔχει πόλιν Καρδίαν. ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες
μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέ-
πομεν ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις οὕτω, φανερῶς πάντας ἡμᾶς
ἀδικοῦντος. καί τοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον
τί οἴεσθε, ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται,
ποιήσειν; Τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ
δικαίας αἰτίας, οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευ
θερίαν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν.
ἦν τί τότ', ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν
διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλού
του, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμα-
χίας, οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἡττᾶτο: νῦν δ' ἀπολω-
λὸς, ἅπαντα λελύμανται, καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ
τῶν Ἑλλήνων πράγματα. τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικί-
λον οὐδὲ σοφόν: ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομέ-
νων, ἢ καὶ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας
ἅπαντες ἐμίσουν. καὶ χαλεπώτατον ἦν, τὸ δωροδοκοῦντα
ἐξελεγχθῆναι.

ἐξελεγχθῆναι. καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον. καὶ
παραίτησις οὐδεμία ἦν, οὐδὲ συγγνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἑκά-
στου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ
τῶν προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν
πάντα ἃ προσήκει πραττόντων, πολλάκις παρασκευάζει,
οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων, οὐδὲ τῶν στρατη-
γούντων: οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν
πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅ-
λως τῶν τοιούτων οὐδέν. νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκ-
πέπραται ταῦτα. ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπό-
λωλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις
εἴληφέ τι. γέλως, ἂν ὁμολογῇ. συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομέ-
νοις. μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ. τἆλλα πάντα, ὅσα ἐκ
τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεί, καὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων
πλῆθος, καὶ χρημάτων πρόσοδοι, καὶ τῆς ἄλλης κατα-
σκευῆς ἀφθονία, καὶ τἆλλα οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρί-
νοι, νῦν ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστί, τῶν τότε πολλῷ:
ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν
πωλούντων γίγνεται. Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν
ὁρᾶτε δήπου, καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος. τὰ
δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις, ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ
δηλώσω, οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν
προγόνων τῶν ἡμετέρων ἐκείνων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο εἰς
στήλην χαλκῆν γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν, οὐχ ἵνα αὐ-
τοῖς ᾖ χρήσιμα, καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ
δέοντα ἐφρόνουν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς ἔχητε * ὑπομνήματα
καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν
προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; Ἄρθμιος, φησίν,
ὁ πυθώνακτος ὁ ζελείτης, ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ
δήμου τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος.
εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται, δι' ἣν ταῦτ' ἐγένετο. ὅτι καὶ

χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν μήδων εἰς τὸν πελοπόννησον ἤγαγεν, οὐκ ἀθήναζε. ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτε ἡ διάνοια τῶν τότε ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι ζελείτην τινὰ ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως, ἡ γὰρ ζέλειά ἐστι τῆς ἀσίας, ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς πελοπόννησον οὐκ ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐχ ἣν ἄν οὑτωσί τις φήσειεν ἀτιμίαν: τί γὰρ τῷ ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελλεν, εἰ τῶν ἀθήνησι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν; ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει. ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ δίκας, φόνου δικάσασθαι: ἀλλ' εὐαγὲς ἦν τὸ ἀποκτεῖναι: καὶ ἄτιμος, φησί, τεθνάτω. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς ἁπάντων τῶν ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελλεν, εἴ τις ἐν πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται, ἢ διαφθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο, οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτου, εἰκότως τὰ τῶν ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερὰ, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς ἕλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν. οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ' ὑμεῖς, οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς τὰ ἄλλα: ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί. τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; καὶ παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν ἅπαντες οἱ λοιποὶ ἕλληνες. διό φημι ἔγωγε, καὶ σπουδῆς πολλῆς, καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. τίνος εἴπω; κελεύετε, καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε; ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγίνωσκε. Ἀνάγνωσις γραμματείου. Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔπω φίλιππός ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ' ἦσαν λακεδαιμόνιοι, οἳ θα-

λάττης μὲν ἦρχον, καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον
εἶχον, ὑφίστατο δὲ οὐδὲν αὐτούς: ἀλλ' ὅμως ἠμύνατο κἀκεί-
νους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ, ἁπάντων, ὡς ἔ-
πος εἰπεῖν, πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων
ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ
τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι, καὶ ἐπιδεδωκέναι. πρῶτον μὲν
γὰρ ἀκούω λακεδαιμονίους τότε, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους
ἕλληνας τέτταρας μῆνας, ἢ πέντε τὴν ὡραίαν αὐτὴν
στρατεύεσθαι: καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόντας ἂν, καὶ
κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὁπλίταις, καὶ πο
λιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν. οὕτω
δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρη-
μάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενός οὐδέν: ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα
προφανῆ τὸν πόλεμον. νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα
τοὺς προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως
οὐδ' ἐκ μάχης γινόμενον. ἀκούετε δὲ φίλιππον, οὐχὶ τῷ
φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζονθ' ὅποι βούλεται, ἀλλὰ
τῷ ψιλοὺς ἱππέας, τοξότας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι
στρατόπεδον. ἐπειδὰν δὲ τούτοις κρατῶν πρὸς νοσοῦντας
ἐν αὑτοῖς καὶ τεταραγμένους προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ
τῆς χώρας δι' ἀπιστίαν ἐξίῃ, μηχανήματ' ἐπιστήσας πολιορ-
κεῖ, καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν αὐτῷ διαφέ-
ρει, οὐδ' ἔστιν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἣν διαλείπει. ταῦτα μὲν δὴ
πάντας * εἰδότας δεῖ καὶ λογιζομένους μὴ προσέσθαι τὸν πό
λεμον εἰς τὴν χώραν: μηδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε
πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας, ἐκτραχηλισθῆ-
ναι: ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ
ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσεται σκοποῦν-
τας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. πρὸς μὲν γὰρ
πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει,
ἄν περ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ποιεῖν ἐθέλωμεν ἃ δεῖ.

ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἣν ἄγειν καὶ φέρειν ἔστι πολλὴν, καὶ κακῶς ποιεῖν· ἄλλα μυρία. εἰς δὲ ἀγῶνα ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται. οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ, τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ. ὃ μὰ τὸν Δία, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ δύνασθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε. ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφῖχθε μωρίας, ἢ παρανοίας, ἢ, οὐκ ἔχω τί λέγω· πολλάκις γάρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ· ὥστε λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος ἕνεχ' ἧς τινος ἂν τύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτούς, ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἄν τισι λοιδορηθῶσι. καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι. καίτοι θεάσασθε ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει, τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δὲ ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε. Ἦσαν ἐν Ὀλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ· τινὲς δὲ ὑπὲρ τοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσωσιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὲ τὴν πατρίδα ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προὔδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὄλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων ἐπείσθη. οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ. ἀλλ' ἐν Ἐρετρίᾳ, ἐπειδή γε, ἀπαλλαγέντος τοῦ Πλουτάρχου, καὶ τῶν ξένων,

ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν, καὶ τὸν πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ φίλιππον, ἀκούοντες τούτων τὰ πολλά, μᾶλλον δὲ πάντα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς ἐρετριεῖς τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν. καὶ γάρ τοι πέμψας ἱππόνικον ὁ σύμμαχος, καὶ φίλος αὐτοῖς φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ πορθμοῦ, καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, ἵππαρχον, αὐτομέδοντα, κλείταρχον: καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς ἤδη βουλομένους σώζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ παρμενίωνος. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν ὠρεῷ, φιλιστίδης μὲν ἔπραττε φιλίππῳ, καὶ μένιππος, καὶ σωκράτης, καὶ θόας, καὶ ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν: καὶ ταῦτ' ᾔδεσαν ἅπαντες. εὐφραῖος δέ τις ἄνθρωπος, καὶ παρ' ἡμῖν ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι, καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται, οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο, καὶ προεπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν ὠρειτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν φιλιστίδην, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσι. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοί, καὶ χορηγὸν ἔχοντες φίλιππον, καὶ πρυτανευόμενοι παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν ὠρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν, ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἐβούλοντο, ἔπραττον ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκεύαζον τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα, καὶ κατεπέπληκτο, τὸν εὐφραῖον οἷα ἔπαθε μεμνημένος. οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν,

πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῆγον οἱ πολέμιοι. τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἠμύνοντο, οἱ δὲ προὐδίδοσαν. τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι, καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σώζοντας αὐτοὺς, καὶ τὸν εὐφραῖον, ἑτοίμους ὄντας ὁτιοῦν ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες. ὁ δ' εὐφραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει φιλίππῳ. τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς ὀλυνθίους, καὶ ἐρετριεῖς, καὶ τοὺς ὠρείτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ αὑτῶν, ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν; ὅτι, τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν, οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν. τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σωθήσεται. οἱ δ' ἐν αὐτοῖς, οἷς χαρίζονται, φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον: οἱ δ' οὐδέν. δεῖν ἔφασαν πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν: οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω. οἱ μὲν, ἐφ' οἷς ἤδη χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον. οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα, οὐχ οὕτως οὔτε πρὸς χάριν, οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προσίεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον. ὃ νὴ τὸν Δία, καὶ τὸν ἀπόλλω, δέδοικα ἔγωγε μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε ἐκ λογισμοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι: ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες, ἢ δι' ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν. καίτοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι φιλίππῳ, καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς φιλίππου

φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ' εὐφραῖον ἐώθουν. καλῶς γ' ὁ δῆμος ὁ ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους μὲν πρέσβεις ἀπήλασε, κλειτάρχῳ δὲ ἐνέδωκεν αὐτόν. δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι, καὶ στρεβλούμενοι. καλῶς ὀλυνθίων ἐφείσατο, τῶν τὸν μὲν λασθένην ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων. μωρία, καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους αὐτούς, καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μὴ δ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν ἐκεῖνό γε αἰσχρόν, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός. τίς γὰρ ἂν ᾤηθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τὸ, καὶ τὸ ποιῆσαι. καὶ τὸ, μὴ ποιῆσαι. πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο: πόλλ' ἂν ὠρεῖται: πολλὰ φωκεῖς: πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ. τότε χρὴ καὶ ναύτην, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς πρόθυμον εἶναι, καὶ, ὅπως μήθ' ἑκών, μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ τοῦτο, σκοπεῖσθαι: ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. Καὶ ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν, πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται; ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ καὶ γράψω δέ, ὥστε ἂν βούλησθε, χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι, καὶ παρασκευαζόμενοι τριήρεσι, χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω. καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δουλεύειν δήπου συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ πάντα παρασκευασάμενοι, καὶ ποιήσαντες τοῖς ἕλλησι φανερά, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα

διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῦ, εἰς πελοπόννησον, εἰς ῥόδον, εἰς χίον, ὡς βασιλέα λέγω· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε, τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι· ἵν᾽ ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων, καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ· εἰ δὲ μή, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ᾽ ἄχρηστον. οὐδ᾽ αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ, καὶ πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοσὶ, καὶ ἡγήσιππος, καὶ κλειτόμαχος, καὶ λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ᾽ ἐπ᾽ ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ᾽ ἐς πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὑτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. καὶ γὰρ εὔηθες, τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προειμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι, καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν χερρονήσῳ χρήματ᾽ ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι, ποιεῖν· αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας, τότε καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν. ταῦτ᾽ ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ᾽ οἴεσθε χαλκιδέας τὴν ἑλλάδα σώσειν, ἢ μεγαρέας, ὑμεῖς δ᾽ ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε. ἀγαπητὸν γὰρ ἂν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἕκαστοι. ἀλλ᾽ ὑμῖν τοῦτο πρακτέον. ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο, καὶ κατέλιπον μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ᾽ ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν· πρῶτον μὲν, οὐδὲ μή ποθ᾽ εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας· ἔπειτα δέδοικα, ὅπως μὴ πάντα, ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται.

εἰ γὰρ ἦσαν, εὕρηντ᾽ ἂν πάλαι, οὕνεκά γε τοῦ μηδὲν ὑμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν. ἀλλ᾽ οὐκ εἰσίν. Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον, λεγέτω καὶ συμβουλευέτω. ὅ τι δ᾽ ὑμῖν δόξει, τοῦτ᾽ ὦ πάντες θεοὶ συνενέγκοι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Καὶ οὗτος ὁ λόγος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι, καὶ πλέον οὐδὲν, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα. διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας ὁ Δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν· τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν, μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας: τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς ἀθηναίους καὶ πρὸς τὸν περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΑΙ σπουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθαι, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ᾽ ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ᾽ ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ᾽ ἔχει, οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτατον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε

τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν καθῆσθε ἀκούοντες, ἢ προσαγγελθῇ τι νεώτερον: εἶτ᾽ ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ᾽ οὐδὲ μέμνηται. Ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος, ὅσην ἀκούετε. ὅτι δ᾽ οὐκ ἐνὶ ταύτης ἐκεῖνον ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ γὰρ εἰ μὴ δ᾽ ἀφ᾽ ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν, οὐδ᾽ ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ περίεσμεν τῷ λόγῳ. ἆρ᾽ οὖν διὰ ταῦτ᾽ ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπειδὰν γὰρ ὁ μὲν, λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυνεύων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μὲν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ᾽ ἀκηκοότες εἰκότως, οἶμαι, τὰ ἔργα τοὺς λόγους ὑπερέχει: καὶ προσέχουσιν ἅπαντες, οὐχ οἷς εἴπομέν ποθ᾽ ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ᾽ οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦτα, οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη τούτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ᾽ ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι: τῶν δ᾽ εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ᾽ ὑπακούειν, δι᾽ ὅτου ποτ᾽ ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι: οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ. καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, οὐκ οἶδ᾽ εἴ τίς ἐστι τῶν πασῶν λοιπὴ, πλὴν ἡ ὑμετέρα. καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι᾽ ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν ὅσοις πράγματα πράττεται: πρῶτον μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τοὺς

βουλομένῳ χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ
αὐτῶν· ἀλλὰ τρόπῳ δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, ἐν
οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι. ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον τούτοις ἀπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἤ
τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις. εἶτ', οἶμαι (δεῖ γὰρ ὡς ἐγὼ κρίνω λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν
ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν, ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι· τινὲς δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν
ἐγνώκασι. τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ
γὰρ ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαιροῦμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γνῷ
καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη, καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω κἂν ταῖς πόλεσιν, οὐκ ἀφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ
τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ. ὁρᾶτε σέῤῥιον
καὶ δορίσκον, ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως· ταῦτα
μέντοι τότε ἐαθέντα, καὶ παροφθέντα ἀπώλεσε θρᾴκην, καὶ κερσοβλέπτην σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν, *κατέσκαψε πορθμὸν, καὶ τυραννίδα
ἀπαντικρὺ τῆς ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ εὐβοίᾳ.
ταύτης ὀλιγωρουμένης, μέγαρα ἑάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε, οὐδ' *ἐπεστράφητε ἐπ' οὐδενὶ τούτων,
οὐδ' ἐνεδείξασθε τοῦτ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ: ἀντρῶνας ἐπρίατο: καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τὰ
ἐν ὠρεῷ πράγματ' εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω,

Φερράς, τὴν ἐπ' ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν ἤλιδι σφαγὰς, ἄλ-
λα μυρία. οὐ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ
τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον: ἀλλ' ἵ-
να τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους
ἀδικῶν τὰ δ' ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος φίλιππος, εἰ μή τις αὐ-
τὸν κωλύσει. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ἀπὸ τῶν
πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν, τί οὖν
χρὴ ποιεῖν; οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι: χρησιμώτατοι
γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων: ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι.
δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πό-
λει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε. καὶ κα-
κόνους μὲν, καὶ ἐχθρός ἐστιν ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πό-
λεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵ-
περ αὐτὸν ἐξολέσειαν: οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολι-
τείᾳ πολεμεῖ. οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν
τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγ-
κης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίζεσθε γάρ: ἄρχειν βού-
λεται: τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀ-
δικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυ-
τῷ: οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαν-
τα τἄλλα βεβαίως κέκτηται. εἰ γὰρ ἀμφίπολιν, καὶ ποτί-
δαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖ-
το. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα,
καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβά-
νων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσού-
τοις οὖσιν οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδὲ ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων
γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς
δημοκρατῆσθε: ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, πολλὰ
δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ
καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὶ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεο

νεκτῆσθαι, καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν οὐ πεφυκότας: ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὔκουν βούλεται τοῖς αὑτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δή, τοῦτον δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται, καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν φίλιππον, τῶν μὲν ἐν θρᾴκῃ κακῶν, τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι, δρογγίλον, καὶ καβύλην, καὶ μάστειραν, καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν, τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων, καὶ τόπου, καὶ δόξης, ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενί, χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν, καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς θρᾳκίοις σιροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα: ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ, τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα, καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὑτῷ δεῖ μὰ δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα: τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὅτῳ πολεμήσετε λαβεῖν βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει, πράττειν. ὁρᾶτε γάρ, εἰ δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε φίλιππος, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα, (πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς) ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν: ὅστις νῦν οὐ γράφοντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, τῇ διανοίᾳ βοηθεῖ: οὐκ

ἀνηρπασμένος αὐτὴν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ διὰ τοῦτο ἅπαν τις κίνδυνον ἄν, αὐτὸν ὑπὲρ διανοίας βεβοηθηκέναι. μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὅντινα, ἀνθ' ὧν φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε, καὶ τοῖς ὑπὲρ ἐκείνου μισθαρνοῦσι διαπράσεσθαι παραβαλεῖτε. μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι: ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος * πολεμεῖ τρόπον, τοῦτο ἀμύνεσθε, τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη χρήματα καὶ τἄλλα, ὧν δέονται, διδόντες: αὐτοὶ δὲ εἰσφέροντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευαζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγοὺς, καὶ τἄλλα ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι. καὶ φίλιππον δὲ αὐτὸν οἶμαι, οὐδὲν ἂν ἄλλο μᾶλλον θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νῦν ποιεῖτε. ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε, ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα, ζητεῖτε, δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω. καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. οὐδὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς: ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε. εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε. ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι. ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἐνὶ τὴν τῶν * χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι; οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμβάνειν: τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ: καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τῷ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. ἂν δ' οὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε: ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὑτοῦ φίλιππον ἀναγ-

κάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου. καὶ ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἡμεῖς νῦν πυνθάνεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται; οὕτως ἐκεῖνος φροντίσει, ποῖ ποτε ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύναμις, καὶ ποῦ φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα, καὶ δαπάνης πολλῆς, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι: καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος, ὡς ἐὰν ἄγητε ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει: αἰσχρὸν μὲν, νὴ τὸν Δία, καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥαθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγω γε αὐτὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. οὐ μὴν, ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω: μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα προῆσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ προΐσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, τί ἀναδυόμεθα, ἢ τί μέλλομεν, ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί' ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε. τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἔστιν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη: καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἥν τινα ἂν εἴποι τις: δούλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός. ὃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν,

ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς οὖσι λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἔστι μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον: οὐ δὲ πολλοῦ δεῖ: οὐ μὴν, ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μὴ δι' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μὴ δι' ὅσα βουλεύσασθαι προσήκει, μὴ δὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ὑπερβάλλει κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὔτ' ἀκούειν πρὶν ἂν, ὥσπερ νῦν, αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας. ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν τὸ αὐτὸ, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥαθυμεῖτε: καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε. ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλὸς, ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν, καὶ βεβουλεῦσθαι τότε καιρὸς, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε: πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν ἡνίκ' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι: ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. Ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφέρει δὲ οὐδὲν νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου: οἷς, ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. πρῶτον μὲν γὰρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν αὐτοῦ, οὗτοι μισοῦσι, καὶ πολεμοῦσι φιλίππῳ. ἔπειθ' ὁ πράττων, καὶ συνειδὼς πάνθ' ὅσα φίλιππος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος * ἀνάρπαστος γέγονε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ, καὶ διοικοῦντος: ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον

εἶναι

εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστ' ἂν ἀκού-
σαιτο· ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι
δεῖ. καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος ἔσθ' ὁ φίλιπ-
πος, ἂν προτέροις ἡμῖν ἐπιθῆται. εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί
τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεται.
ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν
ἐκπέμπειν, ἥ τις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται: καὶ τὴν ἀβελτη-
ρίαν ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἠλαττώθητε: καὶ δὴ βάρ-
βαρος, καὶ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρὸς, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦ-
τα. ἐγὼ γὰρ, ὅταν ἴδω τινὰ τὸν μὲν ἐν σούσοις καὶ ἐν ἐκβα-
τάνοις, δεδοικότα, καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα,
ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγμα-
τα, καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο: εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπε-
ψηφίσασθε, οὐ τἀκείνου αἴτια: ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύ-
ραις ἐγγὺς οὑτωσὶ ἐν μέσῃ τῇ ἑλλάδι αὐξανομένου λῃστοῦ
τῶν ἑλλήνων, ἄλλο τι λέγοντα: θαυμάζω, καὶ δέδοικα
τοῦτον, ὅς τις ἂν ᾖ ποτ' ἔγωγ', ἐπειδὴ οὐχ οὗτος φίλιπ-
πον. Ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν
πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου, καὶ λόγων οὐ προσηκόν-
των διαβεβλημένον: εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ
πόλει βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχει. καὶ πάντων,
ὅσα ἐκλείπει, δέον παρ' ἑκάστου γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ' εὑρή-
σετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ πάνυ μὲν φοβοῦ-
μαι λέγειν, ὅμως δ' ἐρῶ. οἶμαι γὰρ ἕξειν, καὶ ὑπὲρ
τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰ-
πεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς
οὐσίας πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς: εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου τὰς βλα-
σφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες, οὐχὶ δι-
καίως: καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται τοῦτο ἄνευ μεγάλου
τινὸς κακοῦ: οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγ-
καίμεθα: οὐδ' ὅ, τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιρρώσειε τὴν

πόλιν. οὑτωσὶ δὲ σκοπεῖτε. ὁρᾶτε δὲ, ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι * προτέρων. ἦν ποτ' οὐ πάλαι παρ' ἡμῖν, ὅτ' οὐ προσῄει τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα, καὶ ἑκατόν. καὶ οὐδεὶς ἦν τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων, οὐδὲ τῶν εἰσφορὰν, ὅς τις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ περιῆν: ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. μετὰ ταῦτα ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά: καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων. οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσι. τί οὖν παθόντες, τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις: καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν; πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν. οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ' ἄξιον. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, οὐδ' οὕτως ἀγνώμονα, οὐδ' * ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστε εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅσ' ἂν αὐτὸς, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν. καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτος τότε ἔνοχος. δεῖ γὰρ, οἶμαι, τοῖς γονεῦσι τὸν ὡρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου δικαίως φέρειν, καὶ ἑκόντα ὑποτελεῖν. ὥσπερ τοίνυν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου τίς ἐστι γονεὺς, οὕτω συμπάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι. καὶ προσήκει τούτους οὐχ ὅπως ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφελέσθαι τι: ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθήσονται. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ. τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰς ἀποστερεῖν κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολ-

λοὺς ἀνθρώπους τοῖς πράγμασι. τίς δ' ἡ ἀηδία, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι. διέξειμι δὲ ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων οὐ καταοκνήσας εἰπεῖν τἀληθῆ. ἐμοὶ γ' οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος, οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὔκουν Ἀθηναίων γε οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖσθαι ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους, καὶ τοὺς ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ ποῦ συμβαίνει τὸ πρᾶγμα, καὶ πῶς δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανερῶς θορύβου: ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν: τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ ὑπὲρ τούτων μὴ δεδοικότας: εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας. τοὺς δὲ λοιπούς, τὰ μὲν κοινά, κοινὰ νομίζοντας, καὶ μετέχοντας τὸ μέρος: τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ πόλις μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν. ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων, καὶ τῆς ταραχῆς, πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια. ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ μὲν προΐστασθαι τῶν Ἑλλήνων, καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητε εἶναι, καὶ μάταιον ἀνάλωμα, ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων: τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν

τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ περιεμένους καθ' ἓν ἕκαστον πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. ἐκ δὲ τούτων προελθὼν εἰς τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσήκει, ἕτερος, οὗτος εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως. πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον, καὶ μέγα καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διεφέροντο; λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμελούντων ἔρημον ἀνείλετο. τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι, τοῖς ἄλλοις· τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε· καὶ τοσαῦτα πράγματα, καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ' ὅ, τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. ὄντων δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν· οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν, τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης· οὔτε προσηκόντως, οὔτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε. ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν ἐκ τούτων ἢ φαύλως, ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν ὑπείληφεν ὃς ἂν τῶν ἑλλήνων ἄρχειν ἀεὶ βούληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ δί' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ. ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει· ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν. ἃ φαύλως ὑμῖν, καὶ οὐ καλῶς ἅπαντ' ἔχει. γνοίητε δ' ἂν εἰ σκέψεσθε ἐκείνως· πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν ἑλλήνων γέγονε πράγματα· οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ

προόντα, οὐδ' ἂν εἷς εἴποι· τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διήρητο τὰ τῶν ἑλλήνων, λακεδαιμονίους, καὶ ἡμᾶς· τῶν δ' ἄλλων ἑλλήνων, οἱ μὲν, ἡμῖν, οἱ δὲ, ἐκείνοις ὑπήκουον· βασιλεὺς δὲ, καθ' αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν, τοὺς δὲ κρατουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιήσαι, διεπιστεύετο. ἔπειτ' οὐχ ἧττον αὐτὸν ἐμίσουν οὓς σώσειε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νῦν δὲ, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς ἕλλησιν οἰκείως ἔχει, καὶ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, ἂν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ, καὶ πανταχόθεν γίγνονται, καὶ τοῦ πρωτεύειν μὲν ἀντιποιοῦνται ἅπαντες, ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι, καὶ φθονοῦσι, καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς οὐχ ὡς ἔδει. καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, ἀργεῖοι, θηβαῖοι, κορίνθιοι, λακεδαιμόνιοι, ἀρκάδες, ἡμεῖς. ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη, καὶ τοσαύτας δυναστείας διῃρημένων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδενὶ τούτων ἀρχεῖα, καὶ βουλευτήρια ἐρημότερα ἄν τις ἴδοι τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν, εἰκότως. οὔτε γὰρ φιλῶν, οὔτε πιστεύων, οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ὑμῖν διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων οὐχ ἓν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι: ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἦν ἡμῖν μεταθεῖναι: ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου: ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, εἰς ὃ πάντα γε συντείνει, λέξω: δεηθεὶς ὑμῶν ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παρρησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι. ἐκπέπρακται τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν: καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν, καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ πικρῶς ἔχετε: ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν περὶ τἄλλα, οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν: ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς φίλιππον ἐμπίσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γράφειν πόλε-

μον πράξεις εὐθέως ἔξεστι, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγα-
θόν, καὶ τὸ φέρειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπόν, καὶ διαρ-
πάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται: καὶ ἄλλους λόγους,
ὡς οἴονται, ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν
μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵ γε πεπεισμένοι κά-
θησθε: ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖ-
νος πεισθῇ, τά γε ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει. νομίζειν δὲ δεῖ χαλε-
πά, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμε-
θα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν: καὶ τὸ διαρπασθήσεσθαι
τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύ-
σειν: οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι: καίτοι ἔγωγε ἀγα-
νακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν
εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζον-
τας ἐφ' ὑμῖν ἐστι: τὴν δ' Ἑλλάδα ἅπασαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ Φί-
λιππος ἁρπάζων οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτα * ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.
τί ποτ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδι-
κοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα οὐδεὶς πώποτε * τούτων
εἶπεν ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ: τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ δὲ
προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας τούτους πόλεμον ποιεῖν
φασιν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυ-
σχερῶν, ἀνάγκη γὰρ ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γί-
γνεσθαι τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν * εἰθισμένοις ἀ-
ναθεῖναι βούλονται. ἡγοῦνται γὰρ ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμο-
θυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε: κἀκείνου κρα-
τήσειν ὑμᾶς, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν. ἂν δ' ἄρα περὶ
τῶν θορύβων αἰτιασάμενοι τινὰς πρὸς τὸ κρίνειν τράπη-
σθε: αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφότερα ἕξειν, καὶ παρ'
ὑμῖν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι. ὑμᾶς
δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ
ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗ-
ται: καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλον-

ταύτην πόλεμον ποιεῖται. ἐγὼ δ' οὖν οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι οὐ γράψαντες Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον ποιῆσαι, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως· καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει· ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ ὠρείταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν· οὐδὲ Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων· ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν· οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν, οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδέν ἐστι. Καὶ μὴν, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν, καί τισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐσθ' ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ἡμῶν, οὔ· ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτε ἐθελήσετε, οὔτ', ἂν ἐθέλητε *, ἐπιστήσεσθε. ἄρχειν δ' εἰώθατε. πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γινώσκειν· καὶ τοὺς πεπρακότας αὑτοὺς ἐκείνῳ φανερῶς μισεῖν, καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς· ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. ἐπεὶ, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν, ἢ τοῦτο· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν.

οὐδ᾽ ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδεὶς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους ὀλυνθίους πρότερον δοὺς ποτίδαιαν ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. θηβαίους τανῦν ὑπάγεται. τὴν βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ: ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν, ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν: οἱ δ᾽ ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ: ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ φωκέας; οὐ πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ θράκης; δορίσκον, σέῤῥιον; τὸν κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ᾽ οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις, καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται: καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ᾽ ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν ὀλύνθῳ τὰ φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν ὀλυνθίων τῷ ποτίδαιαν καρποῦσθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν θετταλίᾳ τὰ φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τὴν βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ᾽ ἀθήνησιν οὐ μόνον ἀμφίπολιν, καὶ τὴν καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ φιλίππου. καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι, ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον: ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι. ἐκ δ᾽ εὐπόρων ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ, τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν,

καὶ ἐὰν ὅνπερ τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι, ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς πᾶσι τοῖς ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἐστίν: ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοί: τῇ μὲν κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ λαμπροί: τῇ δ' ὧν προσῆκε, παρασκευῇ καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὑτοῦ ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ. αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. Καίτοι λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτο, εἰπέ μοι, τί δὴ γινώσκων ἀκριβῶς ἀριστόδημε, οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖ, τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων, φιλαίτιον, καὶ σφαλερὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν, οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ τὸν, ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ; τί ἂν εἴποις; εἰ γὰρ ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, ἐγώ σοι συγχωρήσαιμι ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης πάντα ταῦτα ποιεῖς: θαυμάζω τί δή ποτε σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον: τῇ πόλει δὲ προέσθαι ταῦτα διὰ ῥαθυμίαν συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὑτῆς πράττειν, σοὶ δ' ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων πλέον περιεργάσῃ: ἀλλὰ τοὐναντίον, σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ, τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νὴ Δία, παππῷα, καὶ πατρῷα δόξα σοι ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι, τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα, καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει. σοὶ μὲν γὰρ ἦν κλέπτης ὁ πατὴρ, εἴπερ ἦν ὅμοιός σοι: τῇ πόλει δὲ ἡμῶν,

ὡς πάντες ἴσασιν οἱ ἕλληνες, δὶς ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ὑμῶν σεσωσμένοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως, οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται. πῶς γάρ ἐστιν ἴσον, τούτων μέν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου περιιόντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν: τὴν πόλιν δ' ἣ προειστήκει τῶν ἄλλων ἑλλήνων πῶς, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ, καὶ ταπεινότητι καθεστάναι; πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι, καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι. καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πράγματα οὔτε νῦν, οὔτε ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν: ἀλλ' ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες ὡς ὀρθῶς λέγεται, γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι, καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτοὺς: ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει, καὶ τίς ὑπὲρ φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων: ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ μετὰ πάσης παρρησίας ἁπλῶς εὐνοίᾳ τὰ βέλτιστα εἰρημένα: οὐ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης λόγος μεστὸς, ἀργύριον μὲν τοῖς λέγουσι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολὴν, κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντικρυς.

οὐκ ἔτι οὕτω ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς ἀθηναίους πολεμεῖν, ἀνάγκη γάρ· ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τὸν μακεδόνα. τὸ προοίμιον, μεστὸν παραμυθίας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ φιλίππου ἐπιστολὴν λόγος.

ΤΙ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ἀνεβάλλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν. ἐπειδὴ γὰρ φαρσαλίοις ἅλον παρέδωκε, καὶ τὰ περὶ φωκέας διῳκήσατο, καὶ τὴν θρᾴκην κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ οὔσας πλασάμενος, καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρὼν, τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἔπεμψεν. ὅτι δὲ χρὴ μήτε ὀῤῥωδεῖν ὑμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μήτε ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν. Πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς μεγίστους ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχους, καὶ βοηθοὺς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβὰς, καὶ τοὺς ὅρκους ὑπεριδὼν λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην. ἔπειθ᾽ οἷς πρότερον ηὐξήθη, φενακίζων ἀεί τινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξελήλυθεν ἤδη. καὶ γινώσκεται μὲν ἀπὸ τῶν περινθίων, καὶ βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχούντων, ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ὀλυνθίοις πρότερον.

οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ' οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος. ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ τῶν Θηβαίων, Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς, τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων, καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος. ὥστε τῶν αὐτῷ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων, τοὺς μὲν, νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως, τοὺς δὲ, μηκέτι προθύμους εἶναι συναγωνιστάς: ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν. Ἔτι τοίνυν, οὐ γὰρ τοῦτ' ἐστι μικρόν, οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες, ἄρτι μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι πέρινθον: νῦν δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης, καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα τῶν περσῶν χρήματα χορηγεῖν ὑμῖν προτρέψονται: ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες: τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον ἡνίκα λακεδαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις προσθοῖτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων καὶ νῦν μεθ' ὑμῶν γινόμενος ῥᾳδίως καταπολεμήσει τὴν φιλίππου δύναμιν. Πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ὀρῶ μὲν ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον. ὁρῶ δὲ, ὡς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταυτὰ πᾶσι συμφέρει τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συσταθέντα βεβαίως: ὅταν δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς, καὶ πλεονεξίας ἀπάτῃ, καὶ βίᾳ κατέχηται, καθάπερ οὗτος νῦν, μικρὰ πρόφασις, καὶ τὸ τυχὸν πταῖσμα ταχέως ἅπαντα διέσεισε καὶ διέλυσε. καὶ πολλάκις εὑρίσκω λογιζόμενος οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ φιλίππῳ πρὸς ἀπιστίαν ἥκον-

τα, καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς οὐ συνηρμοσμένα καλῶς, οὐδ' οἰκείως, οὐδ' ὡς οἴεταί τις. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ῥοπὴν ἔχει τινὰ, καὶ χρῆσιν· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενής ἐστι, καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνητος. ἔτι δὲ αὐτὴν οὗτος αὐτὸς τοῖς πολέμοις, καὶ ταῖς στρατείαις, καὶ πᾶσιν οἷς ἄν τις μεγάλην εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκε. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς αὐτοῖς χαίρειν φίλιππόν τε, καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μὲν, ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δὲ, ἀσφαλείας. καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως· οἱ δ' οὐδὲν δέονται, καταλιπόντες οἴκοι τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ. ὥστε, τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν μακεδόνων ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι πῶς διάκεινται πρὸς τὸν φίλιππον· τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους, καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὑρήσετε δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ, τοὺς κόλακας, καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλλον, ἢ τὰς μάχας δεδίασι. κἀκεῖνοι μὲν, μετὰ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχθέντας· τοῖς δὲ. καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι, καὶ χωρὶς ἰδίᾳ φοβεῖσθαι τὸν τρόπον τοῦ βασιλέως συμβέβηκεν. ἔτι δὲ, τῶν μὲν πολλῶν ἐπειδὰν ἁμάρτῃ τις, ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' ὅταν μέγιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκορακίζονται καὶ προπηλακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ τούτοις, οὐδ' ἂν εἷς εὖ φρονῶν ἀπιστήσειεν. οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλότιμον εἶναί φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων πάντα αὑτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ

τοῖς ὅλως ἀτυχοῦσι. Πῶς οὖν, εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἤδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν; ὅτι νῦν μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ κατορθοῦν αὐτὸν, ἐπισκοτεῖ πᾶσι τούτοις. αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων. εἰ δέ τι πταίσει, τότ᾽ ἀκριβῶς ἀνακαλυφθήσεται πάντα ταῦτα. συμβαίνει δ᾽ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ὑμῶν, ὅταν μὲν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ᾽ ἕκαστα σαθρῶν: ἐπὰν δὲ ἀρρωστήσῃ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ᾖ μὴ τελέως ὑγιεινόν: οὕτω καὶ τῶν βασιλέων καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν: ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν: ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ νῦν εἰκὸς παθεῖν ἐκεῖνον μεῖζον φορτίον, ἢ καθ᾽ αὑτὸν, αἰρόμενον, γίνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν. Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα φοβερὸν εἶναι νομίζει, καὶ δυσπολέμητον: σώφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ. μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. καίτοι πολλοὺς μέντοι ἑτοίμως ἕλοιτ᾽ ἄν τις οὐχ ἧττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν, ἢ τὴν ἐκείνου. πρᾶγμά τι γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν ἡγεμονίαν, οὐ τούτου μόνον, ἀλλὰ, συνελόντι φράσαι, πάντων τῶν ἐν μακεδονίᾳ βασιλευσάντων. κἀκεῖνοι μὲν ἀθηναίοις φόρους ὑπετέλουν: ἡ δ᾽ ἡμετέρα πόλις οὐδενί πω τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἔτι δὲ τούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα, καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί ποτ᾽ οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρρησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς, ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται, καὶ ταλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παριεὶς, οὔτε ὥραν ἔτους

παραλείπων οὐδεμίαν· ἡμεῖς δὲ, εἰρήσεται γὰρ τἀληθές, οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. καί τοι, τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ καταφρονῶν ἀθηναίων, καὶ τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρότερον. καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται· καὶ νὴ Δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων τινὲς, οἳ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνοντες οὐκ αἰσχύνονται φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δὲ, οὔτε τῶν ἐκείνου πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν. οὐκοῦν ἐστὶν οὐδὲν θαυμαστὸν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον· ἀλλὰ μᾶλλον, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν προσήκει τοῖς πολεμοῦσι, νομίζομεν κρατήσειν τὸν πάντα πράττοντα, ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτήσειν μέλλοντας. ὧν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρὴ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογισαμένους, ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην, ἤδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε· μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μήτε τῶν δημοσίων, μήτε τῶν ἰδίων· στρατεύεσθαι δὲ, ἐάν που καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας· χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβοι τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν ἐγένετο πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι, καὶ γενήσεσθαι βελτίω. μὴ δὲ νομίσητε, ῥᾳθυμούντων ὑμῶν ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως. ἀλλ' ἐνθυμεῖσθε ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς μὲν πατέρας ἡμῶν πολλοὺς πόνους, καὶ κινδύνους μεγάλους ὑποστῆναι λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας· ὑμᾶς δὲ, μὴ δ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως

κτησάμενοι τὴν ἐξουσίαν ἡμῖν, ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι: ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ μακεδονίας ὁρμώμενον οὕτως εἶναι φιλοκίνδυνον, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν κατατετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμίοις μαχόμενον: ἀθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ὑπακούειν, ἁπάντων δὲ κρατεῖν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ μαλακίαν, ἢ ῥαθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν τά τε τῶν προγόνων ἔργα, καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι πάντας ἡμᾶς παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον: παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους ἕλληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμμαχίαν. ὡς ἅπας μὲν ἐστὶ λόγος μάταιος πράξεων ἄμοιρος γινόμενος: τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων ἑλλήνων.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ίλιππος ἀθηναίων τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν' ἐμμένωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφήν: ᾤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς. πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ ἁπάντων δηλῶσαι καθαρῶς. πρῶτον μὲν γὰρ νικίου τοῦ κήρυκος ἀρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, οὐ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε, ὅτι παρὰ τὴν δίκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἴρξατε δέκα μῆνας: ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέ-

γνωτε

γνῶναι τῶν πρὸ τοῦ βήματος. Ἔπειτα θασίων ὑποδεχομένων τὰς βυζαντίων τριήρεις, καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς βουλομένους, οὐδὲν ἐφροντίζετε τῶν συνθηκῶν διαρρήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. Ἔτι τοίνυν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν κρωβύλην μὲν, καὶ τὴν τιρίστασιν ἐξηνδραποδίσατο: τὴν δὲ προσεχῆ θρᾴκην, ἐπόρθησε: τέλος δ' εἰς τοῦτο ἦλθε παρανομίας, ὥστε ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν συλλαβὼν, καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεὶς ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα. καὶ ταῦτα τοῦ δήμου συνδοκοῦντα ἐποίησε, καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα, καὶ πρέσβεις, καὶ τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὑμῖν. μεγαρέων οὖν ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἴργειν αὐτοὺς: ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἐφ' οἷς παθόντες οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας: καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς, τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλαβεν ἁπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας οὔσας: τοὺς δ' εἰς μακεδονίαν πλέοντας, ἐπώλει, πάντας πολεμίους κρίνων: καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπῃνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν; ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ, τί ποτ' ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν. καὶ γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε: καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε: τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε: τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. Χωρὶς τοίνυν τούτων, εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν πέρσην πρέσβεις ἀπεστάλκατε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν, ὃ μάλιστα ἄν τις θαυμάσειε. πρὶν μὲν γὰρ τὸ λαβεῖν αὐτὸν αἴγυπτον, καὶ φοινίκην, ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερί-

ζῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμέ, καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαν-
τας, ἐπ' αὐτόν. νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ μί-
σους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπισυμμα-
χίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν ὡς ἐγὼ πυνθά-
νομαι, τοῖς πεισιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγουσι τὸν
πέρσην ἐπὶ τοὺς ἕλληνας. ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦν-
τες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες: ἀλλὰ πρὸς
τοῖς ἄλλοις, καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐμοὶ προστάτ-
τοντες τήρην, καὶ κερσοβλέπτην ἐᾶν θρᾴκης ἄρχειν. ὡς ὄν-
τας ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τούτους οὔτε τῆς περὶ τῆς εἰρήνης
συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν, οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀ-
ναγεγραμμένους, οὔτ' ἀθηναίους ὄντας: ἀλλὰ τήρην μὲν,
μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς: κερσοβλέπτην δὲ, τοῖς
παρ' ἐμοῦ πρέσβεσι ταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους ὀμόσαι προθυ-
μούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν,
ἀποφαινόντων αὐτὸν ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι πῶς ἐστι τοῦτ'
ἴσον, ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φά-
σκειν αὐτὸν τῆς πόλεως: ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλη-
σθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑμῶν: καὶ σιτάλκου
μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιή-
σασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν: ὑπὲρ δὲ κερσο-
βλέπτου πόλεμον αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς; καὶ ταῦτα σαφῶς
εἰδότας, ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας, οὐ-
δεὶς οὔτε τῶν νόμων, οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντί-
ζει τῶν ὑμετέρων. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ δεῖ πάντα τἆλλα παραλι-
πόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν εὐαγόρᾳ
τῷ κυπρίῳ, καὶ διονυσίῳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν
οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους ἀποδοῦναι
πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ
τὴν θρᾴκην, ὅσης τήρης, καὶ κερσοβλέπτης ἦρχον. εἰ δὲ τοῖς
μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδὲν, ἐμοὶ

δ' ἐνοχλεῖτε· πῶς οὖν δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν; περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκαια παραλιπεῖν προαιροῦμαι· Καρδιανοῖς δέ φημι βοηθεῖν γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων. ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, ἐγκαταλιπὼν τοὺς συμμάχους μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι, τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων; Εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον· τὰ δ' ἀπογυιό ταῦτα, Πεπαρρηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετάξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως, ἢ προσῆκεν. ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὔσης καταλαβόντες Ἀλόννησον, οὔτε τὸ χωρίον, οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ Πεπαρρήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκέψασθε· τὴν δὲ τιμωρίαν, ἀκριβῶς εἰδότες, ὅτι τὴν νῆσον οὔτ' ἐκείνους, οὔτε ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν λῃστὴν Σώστρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ φατὲ παραδοῦναι Σωστράτῳ, λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκεῖνος κατεκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντος ἐμοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον· ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσταττόμενον τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ· μὴ προειμένος δὲ τὸ χωρίον ὕποπτος γένωμαι τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα προὐκαλούμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ἡμᾶς· ἵν' εἰ μὲν γνωσθῇ παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ φρούριον ὑμῖν· ἐὰν δὲ ὑμέτερα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου

πολλάκις ἀξιοῦντες, ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, πεπαρήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἔχρην με ποιεῖν· οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν παραβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ, εἰ πεπαρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν; εἰς τοσοῦτον δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν ἑλλήσποντον παραβαλεῖν, ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ χερρονήσου τῇ στρατιᾷ· τῶν μὲν κληρούχων, κατὰ τὸ πολυκράτους δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ, βυζαντίους τε παρακαλοῦντος, καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ προστάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων ὅμως τῆς πόλεως, καὶ τῶν τριήρων, καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα. καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμεν ἀλλήλοις. καί τοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλλιόν ἐστιν, ὅπλοις, ἢ λόγοις διακρίνεσθαι· καὶ πότερον αὐτοὺς εἶναι βραβευτάς, ἢ πεῖσαί τινας ἑτέρους. καὶ λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ἐστιν ἀθηναίους, θασίους μὲν καὶ μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ στρύμης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι, περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι, τὸν τρόπον τοῦτον· ἄλλως τε, καὶ γιγνώσκοντας, ὅτι νικηθέντες μὲν, οὐδὲν ἀποβαλεῖτε· κρατήσαντες δὲ, λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῶν ὄντα. Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι, πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἵν' ὦσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων· ἐξὸν ὑμῖν, ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερὲς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανε-

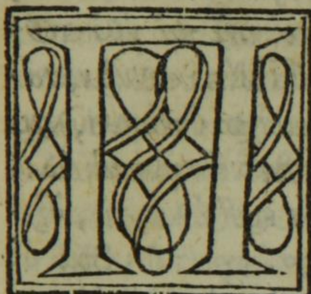
ρῶς ἐξελέγξαι με φαυλότατον ὄντα τῶν ἁπάντων. τῷ μὲν οὖν δήμῳ ταῦτα συνέφερε· τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἐλυσιτέλει. φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπειροι, τὴν μὲν εἰρήνην, πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον, εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας ἀεί τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις, καὶ τῶν ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις λοιδορουμένους ἐπὶ τοῦ βήματος ποιεῖσθαι παρὰ τῷ πλήθει δόξαν, ὡς εἰσὶ δημοτικοί. ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐστί μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοὺς μικρὰ πάνυ προεμένῳ, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος, οἳ πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ περὶ ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, οἶμαι πολὺ δικαιότερα ἂν λέγειν αὐτός. εἰ μὲν γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν; ἀλέξανδρος τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς δελφούς. εἴτε τοῦτον μὲν ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κύριον, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο δίκαιον. ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δὲ οὔτε πρῶτοι λαβόντες, οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες. πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν κα-

τὰ συμμαχίαν ἐν ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις. καίτοι πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κτῆσις; τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ἀπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν, καὶ τῶν οὐδὲν ἡμῖν προσηκόντων. Ἃ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ᾽ ἐστίν. ὡς δὲ προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων, καὶ καθόσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου. καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλήψομαι περὶ τῶν καθ᾽ ὑμᾶς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΡΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΡΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΣΕΩΣ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ λόγος οὗτος οὐκέτι φιλιππικός ἐστιν, ἀλλὰ ἁπλῶς συμβουλευτικός. ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ δημοσθένης πείθει συνταχθῆναι αὐτοὺς, καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομένους, καὶ τῶν ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ, ΗΤΟΙ Ο ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ, ΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου, καὶ ὧν ἕνεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι: οὔτ᾽ ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμουσι, καὶ διδοῦσι. τὰ κοινὰ εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν: οὔτε συνειπόντα, καὶ παραινέσαντα, ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖσιν. οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες οὔτ᾽ ἐπαινοῦσιν, οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα: ἀλλ᾽ ὡς ἑκάτεροι χρείας καὶ περιουσίας ἔχουσιν. ἐγὼ δέ, τοῦτο μὲν, οὔτ᾽ ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ᾽ ἀντείποιμι, ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν: παραινῶ μέντοι σκοπεῖν, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι τὸ ἀργύριον μὲν ἐστὶ τοῦτο, περὶ οὗ βουλεύεσθε, μικρόν, τὸ δὲ ἔθος, μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἃ προσήκει, καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν πόλιν, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν, καὶ ἡ ἑορτή, καὶ πᾶσα ἀρκέσει πρόφασις, τοῦ δὲ ἃ πρὸς ταῦτα δεῖ ποιεῖν, μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε: ὁρᾶτε μήποτε, ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε. ἐγὼ δὲ φημὶ δεῖν, καὶ μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ᾽ ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ᾽ ἀκούσαντ-

τας κρίνατε· ὥσπερ πρὸ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ συνταχθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι· καὶ παρασχεῖν ἕκαστον αὑτὸν μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον· ἵνα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν δεῖνα, μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε, τί πράττει. καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων περιττ' ἀναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅσα ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον· τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ, στρατιωτικόν· τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον, ἐξεταστικόν, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάσαι τοῦτο. στρατεύεσθαι δὲ αὐτοὺς, καὶ μηδενὶ τούτου παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι, καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν' εὐπορῆτε, καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης. ἵν' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτα ἅπερ νυνὶ συμβαίνει. τοὺς στρατηγοὺς κρίνητε· καὶ περίεστιν ἡμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσήγγειλεν, ἄλλο δὲ οὐδέν· ἀλλὰ τί ὑμῖν γένηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ τὰ αὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν τε κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι· ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχοντες, τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μηδὲ ὁρῶσιν· ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι τούτων εἰσὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση, καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν· ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθροὺς, ἃ νῦν τοὺς συμμάχους καὶ φίλους ποιῶσι. χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν. καὶ αὐτό τι τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμου οἰκείᾳ χρῆσθαι δυνάμει συμφέρει· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα, ἀναγκαῖον ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη, καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει,

ἄλλος αὐτὴν λόγος οὗτος. νῦν δὲ προτρέπειν μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δίκαια ὀρέγειν τοῖς ἄλλοις: τὴν δὲ ταῦτα ἐπιτηδεύσουσαν, καὶ φυλάξουσαν δύναμιν, οὔτε κατεσκευάσθε, οὔτε παρασκευάζεσθε. ἀλλ' ἔστι πολλῆς μὲν ἡσυχίας, καὶ * ἐρημίας ὑμῶν ὁ μιτυληναίων δῆμος καταλέλυται, ἔστι πολλῆς δὲ ἡσυχίας, ὁ ῥοδίων. ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν φαίη τις ἄν; ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ᾖ. Ἀλλ' ἵν' ἐκεῖσε ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ, τε λαβεῖν, καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει, σύνταξιν εἶναι, διελέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τούτων καὶ πρότερον, καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν συνταχθείητε οἵ τε ὁπλῖται, καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ὅσοι τούτων ἐκτὸς ἐστὲ, καὶ εὐπορία τις ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὃ δέ μοι πλείστην ἀθυμίαν ἁπάντων παρέσχηκεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι: ὅτι πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων ὄντων τούτων ἁπάντων, τῶν μὲν ἄλλων, οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται, τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες. καίτοι τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος, ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι: τὰ δὲ ἄλλα ἃ μετὰ τούτων ὧν εἶπον, τῆς βασιλέως ἄξιά ἐστι χρημάτων, πόλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχουσαν, καὶ τριήρεις, καὶ ἱππέας, καὶ χρημάτων πρόσοδον, συντετάχθαι, καὶ παρεσκευάσθαι. τί οὖν φαίνεται, αὐτὰ ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅπαντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι, παρὰ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται: ἐντεῦθεν ἄρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφαίνεσθαι. ὡς οὕτως ἔχει: ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε, τούτων καιρὸν εἶναι νομίζοντες, ὅταν εἰς χρείαν αὐτῶν ἔλθητε, ἕτοιμα ὑπάρξει. ἐὰν δὲ καιρίαν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆ-

θαι, τότε ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι. Ἤδη δέ τις εἶπεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι που λέγων, οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων, εἰ ταῦτα γενήσεται: τί δ᾽ ἡμῖν ἀπὸ τῶν δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; ὃς παρελθὼν ὑμῖν ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ τοὺς προγόνους ἐπαινέσας, καὶ μετεωρίσας, καὶ φυσήσας ὑμᾶς κατέβη. ἐγὼ δ᾽ εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ᾽ ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι ἀγαθὰ, ὥστ᾽ εἰ λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι ὡς μείζοσιν, ἢ δυνατοῖς: οὐ μὴν, οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν, τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι: διέφθαρται γάρ: οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα ἀκούειν συνείθισθε. οἷον ὅπως δὲ, μὴ θορυβήσῃ μοι μηδεὶς, πρὶν ἅπαντα εἴπω: ἀνέῳξάν τινες πρῴην δήπου τὸν ὀπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες τὸν δῆμον καταλελύσθαι, τοὺς νόμους οὐκ ἔτ᾽ εἶναι, τοιαῦτα ἔλεγον. καίτοι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, * σκοπεῖτε ἂν ἀληθῆ λέγω: οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξια ἐποί ν θανάτου, ὁ δῆμος δ᾽ οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν, κώπας τις ὑφείλετο. μαστιγοῦν, στρεβλοῦν πάντες ἐβόων, λέγοντες καταλύεσθαι τὸν δῆμον. ἐγὼ δὲ, τί φημι; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον θανάτου ποιεῖν ἄξια, ὥσπερ ἐκεῖνοι: τὸν δῆμον δ᾽ οὐ διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται οὐδεὶς λέγει, οὐδὲ παρρησιάζεται: ἐγὼ δὲ φράσω. ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φαύλως ἠγμένοι πολλοὶ, καὶ ἄποροι, καὶ ἄοπλοι, καὶ ἀσύντακτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦτε: καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ᾽ ἄλλος μηδεὶς, ὧν ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, φροντίζῃ: καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ, μὴ δὲ ἐπανορθοῖ, μὴ δὲ,

ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄντα πράττη: ὃ νῦν συμβαίνει.
καὶ νὴ δία, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι τινὲς ἐρρυή-
κασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλά-
πτοντες, ὅτι ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ
τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ἡμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι
ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς ἀλλήλους δι-
καίων ἐστὶ κοινά: ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν:
καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. οὐ γὰρ τὸ
ψηφίσασθαι τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει νικᾶν: ἀλλ' οἱ μετὰ
τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ψηφίσασθαι, καὶ ἄλ-
λο ὅ,τι βούλεσθε πράττειν ὑμᾶς, ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρα-
σκευάζουσι. δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβεροὺς, ἐν δὲ
τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι. εἰ δέ τῳ δοκῶ μεί-
ζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγους, αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς ἔ-
χειν αὐτῷ δοκῶ. τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥη-
θησόμενον λόγον, καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς
ἑνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας
τῆς ὑμετέρας ἐοικὸς εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δὲ οὐ-
δεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμένων ταῦτα λέγει τὰς προφά-
σεις, ἐγὼ δίειμι ὑμῖν. οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίαν, καὶ
ταύτην τὴν τάξιν περιιόντες, δοῦλοι τῆς ἐπὶ τὸ χειροτο-
νεῖσθαι χάριτος περιιόντες, πλεισθῆναι στρατηγὸς ἕκα-
στος σπουδάζων, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις
τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται,
τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα, τῆς
τῶν ἐναντιουμένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπί-
δας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδὲν, κληρονομήσειν αὐ-
τὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν. ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑ-
μῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ
τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων ὑμῖν ἕξειν. οἱ
δὲ πολιτευόμενοι, καὶ περὶ ταῦτα ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα

λέγειν ὑμῖν ἀφείς τις, προσκεχωρήκασι πρὸς τούτους. καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νῦν δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμών, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ. καὶ οἱ βοησόμενοι μεθ' ἑκατέρων, τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε: οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. τί γὰρ οὖν ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων, ὁ δεῖνα χαλκοῦς, καὶ ὁ δεῖνα εὐδαίμων, εἷς ἢ δύο ὑπὲρ τὴν πόλιν. οἱ δ' ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥαθυμίας, πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προέμενοι. Καί τοι σκέψασθε ὅπως ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, ἀλλ' οἰκείοις ἔξεστιν * ἃ προσήκει πράττειν, εἰδέναι. ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον ἐν μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ δί', οὐ χαλκοῦς ἵστασαν, οὐδ' ὑπερηγάπων: ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὐτῶν κρείττους ὄντας ὑπερετίμων. καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς: οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν θεμιστοκλέους, ἀλλ' ἀθηναίων: οὐδὲ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς κέρκυραν εἷλε τιμόθεος: καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν ἰφικράτης: καὶ τὴν περὶ νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, ἐκεῖνοί τε καλῶς ἐδίδοσαν, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς: τὰς δὲ τῶν ξένων, πῶς; ἐκεῖνοι μένωνι τῷ φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' ἠιόνι τῇ πρὸς ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δὲ ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψη-

ψήφισαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον: καὶ πρότερον τούτου, περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ πλαταιέων τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης διαφθείραντι, καὶ τέλειον τὸ ἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον: μεγάλην οἶμαι καὶ τιμίαν, καὶ σεμνὴν τὴν αὑτῶν πατρίδα ἡγούμενοι, καὶ πάσης μείζονα εὐεργεσίας. νῦν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώπους, οἰκότριβας, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου τινὸς τῶν ὠνίων λαμβάνοντες ποιεῖσθε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ ὅτι τὰς φύσεις ἐστὲ χείρους τῶν προγόνων: ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρέστηκε μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περιήρηται τοῦτο. ἔτι δὲ οὐδέποτ' οἶμαι δυνατὸν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ καλὰ καὶ λαμπρὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. σκέψασθε δὲ ἅ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν περί τε τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων, καὶ τῶν ὑμῖν: ἂν ἄρα ὑμῶν αὐτῶν ἐκ τούτων γε δυνήσεσθε κρείττους γενέσθαι. πέντε μὲν τοίνυν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἑκόντων: πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον: πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζοί, καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα. καίτοι ταῦτα νομίζετε αὐτοὺς στῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ, ταῦτα, ἡμεῖς δὲ ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια, καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν ἑλλήνων

ἀπεστέλλετο; ἐξανήλωνται δὲ οἵ τε ἴδιοι πάντες οἶκοι, καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων. οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν. ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δ' ἄλλα χεῖρον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅ, τι βούλεσθε, ἐξετάσωμεν. οἰκοδομήματα μέν γε, καὶ κόσμον τῆς πόλεως ἱερῶν, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, τἆλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν. τὰς δὲ ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γινομένων οὕτω μετρίας, καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε τὴν θεμιστοκλέους, τὴν κίμωνος, καὶ τὴν ἀριστείδου, καὶ μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. νῦν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα, καὶ κρήνας, καὶ κονιάματα, καὶ λήρους. καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ: πολλοῦ γε καὶ δέω: ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦθ' ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι διοικεῖν. ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπί τῳ γεγενημένοι, οἱ μὲν τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατεσκευάκασιν, οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας: οἱ δὲ γῆν συνεωνημένοι γεωργοῦσιν, ὅσην οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ' αἴτιον πάντων, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἦν δεσπότης, καὶ κύριος ἁπάντων: καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαμβάνειν: νυνὶ δὲ, τοὐναντίον: κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται: ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει:

καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἄν τι, αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνον-
τες. τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πό-
λεώς ἐστιν. ὥστε εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν, καὶ
τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ' ἂν εἷς πιστεύσειε τῶν αὐ-
τῶν εἶναι ταῦτα, κἀκεῖνα. οἷον, ἃ πρὸς τοὺς καταράτους με-
γαρέας ἐψηφίσασθε, ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάδα, ἐξιέ-
ναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν: ἃ πρὸς φλιασίους, ὅτε ἐ-
ξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦ-
σι: τῶν ἐν πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους παρακαλεῖν.
ἅπαντα καλά, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτα, καὶ τῆς πό-
λεως ἄξια. τὰ ἔργα δ' ἀπὸ τούτων, οὐδαμοῦ. οὐκοῦν τὴν
μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε: τῶν δ' ἔρ-
γων οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε. τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς
τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀ-
κόλουθον, ὧν ψηφίζεσθε, ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμ' ἂν
ὑμῖν, καί μοι μηδεὶς ὀργισθῇ, ἔλαττον φρονεῖν, καὶ τὰ
ὑμέτερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν
παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν σιφνίοις, ἢ τισὶν ἄλλοις τοιού-
τοις οὖσι συνῄδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον
ἄν: ἐπειδὴ δὲ ἐστὲ ἀθηναῖοι, τὴν δύναμιν παρασκευά-
ζεσθαι παραινῶ. αἰσχρὸν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αἰσχρόν,
λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι πα-
ρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ' ἔστιν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἐὰν
ἀποστῆναι τῶν ἑλλήνων βούλησθε. πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ
παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται: καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς
ὑπάρχοντας αἰσχρὸν προέσθαι: τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ
ἔνι πιστεῦσαι, καὶ μεγάλους ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δέ,
ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνε-
στ' αὐτοῖς ὅταν βούλωνται, παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν
περιέστηκε. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς ἕλλησιν.

Ἔστι δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κεφάλαιον ἁπάντων τῶν

εἰρημένων· οὐδὲ ποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες, οὔτε πονηροὺς, οὔτε χρηστοὺς ποιήσουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς τούτους ὁποίους ἂν βούλησθε. οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται, στοχάζεσθε, ἀλλ' οὗτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλομένους, καὶ πάνθ' ἕξει καλῶς. ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον οὐδέν· ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΥ.

Φήμης γενομένης τὸν περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται, καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς ἕλληνας, καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη. ὁ δὲ δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γὰρ φησιν, οὐ πείσομεν τοὺς ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δὲ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσεται. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι, καὶ διέξεισιν ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν· ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται. συμμορία γὰρ παρ' ἀττικοῖς, τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΣ.

Ι μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τὸ δοκεῖν δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται: τὴν δὲ ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι: οὗ πολλοῦ γεγενημένου μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει: εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες: οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη. εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ * πεῖσαι, τίς παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται νῦν τῇ πόλει: πᾶς ὁ παρὼν φόβος λέλυται, ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν ἑλλήνων εἶναι βασιλέα: οὐ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμ' ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι. οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς ἕλληνας ὁρῶ κοινοὺς ἀλλήλοις ὄντας φίλους. ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ ἐνίοις αὐτῶν. ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων νομίζω συμφέρειν ὑμῖν, τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου

* τηρεῖν, ὅπως δικαία γενήσεται· παρασκευάζεσθαι δέ, ἃ προσήκει πάντα, καὶ τοῦτο ὑποκεῖσθαι τῇ γνώμῃ. ἡγοῦμαι γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφές, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχήσειν, καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένοις. εἰ δέ τι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος, * προυπαχθησόμεθα ἡμεῖς, δέδια, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοούμεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπισχὼν ὧν ὥρμηκεν, εἰ ἄρα ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς ἕλλησι, χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν, καὶ φιλίαν προτενεῖται. οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι βουλόμενοι, καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες, τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην, καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἴσης ὁρῶ τοῖς τ' ἄλλοις ἕλλησι καὶ ἡμῖν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν· ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ τὰ ἴδια τῶν συμφερόντων διοικουμένοις τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀμελῆσαι· ὑμῖν δ', οὐδὲ ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων καλόν ἐστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαι τινὰς αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτε δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι, μήτ' ἐκεῖνος ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς ἕλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται. πῶς οὖν ταῦτα ἔσται; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη, καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ᾖ φανερά, φαίνηται δὲ δίκαια φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ * αἱρουμένη. τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω· ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπόν, οὔθ' ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρίας λαβεῖν, οὔθ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι· ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν, καὶ προσῆκον· ἐν μὲν τοῖς κινδύνοις

τὴν ἀνδρίαν ἐπιδείκνυσθαι: σὺ δὲ τῷ συμβουλεύειν φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα, χαλεπὸν τῇ πόλει: τὸν δὲ ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου, ῥᾴδιον ἂν συμβῆναι. διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριήρων, καὶ χρημάτων, καὶ τόπων δεῖσθαι: ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερα ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω: τοὺς δὲ ἀγῶνας οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν: τούτους δὲ ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον, διὰ ταῦτα παραινῶ μὴ δ' ἐξ ἑνὸς τρόπου προτέρους ἀνελέσθαι: τὸν δὲ ἀγῶνα ὀρθῶς φημὶ προεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν οὖν ἕτερος ἦν τις τρόπος δυνάμεως, ᾧ τοὺς βαρβάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος δέ τις ᾧ τοὺς ἕλληνας: εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγινόμεθα ἀντιταττόμενοι. ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς ἐστιν ὁ αὐτὸς τρόπος, καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως, τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι συμμάχοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σῴζειν: τί τοὺς ὁμολογουμένους ἐχθροὺς ἔχοντες ἑτέρους ζητοῦμεν; ἀλλ' οὐ παρασκευαζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνούμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐπιχειρῇ: καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἕλληνας. ἐὰν δὲ ἃ κελεύουσιν οὗτοι, μὴ ποιῆτε, οὐχ ἡδέως ὑμῖν ἐνίων ἐχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν τινα ὑπακούσεσθαι; ὅτι νὴ Δία ἀκούσονται παρ' ἡμῶν, ὅτι ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ οὐ προορᾶν; ὦ πρὸς τοῦ Διός, οἴεσθε τοῦτο: ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. ἀλλ' οὔπω μείζων οὗτος ἐσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ ῥαψῳδήσουσιν οἱ πρέσβεις περιιόντες. τότε δὲ

ἂν ἄρα ἃ νῦν οἰόμεθα ἡμεῖς, πράττητε, οὐδεὶς δήπου τῶν ἁπάντων Ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσει, ὅστις ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δὲ, ὅσους ἂν θέλῃ τις, ναῦς δὲ τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφαλέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν ἤδη, τὸ δεῖσθαι, κἂν μὴ τύχητε, ἀφαμαρτεῖν. ἐκ δὲ τοῦ μετὰ τὸ παρασκευάσασθαι, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν, δεομένους σώζειν, καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντας ὄντι. Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτά τε, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην θρασὺν, οὐδὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος εὑρεῖν: τὴν μέντοι παρασκευὴν ὅπως ὡς ἀρίστη, καὶ τάχιστα γενήσεται. πάνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτὴν, ἂν ἀρέσκῃ, ψηφίζεσθαι. ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστον, οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως ὅ, τι ἂν δέῃ, ποιήσοντα. ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἐβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν: ὅσα δὲ ἐβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. Ἐχόντων δὲ ὑμῶν οὕτω καὶ παροξυνομένων τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους ἀναπληρῶσαί φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι δισχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνείμαντας. ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι τῶν ἐπικλήρων, καὶ τῶν ὀρφανικῶν, καὶ τῶν κληρουχικῶν, καὶ τῶν κοινωνικῶν, καὶ εἴ τις ἀδύνατος, ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χίλια, καὶ διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσιν, ἑξήκοντα σώματα ἐχούσας ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν συμ

μοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη, κατὰ δώδεκα ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ, τοὺς ἀπορωτάτους. Καὶ τὰ μὲν σώματα, οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι, δι' ὃ δὲ, εἴσεσθε, ἐπειδὰν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε, τὰς δὲ τριήρεις, πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδείξαντας, κατὰ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν εἴκοσι ποιῆσαι μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν, πέντε, καὶ τῶν δευτέρων ἑκατὸν, πέντε, καὶ τῶν τρίτων ἑκατόν, πέντε ἑκάστῳ μέρει διδόντας: εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστῃ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν: τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν σφῶν αὐτῶν τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα οὕτως ἔχοντα ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ τὸ τίμημα ἐστι τὸ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν' ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ᾖ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο, καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα ἑκατὸν μέρη: εἶτα πέντε ἑξηκονταταλαντίας εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι: τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν μίαν ἑξηκονταταλαντίαν ἀποδοῦναι: ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριήρων, τὴν μὲν δαπάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα: ἐὰν δὲ δέῃ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ᾖ τάλαντα τὰ τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἓξ δὲ σώματα τριηραρχοῦντα: ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ᾖ τάλαντα τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντας, ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω, μέρη εἴκοσιν: ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρηστόν ἑκάστῃ: τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον: τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις ἃς ἕκαστοι λάχωσι, παρεσκευασμένας παρέχειν. Τὴν μὲν

δαπάνην, καὶ τὰ σκάφη, καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσπραξιν, οὕτως ἂν ἄριστ' ἡγοῦμαι, καὶ ποιηθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι. πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅθεν ἔσται, καὶ ῥᾳδία μετὰ ταῦτα λέγω. φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως ὡς ἐγγύτατα ἀλλήλων κατὰ τριάκοντα ὦσι νεώσοικοι. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις [illegible] ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων: εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς: τῶν δὲ τριηράρχων ἕκαστον, καθ' ἕκαστον νεώριον: ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, καὶ φυλὴ μία. ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα: καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως: εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριττῦς: ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅλων νεωρίων ἐν ἑκάστῃ μέρος ᾖ τῶν φυλῶν: τῶν δὲ μερῶν ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος ἡ τριττὺς ἔχῃ. εἰδῆτε δὲ ἂν τί δεῖ, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν, ὅπου τέτακται: μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριττύν. εἶτα τριήραρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσαι. καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλὴ, δέκα δὲ ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ' οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, ἔτι καὶ παραλίπωμεν νῦν, πάντα γὰρ ἀκριβῶς πως εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει: καὶ μία σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρους ἔσται. Ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινος ἤδη παράδοξον μὲν οἶδα λόγον ὃν μέλλω λέγειν: ὅμως δ' εἰρήσεται. πιστεύω γάρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τἀληθῆ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκὼς φανήσεσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι, μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων: εἶναι γὰρ πόρον ἂν δέῃ, μέγαν, καὶ καλὸν, καὶ δίκαιον, ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ' εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθα ἡμῖν: οὕτω πολὺ τοῦ ποιεῖσθαι νῦν ἀπεχόμεθα: ἐὰν δὲ ἐῶμεν, ἔσται. τίς οὖν ἔσθ' οὗτος: ὁ νῦν μὲν οὐκ ὤν, ὑπάρξων δὲ τότε. αἴνιγμα γὰρ ὅμοιον τοῦτ' ἔοικε: ἐγὼ φράσω. ὁρᾶτε τὴν πόλιν,

ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πᾶσαν ταυτηνί; ἐν ταύτῃ χρήματα ἔνεστιν, ὀλίγου δέω πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις· ταῦτα δ' οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι τὸν νοῦν, ὥστ' εἰ πάντες οἱ ἐνταυθοῖ λέγοντες φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεύς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐχ οἷόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν· καὶ μετὰ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ πλῆθος τούτοις χρησμῳδοῖεν· οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δείξαιεν, οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερὰ ἔργῳ πραττόμενα αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἠλίθιός ἐστιν, ὅς τις οὐχ ἱκανὸν δοίη, καὶ πρῶτος εἰσενέγκοι. τίς γὰρ αἱρήσεται μᾶλλον αὐτός, καὶ τὰ ὄντα πάντ' ἀπολωλέναι, ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν προσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δή φημι εἶναι τότε, ἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ· πρότερον δὲ, οὔ. διὸ μὴ δεῖ ζητεῖν παραινῶ. ὅσα γὰρ νυνὶ πείσαισθ' ἂν εἰ προέλοισθε πορίζειν, πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ, ἑκατοστὴν τις εἰσφορὰν ἐρεῖ· οὐκοῦν ἑξήκοντα τάλαντα ἐρεῖ· ἀλλὰ πεντηκοστὴν τίς ἐρεῖ; τὸ διπλοῦν οὐκοῦν, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. καὶ τί τοῦτ' ἐστὶ πρὸς διακοσίας, καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν οὗτοι· ἀλλὰ θῶ, βούλεσθε δωδεκάτην ὑμᾶς εἰσοίσειν, πεντακόσια τάλαντα, ἀλλ' οὔτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὔτ' ἂν εἰ καταθεῖτε, ἄξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τἄλλα παρασκευάζεσθαι. τὰ δὲ χρήματα, νῦν μὲν ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν, οὐδαμοῦ γὰρ ἂν ἐν καλλίονι σῴζοιτο τῇ πόλει· ἐὰν δέ ποθ' ὁ καιρὸς οὗτος ἔλθοι, τότε ἑκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν λαμβάνειν. Ταῦτα δὲ καὶ δυνατά ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πράττειν καλά, καὶ συμφέροντα, καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελθῆναι· καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων, οἶδε μέν γε διακοσίαις τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς. ἀκούσεται δὲ τριακοσίας

αὐτοὺς ὑμᾶς προεσκευασμένους εὑρήσεις. ὥς τι μὴ κωμῳδῇ, μηδ' εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ῥᾴδιον εἶναι, τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μήν, εἴ γε ἀθροίσας χρήμασιν αὐτῷ μέγα ἐπαίρεται φρονεῖν: καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει. ὁ μὲν γε χρυσίον ὥς φασιν, ἄγει: τοῦτο δὲ ἂν διαδῷ, ζητήσει. καὶ γὰρ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα ἐπιλιπεῖν πέφυκεν, ἐάν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα, καὶ πολλὰ λαμβάνῃ. ἡ μὲν δὲ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα ἀκούσεται: ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν * τὸν ἐπιόντα ἐκεῖνον ἀμυνούμεθα, οἱ ἐν Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ μάλιστ' ἂν εἰδεῖεν. ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἄν ποτε δήπου χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλιπεῖν. Καὶ μὴν οὐδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ συστήσηται χρήματα ἔχων, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι τὴν μὲν Αἴγυπτον, καὶ Ὀρρόντην, καὶ τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ: οὐχ ἵνα ἐκεῖνος ἕλῃ τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορεῖν τινὰ ἕκαστος αὐτῷ κτησάμενος ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας. τῶν δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα Ἑλλήνων οὐδένα ἂν ἐθέλειν ἡγοῦμαι. ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν δουλεύσει; οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας, καὶ βίου, καὶ ἐθῶν, καὶ ἐλευθερίας, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν οὕτως ἐστὶ δυστυχής, ὅς τις ἑαυτόν, γονέας, τάφους, πατρίδα ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι. καὶ μήν, οὐδ' ἐκείνῳ συμφέρει, * ξένοις κρατῆσαι τῶν Ἑλληνικῶν. οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες, ἐκείνου γε * πάλιν αὖ κρείττους ἦσαν. βούλεται δ' ἐκεῖνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς, ἐπ' ἄλλοις εἶναι: ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μή, τῶν γε ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν.

Εἰ τοίνυν τις οἴεται Θηβαίους ἔσεσθαι μετ' ἐκείνου, ἔστι μὲν

χαλεπὸς πρὸς ἡμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς, οὐδ' ἂν ἀληθὲς ἡδέως, οὐδ' ἂν ἀγαθόν τι περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε· οὐ μὴν, ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας, ὥστε καὶ πολλῶν ἂν χρημάτων εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι, γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρὸν, δι' οὗ τὰς προτέρας * διαλύσονται πρὸς τοὺς ἕλληνας ἁμαρτίας. εἰ δ' ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἴεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι· ἐκεῖνό γε δήπου θεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν ἑλλήνων φρονεῖν. ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου, καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας, τῆς προδότου κρείττους καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἅπαντας. ὥστ' οὔτε φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὔθ' ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. Καὶ μὴν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα χρὴ εἰκότως ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν, ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπειληφότες ὁμονοοῦν ἀλλήλοις· πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι. ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίζοντες αὐτοῖς ὑπάρχειν, περὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς διηνέχθησαν διαφορᾶς· ὅσα ἂν οὐδὲ καταρώμενος εὕροι τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακά. εἶθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβούμεθα. μηδαμῶς. ἀλλὰ μὴ ἀδικῶμεν, ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας, ἐπεί, εἴγε ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἀδικεῖν ἂν ἡμᾶς ἔθηκα ἐκεῖνον· ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαί φημι δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ζητεῖν. ἡσυχίαν μὲν γὰρ

ἐχόντων ὑμῶν, ὕποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων: πόλε-
μον δὲ ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν
πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ
οὖν ἐξελέγξητε ὡς κακῶς ἔχει τὰ ἑλληνικά, συγκαλοῦν-
τες ὅτε οὐ πείσετε, καὶ πολεμοῦντες, ὅτε οὐ δυνήσεσθε:
ἀλλ᾽ ἔχετε ἡσυχίαν, θαῤῥοῦντες καὶ παρασκευαζόμενοι:
καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλέα,
μὴ μὰ δία ὡς ἀποροῦσιν, ἢ φοβοῦνται, ἢ θορυβοῦνται πάν
τες οἱ ἕλληνες, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ: ἀλλ᾽
ὅτι, εἰ μὴ τοῖς ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ
ἐπιορκεῖν, ὥσπερ ἐκείνῳ καλὸν, πάλαι ἂν ὑμεῖς ἐπ᾽ ἐκεῖνον
ἐπορεύεσθε: νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαιτε ὑμῶν ἕνεκα
αὐτῶν: εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν πα-
ράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ ποτὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. καὶ ταῦ
τ᾽ ἂν ἐπὶ σκοπῇ αὐτῷ, οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευομέ-
νους εὑρήσει. ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πο-
λέμων συμβαίνοι δὲ τὴν πόλιν εὐδαίμονα, καὶ μεγάλην γε-
γενημένην: ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας, * ἣν ἦγε πρὸ τούτων, οὐ-
δεμιᾶς τῶν ἄλλων ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον, ὅσον νῦν
ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν, καὶ τοὺς ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους,
ἤτοι τινὸς ἑκουσίου, ἢ ἀκουσίου διαλλακτοῦ: τοῦτον δ᾽ αὐ-
τὸν οἶδεν ἂν φανέντα αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ
γνώριμα, καὶ πιστὰ αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔ-
σται. ἵνα δ᾽ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λέγων λίαν
ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσας ἄπειμι.
παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κε-
λεύω: ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα, καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν
ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν: ἄρχειν δὲ μηδε-
νὸς, μήτε λόγου, μήτε ἔργου ἀδίκου, τὰ δὲ ἔργα ὑμῶν ὅ-
πως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται, σκοπῶμεν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βή-
ματος λόγους. κἂν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς

τἀναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ ὀργισθήσεσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτόντες.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΥ.

Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἦραντο πρὸς ἀθηναίους χῖοι, καὶ ῥόδιοι, καὶ βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν ἀθηναίων. γείτονες δὲ ὄντες οἱ ῥόδιοι τῇ καρίᾳ πρὸς τὸν ταύτης ὕπαρχον μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὁ δὲ κατ' ὀλίγον πειθόμενος ὑπ' αὐτῶν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ δήμου συνεστήσατο· καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν ῥοδίων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτάτοις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. Συμβουλεύει τοίνυν ὁ δημοσθένης, μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν ῥοδίων, συμφέρειν τοῖς ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι λέγων τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἠδικήκασιν ὑμᾶς ῥόδιοι, φησὶν, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν, καὶ σύνηθες, τὸ, καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν ἑλλήνων ἐλευθεροῦν, καὶ μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

ΑΛΛΩΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Συνεμάχουν ἀθηναίοις ποτὲ οἱ νησιῶται, καὶ οἱ τὴν παραλίαν οἰκοῦντες ἄχρι τοῦ βυζαντίου. ἀλλ' ἀποστάντες ἐπολέμησαν ἀθηναίοις. καὶ μηκυνομένου τοῦ πολέμου, ἠναγκάσθησαν εἰς συνθήκας ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς ἀθηναῖοι, ὥστε αὐτονόμους εἶναι καὶ ἐλευθέρους. μετὰ ταῦτα βασιλέως γνώμῃ βοηθούσης ἀρτεμισίας τοῖς κατὰ τὴν ῥόδον εὐπόροις

ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ οἱ δυνατοί. κατέφυγεν οὖν ὁ δῆμος ἐπὶ τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν ἀξιῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας. δημοσθένης παραινεῖ βοηθεῖν τῷ δήμῳ ῥοδίων. εἰ δέ τις ἄλλος ἀθηναίους ἐλύπησεν ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ, καὶ τὴν ἀπόστασιν εἰργάσατο, μᾶλλον πέφηνεν ὁ ῥοδίων δῆμος. διόπερ πρὸς αὐτοὺς ἔοικε χαλεπαίνειν ἐξαιρέτως ἡ πόλις. χαλεπὸς οὖν ὁ λόγος τῷ συμβούλῳ λέγοντι ὑπὲρ ἀνδρῶν ἀφεστηκότων καὶ λελυπηκότων πολλὰ τὴν πόλιν. καὶ οὐ τοῦτο μόνον λυπεῖ τὸν δημηγόρον, ἀλλὰ καὶ ὁ παρὰ τοῦ βασιλέως φόβος. δοκεῖ γὰρ οὐ μικρὸν, οὐδὲ ἀκίνδυνον εἶναι, τὸ προσκρούειν βασιλεῖ σχεδὸν κατειληφότι τὴν νῆσον διὰ τῶν ὑπάρχων. πρὸς ἑκάτερον οὖν τούτων ἀντέθηκεν ἰσχυρότατα δύο. πρὸς μὲν τὴν τῶν ῥοδίων ἀπιστίαν, τὴν μεγαλοφροσύνην τῆς πόλεως, καὶ τὸ συνήθες εἶναι βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις τῶν ἑλλήνων: διότι πάντες εἰς αὐτοὺς ἀποβλέψουσιν, εἰ τοῦτο ποιήσειαν. πρὸς δὲ τὸν παρὰ βασιλέως φόβον, τὸ δίκαιον καὶ τὸ δυνατὸν ἀντέθηκε, καὶ τρίτον, τὸ συμφέρον. δυνατὸν μὲν, ὅτι κακῶς πράττοντος βασιλέως περὶ τὴν αἴγυπτον, καὶ ἡττωμένου, οὔτε ἀρτεμισία βοηθήσει τοῖς ὀλιγαρχοῦσι ῥοδίων, οὔτε αὐτὸς βασιλεύς. δίκαιον δὲ, ὅτι οὐκ ἂν μεταποιήσαιτο βασιλεὺς τῶν μὴ προσηκόντων αὐτῷ. ἕλληνές τε γάρ εἰσι ῥόδιοι, καὶ οὐ μεμερισμένοι εἰς τὴν βασιλέως ἀρχήν. τὸ συμφέρον δὲ, ὅτι οὐδὲ περιορᾶν δέοι, κἂν μεταποιῆται βασιλεὺς τῶν ῥοδίων. σύμβολον γάρ ἐστι τὸ γιγνόμενον, τὸ μὴ μόνον ῥοδίων ἐπιθυμεῖν ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ πάντων ἑλλήνων: Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς τὴν εὐλάβειαν ἣν ἔχει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν διὰ τῆς ἐπιβολῆς ἐνδείκνυται. οὐ γὰρ ἔχει παῤῥησίαν εἰπεῖν, ὑπὲρ ἀνδρῶν δοκούντων πολλὰ καὶ μεγάλα τὸν δῆμον ἠδικηκέναι. διὰ δὲ τῆς ἑξῆς ἐννοίας τοῦ αὐτοῦ προοιμίου, προκαταλαμβάνει τὸν ἀκροατὴν, καὶ βούλεται λαβεῖν

ὁμολογοῦντα, ὅτι ποιήσει τὰ συμβουλευόμενα. ὥστ' αὐτὸ διοικεῖσθαι διὰ τὴν δύο ἐννοιῶν, τό, τε ἀναγκάζεσθαι λέγοντας, καὶ τὸ πεισθῆναι τοῖς λεγομένοις, ἅμα καὶ πρᾶξαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

Ἴμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδόναι παῤῥησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς, ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἅπαντας ἐγνωκότες ὑπάρχειν μοὶ δοκεῖτε: ἀλλὰ τὸ πράττειν πεῖσαι ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, καὶ ψηφισθῇ, τόσουτον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι. Ἔστι μὲν οὖν ἓν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ, τοὺς διὰ τὴν αὑτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δὲ ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθε περὶ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. ἠτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς χῖοι, καὶ βυζάντιοι, καὶ ῥόδιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς, τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον. φανήσεται δὲ, ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφῃρημένος: οἱ δ' ἀποδείξαντες αὑτοὺς συμμάχους χῖοι, καὶ βυζάντιοι, τοῖς * ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες: ὑμεῖς δὲ οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας * αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ

ταῦτα ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι, ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθόν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων αὐτοπίστου τυχεῖν εὐνοίας. Θαυμάζω δ' ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν αἰγυπτίων τἀναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτον. καίτοι τοὺς μὲν, Ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι· τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμερισμένους. οἶμαι δὲ ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκα ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρῄνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος, ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ πρόφασιν τῆς παρασκευῆς, μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε· ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν· ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν λόγος ἔστι μοι τῷ τότε ῥηθέντι. ἐγὼ γὰρ εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι, ἅπερ ὑμῖν· ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐάν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων· ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μηδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας καὶ παρακρουσάμενός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν· οὐ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπὲρ τῶν δικαίων, καὶ πολεμεῖν ἂν τοῦτον δέῃ, καὶ πάσχειν ὁτιοῦν ἂν οἴεσθε χρῆναι· πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτου, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα· ἔπειθ' ἃ προσήκει, φρονεῖν δόξετε. Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὔτ' ἐγὼ λέγω νῦν, κελεύων ῥοδίους ἐλευθεροῦν, οὔθ' ὑμεῖς ἂν πεισθῆτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι

καὶ τῶν συνεληλυθότων ὑπομνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βοηθήσοντα ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι, μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. ἰδὼν δ' ἐκεῖνος τὸν μὲν ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τοῦ βασιλέως, σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω βοηθεῖν, τὴν δὲ προσκαθεζόμενος καὶ * βοηθήσας ἠλευθέρωσε. καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπέρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειεν ἄν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται, μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν: ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐχ οὕτως. ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἐάν τις ἐᾷ: ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦνται. Ὅτι δὲ οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἴτε ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτα, εἴτε καὶ μή. ἐγὼ νομίζω, πράττοντος μὲν ἐν αἰγύπτῳ πάντα, ὅσ' ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρα ἂν ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι ῥόδον αὐτῷ: οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι, πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου, μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι, πρὸς αὐτὸν, ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχοιτο. πράττοντος δ' ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηκότος, οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἐστὶν, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶναι βασιλεῖ χρήσιμον ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδὲν ἐξεῖν προσκινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐκδούσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτήν: ἂν δ' ἄρα τοῦτο ποιῇ, φαύλως καὶ κακῶς. ἐπεὶ καὶ βασιλέα ὅ,τι μέν ποτε ποιήσει, μὰ δί' οὐκ ἂν εἴποιμι ἔγωγε, ὡς οἶδα:

ὅτι μὲν τοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γίνεσθαι, πότερα ἄν τι ποιήσηται τῆς πόλεως τῆς ῥοδίων, ἢ οὔ, ταῦτα ἂν ἐγχειρισαίμην. οὐ γὰρ ὑπὲρ τῆς ῥοδίων βέλτιον, ἂν αὐτὰ ποιῆται, μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ πάντων τῶν ἑλλήνων. Οὐ μὴν, οὐδ' ἂν εἰ δι' αὑτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ ῥόδιοι, προσήκειν ἂν ὑμῖν τούτους ἑλέσθαι, οὐδ' εἰ πάντα ὑπισχνοῦντο ὑμῖν ποιήσειν. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν: ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους. τοὺς οὖν μηδ' ἑτέροις πιστοὺς γεγενημένους, οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτα, οὐδέ ποτ' εἶπον ἄν, εἰ τῷ ῥοδίων δήμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν: οὔτε γὰρ πρόξενος τῶν ἀνδρῶν, οὔτε ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν οὐδείς ἐστί μοι. οὐ μὴν, οὐδ' εἰ ταῦτα ἀμφότερα ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγούμην, εἶπον ἄν. ἐπεὶ ῥοδίοις γε, εἰ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων: ὅτι τοῦ κομίσασθαι τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φθονήσαντες τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι. καὶ παρὸν αὐτοῖς ἕλλησι καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβάροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσιν. ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς. εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ' εἴπερ ἂν φρονῆσαι ἠθέλησαν ὄντες ῥόδιοι: ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίγνεται, τάχα ἂν εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο. τοῦτο δὲ, οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι δίκαιον ἂν εἶναι φήσαιτε.

σαιτε. ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πεπολεμήκατε πολέμους, καὶ πρὸς δημοκρατίας, καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο ἴστε μὲν καὶ αὐτοί. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἐσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστι; πρὸς μὲν τοὺς δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους, ἢ ὅρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τῆς ἡγεμονίας. πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων, οὐδενός, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας. ὥστε ἔγωγε, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ἡμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι νομίζω ὁπότε βουληθείητε: πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς, καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ᾑρημένοις εὖνοι γένοιντ' ἄν. θαυμάζω δὲ εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, χίων ὀλιγαρχουμένων, καὶ μιτυληναίων, καὶ νῦν ῥοδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν, εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τὴν παρ' ὑμῖν πολιτείαν: μηδὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας. ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τοῦτον ἀνελεῖν βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντάς τινας αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή: τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας, καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινοὺς ἐχθροὺς παραινῶ, νομίζειν πάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἔπειτα καὶ * δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δη-

μὴ κρατουμένους αὐτοὺς τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων, οἷα τοὺς ἄλλους ἀξιώσετε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴ ποτε, ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίη. καὶ γὰρ, εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε ῥοδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι. δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλευομένους τὰ βέλτιστα: ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις. Ἀκούω δ᾽ ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθοῖ τῶν ὑμῖν τινων λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύχησεν ἡ πόλις ἡμῶν, συνεβουλεύθησάν τινες αὐτὴν σωθῆναι: ὧν ἐγὼ, μόνον ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ: οὐ γὰρ ἂν ἡμᾶς βουλοίμην δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας ἀεὶ, χείρους ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι: οἳ χώραν ὅμορον τῇ λακεδαιμονίων οἰκοῦντες ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκνησαν, οὐδ᾽ ἐφοβήθησαν εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι: ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ λακεδαίμονος ὥς φασιν, ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν. εἶτα οὐκ αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν ἀργείων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς, οὐδὲ τὴν ῥώμην: ὑμεῖς δὲ ὄντες ἀθηναῖοι βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα φοβηθήσεσθε; καὶ μὴν, οἱ μὲν, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις ἥττηνται ὑπὸ λακεδαιμονίων: ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα, ἥττησθε δ᾽ οὐδὲ ἅπαξ, οὔτε τῶν δούλων τοῦ βασιλέως, οὔτε αὐτοῦ ἐκείνου. εἰ γάρ τι που καὶ κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας, ἢ οὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκε: καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν. ἀλλὰ μὴν εὑρήσετε αὐτὸν, τήν τε πόλιν διὰ λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύ-

σαντα πρὸς κλέαρχον, καὶ κῦρον. οὔτ᾽ οὖν ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὔτ᾽ ἐπιβουλεύσας συνενήνοχεν αὐτῷ. ὁρῶ δ᾽ ὑμῶν ἐνίους φιλίππου μὲν ὡς ἄρα οὐδενὸς ἀξίου πολλάκις ὀλιγωροῦντας, βασιλέα δ᾽ ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν, οἷς ἂν προέληται, φοβουμένους. εἰ δὲ τὸν μὲν, ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δ᾽ ὡς φοβερῷ πάνθ᾽ ὑπείξομεν, πρὸς τίνας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παραταξόμεθα; Εἰσὶ δέ τινες οἱ παρ᾽ ἡμῖν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς. οἷς παραινέσαιμ᾽ ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν᾽ αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες. ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν οὐ δίκαια ποιοῦντα. οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον ὄντα πολίτην τοὺς καθ᾽ ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν βυζαντίῳ οὐδείς ἐσθ᾽ ὁ διδάσκων ἐκείνους μὴ καταλαμβάνειν χαλκηδόνα, ἣ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετε δ᾽ ὑμεῖς αὐτὴν, ἐκείνοις δ᾽ οὐδαμόθεν προσήκει; μηδὲ σηλυμβρίαν πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν, ὡς αὑτοὺς συντελῆ ποιεῖν; καὶ βυζαντίους ὁρίζειν τὴν τούτων χώραν παρὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται; οὐδὲ μαυσώλου ζῶντος, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου, τὴν ἀρτεμισίαν οὐδείς ἐσθ᾽ ὁ διδάξων, μὴ καταλαμβάνειν κῶν, καὶ ῥόδον, καὶ ἄλλας πόλεις ἑτέρας ἑλληνίδας, ὧν καὶ βασιλεὺς ὁ ἐκείνων δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς ἕλλησι, καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους, καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους ἕλληνες ἐποιήσαντο; εἰ δ᾽ ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ᾽ οἱ γε πεισόμενοι τούτοις ὡς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν. ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν ῥοδίων δῆμον. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν, βλέψω, προσήκειν οἴομαι παραινέσαι κατάγειν. διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὡρμηκότων

αἰσχρὸν ὑμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν. ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται, παρασκευαζομένων μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, οὐ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγοῦμαι. ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν καὶ τῶν δικαίων ἀξιουμένους: καὶ παράδειγμα τοῦτον λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον. εἰσὶ συνθῆκαι διτταὶ τοῖς Ἕλλησι πρὸς βασιλέα: ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα. ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι: καὶ μετὰ ταῦτα ὕστερον Λακεδαιμόνιοι, ταύτας ὧν δὴ κατηγοροῦσι. καὶ ταύταις οὐχὶ ταὐτὰ δίκαια ἀμφοτέροις ὥρισται. τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἴσην καὶ τοῖς ἀσθενέσι, καὶ τοῖς ἰσχυροῖς. τῶν δ' Ἑλληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὁρισταὶ τοῖς ἥττοσι γίνονται. ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια καὶ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ πρᾶξαι ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτα, ἐὰν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι. Εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἷς ἀγών ἐστιν, ὁ πρὸς τοὺς προδήλως ἐχθρούς: ὧν ἐὰν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι. ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο: οὗτός τε ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις: καὶ πρόσθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων. δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τἀναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν προῃρημένων. ὅταν οὖν μηδὲν ᾖ διὰ τούτους ἀκονιτὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτῶν αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστ' αἴτιαι: οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἄν τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχρῆν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν

ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἣν παρὰ περὶ τῆς ἐν στρατείᾳ τάξεως ἔχετε; τίς οὖν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι, καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοίνυν, καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λιπόντας, καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι. νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς αὐτοὺς, ἐχθροὺς καὶ φίλους ὑμῖν ὁμωμοκότας, νομίζετε εὐνουστάτους: τῶν δὲ πολιτευομένων οὓς ἴστε, σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ᾑρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε. ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅ, τι τις κατηγορήσει τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει, χαλεπὸν εὑρεῖν: ἀλλ' ἀφ' ὁποίων λόγων, ἢ ποίας πράξεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. ἴσως μὲν οὖν, οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν: ἀλλ' ἐὰν ἃ προῄρησθε, δύνησθε ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει, καὶ τἄλλ' ἂν ἴσως καθ' ἓν ἂν βέλτιον χωροίη. Ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ πράττειν ἄξια τῆς πόλεως: ἐνθυμουμένους, ὅτι χαίρετε ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ, καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτα ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητε ταῦτα θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ ΛΟΓΟΥ.

Ὅτι λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ θηβαίων ἐν λεύκτροις τῆς βοιωτίας εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀπο-

στάντων ἀρκάδων, καὶ προσθεμένων τοῖς θηβαίοις, ἀθηναῖοι σύμμαχοι λακεδαιμονίοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς. ὕστερον δὲ λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προσιόντες πάλιν εἰς δύναμιν, ἐπὶ μεγάλην πόλιν τῆς ἀρκαδίας ἤρχοντο· καὶ τοὺς ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ μεγαλοπολῖται πρέσβεις ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν αἱρεθεῖσαν μεγάλην πόλιν, μηδὲ εἰς ἰσχὺν προελθόντας λακεδαιμονίους· συμφέρειν λέγων τοῖς ἀθηναίοις, τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν λακεδαίμονα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ ΛΟΓΟΣ.

ΜΦΟΤΕΡΟΙ μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν, τῶν ἀφιγμένων ἔργον· τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀττικῶς, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν, ἀρκάδας, τοὺς δὲ, λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δὲ, ὁρῶ μὲν ὡς χα-

λεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί· συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν, ταυτὶ βουλομένων, τῶν δὲ ταυτὶ, ἐάν τα μεταξὺ τις ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν· χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. οὐ μὴν, ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὕστερος, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω. ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἁπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν. οὐκοῦν, οὐδ' ἂν εἷς ἀντείποι, ὡς οὐ συμφέρει τῇ πόλει καὶ λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι, καὶ θηβαίους τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἐν τινὶ καιρῷ τοιούτῳ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι, ὥστε θηβαίους μὲν ὀρχομενοῦ, καὶ θεσπιέων, καὶ πλαταιέων οἰκισθέντων ἀσθενεῖς γενέσθαι: λακεδαιμονίους δὲ, εἰ ποιήσονται ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς, καὶ μεγάλην πόλιν αἱρήσουσι, πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. σκεπτέον τοίνυν, μὴ πρότερον τούσδε γενέσθαι φοβερούς, καὶ μεγάλους ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ γενήσονται: καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ λακεδαιμόνιοι γινόμενοι, ἢ ὅσῳ τοὺς θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντιπάλους λακεδαιμονίους ἀντὶ θηβαίων; οὐδὲ τοῦτ' ἔσθ' ὃ σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν. Ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δὲ, εἰ πρὸς οὓς παρετάξάμεθα ἐν μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἱρησόμεθα: εἶτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνοις, μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν; κἀμοὶ ταῦτα δοκεῖ: προσδεῖσθαι δέ τινὸς τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρήνην ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν

τοῖς μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει. ὥστε οὐδ' ὁπουοῦν ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσται πρὸς τοὺς παραταξαμένους· σύμμαχοι δ' ἡμῖν οἱ μὲν ὑπάρχουσιν ὥς φασιν, οἱ δὲ, προσγενήσονται νυνὶ, καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; ἐὰν δὲ ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴονται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι λακεδαιμονίοις, ἢ μὴ δίκαιον μὲν οὔ, συγχωρῶ δ' ἔστω γ' ἐᾶσαι, καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς τότε τῆς αὐτῆς μετασχοῦσι κινδύνων. εἰ δ' ἅπαντες ἐπίστασθε ὅτι ταύτην ἂν ἕλωσιν, ἴσασιν ἐπὶ μεσσήνην· φρασάτω τίς ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς μεγαλοπολίταις, τί τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν; ἀλλ' οὐδεὶς ἐρεῖ. καὶ μὴν, πάντες ἐπίστασθε, ὡς καὶ προσαινούντων τούτων, καὶ μὴ, βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὀμωμόκαμεν μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖτε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμᾶς ἀδικεῖν λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ μεγάλης πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ μεσσήνης. νῦν μέν γε, βοηθεῖν δόξετε ἀρκάσι, καὶ τὴν εἰρήνην σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρετάξασθε; τότε δ' εὔδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε, οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἕνεκα μεσσήνην εἶναι βουλόμενοι, ἢ τοῦ πρὸς λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πράττειν τὰ δίκαια, συμπαρατηρεῖν δὲ, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσται ταῦτα. Ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς κομίζεσθαι τὸν ὠρωπὸν ὑμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ. εἰ δὲ τοὺς βοηθήσοντας ἂν ἡμῖν, ἐχθροὺς ἐπ' αὐτὸν νῦν κτησόμεθα, οὐχ ἕξομεν συμμάχους. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν κομίσασθαι ὠρωπὸν, πειρᾶσθαί φημι δεῖν καὶ αὐτός· τὸ δ' ἐχθροὺς ἡμῖν ἔσεσθαι λακεδαιμονίους νῦν, ἐὰν ποιησώμεθα συμμάχους ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους μόνους,

οὐδ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι κινδυ-
νεύουσι λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς. εἰ γὰρ ταῦτα λέγον-
τες ἔπειθον ἡμᾶς, πάντων πελοποννησίων ἐλθόντων ὡς
ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἰέ-
ναι, τοὺς μὲν, μὴ προσδέξασθαι· καὶ διὰ τοῦθ' ὅπερ ἦν ὑπό-
λοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ θηβαίους ἦλθον· ὑπὲρ δὲ τῆς λακε-
δαιμονίων σωτηρίας καὶ χρήματα εἰσφέρειν, καὶ τοῖς σώ-
μασι κινδυνεύειν. καίτοι, οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἠθελήσατε δή-
που σώζειν αὐτοὺς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ἡμῖν, ὅτι σωθέν-
τες, ἐὰν μὴ ποιῆτε, ὅ,τι βούλονται, πάλιν αὐτοὺς ἔσται, καὶ
ἀδικεῖν, οὐδεμίαν χάριν ὑμῖν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν
εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς λακεδαιμονίων ἐπιχειρή-
μασι, τὸ τοὺς ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, προ-
σήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοῖς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ὑ-
μῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κω-
λύονται νῦν, ὀργίζεσθαι. ὥστε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ὑμῖν
ἐπ' ἀρωπόν; ἢ, κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι·
ὃ, μὰ τοὺς θεοὺς, ἔγωγε οὐχ ὁρῶ. θαυμάζω τοίνυν τῶν λε-
γόντων τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα ἀρ-
κάδας καὶ ταῦτα πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ οὐ-
δὲν ἔχειν πιστὸν ἡ πόλις. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν ἁπάντων οὐδένα ἂν ἀντειπεῖν
οἶμαι, ὡς οὐ καὶ λακεδαιμονίους, καὶ πρὸ τούτων θηβαίους
καὶ τὸ τελευταῖον εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μετὰ ταῦ-
τα συμμάχους ἐποιήσατο, ἕν τι καὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ βουλομέ-
νη πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. εἰ
τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκ ἔτ' ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλ-
λόμενοι, ἀλλ' οἱ μὴ θέλοντες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν. καὶ
φανήσεται τὰ πράγματα διὰ τοὺς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλο-
μένους μεταβαλλόμενα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν. Δοκοῦσι δέ
μοι λακεδαιμόνιοι μάλα πανούργων ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν.

νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν, Ἠλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τι-
νὰ κομίσασθαι: Φλιασίους δὲ τὸ Τρικάρανον: ἄλλους δέ
τινας τῶν Ἀρκάδων τὴν αὑτῶν: καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς:
οὐχ ἵνα ἑκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν: οὐδὲ ὀ-
λίγου δεῖ: ὀψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γεγονότες εἶεν: ἀλλ' ἵ-
να πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται
ταῦθ', ἅ φασιν αὑτῶν εἶναι: ἵν' ἐπειδὰν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην
καὶ αὐτοὶ, συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς οὗτοι, καὶ βοη-
θῶσι προθύμως, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκα-
στοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ
τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν
πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι Λακεδαιμο-
νίοις τινὰς Ἀρκάδων Ὠρωπὸν ἂν κομίσασθαι, καὶ μετ' ἐ-
κείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, βοηθούντων, καὶ με-
τὰ τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν Θηβαίους ἐᾶν ἔχειν τὰ
ἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' οὐ δῆλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ Λα-
κεδαιμονίους ἐῶντες τὴν Πελοπόννησον καταστρέψασθαι,
οὐκ οἷοί τε ἐσόμεθα Ὠρωπὸν λαβεῖν, αἱρετώτερον εἰ οἷόν
τ' εἰπεῖν, ἡγοῦμαι τὸν Ὠρωπὸν ἐᾶν, ἢ Λακεδαιμονίοις
Μεσσήνην προέσθαι καὶ Πελοπόννησον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦ-
μαι περὶ τούτου μόνου ὑμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους:
ἀλλ' ἐάσω τὸ γ' ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι: περὶ πολλῶν δ' ἂν
οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι. Ἀλλὰ μὴν, ἅ γέ φασι πε-
πρᾶχθαι διὰ Θηβαίους τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντία
πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον νῦν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖ-
σθαι: βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τοὐναν-
τίον αὖ ποιῶσιν ὑμᾶς βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν, ἐξ ὅτου τρό-
που μὴ γενήσονται: καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ὅσῳ ἂν σπου-
δαιοτέρους τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἀποδεί-
ξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχά-
νοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς προ-

τούτους ἦλθον, ἢ Θηβαίους, ἀπεστερηκότων. ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μὲν ἐστὶ * δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων ἑτέρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ ὅπερ ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν οἴομαι ταῦτα φῆσαι· ὅτι εἰ λήψονται μεγάλην πόλιν λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει μεσσήνη. εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν· ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς θηβαίους, καὶ προσέτι ἐν φόβῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγωγε ἀδεὲς τοῦτο ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν μεγάλην πόλιν λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νυνί, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ἠραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ νομίσασθαι τὴν πρότερον οὖσαν ἑαυτοῖς δύναμιν. ὧν δ' ὅτ' ἐκείνην εἶχον ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες, ἢ ἐγώ, φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως. Ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων, καὶ τοὺς θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς λακεδαιμονίους· πότερα δὴ ἑκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν λακεδαιμονίων θηβαίους, ὑπὲρ δὲ θηβαίων λακεδαιμονίους, ἑκάτεροι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις πείθεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν φήσουσι, τί πέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γὰρ ἔστι θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἄνευ τοῦ λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθιστάναι· καὶ πάνυ γε ῥᾷον, ὡς δ' ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι του γε αἰσχύνονται μὴ πράττειν· τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἐναντιοῦνται φανερῶς· ἄλλως τε κἂν τινὸς βλάπτωνται

καὶ τοῦτο, τὸ λυμαινόμενον πάνθ᾽ εὑρήσομεν, καὶ ταύτην ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς. ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτο ἐμποδὼν γένηται, τῷ, τοὺς Θηβαίους γενέσθαι μικροὺς, τὰς μὲν Θεσπιὰς, καὶ τὸν Ὀρχομενὸν, καὶ τὰς Πλαταιὰς κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν; καὶ συμπράττωμεν αὐτοὶ καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν· ταῦτα γὰρ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἀναστάτους· τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι· μηδ᾽ ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Θεσπιέων καὶ Πλαταιέων, τὰς οὔσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιίδωμεν. κἂν ᾖ πρόδηλα ταῦτα, οὐδεὶς, ὅστις οὐ βουλήσεται παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ μὴ, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους, εἰκότως, ὅταν ἡττῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκησιν ἑαυτοῖς ὄλεθρον φέρειν· εἶτ᾽ ἀνήνυτα πράγματα ἕξομεν μὲν αὐτοί. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν οὔσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δὲ ἀνῃρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν; Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δὲ, φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι στήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν· τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ᾽ εἰ τὰ μάλιστά εἰσι τοιοῦτοι, ὡδί πως ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας, καὶ Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότ᾽ ἤδη μετὰ τῶν ἐλθόντων ἡμᾶς γίνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς, οἱ Μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἕξονται, φανεροὶ δήπου πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων οὐ τὸ δίκαιον αἱρούμενοι· εἴτε συμμάχους ἀδόλως ἡμᾶς τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων, μὴ

ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται, οὐχ ἵνα θεσπιαὶ, κατοικισθῶσι ποιούμενοι τὴν σπουδὴν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου τούτου προεστηκότος θηβαίοις, τὴν πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται: εἰ δὲ καταστρέψονται λακεδαιμόνιοι τούτους αὐτοὺς, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν: καὶ ταῦτ' ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται: λακεδαιμόνιοι δὲ ὅτ' εἶχον αὐτοὺς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. Οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς λακεδαιμονίοις εὐθὺς ἔστιν εἶναι: ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὥσπερ ἤδη τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι θηβαίων δικαίως ἔσονται: ἐὰν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς. τὸ δὲ συμβησόμενον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετενεγκόντες, σκοπῶμεν ἐπὶ θηβαίων καὶ λακεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ θηβαῖοι ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ λακεδαιμόνιοι, τούτους ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς ἀρκάδας ἐγγὺς οἰκοῦντας: ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ θηβαῖοι, καὶ σωθῶσι, καὶ μὴ πέσωσιν, ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γε, ἔσονται, ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε, καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων. ὥστε πανταχῆ συμφέρει μήτε προέσθαι τοὺς ἀρκάδας, μήτε δι' αὑτοὺς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν, μὴ δὲ δι' ἄλλους τινάς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς, οὔτε φιλῶν οὐδετέρους, οὔτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηκα: ἀλλ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν. καὶ παραινῶ, μὴ προέσθαι μεγαλοπολίτας, μὴ δ' ἄλλων ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΛΟΓΟΥ.

Ἀλεξάνδρου τοῦ μακεδόνος καταγαγόντος εἰς μεσσήνην τοὺς φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιᾶται παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι τοῦτο τὰς πρὸς ἀθηναίους, καὶ ἕλλησι γενομένας. παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τὸν μακεδόνα. καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ. Ο δὲ λόγος, ψευδεπίγραφος εἶναι δοκεῖ. οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ δημοσθένους, ἀλλὰ τῷ ὑπερίδου χαρακτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ τά τε ἄλλα, καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας, ἢ τὸν δημοσθένην. οἷον, νεόπλουτοι, καὶ βδελυρεύσεται.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΛΟΓΟΣ.

ΞΙΟΝ ἀποδέχεσθαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα τοὺς τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένους ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν οὕτω τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς περὶ τὸ ἴσον, καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν τοὺς λίαν ἐπ' αὐτὸ παρακαλοῦντας, μὴ τῷ μὲν λόγῳ καταχρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν: ἀλλ' ὑπομείναντας νυνὶ τὸν ἐξετασμὸν, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας ἐᾶν συμβουλεύειν τοὺς ἀληθέστερα

περὶ τῶν δικαίων ἀποφαινομένους· ἵνα ἢ ἑκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε, καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρίζησθε τῷ ἀδικοῦντι· ἢ προελόμενοι περὶ πλείστου ποιήσασθαι τὸ δίκαιον, ἀνεγκλήτως πρὸς ἅπαντας χρῆσθε τῷ συμφέροντι μηκέτι μέλλοντες. ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν, καὶ τῶν ὅρκων σκοπουμένοις τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἔξεστιν ἰδεῖν ἤδη τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. ὡς δὲ περὶ μεγάλων συντόμως διδάξω. εἰ δή τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐπὶ τίνι ἂν μάλιστα ἀγανακτήσαιτε; εἴποιτ' ἂν οἶμαι πάντες, εἴ τις ἀναγκάζοι ἄν, (εἰ ἦσαν κατὰ τὸν νῦν χρόνον οἱ πεισιστρατίδαι) καὶ εἴ τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς δεῦρο, ἁρπάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα πάντα κίνδυνον ὑπομεῖναι ἀντὶ τοῦ παραδέχεσθαι, ἢ πεισθέντας γε δουλεύειν ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸν μὲν οἰκέτην, οὐδεὶς ἂν ἑκὼν ἀποκτείνειε· τοὺς δὲ τυραννουμένους ἀκρίτως ἔστιν ὁρᾶν ἀπολλυμένους ἅμα, καὶ ὑβριζομένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. παρὰ τοὺς ὅρκους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας ἀλέξανδρος εἰς μεσσήνην καταγαγὼν τοὺς φιλιάδου παῖδας ὄντας τυράννους, ἆρα ἐφρόντισε τοῦ δικαίου; ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐτοῦ ἤθει τῷ τυραννικῷ βραχὺ φροντίσας ὑμῶν, καὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας; * οὐδ' ἤδει εἰ μέν τις ὑμᾶς ἐνταῦθα βιάζοιτο, μάλιστα ἀγανακτήσετε· εἰ δ' ἑτέρωθί που γέγονε παρὰ τοὺς ὅρκους τοὺς πρὸς ὑμᾶς, πράως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ὅρκους μὴ φυλάξασθαι· καὶ ἡμῖν μὲν διακελεύεσθαί τινας ἐνταυθοῖ ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις· τοῖς δ' αὐτοὺς οὕτω περιβοήτως ἀνῃρηκόσι καταλιπεῖν ταύτην ἐξουσίαν. ἀλλ' οὐχ οἷόν τε ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις, πολέμιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα ἅπερ ἀλέξανδρος ποιοῦντα, ἅπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοινωνοῦσι, καὶ τὴν

χώραν αὐτοῦ· καὶ στρατεύεσθαι ἐπ' αὐτὸν ἅπαντας. οὐκοῦν ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκείμενα, πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ κατάγοντι. Ἀλλὰ γὰρ εἴποιεν ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι, ὅτι πρὶν τὰς συνθήκας γενέσθαι, ἐτυράννουν μεσσηνίων οἱ φιλιάδου παῖδες, διὸ καὶ κατάγειν τὸν ἀλέξανδρον αὐτούς. ἀλλὰ καταγέλαστος ὁ λόγος· τοὺς μὲν ἐκ λέσβου τυράννους δ' ἐξ ἀντίσσης καὶ ἐρέσου ἐκβαλεῖν, ὡς ἀδικήματος ὄντος τοῦ πολιτεύματος, τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραννήσαντας· ἐν δὲ μεσσήνῃ μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν, τῆς αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρχούσης. ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει ἡ συνθήκη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. διὸ καὶ πῶς οὐχ' ὑπεράτοπον, ἡγεῖσθαι μὲν τῆς συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι καὶ ἐλευθέρους· τὸν δ' εἰς δουλείαν ἄγοντα, μὴ οἴεσθαι τὰς κοινὰς ὁμολογίας διαπεπρᾶχθαι; οὐκοῦν ἀναγκαῖόν ἐστι ἡμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴπερ τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμενοῦμεν, καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ' ἃ ὑμᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι, τὰ ὅπλα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκότας μετὰ τῶν βουλομένων. ἢ νομίζετε τὸν μὲν καιρόν ποτ' ἰσχύειν, καὶ ἄνευ τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον πράττειν· νυνὶ δ' ὅτ' εἰς αὐτὸ τὸ δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς καὶ τὸ συμφέρον συνδεδράμηκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἐλευθερίας, ἅμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι; Ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι τῶν κατὰ τὰς συνθήκας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐάν τινες τὰς πολιτείας τὰς παρ' ἑκάστοις οὔσας, ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὤμνυσαν, καταλύσωσι, πολεμίους εἶναι πᾶσι τοῖς εἰρήνης μετέχουσι. σκέψασθε δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν τῇ πελοποννήσῳ ἐδημοκρατοῦντο. τούτων δὲ ἐν πελλήνῃ νῦν κατέλυκε * τὸν δῆμον ὁ μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλείστους· τὰ

δ' ἐκείνων

δ᾽ ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε· χαίρωνα δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἐγκατέστησεν. ἡμεῖς δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προσταττούσης πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας. ἐκ δὴ τούτων, πότερον πειθώμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι πολεμίοις αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρεύσεταί τις οὐ φάσκων τούτων τῶν μισθοφορούντων παρὰ τοῦ μακεδόνος τῶν καθ᾽ ὑμῶν πεπλουτηκότων; οὐ γὰρ δὴ λέληθέ γε αὐτοὺς οὐδὲν τούτων· ἀλλ᾽ εἰς τοῦθ᾽ ὕβρεως ἥκουσιν, ὥστε δορυφορούμεναι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις, ἐν μὲν τοῖς παραβεβασμένοις ὅρκοις ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται, ὡς καὶ τῆς ἐπιορκίας αὐτοκράτορος ὄντος ἐκείνου· τοὺς δὲ ἰδίους ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λύειν· τοὺς μὲν κεκριμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες, ἕτερα δὲ παμπληθῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν· εἰκότως. τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς τὰ ἐναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρουσιν, οὐκ ἔνι μέλειν νόμων, οὐδ᾽ ὅρκων· τοῖς δ᾽ ὀνόμασιν αὐτῶν μόνοις ἀποχρώμενοι παρακρούονται τοὺς παρέργως ἐνταυθοῖ, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλησιάζοντας, καὶ νομίζοντας τὴν παραυτίκα ἡσυχίαν οὐκ ἔσεσθαί ποτε αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου καὶ μεγάλης. κελεύω δ᾽ ἔγωγε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν, εἰ μὴ ἐκεῖνο νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενετέον τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδένα ἀδικεῖσθαι· οὐδένα δ᾽ οἴονται αἰσθήσεσθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατικῶν καθισταμένων, καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυομένων. τοῦτο δ᾽ ἔτι καταγελαστότατον. ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθήκαις, ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους, ὅπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης, μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους, μὴ δὲ χρημάτων δημεύσεις. μὴ δὲ γῆς ἀναδασμοί, μὴ δὲ χρεῶν

ἐξῆν ποιεῖν, μὴ δὲ δούλων ἀπελευθερώσεις, ἐπὶ νεωτερισμῷ. οἱ δὲ τοσούτου δέουσι τούτων τι κωλύειν, ὥστε καὶ συγκατασκευάζουσιν: οὓς πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι; οἳ τηλικαύτας συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἃς διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσούτοις οὖσι μὴ περιορᾶν ἐπέταξαν. Ἔτι δ' ἕτερον δείξω τὸ λελυκὸς τὰς συνθήκας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν τῆς εἰρήνης μὴ ἐξεῖναι φυγάδας ὁρμήσαντας ὅπλα ἐπιφέρειν ἐπὶ πολέμῳ μηδεμιᾷ πόλει τῶν μετεχουσῶν τῆς εἰρήνης: εἰ δὲ μή, ἔκσπονδον εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἧς ἂν ὁρμήσωσιν οὗτοι. οὕτω τοίνυν ῥᾳδίως τὰ ὅπλα ἐπήνεγκεν ὁ μακεδὼν, ὥστε οὐδὲ κατέθετο πώποτε, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχων περιέρχεται καθ' ὅσον δύναται: τοσούτῳ δὲ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὅσῳ ἐκ προστάγματος ἄλλους τε ἑτέρωθι, καὶ τὸν παιδοτρίβην εἰς σικυῶνα κατήγαγεν. οὐκοῦν, εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, καθάπερ οὗτοί φασιν: ἔκσπονδοι ἡμῖν εἰσιν αὗται αἱ πόλεις, αἳ ταῦτα διαπεπραγμέναι: εἰ μὲν οὖν δεῖ ἀποκρύπτεσθαι τἀληθῆ, οὐδὲν δεῖ λέγειν ὅτι εἰσὶν αἱ μακεδονικαί. εἰ δὲ οὐκ ἀνιᾶσιν οἱ καθ' ὑμῶν τῷ μακεδόνι ὑπηρετοῦντες προστάττοντες πράττειν τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πειθώμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσι: καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ὅρκος, ἐκσπόνδους αὐτοὺς ποιήσαντες βουλευσώμεθα πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ διὰ τέλους, τὰ μὲν, ἐπιβουλεύουσι, τὰ δὲ, πράττουσι, καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης. διὰ τί γὰρ οὐ φήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὕτως ἔχειν; ἢ τὴν μὲν ὁμολογίαν τὴν κατὰ τῆς πόλεως οὖσαν βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι: τὴν δὲ σῴζουσαν οὐ συγχωροῦσιν: ἆρά γε δοκεῖ δίκαια γίγνεσθαι; κἂν μέν τι ᾖ πρὸς τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς πόλεως ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν ἀεὶ ποιήσουσιν: ἐὰν δέ τι ὑμέτερον ᾖ κατ' ἐκείνων ἅμα

καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοὺς διαμαχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἴονται δεῖν ἑαυτούς. ἵνα δ' εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει περὶ τῶν ἑλλήνων, ὡς ἄρα παρέβητέ τι τῶν κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν, ὅτι μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας· μικρὰ ὑπερδραμοῦμαι περὶ αὐτῶν, πολλῶν ὄντων. ἔστι γάρ που ἐν ταῖς συνθήκαις, τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς, μηδὲ κατάγειν πλοῖον μηδενὸς τούτων· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑμεῖς μὲν ἐναργέστατα ἴστε τοῦθ' ὑπὸ τῶν μακεδόνων γεγενημένον. εἰς τοῦτο γὰρ παρανομίας ἦλθον, ὥστε εἰς τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ πόντου κατήγαγον· καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ, οὐ πρότερον ἀφεῖσαν, πρὶν οὖν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν, καὶ καθελκεῖν εὐθὺς τότε, καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε μενεσθέα. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα ἡμαρτημένα ἑτέροις· τοὺς δ' ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν, μὴ ἐκείνους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ἡμῖν συμβουλεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὠλιγωρημένοις; ὥσπερ καὶ τοῦτο προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἐξεῖναι πλημμελεῖν, τοῖς δὲ, μὴ δ' ἀμύνεσθαι. πῶς δ' οὐχ ἅμα παρανόμοι ἐκεῖνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν; οἵ γε τηλικοῦτον παρέβησαν τῶν ὅρκων, ὃ παρ' ἐλάχιστον ἐποίησεν αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγεμονίαν. καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτως ἡμῖν, ὅταν βουληθῶμεν πράττειν. οὐ γὰρ ὅτι ἐπαύσαντο ἁμαρτάνοντες, ἧττον δήπου παραβεβήκασι τὰς κοινὰς ὁμολογίας· ἀλλ' εὐτυχοῦσιν, ὅτι ἀποχρῶνται τῇ ὑμετέρᾳ ῥαθυμίᾳ, τῇ οὐδὲ τῶν δικαίων ἀπολαύειν προαιρουμένῃ. καὶ ὑβριστικώτατον συμβέβηκεν, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται, οὗτοι δ'

οἱ νεόπλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσι, τὰ μὲν, πείθοντες, τὰ δὲ, βιαζόμενοι, ὥσπερ ἐν ἀβδηρίταις, ἢ μαρωνείταις, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀθηναίοις πολιτευόμενοι. καὶ ἅμα μὲν μικρὰ τὰ ὑμέτερα πράγματα ποιοῦσι: τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν, ἰσχυρά: ἅμα δὲ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς αὐτοὶ πρότερον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες εἶναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον καὶ δικαίως διαφυλάττειν, ὡς τῷ συμφέροντι γε προσχρωμένην, κρατεῖν αὐτὴν τῶν πολεμίων ῥαδίως δυνηθεῖσαν. εἰκότως δ' αὐτὸ πεπόνθασιν. ἕως γὰρ ἂν ἐξῇ τῆς κατὰ θάλατταν, καὶ μόνων ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίοις, τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προσβολὰς ἑτέρας εὑρέσθαι: ἄλλως τε καὶ πεπαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης καὶ δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων: καὶ τῶν μὲν, ἐφθαρμένων: τῶν δὲ, ἐξεληλεγμένων, οὐδενὸς ἀξίων ὄντων. Τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις ὁ μακεδὼν τηλικοῦτον παρέβη: τὸ δ' ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν μακεδόνων, τὸ πρώην γεγενημένον ἐστί: ὃ τολμῆσαι εἰσπλεῦσαι εἰς τὸν πειραιᾶ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς συνθήκας. καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον, ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα ἐγίνετο εἰ περιοψόμεθα, ἵνα καὶ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πράττειν: καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων. ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο παράδυσις ἦν κατὰ μικρόν, καὶ ἐθισμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἴσπλους, κἀκεῖθεν δῆλον. ὁ γὰρ τὸν τότε εἰσπλεύσαντα τῆς νεώς, ὃν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ' ὑμῶν ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέρους λιμέσι, πῶς οὐ καταφανὲς * ποιεῖ, ὅτι αἰτὶ τοῦ εἰσπλεῖν, ὁ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμηχανῶντο, καὶ εἰ λεπτὰ πλοῖα ὑπομένομεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριήρεις; καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὀλίγας, μικρῷ

ὕστερον πολλάς; οὐ γὰρ δή ἐστί γε εἰπεῖν, ὡς ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶν ναυπηγησίμων ξύλων, τῶν πόρρωθεν καὶ μόλις εἰσκομιζομένων, ἐν δὲ τῇ μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπότων, ἣ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις εὐτελέστατα καθισταμένη. ἀλλ' ᾤοντο ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐνταῦθα, καὶ πληρώσεσθαι ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ: ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι. καὶ ταῦτα ἐξέσται ἐπὶ πλέον ἀεὶ ποιεῖν. οὕτω πάντοθεν καταπεφρονηκότως ἐκεῖνοι χρῶνται, διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους, τοὺς ὑπαγορεύοντας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν. οὕτω δὴ καταγνώκασι μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἔκλυσιν καὶ μαλακίαν, καὶ οὔτε πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν μελλόντων εἶναι, οὔτε λογισμὸν οὐδένα προσγίγνεσθαι, τίνα τρόπον χρῆται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις: αἷς ἐγὼ διακελεύομαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πείθεσθαι, καθάπερ ἐδίδαξα καὶ διεβεβαιωσάμην ἄν, ὡς τοῦθ' ἡλικίας ἔχων, ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεπιλήπτως, καὶ τοῖς καιροῖς ἀσφαλέστατα χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον κατεπείγουσι. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις, ἐὰν βουλώμεθα, τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν, τὸ δέ, ἐὰν βουλώμεθα, ἐστὶν ἅμα καὶ τοὐναντίον: εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ παύσασθαι αἰσχρῶς ἑτέροις ἀκολουθοῦντας, ἀλλὰ μὴ δ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστου, καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώπων ὑπαρχουσῶν. Ἐὰν οὖν κελεύητε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γράψω καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ.

Ι μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθετο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μὴ, τότ᾽ ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δ᾽ ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, περὶ τούτων νυνὶ σκοπεῖτε, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν μετὰ τούτους δοκεῖν λέγειν. εἰ μὲν οὖν εἶχε καλῶς τὰ πράγματα, οὐδὲν ἂν ἔδει συμβουλεύειν. ἐπειδὴ δ᾽ ὡς ἅπαντες ὁρᾶτ᾽ ἔχει δυσκολίαν, ὡς ἐκ τοιούτων πειράσομαι συμβουλεύειν ἃ κράτιστα εἶναι νομίζω. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ· ὡς οὐδὲν ὧν ἐποιεῖτε ἐπὶ τοῦ πολεμεῖν ὄντες, τοῦ λοιποῦ πρακτέον ἐστὶν, ἀλλὰ πάντα τἀναντία. εἰ γὰρ ἐκεῖνα φαῦλα πεποίηκε τὰ πράγματα, τἀναντία εἰκὸς βελτίω ποιῆσαι. ἔπειτα νομιστέον οὐχ ὃς ἂν ὑμῖν, ἢ μηδὲν, ἢ μικρὰ προστάττοι τοῦτον, ὀρθῶς λέγειν· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τῶν τοιούτων ἐλπίδων καὶ λόγων εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα· ἀλλ᾽ ὃς ἂν τὸ χαρίζεσθαι παρεὶς ἃ δεῖ καὶ δι᾽ ὧν παυσαίμεθα αἰσχύνην ὀφλισκάνοντες, καὶ ζημιούμενοι ταῦτα λέγῃ. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς εἰ μὲν ὅσα ἂν τῷ λόγῳ τις ὑπερβῇ λυπῆσαι μὴ βουλόμενος καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ᾽ ἡ τῶν λόγων χάρις ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης πρᾶξαι ταῦτα, ἃ πάλαι ἐθέλοντας προσήκε ποιεῖν.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περιίσταταί μοι, ὅταν τό, τε τῆς πολιτείας ὄνομα ὑμῶν ἀκούσω, καὶ ὅταν τὸν τρόπον, ὃν προσφέρονταί τινας ὑμῶν τοῖς ὑπὲρ ταύτης λέγουσιν, ἴδω. τὴν μὲν γὰρ πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἅπαντες ἴστε, ὀνομάζετε: τῶν δὲ τἀναντία ταύτῃ λεγόντων ἐνίους ἥδιον ἀκούοντας ὁρῶ. ὃ καὶ θαυμάζω, τίς ποτε ἡ πρόφασις. πότερον προῖκα λέγειν ταῦτ' αὐτοὺς οἴεσθε; ἀλλ' οἱ τῶν ὀλιγαρχιῶν ὑπὲρ ὧν οὗτοι λέγουσι, κύριοι καὶ πλείω σιωπῆς μᾶλλον ἂν δοῖεν. ἀλλὰ βελτίω ταῦτ' εἶναι τῶν ἑτέρων ὑπειλήφατε; βελτίων ἄρα ὑμῖν ὀλιγαρχία δημοκρατίας φαίνεται. ἀλλ' αὐτοὺς εἶναι βελτίους ἡγεῖσθε; καὶ τίς ἂν ὑφ' ὑμῶν χρηστὸς νομίζοιτο εἰκότως, ἐναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ δημηγορῶν: οὐκοῦν λοιπὸν ἁμαρτάνειν ὑμᾶς; ὅταν οὕτως ἔχητε τὴν γνώμην. τοῦτο τοίνυν φυλάττεσθε μὴ πάσχειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι: ὅπως μή ποτε τοῖς ἐπιβουλεύουσι λαβὴν δώσετε: εἶτα τότε αἰσθήσεσθε ἡμαρτηκότες, ἡνίκα οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῖν πλέον ἔσται. τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μὴ πάνθ' ὡς ἂν ἡμεῖς βουλοίμεθα ἔχειν μήτε τὰ αὑτοῖς ὑμῖν, μήτε τὰ τοῖς συμμάχοις, ἴσως οὐδὲν ἐστι θαυμαστόν: πολλῶν γὰρ τὸ τῆς τύχης αὐτόματον κρατεῖ: καὶ πολλαὶ προφάσεις, τοῦ μὴ πάντα κατὰ γνώμην συμβαίνειν ἀνθρώποις οὖσι. τὸ δὲ μηδ' ὁτιοῦν μεταλαμβάνειν τὸν δῆμον, ἀλλὰ τοὺς ἀντιπράττοντας περιεῖναι, τοῦτο καὶ θαυμαστὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φοβερὸν τοῖς εὖ φρονοῦσιν ὡς ἐγὼ κρίνω. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ παντός ἐστιν αὕτη μοι τοῦ λόγου.

Ἀντὶ πολλῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρημάτων, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν, περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε σκοποῦντες, οἶμαι πάντας ὑμᾶς ἑλέσθαι. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει ἐθέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν βουλομένων

συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἐπελθεῖν ἂν εἰπεῖν· ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

Ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δίκαιον, ἐπειδὴ ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἑλέσθαι τῶν ῥηθέντων ὅ, τι ἂν βούλησθε, ἁπάντων ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ πολλάκις συμβαίνοι τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τοῦτο μὲν μὴ λέγειν ὀρθῶς, ἕτερον δὲ. ἐκ μὲν οὖν τοῦ θορυβεῖν, τάχ' ἂν δυσχεράναντες πολλῶν χρησίμων ἀποστερηθείητε. ἐκ δὲ τοῦ μετὰ κόσμου καὶ σιγῆς ἀκοῦσαι καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα ἅπαντα ποιήσετε, κἂν δοκῇ τις παραληρεῖν, παραλείψετε. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' εἴωθα μακρολογεῖν, οὔτ' ἂν εἰ τὸν ἄλλον εἰώθειν χρόνον, νῦν ἂν ἐχρησάμην τούτῳ, ἀλλ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν νομίζω, ταῦθ' ὡς ἂν δύνωμαι, διὰ βραχυτάτων ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. ὁρῶν μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παντάπασι πρόδηλον ὄν, οὕς τε ἂν ἀκούσητε λόγοις ἡδέως, καὶ πρὸς οὓς οὐκ οἰκείως ἔχετε· οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν λέγειν ἅ τις οἴεται χαριεῖσθαι, τῶν παρακρούεσθαί τι βουλομένων εἶναι νομίζω· τὸ δ' ὑφίστασθαι περὶ ὧν πέπεικεν ἑαυτὸν συμφέρειν τῇ πόλει κἂν θορυβηθῆναι, κἂν ἄλλο τι βούλησθ' ὑμεῖς, εὔνου καὶ δικαίου πολίτου τοῦτο κρίνω, βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς εἰ καὶ μὴ δι' ἓν τῶν ἄλλων, δι' ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τοὺς λόγους ἀμφοτέρων. ἵν' ἐὰν μὲν ὀρθότερον φανῇ τις λέγων ὧν ὑμεῖς ὡρμήκατε, χρῆσθε τούτῳ· ἂν δ' ἀποληφθῇ καὶ μὴ δύνηται διδάξαι, δι' αὐτὸν ἀλλὰ μὴ δι' ὑμᾶς οὐκ ἐθέλοντας ἀκούειν τοῦτο πεπονθέναι δοκῇ. ἔτι δ' οὐδὲ πάθοιτ' ἂν ἀηδὲς τοσοῦτον, εἰ πολλά τινος ληροῦντος ἀκούσετε, ἢ εἰ τῶν δεόντων τι λέγειν ἔχοντά τινα εἰπεῖν κωλύσετε. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ δοκιμάζειν ὀρθῶς ἅπαντ' ἐστὶ μηδὲν οἴεσθαι πρότερον γιγνώσκειν πρὶν μαθεῖν· ἄλλως τε

καὶ συνειδότας πολλάκις ἤδη πολλοὺς μεταγνωκότας. ἂν τοίνυν ὑμεῖς τοῦθ᾽ ὑπάρξητε νῦν πεπεισμένοι, οἶμαι μετὰ βραχέων λόγων καὶ αὐτὸς ἀντιλέγειν εἰκότως δόξειν, καὶ ὑμῖν τὰ βέλτιστα φαίνεσθαι λέγων.

Πολλῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λόγων εἰρημένων παρὰ πάντων τῶν συμβεβηκότων, οὐδὲν ὑμᾶς ὁρῶ ὄντας ἐγγυτέρω τοῦ, τί πρακτέον εὑρῆσθαι, ἢ πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι. αἴτιον δὲ τούτου, ταὐτὸ ὅπερ οἶμαι τοῦ κακῶς ἔχειν τὰ ὅλα. οὐ γὰρ παραινοῦσιν ὑμῖν ὑπὲρ τῶν παρόντων οἱ λέγοντες: ἀλλ᾽ ἑαυτῶν κατηγοροῦσι καὶ λοιδοροῦνται, ὡς μὲν ἐγὼ κρίνω, συνεθίζοντες ὑμᾶς ἄνευ κρίσεως ὅσων εἰσὶν αἴτιοι, κακῶς ἀκούειν, ἵν᾽ ἄν ποτ᾽ ἄρα εἰς ἀγῶνα καθιστῶνται, μηδὲν ἡγούμενοι καινὸν ἀκούειν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν ὠργίσθε πολλάκις, πρᾳότεροι δικασταὶ, καὶ κριταὶ γίγνοισθε τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς. τὴν μὲν οὖν αἰτίαν δι᾽ ἣν ταῦτα ποιοῦσιν, ἴσως ἀνόητον ἀκριβῶς ζητεῖν εἴη ἂν ἐν τῷ παρόντι. ὅτι δὲ ὑμῖν οὐχὶ συμφέρει, διὰ τοῦτ᾽ ἐπιτιμῶ. ἐγὼ δ᾽ οὔτε κατηγορήσω τήμερον οὐδενὸς, οὔτε ὑποσχήσομαι τοιοῦτον οὐδὲν ὃ μὴ παραχρῆμα ἐπιδείξω. οὐδ᾽ ὅλως τῶν αὐτῶν τούτοις οὐδὲν ποιήσω: ἀλλ᾽ ἃ βέλτιστα μὲν τοῖς πράγμασι, συμφέροντα δὲ τοῖς βουλομένοις ὑμῖν ἡγοῦμαι, ταῦθ᾽ ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπὼν καταβήσομαι.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες, ὧν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται: τὴν δ᾽ ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τῆς μὲν ἐκείνων ἀρετῆς μέγιστον ἔπαινον

ἡγοῦμαι τὸν χρόνον· οὗ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκῆτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ λέγοντες δεινοὶ φανείημεν, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη. εἰ δὲ παρελθὼν ὁστισδηοῦν δύναιτό τι διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν λέλυται φόβος. ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον· τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοιτο, τὸ γιγνώσκεσθαι, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀττικιστὶ, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν, ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ, τῶν δὲ ταυτὶ βουλομένων, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ταῦθ' ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. οὐ μὴν ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὕστερον, ἐὰν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω. ἐκ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑπ' αὐτῶν, ἄρξομαι ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκων ἐνίοις τῶν εἰρηκότων ἀνέστηκα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους αἰτιάσομαι κακίᾳ τἀναντία τοῖς βελτίστοις εἰρηκέναι: ἀλλ' ὅτι πολλοὶ τὰ πράγματα κρίνειν ἀμελήσαντες, τοὺς λόγους σκοπεῖν οὓς ἐροῦσιν, εἰώθασι: κἂν τούτοις ἀφθόνως εὐτύχωσιν, ἑτοίμως δημηγορεῖν νομίζουσιν, οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκότες: οὐδὲ λογιζόμενοι πρὸς ἑαυτοὺς ὅτι πολλάκις πράξεων ἐν πολλῷ χρόνῳ πᾶσι πεπραγμένων, καὶ διὰ τοὺς καιροὺς ἐνίων ὑπεναντίων αὐταῖς, ἂν ταύτας προθέμενός τις τὰς ἑτέρας ὑπερβαίνων λέγῃ, λήσει τὸ ῥᾷστον τῶν ἔργων ποιῶν αὐτὸν ἐξαπατῶν. οἱ μὲν οὖν οὕτω χρώμενοι τῷ συμβουλεύειν, δοκοῦσί μοι τὴν ἀπὸ τῶν ῥηθέντων τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν γιγνομένην αὐτοῖς, ἱκανὴν φιλοτιμίαν ἡγεῖσθαι. ἐγὼ δὲ νομίζω χρῆναι τὸν πόλει περὶ πραγμάτων ἐπιχειροῦντα συμβουλεύειν μᾶλλον ὅπως τὰ δόξαντα συνοίσει σκοπεῖν, ἢ ὅπως οἱ παραχρῆμα λόγοι χάριν ἕξουσι. δεῖ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν λόγων εὐδοκιμοῦσι συμφέροντός τινος ἔργου πρᾶξιν προσεῖναι: ἵνα μὴ νῦν μόνον, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ῥηθέντα καλῶς ἔχῃ.

Εἰ μὲν ἐγνώκατ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί βέλτιστον ὂν τυγχάνει, πρᾶξαι περὶ τῶν παρόντων, ἁμάρτημα τὸ συμβουλεύειν προτιθέναι: ἃ γὰρ αὐτοὶ πρὶν ἀκοῦσαι δοκιμάζετε συμφέρειν, τί δεῖ ταῦτα ἀκούοντας μάτην ἐνοχλεῖσθαι. εἰ δὲ σκοπεῖτε καὶ βουλεύεσθε ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων δοκιμάσαι δέον, οὐκ ὀρθῶς ἔχει τὸ κωλύειν τοὺς βουλομένους λέγειν. παρὰ μὲν τῶν ὅλως ἀποστρέφεσθε ἐκ τοῦ τοῦτο ποιεῖν εἴ τι χρήσιμον ἐνθυμοῦνται. τοὺς δ' ἀφέντας ἃ τυγχάνουσιν ἐγνωκότες, ὧν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται, ταῦτα ποιεῖτε συμβουλεύειν. ἔστι δὲ ἁμαρτάνειν μὲν, βουλομένων τὸ συναναγκάζειν τὸν παριόντα ἃ βούλεσθε λέγειν: βουλευομένων δὲ, ἀκούσαντας ἃ γιγνώσκει,

σκοπεῖν, κἂν τι καλῶς ἔχῃ, χρῆσθαι. λέγω δὲ ταῦτα, οὐκ ἐναντία τοῖς ὑμῖν ἀρέσκουσι μέλλων προαιρεῖν: ἀλλ' ἐκεῖνο εἰδὼς, ὅτι ἂν μὲν μὴ θελήσητε τῶν ἀντιλεγόντων ἀκοῦσαι, ἐξηπατῆσθαι φήσουσιν ὑμᾶς. ἂν δ' ἀκούσαντες μὴ πεισθῆτε, ἐξεληλεγμένοι παραχρῆμ' ἔσονται τὰ χείρω προαιροῦντες.

Οἴομαι πάντας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γιγνώσκειν ὅτι οὐ κρινοῦντες ἥκετε σήμερον οὐδένα τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ βουλευσόμενοι περὶ τῶν παρόντων. δεῖ τοίνυν τὰς μὲν κατηγορίας * περιέσθαι πάσας, καὶ τότ' ἐν ὑμῖν λέγειν καθ' ὅτου πέπεικεν ἕκαστος ἑαυτὸν ὅταν τινὰ κρίνωμεν. εἰ δέ τις τι χρήσιμον, ἢ συμφέρον εἰπεῖν ἔχοι, τοῦτο νῦν ἀποφαίνεσθαι. τὸ μὲν γὰρ κατηγορεῖν τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλούντων ἐστί: τὸ δὲ συμβουλεύειν περὶ τῶν παρόντων καὶ γενησομένων προτίθεται. οὐκοῦν οὐ λοιδορίας οὐδὲ μέμψεως ὁ παρὼν καιρὸς, ἀλλὰ συμβουλῆς εἶναί μοι δοκεῖ. διὸ πειράσομαι φυλάξασθαι, ὃ τούτοις ἐπιτιμῶ, μὴ παθεῖν αὐτός: συμβουλεύσαι δὲ ἃ κράτιστα νομίζω περὶ τῶν παρόντων.

Οὐδένα ἂν εἰπεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω ὡς οὐ κακοῦ πολίτου καὶ φαύλου τὴν γνώμην ἀνδρός ἐστιν, οὐ τὸ τινὰ μισεῖν, ἢ φιλεῖν τῶν ἐπὶ τὰ κοινὰ προσιόντων, ὥς τε τοῦ τῇ πόλει βελτίστου μηδὲν φροντίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐπήρειαν, τὰ δὲ, πρὸς φιλονεικίαν δημηγορεῖν: ἃ ποιοῦσιν ἔνιοι τῶν δευρὶ παριόντων. ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν τοσοῦτον ἂν εἴποιμι, ὅτι μοι δοκοῦσιν οὐδ' εἴ τι πεποιήκασι τοιοῦτον, μέγιστα ἡμαρτηκέναι: ἀλλ' ὅτι δηλοῦσιν οὐδέποτ' οὐδὲ παύσασθαι προεσκευασμένοι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ παρειμένους ὑμᾶς αὐτοὺς ἱκανὸν τοῦτο νομίζειν, δίκην ὅταν ὑμῖν δόξῃ, παρὰ τούτων λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτοις ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν, κωλύειν, καὶ αὐτοὺς ὥσπερ ὑπὲρ πόλεως προσήκει βουλευομένους, τὰς ἰδίας ἀνελόντας φιλονει-

κίας, τὸ κοινῇ βέλτιστον σκοπεῖσθαι· ἐνθυμουμένους ὅτι οὐδεὶς. οὐδ᾽ ἅμα πάντες οἱ πολιτευόμενοι τῶν νόμων ἐφ᾽ οἷς ὑμεῖς ἐστε, ἀξιόχρεώ εἰσι διαφθαρέντων δίκην δοῦναι.

Ἴσως ἐπίφθονος ἄν τισιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δόξειεν εἶναι, εἴ τις ὢν ἰδιώτης καὶ τῶν πολλῶν ὑμῶν εἷς, ἑτέρων συμβεβουλευκότων, οἳ καὶ τῷ πάλαι πολιτεύεσθαι, καὶ τῷ παρ᾽ ὑμῖν δόξαν ἔχειν προέχουσι, παρελθὼν εἴποι ὅτι μόνον αὐτῷ δοκοῦσιν οὐκ ὀρθῶς λέγειν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐγγὺς εἶναι τοῦ τὰ δέοντα γιγνώσκειν. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔγωγε οὕτω σφόδρα οἶμαι μᾶλλον ὑμῖν συμφέροντα ἐρεῖν τούτων, ὥστε οὐκ ὀκνήσω πάντα ἃ τυγχάνουσι εἰρηκότες, ἄξια μηδενὸς εἶναι φῆσαι. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, εἰ μὴ τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὰ συμβουλευόμενα σκοπεῖτε. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν παρ᾽ ὑμῶν εὔνοιαν μὴ τισὶν ὥσπερ ἐκ γένους, ἀλλὰ τοῖς τὰ βέλτιστα ἀεὶ λέγουσιν ὑπάρχειν.

Βουλοίμην ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέχοντας ἃ μέλλω λέγειν ἀκοῦσαι. καὶ γάρ ἐστιν οὐ μικρά. ἐγὼ θαυμάζω τί δή ποτε πρὶν μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι, ὅτῳ τις ἂν ὑμῶν ἐντύχῃ, οὗτος εὐπόρως εἰπεῖν ἔχει, δι᾽ ὧν ἂν τὰ παρόντα πράγματα βελτίω γένοιτο· καὶ πάλιν αὐτίκα δὴ μάλα ἐὰν ἀπέλθητε, ὁμοίως ἕκαστος ἐρεῖ τὰ δέοντα. ἐν δὲ τῷ περὶ τούτων σκοπεῖν ὄντες καὶ συνειλεγμένοι, πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα λεγόντων τινῶν ἀκούετε; ἆρά γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γνῶναι μέν ἐστιν ἑκάστῳ τὰ δέονθ᾽ ὑμῶν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἐπίσταται, ποιεῖν δ᾽ αὐτὸς ἕκαστος οὐ χαίρεται; καὶ ἰδίᾳ μὲν ὡς ἄρα αὐτὸς ἑτοίμως τὰ βέλτιστα πράττειν δόξω τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμᾷ· κοινῇ δ᾽ εὐλαβεῖται τὰ τοιαῦτα ψηφίζεσθαι, δι᾽ ὧν ἐν τῷ λειτουργεῖν τι τῶν καθηκόντων ἅπαντες ἔσεσθαι; εἰ μὲν τοίνυν μηδένα καιρὸν οἴεσθε ἥξειν ὃς εἴσω τῆς εἰρωνείας ἀφίξεται ταύτης,

καλῶς ἂν ἔχοι τοῦτον τὸν τρόπον διάγειν· εἰ δὲ τὰ πράγματα ὁρᾶτε εἰς τοῦτο προάγοντα, δεῖ σκοπεῖσθαι ὅπως μὴ πλησίον αὐτοῖς μάχησθε, ἃ πόρρωθεν ἔξεστι φυλάξασθαι· καὶ τοὺς νῦν παροφθέντας, ἐφηδομένους ὕστερον ἔχητε οἷς ἂν πάσχητε.

Περὶ μὲν τῶν παρόντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραγμάτων τῇ πόλει, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς ἔδει, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι ζητῆσαι, τί ἂν τις πράξας βελτίω ποιήσειεν· ὅντινα δὲ χρὴ τρόπον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, τοῦτο παμπόλλην δυσκολίαν ἔχειν νομίζω· οὐχ ὡς οὐ συνησόντων, ὅτι ἂν τις λέγῃ, ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα τοῖς πράγμασι συνειθίσθαί μοι δοκεῖτε ἀκούειν, ὥστε δέδοικα μὴ τῷ τὰ νῦν βέλτιστα εἰπόντι τὴν τοῖς ἐξηπατηκόσι προσήκειν ἀπέχθειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν, ταύτην ἀπενέγκασθαι συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς πολλάκις οὐ τοὺς αἰτίους τῶν πραγμάτων μισοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ αὐτῶν εἰπόντας τι πρὸς ὑμᾶς. οὐ μήν, ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἀκριβῶς ταῦτα λογιζόμενος, ὅμως οἶμαι πάντα παρεὶς τἄλλα περὶ αὐτῶν τῶν παρόντων ἃ κράτιστα νομίζω, λέγειν.

Ἐβουλόμην ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ᾗ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰώθατε προσφέρεσθαι φιλανθρωπίᾳ, ταύτῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι. νυνὶ δὲ ἀμείνους ἐστὲ τὰ τῶν ἄλλων δεινὰ ἐπανορθοῦν, ἢ τῶν ὑμῖν αὐτοῖς συμβαινόντων φροντίζειν. ἴσως μὲν οὖν αὐτὸ τοῦτο τις ἂν φήσειε μέγιστον ἔπαινον φέρειν τῇ πόλει, τὸ μηδενὸς ἕνεκα κέρδους ἰδίου πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου προῃρῆσθαι· ἐγὼ δὲ ταύτην τ' ἀληθῆ τὴν δόξαν εἶναι νομίζω κατὰ τῆς πόλεως καὶ βούλομαι. κἀκεῖνο δ' ὑπολαμβάνω σωφρόνων ἀνθρώπων ἔργον εἶναι, ἴσην πρόνοιαν τῶν αὐτοῖς οἰκείων ὅσην περὶ τῶν ἀλλοτρίων ποιεῖσθαι. ἵνα μὴ

φιλάνθρωποι μόνον, ἀλλὰ καὶ νοῦν ἔχοντες φαίνησθε.

Ἴσως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προσήκει τῷ βουλομένῳ τι * παραινεῖν ὑμῖν, οὕτω πειρᾶσθαι λέγειν, ὡς καὶ δυνήσεσθε ὑπομεῖναι: εἰ δὲ μὴ τοῦτ᾽, ἀφέντα τοὺς ἄλλους ἅπαντας λόγους περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε, συμβουλεύειν, καὶ ταῦθ᾽ ὡς διὰ βραχυτάτων. οὐ γὰρ ἐνδείᾳ μοι δοκεῖτε λόγων, οὐδὲ νῦν ὁρᾶν τὰ πράγματα πάντα λελυμασμένα: ἀλλὰ τῶν τοὺς μὲν, ἑαυτῶν ἕνεκα δημηγορεῖν, καὶ πολιτεύεσθαι: τοὺς δὲ, μήπω τούτου δεδωκότας πεῖραν μᾶλλον ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν, σπουδάζειν, ἢ πῶς ἔργον ἐξ ὧν λέγουσί τι συμφέρον πραχθήσεται. ἐγὼ δ᾽ ἵνα μὴ λάθω τοὐναντίον οὗ φημι δεῖν αὐτὸς ποιῶν, καὶ πλείω περὶ τῶν ἄλλων λέγω, ἢ περὶ ὧν ἀνέστην ἐρῶν: ἀφεὶς τἄλλα πάντα ἃ παραινῶ, καὶ δὴ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.

Δοκεῖτέ μοι δικαίως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προσέχειν τὸν νοῦν, εἴ τις ὑπόσχοιτο ὑμῖν ταῦτα δίκαια καὶ συμφέροντα δείξειν ὄντα, ὑπὲρ ὧν βουλευόμεθα. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοῦτο ποιήσειν οὐ χαλεπῶς, ἂν ὑμεῖς βραχύ τι μοι πεισθῆτε. πάνυ, μὴ πάνθ᾽ ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης ὑμῶν περὶ τῶν παρόντων ὀρθῶς ἐγνωκέναι πεπείσθω: ἀλλ᾽ ἐὰν παρὰ ταῦτά τι συμβαίνῃ λέγεσθαι, σκοπείτω πάντα ὑπομείνας ἀκοῦσαι. εἶτ᾽ ἐὰν ὀρθῶς εἰρῆσθαί τι δοκῇ, χρήσθω. οὐ γὰρ ἧττον ὑμέτερον ἔσται τῶν χρησομένων τὸ κατορθωθὲν, τοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπόντος. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ σκοπεῖν ὀρθῶς ἐστι, μὴ βεβουλεῦσθαι, πρὶν ἐξ ὧν δεῖ βουλεύσασθαι ἀκοῦσαι. οὐ γὰρ αὐτὸς οὔτε καιρὸς, οὔτε τρόπος τοῦ τ᾽ ἐπικυρῶσαι τὰ δοκοῦντα, καὶ τοῦ σκέψασθαι τί πρῶτον δοκεῖ συμφέρειν.

Μεθ᾽ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρελήλυθα βουλευόμενος πότερον χρή με λέγειν, ἢ μή. δι᾽ ὃ δ᾽ αὐτὸς τοῦτ᾽ ἀπορῶ κρῖναι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. ἀναγκαῖον εἶναί μοι δοκεῖ τῷ

μήθ' αὑτῷ μήτε τισὶ χαρίσασθαι βουλομένῳ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰπεῖν ἃ πέπεικεν ἑαυτὸν μάλιστα συμφέρειν, καὶ συνειπεῖν ἃ καλῶς λέγουσιν ἀμφότεροι, καὶ τοὐναντίον ἀντειπεῖν ὅσα μὴ δίκαια ἀξιοῦσιν. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ὑπομείνετε ἀκοῦσαι ταῦτ' ἀμφότερα διὰ βραχέων, πολλῷ βέλτιον ἂν περὶ τῶν λοιπῶν βουλεύσεσθε: εἰ δὲ πρὶν μαθεῖν ἀποσταίητε, γένοιτ' ἂν ἐμοὶ μηδετέρους ἀδικοῦντι πρὸς ἀμφοτέρους διαβεβλῆσθαι. τοῦτο δ' οὐχὶ δίκαιός εἰμι παθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κελεύητε, ἕτοιμός εἰμι λέγειν. εἰ δὲ μὴ, καὶ σιωπᾶν ἔχει μοι καλῶς.

Καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ συμφέρον ὑμῖν ἡγοῦμαι, τὰς μὲν αἰτίας καὶ τὰς κατηγορίας ὅταν βούλεσθαι, δεῖ, παραλιπεῖν: περὶ τῶν παρόντων δὲ λέγειν, ὅ,τι βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται. ὅτι μὲν γὰρ τινῶν αἰτίων ὄντων κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, πάντες ἐπιστάμεθα, ἐξ ὅτου δὲ τρόπου βελτίω δύναιτ' ἂν γενέσθαι, τοῦτο τοῦ συμβουλεύοντος ἔργον εἰπεῖν. ἔπειτ' ἔγωγε νομίζω καὶ κατηγόρους εἶναι τῶν ἀδικούντων χαλεπούς, οὐ τοὺς ἐν τοιούτοις καιροῖς ἐξετάζοντας τὰ πεπραγμένα, ὅτ' οὐδεμίαν δώσουσι δίκην: ἀλλὰ τοὺς τοιοῦτό τι συμβουλεῦσαι δυνηθέντας, ἀφ' οὗ βελτίω τὰ παρόντα γένοιτ' ἄν. διὰ γὰρ τούτους ἐφ' ἡσυχίας καὶ παρ' ἐκείνων ἐγγένοιτ' ἂν ὑμῖν δίκην λαβεῖν. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέργους ἡγοῦμαι. ἃ δ' ἂν οἶμαι συνενεγκεῖν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι, τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον, ἂν ἄρα του μέμνημαι τῶν πεπραγμένων, μὴ κατηγορίας με ἕνεκα ἡγεῖσθε λέγειν: ἀλλ' ἵνα δείξας ἃ τότε ἡμάρτετε, νῦν ἀπείργω ταῦτα παθεῖν.

Εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μηδενὶ συμπολιτευόμενοι τοσαύτην ἤγομεν ἡσυχίαν, ὅσην περ ἐν τῷ παρόντι, ὅτε τὰ νῦν ἂν γεγενημένα συμβῆναι νομίζω, τῶν τε

ἄλλων

ἄλλων οἶμαι πολλὰ βέλτιον ἂν ὑμῖν ἔχειν. νῦν δ' ἀπὸ τῆς ἐνίων ἀσελγείας οὔτε προελθεῖν, οὔτε εἰπεῖν, οὐθ' ὅλως λόγου τυχεῖν ἐστιν. ὅθεν συμβαίνει πολλὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια ἴσως. εἰ μὲν οὖν δεῖ ταῦτα πυνθάνεσθαι καὶ σκοπεῖν ὅτι χρὴ ποιῆσαι, καὶ πάσχειν, οἷάπερ νυνὶ βούλεσθε, ψηφίζεσθε, ἅπερ ἐκ τῶν προεληλυθότων χρόνων, καθέλκειν τριήρεις, ἐμβαίνειν, εἰσφέρειν: πάντα ταῦτ' ἤδη, ἀλλ' ὅσων ἡμερῶν, ἢ πέντε, ἂν σιωπηθῇ τὰ παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ σχῶσιν ἡσυχίαν ἐκεῖνοι, πάλιν οὐκέτι καιρὸν εἶναι πράττειν ὑπολήψεσθε. ὅπερ ἡνίκα ἐν Ἑλλησπόντῳ Φίλιππον ἠκούσαμεν, συνέβη. καὶ πάλιν ἡνίκ' εἰς Μαραθῶνα τριήρεις αἱ λῃστρίδες προσέσχον. ὡς γὰρ ἂν χρήσαιτό τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλῶς δυνάμει παρεσκευασμένῃ, οὕτως ὑμεῖς εἰώθατε τῷ βουλεύεσθαι χρῆσθαι ὀξέως. δεῖ δὲ βουλεύεσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας, ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μετὰ σπουδῆς. καὶ λογίζεσθαι τοῦθ' ὅτι εἰ μὴ καὶ τροφὴν ἱκανὴν ποριεῖτε, καὶ στρατηγόν τινα τοῦ πολέμου νοῦν ἔχοντα προστήσεσθε, καὶ μένειν ἐπὶ τῶν οὕτω δοξάντων ἐθελήσετε: ψηφισμάθ' ὑμῖν περιέσται: καὶ παραναλώσετε μὲν πάνθ' ὅσ' ἂν δαπανήσητε: βέλτιω δ' οὐδ' ὁτιοῦν τὰ πράγματα ἔσται. κρίνετε δὲ ὧν ἂν βούλησθε ὀργισθέντες, ἐγὼ δὲ βούλομαι τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς ἀμυνομένους ὀφθῆναι πρότερον, ἢ τοὺς πολίτας κρίνοντας: οὐ γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς πολεμεῖν μᾶλλον, ἢ ἐκείνοις ἐσμὲν δίκαιοι. ἵν' οὖν μὴ τὸ ῥᾷστον ἁπάντων ἐπιτιμήσω μόνον, ὃν τρόπον ἂν μοι δοκῆτε ταῦτα ποιῆσαι, διδάξω: δεηθεὶς ὑμῶν, μὴ θορυβῆσαι: μηδ' ἀναλαβεῖν νομίσαι με καὶ χρόνον ἐμποιεῖν. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστ' εἰς τὸ δέον λέγουσιν: οὐ γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα κωλῦσαι δυνηθείημεν τῇ βοηθείᾳ; ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ νυνὶ διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν, ἢ πεισθέντες διαλυσώμεθα τὸν πόλεμον. οὕτω

γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὁμολογῆσαι, ὅτι δεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, ὅταν μὲν περὶ τῶν ἰδίων τινὸς τῶν αὐτῆς βουλεύηται, ἴσην πρόνοιαν ἔχειν τοῦ συμφέροντος, ὅσην ὑπὲρ τοῦ δικαίου· ὅταν δ' ὑπὲρ τῶν συμμαχικῶν, ἢ τῶν κοινῶν καὶ δὴ καὶ τὸ νυνὶ παρόν, μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου φροντίζειν. ἐν μὲν γὰρ ἐκείνοις, τὸ λυσιτελὲς ἐξαρκεῖ· ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις, καὶ τὸ καλὸν προσεῖναι δεῖ. τῶν μὲν γὰρ πράξεων εἰς οὓς ἂν ἥκωσι, κύριοι καθίστανται· τῆς δ' ὑπὲρ τούτων δόξης οὐδεὶς τηλικοῦτος ἔσθ' ὅστις ἔσται κύριος· ἀλλ' ὁποίαν ἄν τινα τὰ πραχθέντα ἔχῃ δόξαν, τοιαύτην οἱ πολλοὶ περὶ τῶν πραξάντων διήγγειλαν. διὸ δεῖ σκοπεῖν καὶ προσέχειν, ὅπως δίκαια φανεῖται. χρὴ μὲν οὖν οὕτως ἅπαντας ἔχειν τὴν διάνοιαν περὶ τῶν ἀδικουμένων, ὥσπερ ἂν εἴ τι γένοιτο, ὃ μὴ συμβαίη, τοὺς ἄλλους ἀξιώσειε πρὸς αὑτὸν ἕκαστος ἔχειν. ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐναντιοῦνταί τινες, μικρὰ πρὸς τούτους εἰπὼν ἃ βέλτισθ' ὑμῖν ὑπολαμβάνω, ταῦτ' ἤδη συμβουλεύσω.

Οὐ μικρὰν ἄν μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ζημίαν νομίζαι, εἴ τις ἀηδὴς δόξα καὶ μὴ προσήκουσα τῇ πόλει παρὰ τοῖς πολλοῖς περιγίγνοιτο. τοὺς τοίνυν οὕτω καλῶς ἐγνωκότες οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖτε τὰ λοιπά· ἀλλ' ὑπάγεσθε ἑκάστοτε πράττειν ἔνια, ἃ οὐδ' ἂν αὐτοὶ φήσετε καλῶς ἔχειν. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν τοῦθ' ὅτι τοὺς ἐπαινοῦντας ἥδιον προσδέχονται πάντες τῶν ἐπιτιμώντων· οὐ μὴν οἴομαι δεῖν ταύτην τὴν φιλανθρωπίαν διώκων, λέγειν παρ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμαι. τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν εἰ καλῶς ἐγιγνώσκετε, οὐδὲν ἔδει κοινῇ ποιεῖν ὑπολιπέον εἶναι, ὧν ἰδίᾳ μέμφεσθε, ἵνα μὴ συνέβαινεν ὅπερ νυνὶ γίγνεται. περὶ ὧν μὲν ἕκαστος ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινὰ λέγει. καὶ μέχρι τοῦ προβήσεται

τὰ πράγματα. συγκαθιζόμενος δ' αὐτὸς ἕκαστός ἐστι τῶν τὰ τοιαῦτα ποιούντων. ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην ἂν ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι τὸ συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δὲ φοβοῦμαι μὲν, ὅμως δ' ἄγε πιστεύω χρηστὰ φανεῖσθαι, κἂν ὑμεῖς μὴ πεισθῆτε, οὐκ ἀποτρέπομαι λέγειν.

Εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρότερον τῶν ὑμῖν εἰρηκὼς εἴη, νῦν δὲ λέγων περὶ ὧν οὐκ ὀρθῶς ἐγκαλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῇ πόλει, παρὰ πάντων ἄν μοι δοκεῖ δικαίως συγγνώμης τυχεῖν. καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις μέν τισιν ἡττᾶσθαι τῶν ἐναντίων, οὐχ οὕτως ὄνειδος ὡς ἀτύχημα ἂν φαίη. καὶ γὰρ τῇ τύχῃ καὶ τοῖς ἐφεστηκόσι καὶ πολλοῖς μέτεστι τοῦ καλῶς ἢ μὴ πρότερον ἀγωνίσασθαι· ἐν δὲ τῷ τὰ δίκαια περὶ αὐτῶν μὴ ἔχειν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων, αὐτῆς τῆς γνώμης τῆς τῶν παρόντων τὸ ὄνειδος εὑρήσομεν. εἰ μὲν οὖν ἕτεροί τινες ἦσαν ἐν οἷς ἐγίγνονθ' οἱ λόγοι περὶ ὑμῶν, οὔτε τούτους ἂν οἶμαι ῥᾳδίως οὕτω ψεύδεσθαι, οὔτε τοὺς ἀκούοντας πολλὰ τῶν εἰρημένων ἀνασχέσθαι. νῦν δὲ τἄλλα τε οἶμαι τῆς ὑμετέρας πλεονεκτοῦσιν * εὐνοίας ἅπαντες, καὶ δὴ καὶ τῶν παρόντων, νῦν οὗτοι. ἀκροαταῖς γὰρ ἐχρήσαντο καθ' ὑμῶν ὑμῖν, οἵοις οὐδέ τις ἂν τῶν ἄλλων· ἀκριβῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. ἄξιον δ' εἶναί μοι δοκεῖ διὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τούτους μισεῖν. τὸ μὲν γὰρ ὁρᾶν τούτους ῥοδίων δῆμον τὸν πολὺ τούτων πρό τ' ἀσελγεστέρους λόγους λέγοντα πρὸς ὑμᾶς ἱκέτην ὑμέτερον γεγενημένον, δυστύχημα εἶναι νομίζω τῆς πόλεως· οὐ γὰρ τοὺς αἰτίους τούτους μήτε τῶν παρόντων λογίζεσθαι παρὸν οὕτως ἐν ἀρχῆς ἰδεῖν, μήθ' ὅτι πολλάκις καθ' ἓν αὐτῶν ἕκαστον ὑμεῖς σεσώκατε, καὶ πλείω πράγματ' ἐσχήκατε, τὴν τούτων θρασύτητα καὶ κακοδαιμονίαν ἐπανορθοῦντες,

ἐπειδὰν δ᾽ αὐτοὺς ἀνέλωνται πόλεμον, ἢ τὰ ὑμέτερ᾽ αὐτῶν πράττοντες: τοῦτο παμπόλλην ὑμῖν ὀργὴν εἰκότως ἂν παραστῆσαι μοι δοκῆ, οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἴσως τούτοις μὲν εἴρηται μὴ δεῖν πρᾶττ᾽ εὖ πράττουσιν, εὖ φρονῆσαι: ἡμῖν δὲ προσήκει καὶ δι᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ διὰ τἆλλα ἃ πέπρακται τῇ πόλει, σπουδάσαι δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι καὶ πρότερον καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια προαιρούμεθα πράττειν: ἕτεροι δέ τινες καταδουλοῦσθαι βουλόμενοι τοὺς αὐτῶν πολίτας διαβάλλουσι πρὸς ἡμᾶς.

Εἰ μὲν ἐκ τῆς αὐτῆς γνώμης, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούς τε λόγους ἠκούετε τῶν συμβουλευόντων καὶ τὰ πράγματα ἐκρίνετε, πάντων ἀσφαλέστατον ἦν τὸ συμβουλεύειν. καὶ γὰρ εὐτυχῶς καὶ καλῶς πεπράχασι. λέγειν γὰρ εὐφήμως πάντα δεῖ: κοινὰ ἂν ἦν τὰ τῆς αἰτίας ὑμῖν καὶ τῷ πείσαντι. νῦν δ᾽ ἀκούετε μὲν τῶν ἃ βούλεσθε λεγόντων ἥδιστα: αἰτιᾶσθε δὲ πολλάκις ἐξαπατᾶν ὑμᾶς αὐτούς, ἂν μὴ πάνθ᾽ ὃν ἂν ὑμεῖς τρόπον βούλησθε, γένηται: οὐ λογιζόμενοι τοῦθ᾽, ὅτι τοῦ μὲν ζητῆσαι καὶ λογίσασθαι τὰ βέλτισθ᾽ ὡς ἄνθρωπος καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, αὐτὸς ἕκαστός ἐστι κύριος: τοῦ δὲ πραχθῆναι ταῦτα καὶ συνενεγκεῖν, ἐν τῇ τύχῃ τὸ πλεῖστον μέρος γίγνεται. ἔστι δὲ ἄνθρωπον ὄντα ἀγαπητὸν τῆς αὐτοῦ διανοίας λόγον ὑπέχειν: τῆς δὲ τύχης προσυπέχειν ἕν τι τῶν ἀδυνάτων. εἰ μὲν οὖν εὑρημένον ἦν, πῶς ἄν τις ἀσφαλῶς ἀκίνδυνον δημηγοροίη, μανία παραλείπειν τοῦτον ἦν τὸν τρόπον: ἐπεὶ δ᾽ ἀνάγκη τὸν περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων γνώμην ἀποφαινόμενον κοινωνεῖν τοῖς ἀπ᾽ αὐτῶν γιγνομένοις, καὶ μετέχειν τῆς ἀπὸ τούτων αἰτίας, αἰσχρὸν ἡγοῦμαι λέγειν μὲν ὡς εὔνους: μὴ ὑπομένειν δὲ εἴ τις ἐκ τούτου κίνδυνος ἔσται. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς ἃ καὶ τῇ πόλει καὶ ἐμοὶ συμφέρειν μέλλει, ταῦτ᾽ ἐμοί τε εἰπεῖν ἐλθεῖν εἰς νοῦν, καὶ ὑμῖν ἑλέσθαι, τὸ γὰρ πάντα τρόπον ζητεῖν

νικῆσαι, δυοῖν θάτερον, ἢ μανίας, ἢ κέρδους ἕνεκα ἐσπουδακότας φήσαιμ' ἂν εἶναι.

Εἰ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε ἐκκλησιάζοντες, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ταῦτα καὶ δοκοῦντα βέλτισθ' ὑμῖν εἶναι, καὶ ὄντως ἀληθῶς. δεῖ μέντοι περὶ πραγμάτων μεγάλων βουλευομένους, καὶ κοινῶς ἁπάντων ἐθέλειν ἀκούειν τῶν συμβουλευόντων ὡς ἐμοὶ δοκεῖ: ἐνθυμουμένους, ὅτι αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νῦν μὲν βουλευομένων τι τῶν συνειπεῖν ἐνίων θορυβεῖν, ὕστερον δὲ κατηγορούντων τῶν αὐτῶν τούτων πεπραγμένων, ἡδέως ἀκούειν. ἐγὼ τοίνυν οἶδα. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς, ὅτι νῦν μὲν ἀρέσκουσι μάλισθ' ὑμῖν οἱ ταῦτα οἷα ὑμεῖς βούλεσθε, λέγοντες: ἂν δέ τι συμβῇ τῶν ἃ νῦν οἴεσθε, ὃ μὴ συμβαίη, τούτους μὲν ἐξηπατηκέναι νομιεῖτε ὑμᾶς: ὧν δὲ νῦν οὐκ ἀνέχεσθε, τότε ὀρθῶς δόξουσι λέγειν. ἔστι δὲ τοῖς μάλιστα πεπεικόσιν ὑμᾶς ταῦτα, ἐφ' ὧν νῦν ἐστὲ, τούτοις καὶ μάλιστα συμφέρον τὸ τοῦ λόγου τυχεῖν τοὺς ἀντιλέγοντας. ἂν μὲν γὰρ διδάξαι δυνηθῶσιν ὡς οὐκ ἔστιν ἄριστα ἃ τούτοις δοκεῖ, ὅτ' οὐδὲν ἡμάρτηταί πω τούτων πράξαντες, ἀθώους τοὺς κινδύνους ποιήσουσιν αὐτοῖς. ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῶσιν, οὔκουν ὕστερόν γε ἐπιτιμᾶν ἕξουσιν. ἀλλ' ὅσα ἀνθρώπων ἦν ἔργον ἀκοῦσαι, τούτων τετυχηκότες, ἂν ἡττῶνται, δικαίως στέρξουσι: καὶ μεθ' ἁπάντων τῶν ἀποβαινόντων ὅ τι, ἄττ' ἂν ᾖ, κοινωνήσουσιν.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παῤῥησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες ἔμοι γε δοκεῖτε, ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῇ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον περ πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν

αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῆς σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἂν ἃ χρὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτῶν, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι.

Αἱ μὲν ἐλπίδες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλαι καὶ καλαὶ τῶν προειρημένων, πρὸς ἃς οἴομαι τοὺς πολλοὺς αὐτοῦ λογισμοῦ τι πεπονθέναι. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πώποτε ἔγνων ἕνεκα τοῦ παραχρῆμα ἀρέσαι λέγειν τί πρὸς ὑμᾶς, ὅ, τι ἂν μὴ, καὶ μετὰ ταῦτα συνοίσειν ἡγοῦμαι. ἔστι μὲν οὖν τὸ κοινὸν ἔθος τῶν πλείστων, τοὺς μὲν συνεπαινοῦντας ἑαυτοῖς ὅ, τι ἂν πράττωσι, φιλεῖν· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας ἀηδῶς ἔχειν. οὐ μὴν, ἀλλὰ δεῖ τὸν εὖ φρονοῦντα τὸν λογισμὸν ἀεὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω πειρᾶσθαι ποιεῖν. ἐγὼ δὲ ἡδέως ἑώρων, ἃ καὶ συνοίσειν ἔμελλε, ταῦτ' ἐν ἡδονῇ πράττειν ὑμῖν· ἵνα καὶ χαριζόμενος καὶ χρηστὰ λέγων ἐφαινόμην. ἐπειδὴ δὲ τἀναντία ὁρῶ τούτων ἐπιχειροῦντας ὑμᾶς, οἴομαι δεῖν ἀντειπεῖν εἰ καί τισι μέλλω ἀπεχθήσεσθαι. ἂν μὲν οὖν μὴ δ' ὑπομείνητε ἀκοῦσαι μὴ δὲ ἕν, οὐ τῷ δοκιμάζοντι διαμαρτεῖν, ἀλλὰ τῷ φύσει πονηρὰ ἐπιθυμεῖν πράττειν τοιαῦτα προαιρεῖσθαι δόξετε. ἐὰν δ' ἀκούσητε, τυχὸν μὲν ἴσως καὶ μεταπεισθείητε, ὃ μάλιστα ἐγὼ νομίζω συνενεγκεῖν ἂν ὑμῖν· εἰ δὲ μὴ, οἱ μὲν ἀγνοεῖν τὸ συμφέρον, οἶδ', ὅτι ἄν τις βούληται, τοῦτ' ἐρεῖ.

Πρῶτον μὲν οὐδέν ἐστι καινὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς δόξασι παρ' ὑμῖν εἶναί τινας, εἴ τινες ἀντικρούουσιν, ἐπειδὰν πράττειν τί δέῃ. εἰ μὲν οὖν ἀκουσάντων ὑμῶν λόγον αὐτοῖς ὅτ' ἐβουλεύεσθε, τοῦτ' ἐποίουν, τούτων ἂν ἦν ἄξιον κατηγορεῖν, εἰ ὑπὲρ ὧν ἡττῶντο, ἐβιάζοντο πάλιν λέγειν. νῦν δὲ τούτοις μὲν οὐδὲν ἐς ἄτοπον εἰπεῖν βου-

ἀληθῆναι ταῦτα, ἃ τότε οὐχ ὑπεμείνατε ἀκοῦσαι: ὑμῶν δ' ἄν τις εἰκότως ἐπιτιμήσειεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ὁπόταν περί του βουλεύησθε, οὐκ ἐᾶτε λέγειν ἕκαστον ἃ γιγνώσκει, ἀλλ' ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ προλάβωσιν ὑμᾶς, οὐδὲν ἂν τῶν ἑτέρων ἀκούσαιτε. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει πρᾶγμα ἀηδὲς ὑμῖν: οἷς γὰρ πρὶν ἁμαρτεῖν ὑμῶν συμβουλεύουσι πείθεσθαι, τούτους ὕστερον κατηγοροῦντας ἐπαινεῖτε. ὅπερ δὴ, ὅπερ μοι πάλιν δοκοῖτε πείσεσθαι, εἰ μὴ παρέχοντες ἴσους ἀκροατὰς πάντων ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι, καὶ τὸν πόνον ὑπομείναντες, ἑλόμενοι τὰ κράτιστα τοὺς ὅλως τούτοις ἐπιτιμῶντας φαύλους νομιεῖτε.

Ἐγὼ μὲν δὴ δίκαιον ὑπείληφα πρῶτον ἁπάντων αὐτοῖς εἰπεῖν, τί μοι δοκεῖ περὶ ὧν σκοπεῖσθε: ἵνα ἂν μὲν ὑμῖν ἀρέσκῃ, καὶ τὰ λοιπὰ διδάσκω: εἰ δὲ μὴ, μήθ' ὑμῖν ἐνοχλῶ, μήτ' ἐμαυτὸν κόπτω.

Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τοῦ πολεμεῖν, ἐσκέφθαι, τίς ὑπάρξει παρασκευὴ τῷ γενησομένῳ πολέμῳ: εἰ δ' ἄρα μὴ πρόδηλος ἦν ὅτε πρῶτον ἐβουλεύεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ φανεροῦ γενομένου, τότε καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς ἐσκέφθαι. εἰ δὲ φήσετε πολλὰς ἐγκεχειρικέναι δυνάμεις, ἃς λελυμάνθαι τοὺς ἐπιστάντας, οὐκ ἀποδέξεται τοῦθ' ὑμῶν οὐδείς. οὐ γὰρ ἔστι τῶν αὐτῶν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀπολύειν καὶ λέγειν, ὡς διὰ τούτους κακῶς, ταῦτ' ἔχει. ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν παρεληλυθότα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐπαμύναι τοῖς πράγμασι, τοὺς μὲν κατηγορεῖν οὐδένα καιρὸν ὁρῶ: πειράσομαι δ' ἃ κράτιστα νομίζω συμβουλεῦσαι. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὅτι τὴν ἴσην ὑπερβολὴν τῆς σπουδῆς καὶ φιλονεικίας ἐν τοῖς πράγμασι πάντ' ἄνδρα παρέχεσθαι δεῖ, ὅσην περ ἐκ τῶν αἰω-

θεν χρόνων ἀμελείας. μόλις γὰρ οὕτως ἐλπὶς ἐκ πολλοῦ διώκοντας, τὰ προειμένα ἑλεῖν δυνηθῆναι. ἔπειτ' οὐκ ἀθυμητέον τοῖς γεγενημένοις. ὃ γὰρ τῶν παρεληλυθότων χείριστον, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν τοῦτ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ὅτι οὐδὲν ὑμῶν τῶν δεόντων ποιούντων κακῶς ἔχει τὰ πράγματα. ἐπεὶ εἴ γε πάνθ' ἃ προσῆκε, πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω.

Οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χαλεπώτερον, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ἐπιτιμᾶν τε καὶ χρῆσθαι τοὺς δημηγοροῦντας. τὸ γὰρ στασιάζειν πρὸς αὑτούς, καὶ κατηγορεῖν ἀλλήλων ἄνευ κρίσεως, οὐδεὶς ἐστὶν οὕτως ἀγνώμων, ὅς τις οὐ φήσειεν ἂν βλάβην εἶναι τοῖς πράγμασιν· ἐγὼ δ' οἴομαι τούτους μὲν ἂν εἶναι βελτίους, εἰ τὴν πρὸς αὑτοὺς φιλονεικίαν ἐπὶ τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς τρέψαντες ἐδημηγόρουν. ὑμῖν δὲ παραινῶ, μὴ στασιάζειν μὴ δ' ἑτέροις τούτων. μὴ δ' ὅπως οἱ ἕτεροι κρατήσουσι σκοπεῖν. ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἅπαντες τῶν ἐχθρῶν περιέσεσθε. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς, τοὺς ἢ φιλονεικίας, ἢ ἐπηρείας, ἢ τινὸς ἄλλης ἕνεκα αἰτίας ἄλλο τι, πλὴν ἃ πρθ' ἡγοῦνται συμφέρειν λέγοντας, παύσασθαι: τὸ γὰρ καταράσασθαι συμβουλεύοντι, ἴσως ἐστ' ἄτοπον.

Αἰτιασαίμην μὲν οὖν ἔγωγ' ἂν οὐδένα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ κακῶς τὰ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' ἢ πάντας τούτους. οἴομαι δὲ δεῖν περὶ μὲν τούτων ἐφ' ἡσυχίας λόγον ὑμᾶς λαβεῖν: νῦν δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅπως ἔσται βελτίω, σκοπεῖν.

Ἠβουλόμην ἄν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν ἴσην σπουδὴν ἐνίους τῶν λεγόντων ποιεῖσθαι, ὅπως τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν, ὅσην περὶ ὅπως εὐδοξοῦσι λέγειν. ἵν' οὗτοι μὲν ἀντὶ τοῦ δεινοὶ λέγειν, ἐπιεικεῖς ἐνομίζοντ' εἶναι: τὰ δ' ὑμέτερα,

ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον, βέλτιον εἶχε. νῦν δ' αἴτιοί μοι δοκοῦσι πάντα πάσι τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δόξαν ἠγαπηκότες τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων ὑμῖν οὐδὲν φροντίζειν. καὶ δῆτα θαυμάζω, πότερά ποθ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι τὸν λέγοντ' ὁμοίως πεφύκασιν ἐξαπατᾶν, ὥσπερ πρὸς οὓς ἂν λέγωνται, ἢ συνιέντες ὅτι τἀναντία τοῖς δοκοῦσιν ἑαυτοῖς εἶναι βελτίστοις δημηγοροῦσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀγνοοῦσιν ὅτι τὸν μέλλοντα πράξειν τὰ δέοντα οὐκ ἐπὶ τῆς τῶν λόγων θρασύτητος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς παρασκευῆς ἰσχυρὸν εἶναι δεῖ: οὐδ' ἐπὶ τῷ τοὺς ἐχθροὺς μὴ δυνήσεσθαι θαρρεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κἂν δύνωνται κρατῆσαι, τὰ τῶν λόγων ἀστεῖα ὡς ἔοικε, τοῦ τὰ μέγιστα αἰσθάνεσθαι κεκώλυκεν αὐτούς. εἰ δὲ ταῦτα μὲν μηδ' ἂν φήσαιεν ἀγνοεῖν: πρόφασις δ' ἄλλη τις ὕπεστι, δι' ἣν ταῦτα προαιροῦνται, πῶς οὐ χρὴ φαύλην ταύτην ἀπολαμβάνειν ἥτις ποτ' ἐστίν. ἐγὼ δ' οὐκ ἀφαιρεῖσθαί μου λέγειν ἃ δοκεῖ μοι, καίπερ ὁρῶν ἡγουμένους ὑμᾶς. καὶ γὰρ εὔηθες λόγῳ ψυχαγωγηθέντων ὑμῶν οὐκ ὀρθῶς, λόγον αὖ τὸν μέλλοντα βελτίω λέγειν, καὶ μᾶλλον συμφέρονθ' ὑμῖν καταδεῖξαι. ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ἀπομεῖναι ἐνθυμηθέντας ὅτι οὐδὲ τὰ νῦν δοκοῦντα ἔδοξεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ τοὺς λόγους ἠκούσατ', ἐξ ὧν ἐπείσθητε. ὥσπερ ἂν τοίνυν εἰ νόμισμα ἐκρίνετε ὁποῖόν τί ποτ' ἐστὶ, δοκιμάζειν δεῖν ἂν ᾠήθητε, οὕτω καὶ τὸν λόγον ἀξιῶ τὸν εἰρημένον, ἐξ ὧν ἀντειπεῖν ἡμεῖς ἔχομεν σκεψαμένους: ἐὰν μὲν συμφέροντα εὑρήσητε, ἀγαθῇ τύχῃ πείθεσθαι: ἂν δ' ἄρα ἕκαστα λογιζομένοις ἀλλοιότερος φανῇ, πρὶν ἁμαρτεῖν μεταβουλευσαμένους, τοῖς ὀρθῶς ἔχουσι χρήσασθαι.

Μάλιστα μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βουλοίμην ἂν ὑμᾶς ἃ μέλλω λέγειν πεισθῆναι: εἰ δ' ἄρα τοῦτ' ἄλλῃ πῇ συμβαίνοι, ἐμαυτῷ γ' ἂν εἰρῆσθαι πρὸ παντὸς αὐτὸ δεξαίμην. ἔστι δὲ οὐ μόνον ὡς δοκεῖ τὸ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν χαλεπὸν τὰ

δέοντα, ἀλλὰ καὶ καθ' αὑτὸν σκοπούμενον εὑρεῖν. γνοίη δ' ἄν τις εἰ μὴ τὸν λόγον ὑμᾶς, ἀλλὰ τὰ πράγματα ἐφ' ὧν δεῖ σκέψασθαι νομίσαι, καὶ πλείω σπουδὴν τοῦ δοκεῖν ἐπιεικὴς εἶναι, ἢ τοῦ δεινὸς εἰπεῖν φανῆναι ποιοῖτο. ἔγωγ' οὖν, ὅπως τί μοι ἀγαθὸν γένοιτο, ἐπειδὴ πολλῶν μὲν παρόντων ἐπῄει μοι σκοπεῖν, λόγοις μὲν μάλ' ἀφθόνοις οὓς οὐκ ἂν ἀηδῶς ἠκούετε ὑμεῖς ἐνετύγχανον. καὶ γὰρ ὡς δικαιότατοι τῶν Ἑλλήνων ἐστὲ, πολλὰ εἰπεῖν καὶ ἑώρων, καὶ ὅσοι, καὶ ὡς ἀρίστων προγόνων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα: ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὸν χρόνον ἡσθῆναι ποιήσαντα ὅσον ἂν ῥηθῇ: μετὰ δὲ ταῦτ' οἴχεται. δεῖ δὲ πράξεώς τινος τὸν λέγοντα φανῆναι σύμβουλον, δι' ἣν καὶ μετὰ ταῦτα ἀγαθοῦ τινος ἡμῖν ἔσται περιουσία. τοῦτο δ' ἤδη καὶ σπάνιον, καὶ χαλεπὸν πεπειραμένος οἶδα ὂν εὑρεῖν. οὐ δὲ γὰρ αὔταρκες τὸ ἰδεῖν δεῖ τὰ τοιαῦτα, ἂν μὴ καὶ πεῖσαί τις τοὺς συναιρομένους ὑμᾶς δυνηθῇ. οὐ μὴν ἀλλ' ἐμὸν μὲν ἔργον εἰπεῖν ἴσως ἃ πέπεικ' ἐμαυτὸν συμφέρειν: ὑμέτερον δὲ, ἀκούσαντας κρῖναι, κἂν ἀρέσκῃ, χρῆσθαι. οὐκ ἄδηλον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρώην ὅτι τῶν ἀντιλέγειν βουλομένων οἷς ὁ δεῖνα ἔλεγεν, οὐκ ᾤεσθε ἀκούειν χρῆναι: ὅτι συμβήσεται τοῦτο, ὃ νυνὶ γίγνεται ὅτι οἱ τότε κωλυθέντες ἐροῦσιν εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν. ἂν τοίνυν ταὐθ' ἅπερ πρότερον ποιήσητε, καὶ τῶν τοῖς τότε δόξασιν συνειπεῖν βουλομένων μὴ θελήσητε ἀκοῦσαι, πάλιν ταῦτα εἰς τὴν ἑτέραν ἐκκλησίαν οὐχὶ λαβόντες, τούτων κατηγορήσουσιν.

Οὐδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὔτε τὰ πράγματα χείρω γένοιτο, οὔθ' ὑμεῖς ἀτοπώτεροι φανείητε, εἰ μήτε τῶν δοξάντων ὑμῖν πρότερον μηδὲν ἔχειν δοκοίη, μήδ' ἀφαίτις ἃ συμφέρει τῶν περὶ ὁδοῦ τι προαίνοιτε, εἴτε δ' ὡς πρὸς τῶν τὰ θέατρα καταλαμβανόντων. μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλὰ ποιήσαντες τὸν πόνον τοῦτον, καὶ πρα-

χόντες ἴσους ἀκροατὰς ἀμφοτέροις ὑμᾶς αὐτοὺς, πρότερον μὲν ἕλεσθε, ὅ τι καὶ ποιήσετε: ἔπειθ' ὑπολαμβάνετε, ἐάν τις ἐναντιῶται τοῖς ἅπαξ οὕτω δοκιμασθεῖσι, πονηρὸν καὶ κακόνουν ὑμῖν. τὸ μὲν γὰρ λόγου μὴ τυχόντα πεπεῖσθαι βέλτιον τῶν ὑμῖν δοκούντων αὐτὸν ἐντεθυμῆσθαι, συγνώμη: τὸ δὲ ἀκουσάντων ὑμῶν καὶ διακρινάντων ἔτι ἀναισχυντεῖν, καὶ μὴ συγχωρεῖν εἴδοντα τῇ τῶν πλειόνων γνώμῃ, ἀλλ' ἤδη τινὰ ὑποψίαν οὐχὶ δικαίαν ἔχειν φανείη: ἐγὼ μὲν δὴ σιωπᾶν ᾤμην δεῖν ἐν τῷ παρόντι, εἰ μένοντας ὑμᾶς ἑώρων ἐφ' ὧν ἔδοξεν: εἰμὶ γὰρ τῶν ἐκεῖνα πεπεισμένων συμφέρειν ὑμῖν. ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τῶν περὶ τούτων λόγων μεταβεβλῆσθαί μοι τινὲς δοκοῦσιν ὡς οὔτ' ἀληθῆ λέγουσιν, οὔθ' ὑμῖν συμφέροντα: ἴσως μὲν εἰδότας, οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τυγχάνετε ἀγνοοῦντες, διδάξω.

Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ δίκαιον ἦν, τότε πείθειν ὑμᾶς ὅ τι ἄριστον ἕκαστος ἡγεῖτο, ὅτε ἐβουλεύεσθε τὸ πρῶτον περὶ τούτων: ἵνα μὴ συνέβαινεν ἃ δὴ δύο πάντων ἐστὶν ἀλυσιτελέστατα τῇ πόλει: μήτε πέρας μηδὲν ἔχειν τῶν ὑμῖν δοξάντων, παράνοιάν θ' ὑμεῖς καταγιγνώσκετε ὑμῶν αὐτῶν μεταβουλευόμενοι. ἐπειδὴ δὲ σιωπήσαντες τότε νῦν ἐπιτιμῶσί τινες, βούλομαι μικρὰ πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ θαυμάζω τὸν τρόπον τῆς πολιτείας τῆς τούτων, μᾶλλον δ' ἡγοῦμαι φαῦλον. εἰ γὰρ ἐξ ὧν παραινεῖν ὅταν σκοπῆτε, βεβουλευμένων κατηγορεῖν αἱροῦνται, συκοφαντῶν ἔργον οὐχ ὡς φασὶν, εὔνων ποιοῦσιν ἀνθρώπων. ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην αὐτοὺς καὶ μηδεμιᾶς λοιδορίας ὃ μέλλω λέγειν ἀρχὴ γενέσθω, τί δὴ τἄλλα ἐπαινοῦντας λακεδαιμονίους, ὃ μάλιστα ἄξιόν ἐστι τῶν παρ' ἐκείνοις ἄγασθαι, τοῦτο οὐ μιμοῦνται, μᾶλλον δ' αὐτοὶ τοὐναντίον ποιοῦσι; φασὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρ' ἐκείνοις μέχρι μὲν τοῦ δόξαι γνώμην, ἣν ἂν ἕκαστος ἔχῃ, λέγειν: ἐπειδὰν

δ' ἂν κυρωθῇ, ταῦτα ἅπαντας ἐπαινεῖν καὶ συμπράττειν καὶ τοὺς ἀντειπόντας. τοιγάρτοι πολλοὶ μὲν ὄντες, οὐ πολλοὶ περιγίγνονται. λαμβάνουσι δὲ ὅσ' ἂν μὴ τῷ πολέμῳ δύνωνται, τοῖς καιροῖς. οὐδεὶς δ' αὐτοὺς ἐκφεύγει χρόνος οὐδὲ τόπος τοῦ τὰ συμφέρονθ' ἑαυτοῖς πράττειν. οὐ μὰ Δί' οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς καὶ διὰ τούτους καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις ἀλλήλων περιγιγνόμενοι, καὶ οὐχὶ τῶν ἐχθρῶν, πάντα ἀνηλώκαμεν τὸν χρόνον. κἂν μὲν εἰρήνην τις ἐκ πολέμου ποιήσῃ, τοῦτον μισοῦντες: ἂν δ' ἐξ εἰρήνης πόλεμόν τις λέγῃ, τούτῳ μαχόμενοι: ἂν δ' ἔχειν ἡσυχίαν τις παραινῇ, καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν, οὐδὲ τοῦτον ὀρθῶς λέγειν φάσκοντες: ὅλως δ' αἰτιῶν καὶ κενῶν ἐλπίδων ὄντες πλήρεις. τί οὖν ἄν τις εἴποι σὺ παραινεῖς, ἐπειδὴ ταῦτ' ἐπιτιμᾷς: ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ.

Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τις ἂν εἰκότως περὶ ὑμῶν δεῖσαι, μὴ παρὰ τὸ τῶν συμβουλευόντων οὐκ ἐθέλειν ἀκούειν, χεῖρον βουλεύσησθε. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα πολλὰ τῶν πραγμάτων ὑμῖν αὐτόματα ὡς ἂν εὔξαισθε, παρίστησιν: ἐπεὶ τῇ γε τῶν προεστηκότων προνοίᾳ βραχέα αὐτῶν εἶχεν ἂν καλῶς: ἔπειθ' ὑμεῖς οὐ μόνον τοὺς λόγους οὓς ἂν ἕκαστος εἴποι, προΐστε, ἀλλὰ καὶ ὧν ἕνεκ' αὐτῶν ἕκαστος δημηγορεῖ. εἰ δὲ μὴ φιλαπεχθήμων ἦν, εἶπον ἂν καὶ πόσου. τὸν δὴ τοῦ φενακίζεσθαι χρόνον ὡς εἰς μικρότατον συνάγοντες, σωφρονεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε. εἰ μὲν δή τι τῶν αὐτῶν ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ἐρεῖν, οὐκ ἂν ᾤμην δεῖν λέγων ἐνοχλεῖν. νῦν δὲ συμφέροντα μὲν ὑμῖν ἀκοῦσαι, παντάπασι δὲ ἀφεστηκότα τῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν προσδοκωμένων, οἴομαι λόγον ἔχειν. βραχὺς δ' ἔσται χρόνος. σκέψασθε δὲ ἀκούσαντες: κἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χρήσασθε. καὶ βραχεῖαν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ δικαίαν ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου: καὶ οὐδὲ τὰ πάντα ἐρῶ.

ἡγοῦμαι γὰρ ἐξαπατᾶν μὲν εἶναι βουλομένου, σκοπεῖν ὅν τιν' ὑμεῖς τρόπον τοὺς ἀκούοντας καὶ τὰ τοῦ πράγματος δυσχερῆ τῷ λόγῳ συγκρύψει τις: ἁπλῶς δὲ πεπεικότος αὑτὸν ὑμῖν προσφέρεσθαι, τοῦτο πρῶτον εἶναι εἰπεῖν, πότερα ἐγνωκὼς παρελήλυθεν: ἵν' ἐὰν μὲν ἀκούσαντες τοὺς μετὰ ταῦτα λόγους βούλησθε ἀκούειν, καὶ διδάσκῃ καὶ φράζῃ τὰ βέλτιστα αὑτῷ δοκοῦντα: ἂν ἀποδοκιμάσητε, ἀπηλλαγμένος ᾖ, καὶ μήτε ὑμῖν ἐνοχλῇ, μήτε αὑτὸν κόπτῃ. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἐρῶ. ἐμοὶ δοκεῖ μιτυληναίων ὁ δῆμος ἠδικῆσθαι, καὶ δίκην ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ προσήκειν λαβεῖν. καὶ ὅπως λήψεσθε, ἔχω λέγειν. ἐπειδὰν ὡς ἠδίκηται καὶ ὑμῖν προσήκει βοηθεῖν ἐπιδείξω. πρῶτον μὲν οὐ πάνυ θαυμαστόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ μὴ ῥαδίους τοῖς συμβουλεύειν βουλομένοις εἶναι τοὺς λόγους. ὅταν γὰρ τὰ πράγματα ἔχῃ φαύλως περὶ ὧν δεῖ σκοπεῖν, δυσχερεῖς ἀνάγκη περὶ αὐτῶν εἶναι καὶ τὰς συμβουλίας. εἰ μὲν οὖν ἐκ τοῦ μὴ ἐθέλειν ἀκούειν ἐλπὶς ταῦτα γενέσθαι βελτίω, τοῦτο χρὴ πράττειν. εἰ δὲ χείρω μὲν ἅπαντα, βέλτιον δ' οὐδὲν ἐκ τούτων γενήσεται, τί δεῖ πρὸς τὸν φαυλότατον ἐλθεῖν ἐάσαντας ἐκ πλείονος ἢ νῦν, καὶ χαλεπωτέρου σώζειν πειρᾶσθαι, ἐξὸν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἔτι καὶ νῦν ἐπανορθώσασθαι, καὶ προαγαγεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον; τὸ μὲν οὖν ὀργίλως ὑμᾶς ἔχειν εἰκός ἐστι ταῦτα πάσχοντας: τὸ δὲ μὴ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεξῆς ὀργίζεσθαι, τοῦτο οὐκέτι εἰκός, οὐδ' ὀρθῶς ἔχον ἐστίν. οἱ γὰρ μηδενὸς μὲν αἴτιοι τῶν παρεληλυθότων, τὰ δὲ λοιπὰ πῶς ἔσται βελτίω λέγειν ἔχοντες, χάριν οὐκ ἀπέχθειαν κομίσαιντ' ἂν δικαίως παρ' ὑμῶν. οὓς ἐὰν ἀκαίρως δυσκολαίνητε, ὀκνεῖν ἀνίστασθαι ποιήσετε, καί τοι ἔγωγε οὐκ ἀγνοῶ ὅτι πολλάκις οὐ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ τοῖς ἐμποδὼν οὖσι τοῖς ὀργιζομένοις, ἀηδές τι παθεῖν συνέβη. ὅμως δ' ἀνέστην συμβουλεύσων. πιστεύω γὰρ ἔγωγε,

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φλαῦρον μὲν μηδενὸς αἴτιος ὢν εὑρεθήσεσθαι· βελτίω δ' ἑτέρων ὑμῖν ἔχειν συμβουλεῦσαι.

Τὰ μὲν γεγενημένα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα, οἷα πάντες ἀκηκόατε. δεῖ δ' ὑμᾶς μηδὲν ἐκπεπληγμένους διακεῖσθαι, λογιζομένους ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντα ἀθύμως ἔχειν, οὔτε τοῖς πράγμασι συμφέρει, οὔθ' ὑμῶν ἄξιόν ἐστι· τὸ δὲ ταῦτ' ἐπανορθοῦν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι προσήκειν, καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης ἄξιον ἂν φανείη. χρὴ δὲ τοὺς ὄντας οἵους φήσαιμ' ἂν ὑμεῖς εἶναι, ἐν τοῖς δεινοῖς ἑτέρων διαφέροντας φαίνεσθαι. ἐγὼ δὲ οὐδαμῶς μὲν ἂν ἠβουλόμην ταῦτα συμβῆναι τῇ πόλει, οὐδ' ἀτυχεῖν ὑμᾶς οὐδέν· εἰ δ' ἄρα ἔδει γενέσθαι, καί τι δαιμόνιον τοῦτ' ἀπέκειτο, ὥσπερ πέπρακται τὰ γεγενημένα λυσιτελεῖν οἴομαι. τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης, ὀξείας ἔχει τὰς μεταβολάς, καὶ κοινὰς ἀμφοτέροις ταῖς παρουσίαις· ἃ δ' ἂν δι' ἀνδρῶν κακίαν πραχθῇ, βεβαίους ποιεῖται τὰς ἥττας. οἴομαι μὲν οὖν οὐδὲ τοὺς κεκρατηκότας ἀγνοεῖν, ὅτι βουληθέντων ὑμῶν καὶ παροξυνθέντων τῶν γεγενημένων, οὐ πάνυ πω δῆλον πότερον εὐτύχημα, ἢ καὶ τοὐναντίον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ πεπραγμένον, εἰ δ' ἄρα ἐπῆρκε τὸ πρᾶγμα αὐτοὺς θρασύνεσθαι, ἐὰν ἴσως πρὸς ὑμᾶς ἤδη γένοιτο. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον καταφρονήσωσι, τοσούτῳ θᾶττον ἁμαρτήσονται.

Οὔ μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τῆς οἴκοθεν πόλεως νυνὶ μόνον βουλεύεσθαι, ἀλλὰ ὑπὲρ πασῶν τῶν συμμαχίδων. ὅπως γὰρ ἂν περὶ ταύτης γνῶτε, πρὸς ταῦτ' εἰκὸς ἀποβλέποντας τοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι νομίζειν. ὥστε δεῖ καὶ τοῦ βελτίστου καὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν ἕνεκα δόξης σπουδάζειν, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα καὶ δίκαια φανήσεσθε βουλευόμενοι. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν τοιούτων πραγμάτων ἁπάντων ἐστὶ τῶν στρατηγῶν· ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν παρ' ὑμῶν ἐκπλεόντων, οὐ τοὺς ὑμε-

τέρους φίλους οὐδὲ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τῆς αὐτῆς κινδύνων μετεσχηκότας περιειλήφασι, θεραπεύειν τούτους οἴονται δεῖν, ἀλλὰ καὶ ἰδίους φίλους ἕκαστος ἑαυτῷ κατασκευάσας, ὑμᾶς ἀξιοῖ τοὺς αὐτῆς κόλακας καὶ ὑμετέρους ἡγεῖσθαι φίλους: οὐ πάνυ δὴ τοὐναντίον. οὔτε γὰρ ἐχθροτέρους, οὔτ' ἀναγκαίως μᾶλλον ἐχθροὺς ἂν τούτων εὕροιτε. ὅσῳ γὰρ πλείω παρακρουόμενοι πλεονεκτοῦσι, τοσούτῳ πλείον' ὀφλεῖν ἡγοῦνται δίκην δοῦναι. οὐδεὶς δ' ἂν γένοιτο εὔνους τούτοις, ὑφ' ὧν αὐτὶ κακὸν πείσεσθαι προσδοκᾷ. τοῦ μὲν οὖν κατηγορεῖν, ἴσως οὐχ ὁ παρὼν καιρός: ἃ δ' ἡγοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτα συμβουλεύσω.

Οὐδένα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πάντων ὑμῶν οἴομαι κακόνουν εἶναι τῇ πόλει, ὥστε μὴ δὲ λυπεῖσθαι τοῖς γεγενημένοις. εἰ μὲν τοίνυν ἀγανακτοῦντας ἦν ἄπρακτόν τι ποιῆσαι τούτων, τοῦτ' ἂν ἔγωγε παρῄνουν ὑμῖν ἅπασιν: ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν λοιπῶν προνοηθῆναι, ὅπως μὴ ταῦτα πείσεσθε: ὥσπερ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νῦν γεγενημένων ἀγανακτεῖτε, οὕτω χρὴ σπουδάζειν ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν ταῦτα συμβῆναι: καὶ νομίζειν μηδένα ἔχειν λόγον εἰπεῖν τῶν συμβουλευόντων τοιοῦτον, ὃς δυνήσεται σῶσαι τὰ παρόντα μηδενὸς ὑμῶν μηδὲν συναραμένου: οὐ γὰρ ἂν λόγος, ἀλλὰ θεὸς ὁ τοιοῦτος εἴη. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἐκεῖθεν ἤρτηται, ἐκ τοῦ τῆς παραχρῆμα πρὸς ὑμᾶς ἕνεκα χάριτος ἐνίους τῶν λεγόντων ἐνταυθοῖ δημηγορεῖν: ὡς οὔτε εἰσφέρειν, οὔτε στρατεύεσθαι δεῖ, πάντα δὲ αὐτόματ' ἔσται. ἔδει μὲν οὖν ταῦθ' ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐξελέγχεσθαι, μετὰ τοῦ λυσιτελοῦντος ἐλέγχου τῇ πόλει. δοκεῖ δέ μοι τρόπον τινὰ καὶ νῦν ἀμείνων ἡ τύχη περὶ ὑμᾶς τῶν ἐφεστηκότων εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἕκαστα ἀπόλλυσθαι, τῆς τῶν ἐπιμελουμένων κακίας

σημεῖον προσήκει ποιεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ πάλαι πάντ' ἀπο-
λωλέναι τῆς ἡμετέρας τύχης εὐεργέτημ' ἔγωγε κρίνω.
ἐν ᾧ τοίνυν ἡ τύχη διαλείπει, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀνέχει, τῶν
λοιπῶν ἐπιμελήθητε. εἰ δὲ μὴ σκοπεῖτε, ὅπως μὴ ἅμα
τοὺς ἐφεστῶτας ἑκάστοις κρίνητε, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑμῶν,
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κλινεῖ. οὐ γάρ ἐσθ' ὅπως ταῦτ' αὐτὰ
μεγάλου τινὸς στήσεται, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου.

Οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἄλογον, τοὺς ἀεὶ
καὶ συνεχῶς περὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν πολιτευομένους, καὶ
νῦν ταῦτα ποιοῦντας ἐξελέγχεσθαι: ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἄν
τις εἰκότως θαυμάσαι, τὸ τοὺς εἰδότας ὑμᾶς ταῦτα πολλά-
κις ἥδιον τούτων ἀκούειν, ἢ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων. ἴσως
μὲν οὖν ὥσπερ οὐδ' ἰδίᾳ ῥᾴδιόν ἐστιν ἅπαντ' ὀρθῶς πράτ-
τειν, οὕτως οὐδὲ κοινῇ. ἀλλ' οὐ δὴ τὰ μέγιστά γε χρὴ προ-
ορᾶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντ' ἐστὶν ἐλάττω: ὅταν δ' ὑπὲρ
πολιτείας, καὶ σφαγῶν, καὶ δήμου καταλύσεως εὐχε-
ρῶς ἀκούητε, πῶς οὐκ ἔξω χρὴ τοῦ φρονεῖν ὑμᾶς αὐτοὺς ἡ-
γεῖσθαι; οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι τοῖς ἑτέρων πα-
ραδείγμασι χρώμενοι, μᾶλλον εὐλαβεῖς αὐτοὶ γίγνονται:
ὑμεῖς δὲ οὐδὲ τὰ τοῖς ἄλλοις συμβαίνοντα ἀκούοντες, φοβη-
θῆναι δύνασθε. ἀλλ' ἃ τοὺς ἰδίᾳ περιμένοντας ἀβελτέρους
νομίζετε, ταῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτε ἀναμένειν πα-
θόντες αἰσθέσθαι.

Οὐδεὶς πώποτε ἴσως ὑμῶν ἐζήτησεν, ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι, τί δήποτε οἱ κακῶς πράττοντες ἄμεινον περὶ τῶν
πραγμάτων τῶν εὖ πραττόντων βουλεύονται. ἔστι δ' οὐχ
ἑτέρωθέν ποθεν τοῦτο γιγνόμενον: ἀλλ' ὅτι συμβαίνει τοῖς
μὲν μήτε φοβεῖσθαι μηδέν, μήθ' ἅτις ἂν λέγῃ δεινὰ προσή-
κοντ' αὐτοῖς ἡγεῖσθαι: τοὺς δὲ πλησίον ὄντας τῶν ἁμαρτη-
μάτων, ὅταν εἰς τὸ κακῶς πράττειν ἀφίκωνται, σώφρονας
πρὸς τὰ λοιπὰ καὶ μετρίους παρέχει. σπουδαίων τοίνυν

ἐστὶν ἀνθρώπων ὅταν βελτίστῃ τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, τότε πλείω τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν. οὐδὲν γὰρ οὔτε φυλαττομένοις οὕτω δεινὸν, ὥστ' ἀφύλακτον εἶναι, οὔτε ὀλιγωροῦσιν ἀπροσδόκητον παθεῖν. λέγω δὲ ταῦτα, οὐχ ἵνα τηνάλλως ὑμᾶς δεδίττομαι· ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ τὴν παροῦσαν εὐπραξίαν ἃ γένοιτ' ἂν εἰ μὴ προνοήσησθε, τῶν πραγμάτων δεινὰ ἀκούοντες καταφρονῆτε, ἀλλ' αὐτὸ τὸ παθεῖν ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον, φάσκοντάς γε μηδένων ἀπολείπεσθαι, τῷ σωφρονεῖν φυλάξησθε.

Οὐχὶ τὸν αὐτὸν εἶναι καιρὸν ὑπείληφα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ χαρίζεσθαι καὶ τοῦ τὰ δοκοῦντά μοι βέλτιστα παραινεῖν. πολλάκις γὰρ ὁρῶ τὸ χαρίζεσθαί τι παρὰ γνώμην πλείονα ἀπέχθειαν ἐνεγκὸν, τοῦ τὸ πρῶτον ἐναντιωθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ἐγινώσκετε ταῦτα, οὔτ' ἂν ἐμοὶ τὰ δέοντα ἐδοκεῖτε προαιρεῖσθαι, οὔτ' ἂν παρῆλθον περίεργον ἡγούμενος τοῖς ἀφ' αὑτῆς ἃ χρὴ ποιοῦσι λέγειν ὅταν ᾖ τοὐναντίον. μᾶλλον γὰρ ἂν ἡγησάμην ἕνα ὄντα ἐμαυτὸν ἀγνοεῖν τὰ κράτιστα, ἢ πάντας ὑμᾶς. ἐπειδὴ δὲ ὁρῶ τινας ὑμῶν ταυτὰ μὲν γιγνώσκοντας ἐμοὶ, τἀναντία δ' ἄλλοις, πειράσομαι μετὰ τούτων τοὺς ἑτέρους πεῖσαι. εἰ μὲν οὖν οἴεσθε δεῖν μὴ ἐθέλειν ἀκούειν, οὐκ ὀρθῶς ποιήσετε. ἂν δ' ἀκούσητε σιωπῇ καὶ τοῦθ' ὑπομείνητε, δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν ὑπάρξει· ἢ γὰρ πεισθήσεσθε ἄν τι δοκῶμεν λέγειν συμφέρον, ἢ βεβαιότερον περὶ ὧν ἐγνώκατε, ἔσεσθε πεπεισμένοι. ἂν δ' οἷς τι διαμαρτάνειν οἰόμεθ' ἡμεῖς ὑμᾶς, ταῦτα μηδενὸς ἄξια φανῇ, μετ' ἐλέγχου τὰ δεδογμένα νῦν ὑμεῖς ἔσεσθ' ᾑρημένοι.

Βουλοίμην ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ ὧν εὐδοκίμηκε λέγων παρ' ὑμῖν ὁ δεῖνα ὑπὲρ τῶν ἔργων τῶν πραττομένων, ἴσον αὐτῷ τὸν ἔπαινον γενέσθαι. οὔτε γὰρ οὕτω κακόνους εἰμὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ὑμῖν τι ἀγαθὸν βούλομαι ἂν γενέ-

ο

ἀλλ' ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ κεχωρισμένον ᾖ, λόγον εἰπεῖν δεῖ, καὶ προελέσθαι πράγματα συμφέροντα: καὶ τὸ μὲν, ῥήτορος ἔργον ᾖ, τὸ δὲ, νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου. ὑμεῖς τοίνυν οἱ πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ πρεσβύτατοι, λέγειν μὲν οὐκ ὀφείλετε ὁμοίως δύνασθαι τοῖς δεινοτάτοις: τῶν γὰρ εἰθισμένων τοῦτο τὸ πρᾶγμα: νοῦν δ' ἔχειν ὀφείλετε ὁμοίως καὶ μᾶλλον τούτων. αἱ γὰρ ἐμπειρίαι καὶ τὸ πολλὰ ἑωρακέναι, τοῦτ' ἐμποιοῦσι. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φανῆτε ἀγνοοῦντες ἐν τῷ παρόντι, νῦν ὅτι αἱ διὰ τῶν λόγων ἀνδρίαι καὶ θρασύτητες, ἐὰν μὴ μεθ' ὑπαρχούσης ὦσι παρασκευῆς καὶ ῥώμης, ἀκοῦσαι μὲν εἰσὶν ἡδεῖαι, πράττειν δ' ἐπικίνδυνοι. αὐτίκα γὰρ τὸ μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀδικοῦσιν, ὁρᾶτε ὡς καλὸν τὸ ῥῆμα: ἀποβλέψατε δὴ πρῶτον πρὸς τὸ ἔργον αὐτό: δεῖ κρατῆσαι μαχομένους τῶν ἐχθρῶν τοὺς τὴν τοῦ ῥήματος τούτου σεμνότητα ἔργῳ ληψομένους. εἰπεῖν μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντα πέφυκε ῥᾴδιον: πρᾶξαι δ' οὐχ ἅπαντα. οὐ γὰρ ἴσος πόνος καὶ ἱδρὼς πρό τε τοῦ λέγειν, καὶ πρὸ τοῦ πράττειν ἐστίν. ἐγὼ δ' οὐ χείρους ὑμᾶς ἡγοῦμαι φύσει θηβαίων, καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην: ἀλλ' ἀπαρασκευοτέρους. φημὶ δὴ δεῖν τοῦ παρασκευάζεσθαι νῦν ποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν: ἐπειδὴ τέως ἠμελεῖτε τοῦ διαγωνίζεσθαι. οὐ γὰρ ἀντιλέγω τὸ ὅλον: ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τρόπου τῆς ἐγχειρήσεως ἐναντιοῦμαι.

Ὅσην μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πεποίηνται σπουδὴν αἱ πρέσβεις κατηγορῆσαι τῆς πόλεως ἡμῶν, ἅπαντες ἑωράκατε. πλὴν γὰρ οὐκ ἔχω τίνος εἴπω. τἆλλα πάντα ὑμῖν ἀναθεῖναι πεπείρανται. εἰ μὲν οὖν ἦσαν αὐτῶν ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι, χάριν τε εἴχετε εἰκότως ἂν εἰ πρὸς ὑμᾶς οὕτως ὑμῶν κατηγόρουν καὶ μὴ πρὸς ἄλλους: ἐπειδὴ δὲ διαστρέψαντες τἀληθῆ, καὶ τὰ μὲν παραβαίνοντες ἀφ' ὧν ἂν μεγάλοις ἐπαίνους κομίσαισθε δικαίως, τὰ δ' αἰτιασάμενοι

ἀναιδῆ καὶ οὐ προσήκονθ' ὑμῖν κέχρηνται τῷ λόγῳ: πονηροὺς δίκαιον αὐτοὺς, ἐπειδὰν ἐξελεγχθῶσι ταῦτα πεποιηκότες, νομίζειν. εἰ γὰρ ῥήτορες δεινοὶ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν, ἢ μετ' ἀληθείας ἐπιεικεῖς ἄνθρωποι νομίζεσθαι προείλοντο, οὐδ' αὐτοὶ καλοκαγαθίας ἂν ὡς ἔοικεν, ἀμφισβητοῖεν.

Ἔστι μὲν οὖν χαλεπὸν τὸ παρ' ὑμῖν ὑπὲρ ὑμῶν φρονοῦντα ἀνεστηκέναι, ὥσπερ ῥᾴδιον τὸ καθ' ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ μὰ τὴν ἀθηνᾶν οὐδένας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οὕτως οἶμαι τὰ προσόντα αὐτοῖς ἀκοῦσαι νουθετουμένους, ὡς ὑμεῖς τὰ μὴ προσόντα κακῶς ἀκούετε. οὐ μὴν οὐδὲ τούτοις θρασέως ἂν οὕτως ἡγοῦμαι χρῆσθαι, εἰ μὴ συνῄδεσαν ταῦτα: καὶ πρόδηλον ἦν, ὅτι δεινότατοι πάντων ὑμεῖς ἐστε ἀκούειν ὅτι ἄν τις καθ' ὑμῶν λέγῃ. εἰ μὲν οὖν ταύτης τῆς εὐηθείας δίκην ὑμᾶς δεῖ διδόναι, λόγους οὐ προσήκοντας κατὰ τῆς πόλεως ἀκούειν τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ δ' ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν ἔτι δίκαιον ῥητέον, ἐπὶ τοῦτ' ἐγὼ παρελήλυθα, πιστεύων οὐκ αὐτὸς ἀξίως τῶν ὑμῖν πεπραγμένων εἰπεῖν δυνήσεσθαι: ἀλλὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἄν τις εἴπῃ, δίκαια φανεῖσθαι. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἴσους ἀκροατὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι, καὶ μὴ τῷ προσέχειν τοὺς λόγους ἐπαινέσαι τοὺς τούτων φιλονεικεῖν. οὐ γὰρ ἂν ὑμῶν μετρίαν κακίαν οὐδεὶς ἔτι κρίναι, εἰ λέγοντός τινος εὖ παρεκρούσθητε: ἀλλὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ σπουδὴν ποιησαμένων ὅπως ὑμᾶς ἐξαπατήσωσιν.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φῆσαι, ἃ βέλτιστα ἕκαστος ἡγεῖται τῇ πόλει βούλεσθαι, ταῦτα πραχθῆναι. συμβαίνει δέ γε μὴ κατ' αὐτὸ κεκρίσθαι παρὰ πᾶσι τὸ βέλτιστον. οὐ γὰρ ἂν ὑμῶν οἱ μὲν λέγειν, οἱ δὲ μὴ λέγειν ἐκέλευον. πρὸς μὲν τοίνυν τοὺς ὑπειληφότας ταῦτα συμφέρειν, οὐδενὸς δεῖ λόγου τῷ μέλλοντι λέγειν: πεπεισμένοι γὰρ ὑπάρχουσι.

πρὸς δὲ τοὺς τἀναντία συμφέρειν ἡγουμένους, βραχέα εἰπεῖν βούλομαι. μὴ θέλουσι μὲν οὖν ἀκούειν οὐκ ἔνι δήπου μαθεῖν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ σιωπῶσι μηδενὸς λέγοντος. ἀκούσασι δὲ δυοῖν ἀγαθοῖν οὐκ ἔνι θατέρου διαμαρτεῖν. ἢ γὰρ πεισθέντες πάντες καὶ ταὔτ' ἐγνωκότες κοινότερον βουλεύσεσθε: οὗ μεῖζον εἰς τὰ παρόντα οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθόν: ἢ μὴ δυνηθέντος τοῦ λέγοντος διδάξαι βεβαιότερον τοῖς ἐγνωσμένοις πιστεύσετε. χωρὶς δὲ τούτων, οὐδὲ καλὴν ὑποψίαν ἔχει, ἥκειν μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων τὸ κράτιστον ἑλέσθαι δέον: φαίνεσθαι δὲ πρὶν ἐκ τῶν λόγων δοκιμάσαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τι πεπεισμένους: καὶ τοῦτ' οὕτως ἰσχυρόν, ὥστε μηδ' ἐθέλειν περὶ ταῦτ' ἀκούειν.

Ἴσως ὀχληρός, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τισὶν ὑμῶν εἶναι δοκῶ, πολλάκις λέγων περὶ τῆς αὐτῆς ἀεί. ἀλλ' ἐὰν ὀρθῶς σκοπῆτε, οὐκ ἐγὼ φανήσομαι τούτου δίκαιος ὢν ἔχειν τὴν αἰτίαν, ἀλλ' οἱ μὴ πειθόμενοι τοῖς ἡμετέροις ψηφίσμασιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ πρῶτον ἐποίησαν ἃ ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδὲν ἂν τὸ δεύτερον ἡμᾶς ἔδει λέγειν: οὐδ' εἰ τὸ δεύτερον αὖθις. νῦν δ' ὅσῳ πλεονάκις τὰ προσήκονθ' ὑμῖν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε, τοσούτῳ μοι δοκοῦσιν ἧττον ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ποιεῖν. πρότερον μὲν οὖν ἔγωγε, μὰ τοὺς θεούς, οὐκ ᾔδειν πρὸς τί ποτ' εἴη τοῦτ' εἰρημένον, ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι: νῦν δὲ κἂν ἄλλον μοι δοκῶ διδάξαι. οἱ γὰρ ἄρχοντες, ἢ τινὲς αὐτῶν, ἵνα μὴ πάντας λέγω, τῶν μὲν ἡμετέρων ψηφισμάτων ἀλλ' οὐδὲ τὸ μικρότατον φροντίζουσιν: ὅπως δὲ λήψονται. εἰ μὲν οὖν ἐνῆν δοῦναι, δικαίως ἂν αὐτὸ τοῦτό μοί τις ἔπληξεν, εἰ δ' ἐπὶ μικρὸν ἀνάλωμα, ἐνοχλεῖν ὑμῖν ἠρόμην: νῦν δὲ οὐκ ἔνι, καθάπερ οὐδὲ τούτοις λέληθεν. εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ὑμῖν λειτουργεῖν δεῖ προσθήσειν αὐτοῖς οἴονταί με, ληροῦσι. καὶ ταῦτα ἴσως βούλονται ἃ καὶ προσδοκῶσιν. ἐγὼ δ' οὐ ποιήσω ταῦτα. ἀλλ' ἐὰν μὲν δῶσι, καθέλ-

ἔξω τὴν ναῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιήσω· εἰ δὲ μή, τοὺς αἰτίους ὑμῖν ἀποφανῶ.

Οὐδένα ἂν εὖ φρονοῦντα ἀντειπεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω, ὡς οὐχ ἁπάντων ἄριστόν ἐστι τῇ πόλει, μάλιστα μὲν ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀσύμφορον πράττειν· εἰ δὲ μή, παρεῖναι εὐθὺς τοὺς ἐναντιωσομένους. δεῖ μέντοι πρὸς τούτῳ προσεῖναι καὶ θέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς καὶ διδάσκεσθαι· οὐδὲν γὰρ πλέον εἶναι τὸν ἐροῦντα τὰ βέλτιστα, ἂν μὴ τοὺς ἀκουσομένους ἔχῃ. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο ἀλυσιτελὲς μετὰ ταῦτ᾽ ἂν φανείη, ὅσ᾽ ἄν τις ὑμᾶς, ἢ διὰ καιρόν, ἢ δι᾽ ὥραν ἡμέρας, ἢ δι᾽ ἄλλην τινὰ αἰτίαν παρακρούσηται, ταῦθ᾽ ὅταν ποτὲ βούλησθε ὑμῶν αὐτῶν ὄντες ἀκούειν, εἶναι τὸν ἐξετάσοντα πάλιν· ἵνα ἐὰν μὲν ὡς φασὶν οἱ τότε πείσαντες φανῇ, προθυμότερον πράττητε ὡς ἔλεγχον δεδωκότα· ἐὰν δ᾽ ἄρα μὴ τοιαῦτα εὑρεθῇ, πρὶν πορρωτέρω προελθεῖν, ἐπίσχητε. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ τοῖς τοῦ κρατίστου διαμαρτοῦσι, τὸ χείριστον ἀνάγκη πράττειν, ἢ εἰ καὶ μὴ τὸ δεύτερον ἐκ τῶν λοιπῶν ἐξείη μεταβουλεύσασθαι. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ἅπαντας ἔγωγε ὁρῶ τὴν ἀπολογίαν προτεινομένους, ὅταν τι πεισθῶσι δικαίως αὐτοῖς πεπρᾶχθαι· οὗτοι δ᾽ αὖ τοὐναντίον ἐγκαλοῦσιν, εἰ περὶ ὧν ἡμάρτετε νῦν αἰσθέσθαι βούλεσθε, τὴν ἀπάτην κυριωτέραν οἰόμενοι δεῖν εἶναι τῆς μετὰ τοῦ χρόνου βασάνου. τὴν μὲν οὖν τούτων σπουδήν, οὐδ᾽ ὑμῶν ἴσως ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί. δεῖ δ᾽ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐπειδὴ περ γέγονε λόγου τυχεῖν, ἅ τις ἡγεῖται κράτιστα λέγειν.

Ὅτι μὲν μέλλει συνοίσειν πάσῃ τῇ πόλει, τοῦτο καὶ λέγειν εὔχομαι πάντας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμᾶς ἑλέσθαι. ἐγὼ δ᾽ οὖν ἃ πεπεικὼς ἐμαυτὸν τυγχάνω μάλιστα συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτ᾽ ἐρῶ, δεηθεὶς ὑμῶν τοσοῦτον, μήτε τοὺς ἐξιέναι κελεύοντας ὑμᾶς διὰ τοῦτο νομίζειν ἀνδρείους,

μήτε τοὺς ἀντιλέγειν ἐπιχειροῦντας διὰ τοῦτο κακούς. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔλεγχος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν τε λόγων καὶ τῶν πραγμάτων ἐστίν· ἀλλὰ δεῖ νῦν εὖ βεβουλευμένους ἡμᾶς φανῆναι· τότε δὲ ἂν ἄρα ταῦτα δοκῇ, τὰ τῆς ἀνδρείας ἀποδείξασθε. ἡ μὲν οὖν ὑμετέρα προθυμία, παντὸς ἀξία. καὶ τοιαύτη πάρεστιν, οἵαν ἄν τις εὔξαιτο εὔνους ὢν τῇ πόλει. νῦν δ᾽ ὅσῳ τυγχάνει σπουδαιοτέρα, τοσούτῳ δεῖ μᾶλλον προϊδεῖν, ὅπως εἰς δέον καταχρήσεσθε αὐτῇ. οὐδενὸς γὰρ εὐδοκιμεῖ πράγματος ἡ προαίρεσις, ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν λάβῃ. ἐγὼ δὲ οἶδά ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρ᾽ ὑμῖν ἀκούσας ἀνδρὸς οὔτε ἀνοήτου δοκοῦντος εἶναι, οὔτ᾽ ἀπείρου πολέμου, ἰφικράτους λέγω, ὃς ἔφη δεῖν οὕτω προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸν στρατηγόν, ὅπως μὴ τά, ἢ τὰ γενήσεται, ἀλλ᾽ ὅπως τά· οὕτω γὰρ εἶπε τῷ ῥήματι· ἦν δὴ τοῦτο γνώριμον, ὅτι ὅπως καλῶς ἀγωνιεῖται ἔλεγεν. ἐπειδὰν μὲν τοίνυν ἐξέλθητε, ὃς ἂν ἡγῆται, κύριος ὑμῶν ἐστι· νῦν δ᾽ ἕκαστος ὑμῶν αὐτῶν στρατηγεῖ. δεῖ δὴ τὰ τοιαῦτα φανῆναι βεβουλευμένους δι᾽ ὧν πανταχῶς συνοίσει τῇ πόλει· καὶ μὴ μελλουσῶν ἕνεκ᾽ ἐλπίδων τῆς παρούσης εὐδαιμονίας χεῖρόν τι ποιήσετε.

Οὐδὲν ἂν ᾠόμην, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πιστεύοντα τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλέσαι τοῖς καθιστᾶσιν εἰς λόγον ταῦτα. ὅσῳ γὰρ ἂν πλεονάκις ἐξετάζῃ τις αὐτά, ἀνάγκη τοὺς τούτων αἰτίους εὐδοκιμεῖν. οὐ μὴν ἀλλά μοι δοκοῦσιν αὐτοὶ φανερὸν καθιστάναι, οὐκ ἀπὸ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων πράξαντες. οἱ τοίνυν ἐξελέγχεσθαι μέλλοντες, ἂν πάλιν εἰς λόγον ἔλθωσιν, φεύγουσι, καὶ δεινὰ ποιεῖν ὑμᾶς φασί. καίτοι ὅταν τοὺς ἐξελέγχειν βουλομένους, δεινὰ ποιεῖν αἰτιᾶσθε, ἢ ἡμεῖς τοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξηπατηκότας, τηνικαῦτα λέγομεν.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἴσην ἔχειν

παρ' ὑμῶν ὀργὴν τοῖς ἐγχειροῦσιν, ὅσην παρὰ τοῖς δυνηθεῖσιν ἐξαπατῆσαι. ὁ μὲν γὰρ ἤδη τι τούτοις, πεποίηνται, καὶ προηγάγονθ' ὑμᾶς· τὸ δὲ μὴ τέλος ταῦτα ἔχειν, ἡ τύχη, καὶ τὸ βέλτιον νῦν ὑμᾶς φρονεῖν, ἢ ὅτ' ἐξηγήχθητε, οὐ τούτων γέγονεν αἰτία. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οὕτω πόρρω νομίζω τὴν πόλιν εἶναι τοῦ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν, ὡς ἀγαπητὸν εἶναί μοι δοκεῖν, ἂν ὅπως μὴ πείσεσθε φυλάττεσθαι. τοσαῦται τέχναι, καὶ γοητεῖαι, καὶ ὅλως ὑπηρεσίαι τινές εἰσιν ἐφ' ὑμᾶς κατεσκευασμέναι, τῆς μὲν οὖν τούτων κακίας, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι τίς ἐν δέοντι μάλιστα κατηγορήσειε. βούλομαι δ' ὑπὲρ ὧν ἀνέστην, ἃ νομίζω συμφέροντ' εἰπεῖν.

Ἡ μὲν οὖν εἰωθυῖα πάντα τὸν χρόνον βλάπτειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πόλιν λοιδορία καὶ ταραχή, καὶ νυνὶ γέγονε παρὰ τῶν αὐτῶν ὧνπερ ἀεί. ἄξιον δ' οὐχ οὕτω τούτοις ἐπιτιμῆσαι. ἴσως γὰρ ὀργῇ καὶ φιλονεικίᾳ ταῦτα πράττουσι. καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, ὅτι συμφέρει ταῦτα ποιεῖν αὐτοῖς. ἀλλ' ὑμῖν εἰ περὶ κοινῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πραγμάτων καὶ μεγάλων συνειλεγμένοι τὰς ἰδίας λοιδορίας ἀκροώμενοι κάθησθε, καὶ οὐ δύνασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς λογίσασθαι τοῦθ', ὅτι αἱ τῶν ῥητόρων ἁπάντων ἄνευ κρίσεως πρὸς ἀλλήλους λοιδορίαι ὡς ἂν ἀλλήλους ἐξελέγξωσιν, ὑμᾶς τὰς εὐθύνας διδόναι ποιοῦσιν. πλὴν γὰρ ὀλίγων ἴσως ἵνα μὴ πάντας εἴπω, οὐδεὶς αὐτῶν θατέρου θατέρῳ λοιδορεῖται, ἵνα βέλτιόν τι τῶν ὑμετέρων γίγνηται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἵνα ἃ τὸν δεῖνά φασι ποιοῦντα ἂν δίκη δεινότατ' ἀνθρώπων ποιεῖν, ταῦτ' αὐτοὶ μετὰ πλείονος ἡσυχίας διαπράττωνται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, μὴ ἐμοί πιστεύσητε, ἀλλ' ἐν βραχεῖ λογίσασθε. ἔστιν ὅπου τις ἀναστὰς εἶπε παρ' ὑμῖν πώποτε βουλόμενός τι λαβεῖν τῶν ὑμετέρων προελήλυθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν οὐδεὶς δήπου, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς, καὶ ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσι. φέρε δὴ

σκέψασθε τί δή ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ ὧν ἅπαντες λέγουσιν, οὐδὲν βέλτιον τοῖς ὅλοις νῦν, ἢ πρότερον πράττετε: οὗτοι δ' οἵ πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ αὑτῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν πώποτ' εἰρηκὼς ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν: ὅτι φασὶ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φιλεῖν ὑμᾶς, φιλοῦσι δ' οὐχ ὑμᾶς, ἀλλ' αὑτούς. καὶ γελάσαι, καὶ θορυβῆσαι, καί ποτ' ἐλπίσαι μετέδωκαν ὑμῖν: λαβεῖν δὲ, ἢ κτήσασθαι τῇ πόλει κυρίως ἀγαθὸν, οὐδὲν ἂν βούλοιντο. ἣ γὰρ ἂν ἡμέρα τῆς λίαν ἀρρωστίας ἀπαλλάγητε, ταύτῃ τούτους οὐδ' ὁρῶντες ἀνέξεσθε. νῦν δὲ δραχμῇ καὶ χοῖ καὶ τέτταρσιν ὀβολοῖς, ὥσπερ ἀσθενοῦντα τὸν δῆμον διάγουσιν, ὁμοιότατα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδόντες ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν, οὔτε ἀποθνήσκειν ἐᾷ: καὶ ταῦτα οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι μεῖζον πράττειν ἐᾷ, οὔτε αὐτὰ ἐξαρκεῖν δύναται.

Καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν, καὶ σπουδαῖον, ὅπερ ὑμεῖς εἰώθατε καὶ ἡμᾶς προνοεῖν, ὅπως τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς ἕξει. ἡ μὲν οὖν ἡμετέρα γέγονεν ἐπιμέλεια ὑμῖν εἰς δέον. καὶ γὰρ ἐθύσαμεν τῷ διὶ τῷ σωτῆρι, καὶ τῇ ἀθηνᾷ, καὶ τῇ νίκῃ, καὶ γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἱερά. ἐθύσαμεν δὲ καὶ τῇ πειθοῖ, καὶ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν, καὶ τῷ ἀπόλλωνι, καὶ ἐκαλλιεροῦμεν καὶ ταῦτα. ἦν δ' ὑμῖν καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις θεοῖς τυθέντα ἱερεῖα ἀσφαλῆ καὶ βέβαια, καὶ καλὰ, καὶ σωτήρια. δέχεσθε οὖν παρὰ τῶν θεῶν διδόντων τἀγαθά.

Ἦν τις, ὡς ἔοικε, χρόνος παρ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτε ἐπηνάγκαζεν ὁ δῆμος ὃν ἂν ἄνθρωπον ἴδοι σώφρονα καὶ χρηστὸν, πράττειν τὰ κοινὰ καὶ ἄρχειν, οὐ σπάνει τῶν τοῦτο βουλομένων ποιεῖν. πάντα γὰρ τἄλλα εὐτυχῆ τὴν πόλιν κρίνων, ἓν οὐδέποτ' εὐτυχῆσαι τοῦτο νομίζω, ἐπιλείπειν αὐτὴν τοὺς τὰ κοινὰ καρποῦσθαι βουλομένους:

ἀλλ' ὅραμα τοῦτο ἐποιεῖτο ὁ δῆμος αὑτοῦ καλὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λυσιτελὲς τῇ πόλει. ὅτι γὰρ συνεχεῖς οὐδὲ πραξάμενοι σφίσιν, ἐξ ἰδίων σπουδαίων καὶ δικαίων ἀνδρῶν εὐλαβεστέρους αὑτοὺς παρεῖχον. οἵ τε χρηστοὶ μὲν ὑμῶν καὶ δικαίως ἄρχοντες, μὴ πάνυ δ' οἷοί τ' ἐνοχλεῖν καὶ παραγγέλλειν, οὐκ ἀπηλαύνοντο τῶν τιμῶν. νῦν δὲ παντάπασι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅνπερ τοὺς ἱερεῖς, οὕτω καθίστατε καὶ τοὺς ἄρχοντας. εἶτα θαυμάζετε ἐπειδὰν ὁ δεῖνα εὐδαίμων καὶ ὁ δεῖνα ὑμῖν ᾖ συνεχῶς πολλὰ λαμβάνων, οἱ δ' ἄλλοι περιῆτε τὰ τούτων ἀγαθὰ ζηλοῦντες. δεινότατοι γὰρ ἐστ' ἀφελέσθαι μὲν ὅσα ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ νόμους περὶ τούτων θεῖναι ἄν τις ἀστυνομήσῃ δὶς, ἢ τὰ τοιαῦτα, στρατηγεῖν δ' ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἐᾶν. καὶ τὸ μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν πράξεων ὄντας, ἴσως ἔχει πρόφασιν: τὸ δὲ τοὺς ἄλλους, οἳ ποιοῦσι μὲν οὐδὲν, χώραν δὲ ἀτέλεστον ἔχουσιν αὐτοὶ, τετελεσμένη μωρία, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν, εἰσὶ δ' οὐκ ὀλίγοι, προσάγειν χρή. ἂν γὰρ ὥσπερ εἰ ζυγὸν ἵστητε, πρόσεισιν ὃς ἂν ἄξιος ᾖ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοῖς.

Τὸ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πεπεικότα ἑαυτὸν ἔχειν τι συμφέρον εἰπεῖν ἀνίστασθαι, καὶ καλὸν καὶ προσῆκον εἶναί μοι δοκεῖ. τὸ δὲ μὴ βουλομένους ἀκούειν βιάζεσθαι, παντελῶς ἔγωγε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι. οἴομαι δὲ ἐὰν ἐθελήσητέ μοι πείσεσθαι τήμερον, καὶ τὰ βέλτιστα μᾶλλον ὑμᾶς ἑλέσθαι δυνήσεσθαι, καὶ τοὺς τῶν ἀναβαινόντων λόγους βραχεῖς ποιήσειν. τί οὖν συμβουλεύω; πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε τὸν παριόντα λέγειν ἀξιοῦν. πολλὰ γὰρ ἄλλα τις ἂν περιέλθοι τῷ λόγῳ, καὶ πολλ' ἂν ἀστεῖα εἴποι: ἄλλως τε, καὶ ὥσπερ τούτων ἐνίοι δεινῶν ὄντων. ἀλλ' εἰ μὲν ῥημάτων ἥκετε ἀκουσόμενοι, ταῦτα λέγειν, καὶ ἀκούειν χρή: εἰ δ' ὑπὲρ

πραγμάτων αἱρέσεως βουλευσόμενοι, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ παραινῶ τὰ πράγματα ὡς μάλιστα κρίνειν, ἀφελόντας ὅσοι λόγοι πεφύκασιν ἐξαπατᾶν. ἓν μὲν οὖν τοῦτο λέγω: δεύτερον δὲ, ὅτι πᾶσιν ἴσως παράδοξον ἔσται, πρὸς τὸ τοὺς λόγους ἐλάττους εἶναι σιωπῶντας ἀκούειν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ταῦτα, ἢ ἐκεῖνα συμφέρειν, καὶ πότερα δικαιότερα καὶ προέλοιθ' ἡ πόλις, οὔτ' εἰσὶ λόγοι πολλοὶ μὴ βουλομένοις μάτην ἀδολεσχεῖν, οὔτε πάλιν τις ἂν αὐτοὺς εἰπεῖν ἔχοι. ὡς δὲ καὶ δίκαιον ἀκούειν, καὶ πρὸς τὸν θόρυβον ἀποκρίνεσθαι, καὶ λόγον ἐκ λόγου λέγειν, οὐδεὶς ὅστις οὐχὶ δύναιτ' ἄν. ἐκ δὲ τοῦ θορυβεῖν οὐκ ἀπαλλάττεσθε λόγων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οὐδὲν εἰς χρείαν ἐπαναγκάζεσθε ἀκούειν. ἡ μὲν οὖν ἐμὴ γνώμη περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἥδ' ἐστίν.

ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΡΟΟΙΜΙΩΝ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΩΝ ΤΕΛΟΣ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

ΓΕΙΔΗ τοὺς ἐν τῷ τάφῳ κειμένους ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ γεγενημένους, ἔδοξε τῇ πόλει δημοσίᾳ θάπτειν, καὶ προσέταξεν ἐμοὶ τὸν νομιζόμενον λόγον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῖς, ἐσκόπουν μὲν εὐθὺς ὅπως τοῦ προσήκοντος ἐπαίνου τεύξονται. ἐξετάζων δὲ καὶ σκοπῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων, ἔν τι τῶν ἀδυνάτων εὕρισκον ὄν. οἳ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν ἔμφυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμίαν, καὶ τελευτῆσαι καλῶς μᾶλλον ἠβουλήθησαν, ἢ ζῶντες τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν ἀτυχοῦσαν, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον παντὶ λόγῳ τὴν αὑτῶν ἀρετὴν καταλελοίπασιν; ὁμοίως μέν τοι διαλεχθῆναι τοῖς πρότερόν ποτε εἰρηκόσιν ἐνθάδ' εἶναί μοι δοκεῖ. ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις σπουδάζει περὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἔστιν ἰδεῖν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ' ὃν αἱρεῖται τὸν ἐροῦντα ἐπὶ ταῖς δημοσίαις ταφαῖς. εἰδυῖα γὰρ παρὰ τοῖς χρηστοῖς ἀνδράσι τὰς μὲν τῶν χρημάτων κτήσεις καὶ τῶν κατὰ βίον ἡδονῶν ἀπολαύσεις ὑπερεωραμένας, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν τὴν ἐπιθυμίαν οὖσαν, ἐξ ὧν ταῦτ' ἂν αὐτοῖς μάλιστα γένοιτο λόγων, τούτοις ᾠήθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν: ἵν' ἣν ζῶντες ἐκτήσαντο εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς ἀποδοθείη. Εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρίαν μόνον αὐτοῖς τῶν εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων ὑπάρχουσαν ἑώρων, ταύτην ἂν ἐπαινέσας ἀπηλλαττόμην τῶν λόγων. ἐπειδὴ δὲ καὶ γεγενῆσθαι καλῶς, καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως, καὶ βεβιωκέναι

φιλοτίμως συμβέβηκεν αὐτοῖς ἐξ ὧν εἰκότως ἦσαν σπουδαῖοι: αἰσχυνοίμην ἂν εἴ τι τούτων φανείην παραλιπών. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἀρχῆς. ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνωμολόγηται. οὐ γὰρ μόνον εἰς πατέρ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατ' ἄνδρα ἀνενεγκεῖν ἑκάστῳ τὴν φύσιν ἐστίν: ἀλλ' εἰς ὅλην κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν, ταύτην ᾤκησαν: καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν παρέδωκαν. ὥστε δικαίως ἄν τις ὑπολάβοι, τοὺς μὲν εἰς τὰς ἐπήλυτας ἐλθόντας πόλεις καὶ τούτων πολίτας προσαγορευομένους ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν παίδων: τούτους δὲ γνησίους γόνῳ τῆς πατρίδος πολίτας εἶν. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρποὺς οἷς ζῶσιν ἄνθρωποι παρ' ἡμῖν πρώτοις φανῆναι, χωρὶς τοῦ μέγιστον εὐεργέτημ' εἰς πάντας γενέσθαι, ὁμολογούμενον σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτοντα ἅμα καὶ τροφὴν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως φέρει. ὅπερ ἥδε ἡ χώρα πεποίηκε.

τὰ μὲν οὖν εἰς γένος ἀνήκοντα, τοιαῦτα δι' αἰῶνος ὑπάρχει τοῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν προγόνοις. τὰ δ' εἰς ἀνδρίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, πάντα μὲν κατοκνῶ λέγειν φυλαττόμενος, μὴ μῆκος ἄκαιρον ἐγγένηται τῷ λόγῳ: ἃ δὲ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμα ἀναμνησθῆναι, καὶ τοῖς ἀπείροις κάλλιστα ἀκοῦσαι, καὶ ζῆλον ἔχει πολὺν καὶ μῆκος λόγον ἄλυπον ἔχοντα, ταῦτα ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν πειράσομαι. οἱ γὰρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον γενεᾶς πρόγονοι καὶ πατέρες, καὶ τούτων ἐπάνω τὰς προσηγορίας ἔχοντες αἷς ὑπὸ τῶν ἐν γένει γνωρίζονται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα πώποτε οὔτε Ἕλληνα, οὔτε βάρβαρον: ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις καλοῖς, κἀγαθοῖς, καὶ δικαιοτά-

-ροις εἶναι. ἀμυνόμενοι δὲ πολλὰ καὶ λαμπρὰ διεπράξαν-
το. καὶ γὰρ τὸν ἀμαζόνων στρατὸν ἐλθόντα ἐκράτησαν οὕ-
τως, ὥστ' ἔξω φάσιδος ἐκβαλεῖν· καὶ τὸν εὐμόλπου καὶ
τὸν πολλῶν ἄλλων στόλον οὐ μόνον ἐκ τῆς οἰκείας, ἀλλὰ
καὶ τῆς ἄλλων ἑλλήνων χώρας ἐξήλασαν· οὓς οἱ πρὸς ἡ-
μῶν οἰκοῦντες πρὸς ἑσπέραν πάντες οὔθ' ὑπέμειναν, οὔτ'
ἠδυνήθησαν κωλῦσαι. καὶ μὴν καὶ τῶν ἡρακλέους παίδων,
ὃς τοὺς ἄλλους ἔσωζε, σωτῆρες ὠνομάσθησαν· ἡνίκα ἦλθον
εἰς τήνδε τὴν γῆν ἱκέται, φεύγοντες εὐρυσθέα. καὶ πρὸς πᾶ-
σι τούτοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις καὶ καλοῖς ἔργοις τὰ τῶν
κατοιχομένων νόμιμα οὐ περιεῖδον ὑβριζόμενα· ὅτε τοὺς
ἑπτὰ ἐπὶ θήβας θάπτειν ἐκώλυε κρέων. Τῶν μὲν οὖν
εἰς μῦθον ἀνηνεγμένων ἔργων πολλὰ παραλιπὼν τούτων
ἐπεμνήσθην· ὧν οὕτως ἕκαστον εὐσχήμονας καὶ πολλοὺς
ἔχει λογίους, ὥστε καὶ τοὺς ἐμμέτρους καὶ τοὺς τῶν ᾀδομένων
ποιητὰς καὶ πολλοὺς τῶν συγγραφέων ὑποθέσεις τὰ ἐ-
κείνων ἔργα τῆς αὐτῶν μουσικῆς πεποιῆσθαι. ἃ δὲ τῇ μὲν
ἀξίᾳ τῶν ἔργων οὐδέν ἐστι τούτων ἐλάττω, τῷ δ' ὑπογυώ-
τερ' εἶναι τοῖς χρόνοις οὔπω μεμυθολόγηται, οὐδ' εἰς τὴν
ἡρωϊκὴν ἐπανῆκται τάξιν, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἐκεῖνοι τὸν ἐξ
ἁπάσης τῆς ἀσίας στόλον ἐλθόντα μόνοι δὶς ἠμύναντο καὶ
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ διὰ τῶν ἰδίων κινδύνων
κοινῆς σωτηρίας πᾶσι τοῖς ἕλλησιν αἴτιοι κατέστησαν. καὶ
προείρηται μὲν ὃ μέλλω λέγειν ὑπ' ἄλλων πρότερον· δεῖ δὲ
μὴ δὲ νῦν τοῦ δικαίου καὶ καλῶς ἔχοντος ἐπαίνου τοὺς ἄν-
δρας ἐκείνους στερηθῆναι. τοσούτῳ γὰρ ἀμείνους τῶν ἐπὶ
τροίᾳ στρατευσαμένων νομίζοιντ' ἂν εἰκότως, ὅσον οἱ μὲν ἐξ
ἁπάσης τῆς ἑλλάδος ὄντες ἀριστεῖς δέκ' ἔτη τῆς ἀσίας ἓν
χωρίον πολιορκοῦντες μόλις εἷλον· οὗτοι δὲ τὸν ἐκ πάσης
τῆς ἠπείρου στόλον ἐλθόντα μόνοι τἆλλα πάντα κατα-
στρεψάμενοι, οὐ μόνον ἠμύναντο, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν ἀπέδο-

ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκουν ἐπέθηκαν. ἔτι τοίνυν τὰς ἐν τοῖς Ἕλλησι πλεονεξίας κωλύοντες, πάντας ὅσους συνέβη γενέσθαι κινδύνους ὑπέμειναν· ὅπου τὸ δίκαιον εἴη τεταγμένον, ἐνταῦθα προσνέμοντες ἑαυτούς, ἕως εἰς τὴν νῦν ζώντων ἡλικίαν ὁ χρόνος προήγαγεν ἡμᾶς. μηδεὶς δὲ ἡγείσθω με ἀγνοοῦντα, ὅτι χρὴ περὶ τούτων εἰπεῖν ἑκάστου, ταῦτα τὰ πραχθέντα ἀπηριθμηκέναι. εἰ γὰρ ἁπάντων ἀμηχανώτατος ἦν ὅτι χρὴ λέγειν πορίσασθαι, ἡ ἐκείνων ἀρετὴ πολλὰ * καλὰ δίδωσιν εἰπεῖν καὶ πρόχειρα, ἃ ῥᾴδιον μέν ἐστι διελθεῖν. ἀλλὰ προαιροῦμαι τῆς εὐγενείας καὶ τῶν πρὸ τοῖς προγόνοις μεγίστων μνησθεὶς ὡς τάχιστα συνάψαι τὸν λόγον πρὸς τὰ τούτοις πεπραγμένα· ἵν᾽ ὥσπερ τὰς φύσεις ἦσαν συγγενεῖς, οὕτω τοὺς ἐπαίνους ἐπ᾽ αὐτῶν κοινοὺς ποιήσωμαι· ὑπολαμβάνων ταῦτ᾽ ἂν εἶναι κεχαρισμένα κἀκείνοις, καὶ μάλιστ᾽ ἀμφοτέροις, εἰ τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς μὴ μόνον τῇ φύσει μετάσχοιεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπαίνοις.

Ἀνάγκη δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ διαλαβεῖν, καὶ πρὶν τὰ τούτοις πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι δηλοῦν, καὶ τοὺς ἔξω τοῦ γένους πρὸς τὸν τάφον ἠκολουθηκότας πρὸς εὔνοιαν παρακαλέσαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς χρημάτων δαπάνην ἤ τινα ἄλλην θεωρίαν ἱππικῶν, ἢ γυμνικῶν ἄθλων ἐτάχθην κοσμῆσαι τὸν τάφον, ὅσῳ περ ἂν προθυμότερον καὶ ἀφειδέστερον τοῦτο παρεσκευασάμην, τοσούτῳ μᾶλλον ἂν προσήκοντα ἔδοξα πεποιηκέναι· λόγῳ δ᾽ ἐπαινέσαι τούσδε τοὺς ἄνδρας αἱρεθείς, ἐὰν μὴ τοὺς ἀκούοντας συμβουλομένους λάβω, φοβοῦμαι μὴ τῇ προθυμίᾳ τοὐναντίον οὗ δεῖ, ποιήσω. ὁ μὲν γὰρ πλοῦτος, καὶ τὸ τάχος, καὶ ἡ ἰσχύς, καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ὅμοια, αὐτάρκεις ἔχει τὰς ὀνήσεις τοῖς κεκτημένοις, καὶ κρατοῦσιν ἐν αὐτοῖς οἷς ἂν παρῇ, κἂν μηδεὶς τῶν ἄλλων βούληται. ἡ δὲ τῶν λόγων πειθὼ τῆς τῶν ἀκουόντων εὐνοίας προσδεῖται. καὶ μετὰ μὲν ταύτης κἂν μετρίως ῥηθῇ,

δόξαν ἤνεγκε, καὶ χάριν προσποιεῖ· αὐτὸν δὲ ταύτης, κἂν ὑπερβάλλῃ τῷ λέγειν καλῶς, προσέσῃ τοῖς ἀκούουσι.

Πολλὰ τοίνυν ἔχων εἰπεῖν ὧν οἵδε πράξαντες δικαίως ἐπαινεθήσονται, ἐπειδὴ πρὸς αὐτοῖς εἰμὶ τοῖς ἔργοις, ἀπορῶ τί πρῶτον εἴπω. περιϊστάμενα γάρ μοι πάντα εἰς ἕνα καιρὸν δύσκριτον καθίστησί μοι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαι τὴν αὐτὴν ποιήσασθαι τοῦ λόγου τάξιν, ἥπερ ὑπῆρξε τοῦ βίου τούτοις. οἵδε γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐν πᾶσι τοῖς παιδεύμασιν ἦσαν ἐπιφανεῖς, τὰ πρέποντα καθ' ἡλικίαν ἀσκοῦντες ἑκάστην, καὶ πᾶσιν ἀρέσκοντες οἷς χρή, γονεῦσι, φίλοις, οἰκείοις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἴχνη γνωρίζουσα νῦν ἡ τῶν οἰκείων αὐτοῖς καὶ φίλων μνήμη, πᾶσαν ὥραν ἐπὶ τούτους φέρεται τῷ πόθῳ, πολλὰ ὑπομνήματα λαμβάνουσα ἐν οἷς συνῄδει τούτοις ἀρίστοις οὖσιν. ἐπειδὴ δὲ εἰς ἄνδρας ἀφίκοντο, οὐ μόνον τοῖς πολίταις γνώριμον τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατέστησαν. Ἔστι γὰρ ἔστιν ἁπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ μὲν, σύνεσις· πέρας δὲ, ἀνδρία. καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεται, τί πρακτέον ἐστί· τῇ δὲ σώζεται. ἐν τούτοις ἀμφοτέροις οἵδε πολὺ διήνεγκαν. καὶ γὰρ εἴ τις ἐφύετο κοινὸς πᾶσι κίνδυνος τοῖς Ἕλλησιν, οὗτοι πρῶτοι προείδοντο, καὶ πολλάκις εἰς σωτηρίαν ἅπαντας παρεκάλεσαν. ὅπερ γνώμης ἀπόδειξίς ἐστιν εὖ φρονούσης, καὶ τῆς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀγνοίας μεμιγμένης κακίας, ὅτ' ἐνῆν, ταῦτα κωλύειν ἀσφαλῶς, τὰ μὲν οὐ προορώσης, τὰ δ' εἰρωνευομένης. ὅμως ἡνίχ' ὑπήκουσαν καὶ τὰ δέοντα ποιεῖν ἠθέλησαν, οὐκ ἐμνησικάκησαν· ἀλλὰ προστάντες καὶ παρασχόντες ἅπαντα προθύμως, καὶ σώματα, καὶ χρήματα, καὶ συμμάχους, εἰς πεῖραν ἦλθον ἀγῶνος, εἰς ὃν οὐδὲ τῆς ψυχῆς ἐφείσαντο. ἐξ ἀνάγκης δὲ συμβαίνει ὅταν μάχη γίγνηται, τοῖς μὲν, ἡττᾶσθαι, τοῖς δὲ, νικᾶν. οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι δ' εἰπεῖν ὅτι μοι δοκοῦσιν,

οἱ τελευτῶντες ἑκατέρων ἐν τάξει, τῆς μὲν ἥττης οὐ μετέ-
χειν, νικᾶν δὲ ὁμοίως ἀμφοτέρους. τὸ μὲν γὰρ κρατεῖν ἐν
τοῖς ζῶσιν ὡς ἂν ὁ δαίμων παραδῷ κρίνεται. ὃ δ᾽ εἰς τοῦ-
το ἕκαστον ἔδει παρασχέσθαι, πᾶς ὁ μένων ἐν τάξει πεποίη-
κεν. εἰ δὲ θνητὸς ὢν τὴν εἱμαρμένην ἔσχε τῇ τύχῃ, πέπον-
θε τὸ συμβαῖνον, οὐχὶ τὴν ψυχὴν ἥττηται τῶν ἐναντίων.
νομίζω τοίνυν καὶ τοῦ τῆς χώρας ἡμῶν μὴ ἐπιβῆναι τοὺς πο-
λεμίους πρὸς τῇ τῶν ἐναντίων ἀγνωμοσύνῃ, τὴν τούτων
ἀρετὴν αἰτίαν γεγενῆσθαι. κατ᾽ ἄνδρα γὰρ πεῖραν εἰλη-
φότες οἱ τότε συμμίξαντες ἐκεῖ, οὐκ ἐβούλοντο αὖθις εἰς
ἀγῶνα καθίστασθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις: ὑπολαμβάνον-
τες ταῖς μὲν φύσεσι ταῖς ὁμοίαις ἀπαντήσεσθαι, τύχην
δὲ οὐκ εὔπορον εἶναι τὴν ὁμοίαν λαβεῖν. δηλοῖ δὲ οὐχ ἥ-
κιστα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ τὰ τῆς γεγονυίας εἰρήνης.
οὐ γὰρ ἔνεστ᾽ εἰπεῖν οὔτ᾽ ἀληθεστέραν, οὔτε καλλίω πρόφα-
σιν τοῦ τῆς τῶν τετελευτηκότων ἀγασθέντα ἀρετῆς τὸν τῶν
ἐναντίων κύριον. φίλον γενέσθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις βού-
λεσθαι μᾶλλον, ἢ πάλιν τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων κίνδυνον ἄ-
ρασθαι. οἶμαι δ᾽ ἂν εἴ τις αὐτοὺς τοὺς παραταξαμένους ἐρω-
τήσειε, πότερ᾽ ἡγοῦνται ταῖς αὑτῶν ἀρεταῖς, ἢ τῇ παραδό-
ξῳ καὶ χαλεπῇ τύχῃ κατωρθωκέναι καὶ τῇ τοῦ προεστη-
κότος αὑτῶν ἐμπειρίᾳ καὶ τόλμῃ καὶ ψυχῇ, οὐδένα οὔτ᾽
ἀναίσχυντον, οὔτε τολμηρὸν οὕτως εἶναι, ὅντιν᾽ ἀντιποιή-
σεσθαι τῶν πεπραγμένων. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν ὁ πάντων
κύριος δαίμων ὡς ἠβούλετο, ἔνειμε τὸ τέλος, πάντας
ἀφεῖσθαι κακίας ἀνάγκη τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους γε ὄν-
τας: περὶ ὧν δ᾽ ὁ τῶν ἐναντίων ἡγεμὼν ὑπερῆρε τοὺς ἐπὶ
τούτῳ ταχθέντας οὐχὶ τοὺς πολλοὺς οὔτ᾽ ἐκείνων, οὔθ᾽ ἡ-
μῶν αἰτιάσαιτ᾽ ἄν τις εἰκότως. εἰ δ᾽ ἄρα ἐστί τις ἀνθρώπων
ὅτῳ περὶ τούτων ἐγκαλέσαι προσήκει τοῖς ἐπὶ τούτῳ τα-
χθεῖσι Θηβαίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὔθ᾽ ὑμῶν, οὔτ᾽ ἐκείνων

ἐγκαλέσειεν

ἐπικαλέσειεν ἄν τις εἰκότως· οἱ δύναμιν λαβόντες ἔχουσαν θυμὸν ἀήττητον καὶ ἀπρόφασιστον, καὶ φιλοτιμίαν ἔφαμιλλον, οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο. καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ὅπῃ τούτων ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης, οὕτως ὑπολαμβανέτω. ὃ δὲ ἅπασιν ὁμοίως ἀνθρώποις τοῖς οὖσι γεγένηται, φανερὸν ὅτι ἡ πάσης τῆς Ἑλλάδος ἀξία ἐλευθερία ἐν ταῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ψυχαῖς διεσώζετο, ἐπειδὴ γὰρ ἡ πεπρωμένη τούτους ἀνεῖλεν, οὐδεὶς ἀντέστη τῶν λοιπῶν. καὶ φθόνος μὲν ἀπείη τοῦ λόγου· δοκεῖ δέ μοι τις ἂν εἰπὼν ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ τῆς Ἑλλάδος ἦν ψυχή, τἀληθὲς εἰπεῖν. ἅμα γὰρ τά τε τούτων πνεύματα ἀπηλλάγη τῶν οἰκείων σωμάτων, καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ἀξίωμα ἀνῄρηται. μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν· ῥητέον δ' ὅμως. ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέλοιτο, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς ἅπας ὁ λειπόμενος ἡμῖν βίος γένοιτ' ἄν· οὕτω τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀναιρεθέντων ἐν σκότει καὶ πολλῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονε. διὰ πολλὰ δ' εἰκότως ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πολιτείαν οὐχ ἥκιστα ἦσαν σπουδαῖοι. αἱ μὲν γὰρ διὰ τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πολίταις, αἰσχύνην δ' οὐ παριστᾶσιν. ἡνίκα γοῦν ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώζει, συνειδὼς ὅτι ἐὰν τοὺς κυρίους ἢ δώροις ἢ δι' ἄλλης ἧστινοσοῦν ὁμιλίας ἐξαρέσηται, κἂν τὰ δεινότατα ἀσχημονήσῃ, μικρὸν ὄνειδος τὸ λοιπὸν αὐτῷ καταστήσεται. αἱ δὲ δημοκρατίαι πολλά τε ἄλλα καὶ καλὰ καὶ δίκαια ἔχουσιν, ὧν τὸν εὖ φρονοῦντα ἀντέχεσθαι δεῖ· καὶ τὴν παρρησίαν ἐκ τῆς ἀληθείας ἠρτημένην οὐκ ἔστιν ἀποτρέψαι τἀληθὲς δηλοῦν· οὔτε γὰρ πάντας ἐξαρέσασθαι τοῖς αἰσχρόν τι ποιήσασι δυνατόν, οὔτε ὁ μόνος τἀληθὲς ὄνειδος λέγων λυπεῖ. καὶ γὰρ οἱ μηδὲν ἂν εἰπόντες αὐτοὶ βλάσφημον, ἄλλου γε λέγοντος χαίρουσιν

ἀκούοντες. ἃ φοβούμενοι πάντες, εἰκότως τῇ τῆς μετὰ ταῦ-
τα ὀνειδῶν αἰσχύνῃ τόν τε προσιόντα ἀπὸ τῶν ἐναντίων κίν-
δυνον εὐρώστως ὑπέμειναν, καὶ θάνατον καλὸν εἵλοντο
μᾶλλον, ἢ βίον αἰσχρόν. Ἃ μὲν οὖν κοινῇ πᾶσιν ὑπῆρχε
τοῖς δὲ τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸ καλῶς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν,
εἴρηται: γένος, παιδεία, χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων συνή=
θεια, τῆς ὅλης πολιτείας ὑπόθεσις. ἃ δὲ κατὰ φυλὰς
* παρεκάλεσεν ἑκάστους εὐρώστους εἶναι, ταῦτ' ἤδη λέξω.
ᾔδεσαν ἅπαντες ἐρεχθεῖδαι τὸν ἐπώνυμον αὐτῶν ἐρεχθέα
ἕνεκα τοῦ σῶσαι τὴν χώραν τὰς αὑτοῦ παῖδας ἃς ὑακινθί=
δας καλοῦσιν, εἰς πρόδηλον θάνατον δόντα ἀναλῶσαι.
αἰσχρὸν οὖν ἡγοῦντο τὸν μὲν ἀπ' ἀθανάτων πεφυκότα πάν=
τα ποιεῖν ἕνεκα τοῦ τὴν πατρίδα ἐλευθερῶσαι, αὐτοὶ δὲ φα-
νῆναι θνητὸν σῶμα ποιούμενοι περὶ πλείονος, ἢ δόξαν
ἀθάνατον. Οὐκ ἠγνόουν αἰγεῖδαι θησέα τὸν αἰγέως πρῶ-
τον ἰσηγορίαν καταστησάμενον τῇ πόλει. δεινὸν οὖν ἡγοῦν-
το τὴν ἐκείνου προδοῦναι προαίρεσιν: καὶ τεθνάναι μᾶλ=
λον ᾑροῦντο, ἢ καταλυομένης αὐτῆς παρὰ τοῖς ἕλλησι ζῆν
φιλοψυχήσαντες. Παρειλήφεσαν πανδιονίδαι πρόκνην
καὶ φιλομήλαν τὰς πανδίωνος θυγατέρας ὡς ἐτιμωρή-
σαντο τηρέα διὰ τὴν εἰς αὑτὰς ὕβριν. οὐ βιωτὸν οὖν ἐνόμι-
ζον αὑτοῖς, εἰ μὴ συγγενεῖς ὄντες θυμὸν ἔχοντες ὅμοιον ἐκεί=
ναις φανήσονται, ἐφ' οἷς τὴν ἑλλάδα ἑώρων ὑβριζομένην.
Ἠκηκόεσαν λεοντίδαι μυθολογουμένας τὰς λεωκόρας,
ὡς αὑτὰς ἔδοσαν σφάγιον τοῖς πολίταις ὑπὲρ τῆς χώρας.
ὅτε δ' οὖν γυναῖκες ἐκεῖναι τοιαύτην ἔσχον ἀνδρείαν, οὐ θέμι-
τον αὐτοῖς ὑπελάμβανον χείροσιν ἀνδράσιν οὖσιν ἐκείνων
φανῆναι. Ἐμέμνηντο ἀκαμαντίδαι τῶν ἐπῶν ἐν οἷς ὅ-
μηρος ἕνεκα τῆς μητρὸς φησὶν * αἴθρας ἀκάμαντα εἰς τροίαν
στεῖλαι. ὁ μὲν οὖν παντὸς ἐπειρᾶτο κινδύνου τοῦ σῶσαι τὴν
ἑαυτοῦ μητέρα ἕνεκα: οἱ δὲ τοὺς οἴκοι σύμπαντας γονέας

ἕνεκα τοῦ σῶσαι, πῶς οὐκ ἤμελλον πάντα κίνδυνον ὑπομένειν. Οὐκ ἐλάνθανεν οἰνεΐδας ὅτι κάδμου μὲν σεμέλη, τῆς δὲ υἱὸν ὄντα, ὃν οὐ πρέπον ἐστὶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοῦδε τοῦ τάφου, τοῦ δὲ οἰνεὺς γέγονεν ὃς ἀρχηγὸς αὐτῆς ἐκαλεῖτο. κοινοῦ δ' ὄντος ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι τοῦ παρόντος κινδύνου, ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἅπασαν ᾤοντο δεῖν ἀγωνίαν ἐκτεῖναι. Ἤιδεσαν κεκροπίδαι τὸν ἑαυτῶν ἀρχηγὸν, τὰ μὲν ὡς ἔστι δράκων, τὰ δ' ὡς ἔστιν ἄνθρωπος λεγόμενος οὐκ ἄλλοθεν ποθὲν, ἢ τῷ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ προσομοιοῦν ἀνθρώπῳ, τὴν ἀλκὴν δὲ δράκοντι. ἄξια δὴ τούτων πράττειν ὑπελάμβανον αὐτοῖς προσήκειν. Ἐμέμνηντο ἱπποθωντίδαι τῆς ἀλώπης γάμων, ἐξ ὧν ἱπποθόων ἔφυ, καὶ τὸν ἀρχηγὸν ᾔδεσαν. ὧν τὸ πρέπον φυλάττων ἐγὼ τῷδε τῷ καιρῷ, τὸ σαφὲς εἰπεῖν ὑπερβαίνω. ἄξια δὴ τούτων ᾤοντο δεῖν προσήκειν ποιοῦντες ὀφθῆναι. Οὐκ ἐλάνθανεν αἰαντίδας ὅτι τῶν ἀριστείων στερηθεὶς αἴας ἀβίωτον ἑαυτῷ ἡγήσατο τὸν βίον. ἡνίκ' οὖν ὁ δαίμων ἄλλῳ τἀριστεῖα ἐδίδου, τότε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενοι τεθνάναι δεῖν ᾤοντο, ὥστε μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν παθεῖν. Οὐκ ἠμνημόνουν ἀντιοχίδαι ἡρακλέους ὄντα ἀντίοχον. δεῖν οὖν ἡγήσαντο, ἢ ζῆν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων, ἢ τεθνάναι καλῶς. Οἱ μὲν οὖν ζῶντες οἰκεῖοι τούτων ἐλεεινοὶ τοιούτων ἀνδρῶν ἐστερημένοι, καὶ συνηθείας πολλῆς καὶ φιλανθρώπου διεζευγμένοι, καὶ τὰ τῆς πατρίδος πράγματ' ἔρημα καὶ δακρύων καὶ πένθους πλήρη: οἱ δ' εὐδαίμονες τῷ δικαίῳ λογισμῷ, πρῶτον μὲν ἀντὶ μικροῦ χρόνου πολλὴν καὶ τὸν ἅπαντα εὔκλειαν ἀγήρων καταλείπουσιν, ἐν ᾗ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστοὶ τραφήσονται, καὶ γονεῖς οἱ τούτων περίβλεπτοι γηροτροφηθήσονται, παραψυχὴν τῷ πένθει τὴν τούτων εὔκλειαν ἔχοντες. ἔπειτα νόσων ἀπαθεῖς τὰ σώματα καὶ λυπῶν ἄπειροι τὰς ψυχὰς ἃς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οἱ

ζῶντες ἔχουσιν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ πολλῷ ζήλῳ τῶν νομιζομένων τυγχάνουσιν. οὓς δ' ἅπαξ μὲν ἡ πατρὶς θάπτει δημοσίᾳ, κοινῶν δ' ἐπαίνων μόνοι τυγχάνουσι: ποθοῦσι δ' οὐ μόνον οἱ συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ὅσην ἑλλάδα χρὴ προσειπεῖν: συμπεπένθηκε δὲ καὶ τῆς οἰκουμένης τὸ πλεῖστον μέρος, πῶς οὐ χρὴ τούτους εὐδαίμονας νομίζεσθαι: οὓς παρέδρους εἰκότως ἄν τις φήσαι τοῖς κάτω θεοῖς εἶναι, τὴν αὐτὴν τάξιν ἔχοντας τοῖς προτέροις ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐν μακάρων νήσοις. οὐ γὰρ ἰδών τις οὐδὲ περὶ ἐκείνων ταῦτ' ἀπήγγελκεν, ἀλλ' οὓς οἱ ζῶντες ἀξίους ὑπειλήφαμεν τῶν ἄνω τιμῶν, τούτους τῇ δόξῃ καὶ τεκμαιρόμενοι κἀκεῖ τῶν αὐτῶν ἡγούμεθ' αὐτοὺς τυγχάνειν.

Ἔστι μὲν οὖν ἴσως χαλεπὸν τὰς παρούσας συμφορὰς λόγῳ κουφίσαι: δεῖ δ' ὅμως πειρᾶσθαι καὶ πρὸς τὰ παρηγοροῦντα τρέπειν τὴν ψυχήν. ὡς τοὺς τοιούτους ἄνδρας γεγεννηκότας καὶ πεφυκότας αὐτοὺς ἐκ τοιούτων ἑτέρων, καλόν ἐστι τὰ δεινὰ εὐσχημονέστερον τῶν ἄλλων φέροντας ὁρᾶσθαι, καὶ πάσῃ τύχῃ χρωμένους ὁμοίους εἶναι. καὶ γὰρ ἐκείνοις, ταῦτ' ἂν εἴη μάλιστ' ἐν κόσμῳ καὶ τιμῇ καὶ πάσῃ τῇ πόλει, καὶ τοῖς ζῶσι ταῦτ' ἂν ἐνέγκοι πλείστην εὐδοξίαν. Χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων: σεμνὸν δέ γε ἀγήρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ κτησαμένους ἰδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἠξιωμένους ἀθανάτων. Λυπηρὸν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆσθαι πατρός: καλὸν δέ γε κληρονομεῖν πατρῴας εὐδοξίας. καὶ τοῦ μὲν λυπηροῦ τούτου τὸν δαίμονα αἴτιον εὑρήσομεν ὄντα, ᾧ φύντας ἀνθρώπους εἴκειν ἀνάγκη: τοῦ δὲ τιμίου καὶ καλοῦ τὴν τῶν ἐθελησάντων καλῶς ἀποθνήσκειν αἵρεσιν. Ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως πολλὰ λέξω τοῦτ' ἐπεσκεψάμην, ἀλλ' ὅπως τἀληθῆ: ὑμεῖς δὲ ἀποδυράμενοι, καὶ τὰ προσήκοντα ὡς χρὴ καὶ νόμιμα ποιήσαντες, ἄπιτε.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Λλ' ἐπειδὴ περ ἀκούειν βούλει τοῦ λόγου, δείξω σοι καὶ ἀναγνώσομαι. δεῖ δέ σε τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πρῶτον εἰδέναι, βούλεται μὲν γὰρ ὁ τὸν λόγον ποιῶν ἐπαινεῖν Ἐπικράτην, ὃν ᾤετο πολλῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ὄντων νέων ἐν τῇ πόλει χαριέστατον εἶναι, καὶ πλέον τῇ συνέσει προέχειν, ἢ τῷ κάλλει τῶν ἡλικιωτῶν. ὁρῶν δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ πλεῖστα τῶν ἐρωτικῶν συνταγμάτων αἰσχύνην μᾶλλον, ἢ τιμὴν προσάπτοντα τούτοις περὶ ὧν ἐστι γεγραμμένα, τοῦθ' ὅπως μὴ πείσεται, πεφύλακται. καὶ ὅπερ καὶ πεπεῖσθαί φησι τῇ γνώμῃ, τοῦτο καὶ γέγραφεν: ὡς δίκαιος ἐραστὴς, οὔτ' ἂν ποιήσειεν οὐδὲν αἰσχρὸν, οὔτ' ἀξιώσειεν. ὃ μὲν οὖν ὥσπερ ἂν μάλιστ' ἂν ἐρωτικὸν λάβοις τοῦ λόγου, περὶ τοῦτ' ἐστίν: ὁ δ' ἄλλος λόγος τὰ μὲν, αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸν νεανίσκον: τὰ δὲ, αὐτῷ συμβουλεύει περὶ παιδείας τε καὶ προαιρέσεως τοῦ βίου. πάντα δὲ ταῦτα γέγραπται τὸν τρόπον, ὃν τις ἂν εἰς βιβλίον καταθεῖτο. τοῖς μὲν γὰρ λεκτικοῖς τῶν λόγων ἁπλῶς καὶ ὁμοίως οἷς ἂν ἐκ τοῦ πραχθῆναί τις εἴποι, πρέπει γεγράφθαι: τοῖς δ' εἰς τὸν πλείω χρόνον τεθησομένοις ποιητικῶς καὶ περιττῶς ἁρμόττει συγκεῖσθαι: τοὺς μὲν γὰρ πιθανούς: τοὺς δὲ ἐπιδεικτικοὺς εἶναι προσήκει. ἵν' οὖν μὴ πρὸ τοῦ λόγου σοι λέγω, μηδ' ἅπερ γιγνώσκω περὶ αὐτῶν, αὐτὸς διεξίω: πρόσεχ' ὡς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἤδη ἀκουσόμενος, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἥκει ὃν ἐβουλήθην ἀκούειν Ἐπικράτης. Ὁρῶν ἐνίους τῶν ἐρωμένων καὶ κάλλους μετεσχηκότων, οὐδετέρᾳ δὲ τῶν εὐτυχιῶν τούτων ὀρθῶς

χρωμένους, ἀλλ' ὑπὸ μὲν τῇ τῆς ὄψεως εὐπρεπείᾳ σεμνυνο-
μένους, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐραστὰς ὁμιλίαν δυσχεραίνοντας,
καὶ τοσοῦτον διημαρτηκότας τοῦ τὰ βέλτιστα κρίνειν, ὥστε
διὰ τοὺς λυμαινομένους τῷ πράγματι καὶ πρὸς τοὺς μετὰ
σωφροσύνης πλησιάζειν ἀξιοῦντας δυσκόλως εἶναι δια-
κειμένους· ἡγησάμην τοὺς μὲν τοιούτους οὐ μόνον αὑτοῖς ἀ-
λυσιτελῶς ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις μοχθηρὰς συνη-
θείας ἐργάζεσθαι· τοῖς δὲ καλῶς φρονοῦσιν οὐκ ἐπακο-
λουθητέον εἶναι τῇ τούτων ἀγνοίᾳ· μάλιστα μὲν ἐνθυμου-
μένους, ὅτι τῶν πραγμάτων, οὔτε καλῶν, οὔτ' αἰσχρῶν
ἀποτόμως ὄντων, ἀλλὰ παρὰ τοὺς χρωμένους τὸ πλεῖστον
διαλλαττόντων, ἀλόγως μιᾷ γνώμῃ περὶ ἀμφοτέρων χρῆ-
σθαι· ἔπειθ' ὅτι πάντων ἀτοπώτατόν ἐστιν, ζηλοῦν μὲν τοὺς
πλείστους φίλους καὶ βεβαιοτάτους ἔχοντας, ἀποδοκιμά-
ζειν δὲ τοὺς ἐραστάς· οἷς μόνον ἴδιον ἔθος οὐχ ἅπασιν, ἀλλὰ
τοῖς καλοῖς καὶ σώφροσιν οἰκειοῦσθαι πέφυκεν. ἔτι δὲ τοῖς
μὲν μηδεμίαν πω τοιαύτην φιλίαν ἑωρακόσι καλῶς ἀπο-
βᾶσαν, ἢ σφόδρα κατεγνωκόσιν αὑτῶν ὡς οὐκ ἂν δυνηθεῖεν
σωφρόνως τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὁμιλεῖν, ἴσως οὐκ ἄλογον
ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν· τοῖς δ' ὥσπερ σὺ διακειμένοις,
καὶ μήτε παντάπασιν ἀνηκόοις οὖσιν, ὅσαι δὴ χρεῖαι δι' ἔ-
ρωτος χωρὶς αἰσχύνης ηὐξήθησαν, καὶ μετὰ τῆς ἀκριβεστάτης εὐ-
λαβείας τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκόσιν, οὐδ' ὑποψίαν ἔχειν
εὔλογον, ὡς ἄν τι πράξειαν αἰσχρόν. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπῄ-
ρθην τοῦτον γράψαι τὸν λόγον, ἡγούμενος δυοῖν τοῖν καλλί-
στοιν οὐ διαμαρτήσεσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ διελ-
θὼν, ἅμα σέ τε ζηλωτὸν, καὶ ἐμαυτὸν οὐκ ἀνόητον ἀποδείξειν
ἐλπίζω, εἰ σε τοιοῦτον ὄντα ἀγαπῶ. συμβουλεύσας δ' ἃ μάλι-
στα κατεπείγει, νομίζω τῆς μὲν εὐνοίας τῆς ἐμῆς δεῖγμα,
τῆς δὲ κοινῆς φιλίας ἀφορμὴν ἀμφοτέροις εἰσοίσειν. καίτοι
μ' οὐ λέληθεν, ὅτι χαλεπὸν μέν ἐστι καὶ τὴν σὴν φύσιν ἀξίως

τῶν ὑπαρχόντων διελθεῖν: ἔτι δὲ ἀδικώτερον τὸ συμβουλεύειν μέλλοντα αὐτὸν ὑπεύθυνον τῷ πεισθέντι καθεστῆσαι: ἀλλὰ νομίζω τοῖς μὲν δικαίως ἐγκωμίων τυγχάνουσι περιγενέσθαι τῆς τῶν ἐπαινούντων δυνάμεως προσήκειν τῇ τῆς ἀληθείας ὑπερβολῇ, τῆς δὲ συμβουλῆς οὐ διαμαρτήσεσθαι, συνειδὼς ὅτι διὰ μὲν ἀνοήτων καὶ παντελῶς ὑπ' ἀκρασίας διεφθαρμένων, οὐδὲ τῶν καθ' ὑπερβολὴν ὀρθῶς βουλευθέντων οὐδὲν ἂν καλῶς ἐξενεχθείη: διὰ δὲ τῶν σωφρόνως καὶ καθαρῶς ζῆν αἱρουμένων, οὐδὲ τὰ μετρίως ἐσκεμμένα διαμαρτάνεσθαι πέφυκε. ταύτας μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχων τοιαύτας, ἐγχειρῶ τῷ λόγῳ. Ἡγοῦμαι δὲ πάντας ἂν ὁμολογῆσαί μοι τούτοις τηλικούτοις μάλιστα πρέπειν, κάλλος μὲν ἐπὶ τῆς ὄψεως, σωφροσύνην δ' ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἀνδρίαν δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων, χάριν δὲ ἐπὶ τῶν λόγων διατελεῖν ἔχοντας. ὧν τὰ μὲν τῆς φύσεως οὕτω καλῶς ἡ τύχη σοι παραδέδωκεν, ὥστε περίβλεπτον καὶ θαυμαζόμενον διατελεῖν: τὰ δ' αὐτὸς πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τοσοῦτο προαγαγὼν ἥκεις, ὥστε μηδένα ἄν σοι τῶν εὖ φρονούντων ἐπιτιμῆσαι, καίτοι χρὴ τὸν μεγίστων ἐπαίνων ἄξιον ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν ἠγαπημένον φαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς ἀνθρώποις τὰ μὲν δι' αὐτόν, τὰ δὲ, διὰ τὴν τύχην θαυμάζεσθαι. καθόλου μὲν οὖν τῶν ὑπαρχόντων σοι πρὸς ἀρετὴν ἴσως ὕστερον ἁρμόττει τὰ πλείω διελθεῖν: ἃ δ' ἑκάστου τούτων ἐγκώμια εἰπεῖν ἔχω, ταῦτα δηλῶσαι πειράσομαι μετ' ἀληθείας. Ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἐπαινεῖν ὅπερ πρῶτον ἰδοῦσιν ἅπασιν ἔστι γνῶναι, σοῦ τὸ κάλλος, καὶ τούτου τὸ χρῶμα δι' οὗ καὶ τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα φαίνεται. ᾧ τίν' ἂν ἁρμόττουσαν εἰκόνα σύγκρισιν ποιῶν, οὐχ ὁρῶ. ἀλλὰ πεπίστευταί μοι δεῖσθαι τῶν ἀναγνόντων τόνδε τὸν λόγον, σὲ θεωρῆσαι καὶ ἰδεῖν ἵνα συγγνώμης τύχω μηδὲν ὅμοιον ἔχων εἰπεῖν αὐτῷ. τῷ γὰρ εἰκάσειέ τις θνητῷ, ὃ ἀθάνατον τοῖς ἰδοῦσιν ἐργάζεται πόθον:

καὶ ὁρώμενον οὐκ ἀποπληροῖ; καὶ μεταστὰν μνημονεύεται; καὶ τὴν τῶν θεῶν ἀξίαν ἐπ' ἀνθρώπου φύσεως ἔχει· πρὸς μὲν τὴν εὐπρέπειαν ἀνθηρόν, πρὸς δὲ τὰς αἰτίας ἀνυπονόητον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ταῦτ' ἔστιν αἰτιάσασθαι πρὸς τὴν σὴν ὄψιν, ἃ πολλοῖς ἄλλοις ἤδη συνέπεσε τῶν κάλλους μετασχόντων. ἢ γὰρ διὰ ῥαθυμίαν τοῦ σώματος ἅπασαν συνετάραξαν τὴν ὑπάρχουσαν εὐπρέπειαν, ἢ δι' ἀτυχήματα καὶ τὰ καλῶς πεφυκότα συνδιέβαλον αὐτῷ. ὧν οὐδενὶ τὴν σὴν ὄψιν εὕροιμεν ἂν ἔνοχον γεγενημένην. οὕτω γὰρ σφόδρα ἐφυλάξατο πάσας τὰς τοιαύτας κῆρας, ὅς τις ποτ' ἦν θεῶν ὁ τῆς σῆς ὄψεως προνοηθείς, ὥστε μηδὲν μέμψεως ἄξιον, τὰ δὲ πλεῖστα περίβλεπτά σου κατασταθῆναι. καὶ μὴν δὴ καὶ τῶν ὁρωμένων ἐπιφανεστάτου μὲν ὄντος τοῦ προσώπου, τούτου δὲ αὐτοῦ ὀμμάτων, ἔτι μᾶλλον ἐν τούτοις ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχεν εἰς σὲ τὸ δαιμόνιον. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὸ τὰ κατεπείγονθ' ὁρᾶν αὐτάρκη παρέχεται· ἀλλ', οἵων οὐδ' ἐκ τῶν πραττομένων γιγνομένης τῆς ἀρετῆς, τοῦ διὰ τῆς ὄψεως σημείων τὰ κάλλιστα τῶν ἠθῶν ἐνεφάνισε. πρᾶον μὲν καὶ φιλάνθρωπον τοῖς ὁρῶσι· μεγαλοπρεπῆ δὲ καὶ σεμνὸν τοῖς ὁμιλοῦσι· ἀνδρεῖον δὲ καὶ σώφρονα πᾶσιν ἐπιδείξασ', ὃ καὶ μάλιστ' ἄν τις θαυμάσειε. τῶν γὰρ ἄλλων ἐπὶ μὲν τῆς πρᾳότητος ταπεινῶν, ἐπὶ δὲ τῆς σεμνότητος αὐθαδῶν ὑπολαμβανομένων, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνδρίαν θρασυτέρων, διὰ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἀβελτέρων εἶναι δοκούντων, τοσαύτας ὑπεναντιώσεις πρὸς ἄλληλα λαβοῦσα ἡ τύχη πρὸς τὸ δέον ἅπανθ' ὁμολογούμενα ἀπέδωκεν, ὥσπερ εὐχὴν ἐπιτελοῦσα, ἢ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἐπιδεῖξαι βουληθεῖσα, ἀλλ' οὐ θνητῆς, ὡς εἴθισο, φύσιν ἰσᾶσα. εἰ μὲν οὖν οἷόν τ' ἦν ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κάλλους τοῦ σοῦ, ἢ τέως ἦν μόνον τῶν σῶν ἀξιέπαινον, οὐδὲν ἂν παραλιπεῖν ᾠόμεθα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν προσόντων σοι. νῦν δὲ δέδοικα μὴ πρὸς τὰ

λοιπὰ ἀπειρηκόσι χρησώμεθα τοῖς ἀκροαταῖς, εἰ περὶ τούτων μάτην περιθρυλούμεθα. πῶς γὰρ ἄν τις ὑποβάλοι τῷ λόγῳ τὴν σὴν ὄψιν, ἧς μηδ' ἡ τέχνη πεποίηκε τῶν ἔργων τοῖς ἀρίστοις δημιουργοῖς, δύναται ὑπερτεῖναι. καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει τὴν θεωρίαν, ὥστ' ἄδηλον εἶναι τί ποτ' ἂν ψυχῆς μεταχόντα φανείη· σοῦ δὲ τὸ τῆς γνώμης ἦθος ἐν πᾶσιν οἷς ποιεῖς, μεγάλην εὐπρέπειαν ἐπαυξάνει τῷ σώματι. περὶ μὲν οὖν τοῦ κάλλους πολλὰ παραλιπὼν τοσαῦτα ἐπαινέσαι ἔχω· περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης κάλλιστον μὲν τοῦτο ἔχοιμ' ἂν εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης διαβόλως ἐχούσης, σοὶ μᾶλλον ἐπαινεῖσθαι συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον οὐδὲν ἐξαμαρτάνεις, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτερον ἢ κατὰ τὴν ὥραν ζῆν προῄρησαι. καὶ τούτων μέγιστον τεκμήριον, ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλία. πολλῶν γὰρ ἐντυγχανόντων σοι καὶ παντοδαπὰς φύσεις ἐχόντων, ἔτι δὲ προσαγομένων ἁπάντων ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν συνηθείας, οὕτω καλῶς προέστης τῶν τοιούτων, ὥστε πάντας τὴν πρὸς σὲ φιλίαν ἠγαπηκότας ἔχειν. ὃ σημεῖον τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προαιρουμένων ἐστί. καίτοι τινὲς εὐδοκίμηνται ἤδη τῶν τε συμβουλευόντων ὡς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ὁμιλίας προσδέχεσθαι, καὶ τῶν πεισθέντων τούτοις· ἢ γὰρ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα τοῖς φαύλοις ἀναγκαῖον εἶναι διαβάλλεσθαι παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἢ διευλαβούμενον τὰς τοιαύτας ἐντεύξεις ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐντυγχανόντων δυσχεραίνεσθαι συμπίπτειν. ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο καὶ μᾶλλον οἴομαί σε δεῖν ἐγκωμιάζειν, ὅτι τῶν ἄλλων ἕν τι τῶν ἀδυνάτων οἰομένων εἶναι τὸ τοῖς ἄλλων τρόποις ἀρέσκειν, σὺ τοσοῦτον τούτων διενήνοχας, ὥστε τῶν χαλεπῶν καὶ δυσκόλων ἁπάντων περιγεγενῆσθαι· τοῦ μὲν συνεξαμαρτάνειν τισὶν οὐδ' ὑποψίαν ἐνδιδοὺς τοῖς ἄλλοις· τῆς δὲ πρὸς αὐτοὺς δυσχερείας τῇ

τῶν ἔργων διαρμοσίᾳ κρατήσας. πρὸς τοίνυν τὰς δυναστείας εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν, οὕτω καλῶς μοι δοκεῖς καὶ σωφρόνως ὁμιλεῖν, ὥστε τῶν πλείστων οὐδ' ὧν ἂν προέλωνται, μετρίως ἐντυχεῖν δυναμένων, σοὶ πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν συμβέβηκεν· ὃ τῆς σῆς ἀρετῆς σημεῖον ἐναργέστατόν ἐστιν. ὧν μὲν γὰρ δίκαιον καὶ καλὸν, οὐδεὶς ἄμοιρος αὐτῶν παρὰ * σοὶ καθέστηκεν. ἃ δ' εἰς αἰσχύνην ἥκει, τούτων οὐδ' εἰς ἐλπίδα οὐδεὶς ἔρχεται. τοσαύτην τοῖς μὲν τῶν βελτίστων ὀρεγομένοις ἐξουσίαν, τοῖς δ' ἀποθρασύνεσθαι βουλομένοις ἀτολμίαν ἡ σὴ σωφροσύνη παρεσκεύακεν.

Ἔτι τοίνυν τῶν πλείστων ἐκ τῆς σιωπῆς ὅταν ὦσι νέοι τὴν τῆς σωφροσύνης δόξαν θηρωμένων, σὺ τοσοῦτον τῇ φύσει διενήνοχας, ὥστε ἐξ ὧν λέγεις καὶ ὁμιλεῖς τοῖς ἐντυγχάνουσι, μηδὲν ἐλάττω τὴν περὶ σεαυτοῦ εὐδοξίαν, ἢ διὰ πάντα τὰ λοιπὰ ποιεῖσθαι. τοσαύτη πειθὼ καὶ χάρις καὶ ἐν οἷς σπουδάζεις ἔπεστί σοι, καὶ ἐν οἷς παίζεις. καὶ γὰρ εὐήθης ἀναμαρτήτως, καὶ δεινὸς οὐ κακοήθως, καὶ φιλάνθρωπος ἐλευθερίως· καὶ τὸ σύνολον, τοιοῦτος εἶ, οἷος ἄν τις ἐξ ἀρετῆς υἱὸς ἔρωτι γένοιτο.

Τὴν τοίνυν ἀνδρίαν, οὐδὲ γὰρ ταύτην ἄξιόν ἐστι παραλιπεῖν, οὐχ ὡς οὐ πολλὴν ἐπίδοσιν ἐχούσης ἔτι τῆς σῆς φύσεως, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου πλείους ἀφορμὰς παραδώσοντος λόγων τοῖς ἐπαινεῖν σε βουλομένοις, ἀλλ' ὡς καλλίστων ὄντων τῶν μετὰ ταύτης τῆς ἡλικίας ἐπαίνων, ἐν ᾗ τὸ μηδὲν ἐξαμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις εὐκτόν ἐστιν· σοῦ δ' ἤδη πολλῶν μὲν ἄν τις καὶ ἑτέρων τὴν ἀνδρίαν διέλθοι· μάλιστα δ' ἤδη τῆς ἀσκήσεως, ἧς καὶ πλεῖστοι γεγένηνται μάρτυρες. ἀνάγκη δ' ἴσως πρῶτον εἰπεῖν ταύτην τὴν ἀγωνίαν ὡς καλῶς προείλου. τὸ γὰρ, ὀρθῶς ὅτι πρακτέον ἐστὶ, νέον ὄντα δοκιμάσαι, καὶ ψυχῆς ἀγαθῆς, καὶ γνώμης φρονίμου κοινόν ἐστι σημεῖον. διὸ οὐδὲ παραλιπεῖν ἄξιον τὴν τῆς προαιρέσεως

ἔπαινον. συνειδὼς τοίνυν τῶν μὲν ἄλλων ἀθλημάτων καὶ δούλους καὶ ξένους μετέχοντας, τοῦ δ' ἀποβαίνειν μόνοις μὲν τοῖς πολίταις ἐξουσίαν οὖσαν, ἐφιεμένους δὲ τοὺς βελτίστους, οὕτως ἐπὶ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ὥρμησας. ἔτι δὲ κρίνων τοὺς μὲν τὰ δρομικὰ γυμναζομένους οὐδὲν πρὸς ἀνδρίαν οὐδ' εὐψυχίαν ἐπιδιδόναι: τοὺς δὲ τὴν πυγμὴν καὶ τὰ τοιαῦτα ἀσκήσαντας πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν γνώμην διαφθείρεσθαι: τὸ σεμνότατον καὶ κάλλιστον τῶν ἀγωνισμάτων, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἁρμόττον ἐξελέξω: τῇ μὲν συνηθείᾳ τῶν ὅπλων καὶ τῇ τῶν δρόμων φιλοπονίᾳ τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ συμβαίνουσιν ὡμοιωμένον: τῇ δὲ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῇ σεμνότητι τῆς παρασκευῆς πρὸς τὴν τῶν θεῶν δύναμιν εἰκασμένον: πρὸς δὲ τούτοις, ἡδίστην μὲν θέαν ἔχον, ἐκ πλείστων δὲ καὶ παντοδαπῶν συγκείμενον, μεγίστων δ' ἄθλων ἠξιωμένον: πρὸς γὰρ τοῖς τιθεμένοις τὸ γυμνασθῆναι καὶ μελετῆσαι τοιαῦτα, οὐ μικρὸν ἆθλον προφανήσεται τοῖς καὶ μετρίως ἀρετῆς ἐφιεμένοις. τεκμήριον δὲ μέγιστον ἄν τις ποιήσαιτο τὴν ὁμήρου ποίησιν, ἐν ᾗ καὶ τοὺς ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους μετὰ τοσαύτης παρασκευῆς πολεμήσαντας πεποίηκεν ἀλλήλοις. ἔτι δὲ καὶ νῦν τῶν πόλεων τῶν ἑλληνίδων, οὐ ταῖς ταπεινοτάταις, ἀλλὰ ταῖς μεγίσταις ἐν τοῖς ἀγῶσι χρῆσθαι σύνηθές ἐστιν. ἡ μὲν οὖν προαίρεσις οὕτω καλὴ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἠγαπημένη. νομίζω δ' οὐδὲν εἶναι προὔργου τῶν σπουδαιοτάτων ἐπιθυμεῖν, οὐδὲ καλῶς πρὸς ἅπαντα πεφυκέναι τὸ σῶμα, μὴ τῆς ψυχῆς φιλοτίμως παρεσκευασμένης. τὴν μὲν φιλοπονίαν ἐνθέαις ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐπιδειξάμενος, οὐδ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐψεύσω: τὴν δ' ἄλλην ἐπιφάνειαν τῆς σαυτοῦ φύσεως, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀνδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι μάλιστα ἐνεδείξω. περὶ ὧν ὀκνῶ μὲν ἄρξασθαι λέγειν, μὴ λειφθῶ τῷ λόγῳ τῶν

τότε γεγενημένων. ὅμως δ' οὐ παραλείψω. καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἃ θεωροῦντας ἡμᾶς εὐφραίνει, ταῦτ' ἀπαγγέλλαι μὴ ἐθέλειν. ἅπαντας μὲν οὖν εἰ διεξήειν τοὺς ἀγῶνας, ἴσως ἂν ἄκαιρον μῆκος ἡμῖν ἐπιγένοιτο τῷ λόγῳ· ἑνὸς δ' ἐν ᾧ πολὺ διήνεγκας μνησθεὶς * πάντα δηλώσω· καὶ τῇ τῶν ἀκουόντων δυνάμει συμμετρότερον φανήσομαι χρώμενος. τῶν γὰρ ζευγῶν ἀφεθέντων, καὶ τῶν μὲν προορμησάντων, τῶν δ' ὑφηνιοχουμένων, ἀμφοτέρων περιγενόμενος, ἑκατέρων ὡς προσῆκε τὴν νίκην ἔλαβες, τοιούτου στεφάνου τυχὼν ἐφ' ᾧ καίπερ καλοῦ τοῦ νικᾶν ὄντος, κάλλιον ἐδόκει καὶ παραλογώτερον εἶναι τὸ σωθῆναι. φερομένου γὰρ ἐναντίον μέν σοι τοῦ τῶν ἀντιπάλων ἅρματος, ἁπάντων δ' ἀνυπόστατον οἰομένων εἶναι τὴν τῶν ἵππων δύναμιν, ὁρῶν αὐτῶν ἐνίους καὶ μηδενὸς δεινοῦ παρόντος ὑπερηγωνιακότας, οὐχ ὅπως ἐξεπλάγης ἢ κατεδειλίασας, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρίᾳ καὶ τῇ τοῦ ζεύγους ὁρμῇ, κρείττων ἐγένου· τῷ δὲ τάχει, καὶ τοὺς διευτυχηκότας τῶν ἀνταγωνιστῶν παρῆλθες. καὶ γάρ τοι τοσοῦτον μετήλλαξας τῶν ἀνθρώπων τὰς διανοίας, ὥστε πολλῶν θρυλλούντων ὡς ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἡδίστην θέαν παρέχεται τὰ ναυαγοῦντα, καὶ δοκούντων ἀληθῆ ταῦτα λέγειν, ἐπὶ σοῦ τοὐναντίον, τοὺς θεατὰς φοβεῖσθαι πάντας μή τι συμπέσῃ τοιοῦτο περὶ σέ. τοιαύτην εὔνοιαν καὶ φιλοτιμίαν ἡ σὴ φύσις αὐτοῖς παρέχειν· εἰκότως. καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ καθ' ἕν τι περίβλεπτον γενέσθαι· πολὺ δὲ κάλλιον τὸ πάντα περιλαβεῖν ἐφ' οἷς ἄν τις νοῦν ἔχων φιλοτιμηθείη. δῆλον δ' ἐκεῖθεν· εὑρήσομεν γὰρ αἰακὸν μὲν καὶ ῥαδάμανθυν διὰ σωφροσύνην· ἡρακλέα δὲ, καὶ κάστορα, καὶ πολυδεύκην δι' ἀνδρίαν· γαννυμήδην δὲ, καὶ ἄδωνιν, καὶ ἄλλους τοιούτους διὰ κάλλος ὑπὸ θεῶν ἀγαπηθέντας. ὥστ' ἔγωγ' οὐ θαυμάζω τῶν ἐπιθυμούντων τῆς σῆς φιλίας, ἀλλὰ τῶν μὴ τὸν τρό-

που τοιούτων διακειμένων. ὅπου γὰρ αὐτὸς ἑκάστου τῶν προειρημένων μεταχόντες τινὲς τὴν τῶν θεῶν ὁμιλίαν ἠξιώθησαν, ἦ που τοῦ γ' ἁπάντων κυρίου καταστάντος δυνατὸν θνητῷ φύντι φίλον γενέσθαι. δίκαιον μὲν οὖν, καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους τοὺς σοὺς ζηλοῦσθαι, τοσοῦτον ὑπερέχοντός σου τῶν ἡλικιωτῶν ἀρετῆ: πολὺ δὲ μᾶλλον οὓς σὺ ὁ τῶν τηλικούτων ἀγαθῶν ἠξιωμένος σαυτοῦ προκρίνας ἀξίους εἶναι φίλους, ἐξ ἁπάντων αἱρῆ. τοὺς μὲν γὰρ ἡ τύχη σοι μετόχους κατέστησε: τοὺς δ' ἡ σφετέρα καλοκαγαθία προσσυνέστησεν: οὓς οὐκ οἶδα πότερον ἐραστὰς, ἢ μόνους ὀρθῶς γιγνώσκοντας προσαγορεῦσαι χρή. δοκεῖ γάρ μοι καὶ κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη τῶν μὲν φαύλων καταφρονοῦσα, ταῖς δὲ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν διανοίαις ἐρεθίσαι βουληθεῖσα, τὴν σὴν φύσιν, οὐ πρὸς ἡδονὴν ἐξαπατηθῆναι, καλὴν ποιῆσαι, ἀλλὰ, πρὸς ἀρετὴν ἐνδοῦναι μονῆσαι, χρήσιμον. Πολλὰ δ' ἔχων ἔτι περὶ σοῦ διελθεῖν αὐτοῦ, καταλύσειν μοι δοκῶ τὸν ἔπαινον, δεδιὼς μὴ καθ' ὑπερβολὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ διαλέγεσθαι δόξω. τοσοῦτον γὰρ ὡς ἔοικεν, ἡ τῶν λόγων δύναμις ἔλαττον ἔχει τῆς ὄψεως, ὥστε τοῖς μὲν * ὁρατοῖς οὐδεὶς ἀπιστεῖν ἀξιοῖ: τοὺς δὲ τούτων ἐπαίνους, οὐδ' ἂν ἐλλείπωσιν, ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσι. παυσάμενος οὖν περὶ τούτων ἤδη πειράσομαί σε συμβουλεύειν, ἐξ ὧν ἂν εὐθυμότερον ἔτι τὸν σαυτοῦ βίον καταστήσεις. βουλοίμην δ' ἄν σε, μὴ πάρεργον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς μέλλουσι ῥηθήσεσθαι: μηδ' ὑπολαμβάνειν τοῦθ', ὡς ἄρα ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς λόγοις οὐ τῆς σῆς ὠφελείας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπιδείξεως ἐπιθυμῶν: ἵνα μήτε διαμάρτῃς τῆς ἀληθείας μήτ' ἀντὶ τῶν βελτίστων τὰ τυχόντα ἑλόμενος χεῖρον περὶ σαυτοῦ βουλεύσῃ. καὶ γὰρ τοῖς μὲν ἀφανῆ καὶ ταπεινὴν τὴν φύσιν ἔχουσιν, οὐδ' ὅταν μὴ καλῶς τι

παρέχωσιν, ἐπιπλήττομεν· τοῖς δ' ὥσπερ σὺ περιβλέπτοις γεγενημένοις, καὶ τὸ παραμελῆσαί τινος τῶν καλλίστων, αἰσχύνην φέρειν εἴωθε. ἔτι δ' οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγων ψευσθέντες καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος οὐ τὰ κράτιστα ἔγνωσαν· οἱ δὲ τῆς τῶν ἐπιτηδευμάτων συμβουλίας διαμαρτόντες, ἢ καταφρονήσαντες, παρ' ὅλον τὸν βίον τῆς ἑαυτῶν ἀγνωσίας ὑπομνήματα ἔχουσι. τούτων μὲν οὐδὲν δεῖ σε παθεῖν· σκοπεῖσθαι δὲ, τί τῶν ἀνθρωπίνων μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ τίνος καλῶς μὲν ἀποβαίνοντος πλεῖστ' ἂν κατορθοῖμεν, διαφθαρέντος δὲ, μέγιστ' ἂν βλαπτοίμεθα παρὰ τὸν βίον. οὐ γὰρ ἄδηλον, ὅτι τούτου καὶ μάλιστ' ἂν ἐπιμέλειαν ποιητέον, ὃ μεγίστην ῥοπὴν ἐφ' ἑκάτερον ἐργάζεσθαι πέφυκε. τὴν μὲν τοίνυν ἐν ἀνθρώποις διάνοιαν ἁπάντων εὑρήσομεν ἡγεμονεύουσαν· ταύτην δὲ φιλοσοφίαν μόνην παιδεῦσαί τε ὀρθῶς καὶ γυμνάσαι δυναμένην, ἧς οἴομαί σε δεῖν μετασχεῖν· καὶ μὴ κατοκνῆσαι, μηδὲ φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας, ἐνθυμούμενον, ὅτι, διὰ μὲν ἀργίας καὶ ῥᾳθυμίας, καὶ τὰ παντελῶς ἐπιπολῆς δυσχείρωτά ἐστι· διὰ δὲ καρτερίας καὶ φιλοπονίας οὐδὲν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέφυκε· καὶ διότι πάντων ἀλογώτατόν ἐστι, πρὸς μὲν χρηματισμὸν καὶ ῥώμην καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτίμως ἔχειν, καὶ πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας, ἃ πάντα θνητά ἐστι, καὶ τῇ διανοίᾳ δουλεύειν εἴωθε· τὴν δ' ἐπιστατοῦσαν μὲν τῶν ἄλλων, συνδιαπλέουσαν δὲ τοῖς ἔχουσιν, ὅλου δ' ἡγεμονεύουσαν τοῦ βίου μὴ ζητεῖν ὅπως διακείσεται βέλτιον. καί τοι καλὸν μὲν καὶ διὰ τύχην ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις θαυμάζεσθαι· πολὺ δὲ κάλλιον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὑτοῦ μηδενὸς τῶν ἐνδόξων ἄμοιρον γίνεσθαι· τῆς μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῖς φαύλοις μετασχεῖν συνέβη· τῆς δ' οὐκ ἔστιν ἄλλοις μετουσία, πλὴν τοῖς ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν.

ἀλλὰ μὴν περί γε τῆς φιλοσοφίας ἀκριβῶς μὲν ἕκαστα διελθεῖν ἡγοῦμαι τὸν μέλλοντα χρόνον ὑμῖν ἐπιτηδειοτέρους καιροὺς παραδώσειν· συντόμως δ' εἰπεῖν οὐδὲν νῦν οὐδὲν κωλύσει περὶ αὐτῆς. ἓν οὖν πρὸ πάντων ἐκεῖνό σε δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία δι' ἐπιστήμης καὶ μελέτης τινὸς συνέστηκεν· ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων· ὅσῳ γὰρ ἀκριβεστέρους καὶ φρονιμωτέρους ἔχει τοὺς ἐφεστῶτας, τοσούτῳ κάλλιον αὐτὴν συνεῖναι προσήκει. καίτοι τί ποτ' ἂν βουλοίμην τῆς μὲν διανοίας ἐπὶ τοῦ λέγειν καὶ βουλεύεσθαι τεταγμένης, τῆς δὲ φιλοσοφίας ἑκατέρου τούτων ἐμπειρίαν παραδιδούσης, μὴ ταύτην κατασχεῖν τὴν πραγματείαν, δι' ἧς ἀμφοτέρων τούτων ἐγκρατῶς ἕξομεν; τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον ἡμῶν μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων ὀρεγόμενοι, τὰ μὲν διδακτὰ τέχνῃ, τὰ δὲ λοιπὰ γυμνασίᾳ τινὶ καὶ συνηθείᾳ κατασχεῖν δυνηθῶμεν. οὐ γὰρ δή που τοῦτό γε ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ παρὰ τὴν ἐπιστήμην διαφέρομεν ἀλλήλων. ὅλως μὲν γὰρ ἅπασα φύσις βελτίων γίγνεται παιδείας προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν· πολὺ δὲ μάλιστα ὅσαις ἐξ ἀρχῆς εὐφυέστερον τῶν ἄλλων ἔχειν ὑπῆρξε. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον βελτίοσι γίγνεσθαι· τοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει διενεγκεῖν. εὖ δ' ἴσθι τὴν μὲν ἐκ τῶν πράξεων ἐμπειρίαν γιγνομένην σφαλερὰν οὖσαν καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν βίον ἀχρήστως ἔχουσαν· τὴν δ' ἐκ τοῦ φιλοσοφεῖν παιδείαν πρὸς ἅπαντα ταῦτα εὐκαίρως συγκεκραμένην. καίτοι τινὲς ἤδη καὶ δι' εὐτυχίαν πραγμάτων γυμνασθέντες ἐθαυμάσθησαν. σοὶ δὲ προσήκει τούτων μὲν καταφρονεῖν, σαυτοῦ δ' ἐπιμέλειαν ἔχειν· οὐ γὰρ αὐτοσχεδιάζειν, ἀλλ' ἐπίστασθαί σε δεῖ περὶ τῶν μεγίστων· οὐδ' ἐπὶ τῶν καιρῶν μελετᾶν, ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι καλῶς ἐπίστασθαι. νόμιζε δὲ πᾶσαν μὲν τὴν φιλοσοφίαν

μεγάλα τοὺς χρωμένους ὠφελεῖν· πολὺ δὲ μάλιστα τὴν περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς πολιτικοὺς λόγους ἐπιστήμην. τῆς γὰρ γεωμετρίας καὶ τῆς ἄλλης τοιαύτης παιδείας ἀπείρως μὲν ἔχειν αἰσχρόν· ἄκρον δὲ ἀγωνιστὴν γενέσθαι, ταπεινότερον τῆς σῆς ἀξίας. ἐν ἐκείνῃ δὲ τὸ μὲν διενεγκεῖν ζηλωτόν, τὸ δ᾽ ἄμοιρον γενέσθαι, παντελῶς καταγέλαστον. γνοίης δ᾽ ἂν ἐξ ἄλλων τε πολλῶν, καὶ παραθεωρήσας τοὺς πρὸ σαυτοῦ γεγενημένους ἐνδόξους ἄνδρας. τοῦτον μὲν γὰρ περικλέα τὸν συνέσει πλεῖστον τῶν καθ᾽ αὑτὸν διενεγκεῖν δόξαντα πάντων ἀκούσεις πλησιάσαντα ἀναξαγόρᾳ τῷ κλαζομενίῳ καὶ μαθητὴν ἐκείνου γενόμενον ταύτης τῆς δυνάμεως μετασχόντα· τοῦτον δ᾽ ἀλκιβιάδην εὑρήσεις φύσει μὲν πρὸς ἀρετὴν πολλῷ χεῖρον διακείμενον, καὶ τὰ μὲν ὑπερηφάνως τὰ δὲ ταπεινῶς, τὰ δὲ ὑπερακράτως ζῆν προῃρημένον· ἀπὸ δὲ τῆς σωκράτους ὁμιλίας πολλὰ μὲν ἐπανορθωθέντα τοῦ βίου, τὰ δὲ λοιπὰ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων ἔργων ἐπικρυψάμενον. εἰ δὲ δεῖ μὴ παλαιὰ λέγοντας διατρίβειν ἔχοντας νεωτέροις παραδείγμασι χρῆσθαι· τοῦτον μὲν τιμόθεον, οὐκ ἐξ ὧν νεώτερος ὢν ἐπετήδευσεν, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἰσοκράτει συνδιατρίψας ἔπραξε, μεγίστης δόξης καὶ πλείστων τιμῶν εὑρήσεις ἀξιωθέντα· τοῦτον δὲ ἀρχύταν τὴν ταραντίνων πόλιν οὕτω καλῶς καὶ φιλανθρώπως διοικήσαντα, καὶ κύριον αὐτῆς καταστήσαντα, ὥστ᾽ εἰς ἅπαντας τὴν ἐκείνου μνήμην διελθεῖν. ὃς ἐν ἀρχῇ καταφρονούμενος, ἐκ τοῦ πλάτωνι πλησιάσαι τοσαύτην ἔλαβεν ἐπίδοσιν. καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως ἀποβέβηκε. πολὺ γὰρ ἦν ἀτοπώτερον, εἰ τὰ μὲν μικρὰ δι᾽ ἐπιστήμης καὶ μελέτης ἠναγκαζόμεθα ἐπιτελεῖν, τὰ δὲ μέγιστα ἄνευ τέχνης, καὶ τῆς τοιαύτης πραγματείας ἠδυνάμεθα πράττειν. Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ᾽ ὅτι δεῖ πλείω λέγειν, οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὡς παντελῶς ἀπείρως

ἔχοντος

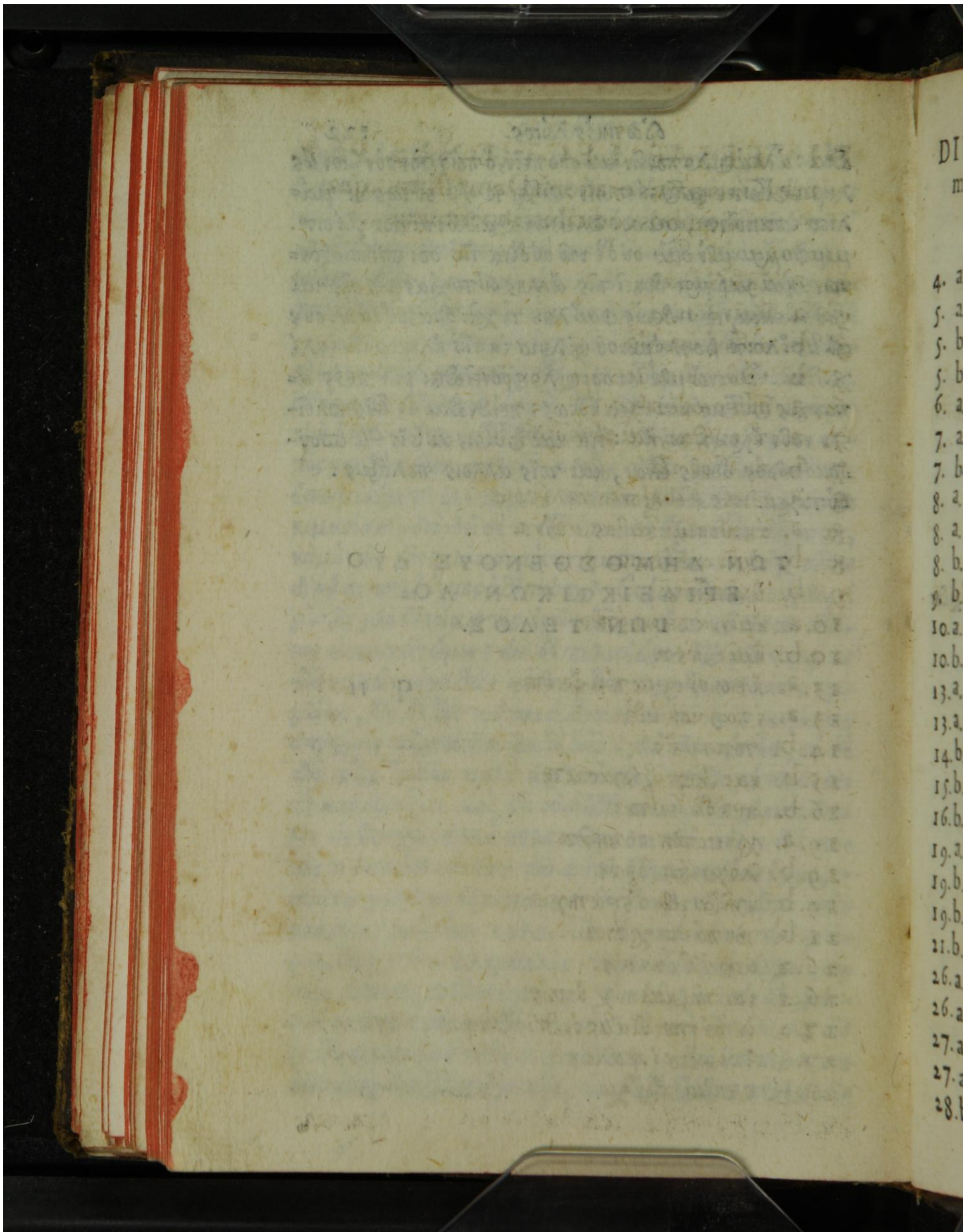
ἔχοντός σου πολὺ αὐτῶν ἐμνήσθην· ἀλλ' ἡγούμενος τοὺς τοιαύτας παρακλήσεις τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας προτρέπειν, τοὺς δ' εἰδότας προξενεῖν. μηδὲν δὲ ὑπολάβῃς τοιοῦτον ὡς ἄρα ἐγὼ ταῦτα εἴρηκα διδάξειν αὐτὸς ἐπαγγελλόμενός σέ τι τούτων· οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην εἰπών, ὅτι πολλὰ μαθεῖν αὐτὸς ἔτι δέομαι· καὶ μᾶλλον ἀγωνιστὴς προῄρημαι τῶν πολιτικῶν, ἢ διδάσκαλος εἶναι τῶν ἄλλων. οὐχ ὡς αἰνούμενος δὲ ταῦτα *διαιροῦμαι τὴν τῶν σοφιστεύειν ἑλομένων δόξαν, ἀλλ' ὅτι τἀληθὲς οὕτως ἔχον τυγχάνει τὸν τρόπον. ἐπεὶ σύνοιδά γε πολλοὺς μὲν ἐξ ἀδόξων καὶ ταπεινῶν ἐπιφανεῖς διὰ τῆς πραγματείας ταύτης γεγενημένους· σόλωνα δὲ καὶ ζῶντα καὶ τελευτήσαντα μεγίστης δόξης ἠξιωμένον· ὃς οὐκ ἀπελαυνόμενος τῶν ἄλλων τιμῶν, ἀλλὰ τῆς μὲν ἀνδρείας τὸ πρὸς μεγαρέας τρόπαιον ὑπόμνημα καταλιπών, τῆς δ' εὐβουλίας, τὴν σαλαμῖνος κομιδήν, τῆς δ' ἄλλης συνέσεως τοὺς νόμους, οἷς ἔτι καὶ νῦν οἱ πλεῖστοι τῶν ἑλλήνων χρώμενοι διατελοῦσιν· ὅμως τοσούτων αὐτῷ καλῶν ὑπαρχόντων ἐπ' οὐδενὶ μᾶλλον ἐσπούδασεν, ἢ τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν ὅπως γένηται· νομίζων τὴν φιλοσοφίαν οὐκ ὄνειδος, ἀλλὰ τιμὴν τοῖς χρωμένοις φέρειν· καλῶς ἐγνωκὼς αὐτὸ τοῦτο οὐχ ἧττον, ἢ καὶ τἆλλα ἐφ' οἷς διέτριβεν. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἄλλως γιγνώσκω, σοί τε παραινῶ φιλοσοφεῖν μεμνημένῳ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων σαυτῷ. τούτου γὰρ ἕνεκα διῆλθον μὲν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου καὶ τὸ πολὺ αὐτῶν· οὐχ ὡς ἐκ τῶν τὴν φύσιν ἐπαινεῖν ἱκανῶς ἐπιστήσασθαί σε προσδοκῶν, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον προτρέψω σε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν· ἐὰν μὴ παρὰ μικρὸν ποιήσῃ, μηδ' ἐπὶ τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς μέγα φρονήσας τῶν μελλόντων ὀλιγωρήσῃς. μηδ' εἰ τῶν ἐντυγχανόντων κρείττων εἶ, μηδὲν τῶν ἄλλων ζήτει διενεγκεῖν· ἀλλ' ἡγοῦ κράτιστον μὲν εἶναι τὸ πρωτεύειν ἐν ἅπασι· τούτου δ' ὀρε-

γενόμενον ὀφθῆναι, μᾶλλον συμφέρειν, ἢ προέχοντα ἐν τοῖς τυχοῦσι. καὶ μὴ καταισχύνῃς τὴν φύσιν: μὴ δὲ ψευσθῆναι ποιήσῃς τῶν ἐλπίδων τοὺς ἐπὶ σοὶ μέγα φρονοῦντας: ἀλλ' ὑπερβαλέσθαι πειρῶ τῇ σαυτοῦ δυνάμει τὴν τῶν συνόντων ἐπιθυμίαν: καὶ νόμιζε τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὅταν ἐπιεικῶς ἔχωσι, τοῖς εἰποῦσι δόξαν περιτιθέναι: τὰς δὲ συμβουλίας τοῖς πεισθεῖσιν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν προσάπτειν: καὶ τὰς μὲν περὶ τῶν ἄλλων κρίσεις, τὴν αἴσθησιν, ἣν ἔχομεν, δηλοῦν: τὰς δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων αἱρέσεις τὴν ὅλην φύσιν ἡμῶν δοκιμάζειν. ἐν οἷς ἅμα κρίνων αὐτὸς κριθήσεσθαι προσδόκα παρὰ πᾶσι, καὶ μὲ τὸν οὕτως ἐγκωμιάζοντά σε ἑτοίμως ἐν ἀγῶνι γενήσεσθαι τῆς σῆς δοκιμασίας. διὸ δεῖ σέ τι τῶν ἐπαίνων ἄξιον εἶναι δόξαντα, καὶ μὲ τῆς σῆς φιλίας ἀνεπιτίμητον εἶναι.

Οὐχ οὕτω δ' ἂν σε προθύμως ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν παρεκαλοῦμεν, εἰ μὴ τῆς μὲν εὐνοίας τῆς ἐμῆς ἔργον ἂν σε κάλλιστον ἔρανον εἰσενεγκεῖν ᾤμην: τὴν δὲ πόλιν ἑώρων διὰ μὲν ἀχρείαν τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν τοῖς τυχοῦσι πολλάκις χρωμένην, διὰ δὲ τὰς τούτων ἁμαρτίας αὐτὴν ταῖς μεγίσταις ἀτυχίαις περιπίπτουσαν. ἵν' οὖν ἡ μὲν τῆς ἀρετῆς, σὺ δὲ τῶν παρὰ ταύτης τιμῶν ἀπολαύσῃς, προθυμότερόν σοι παρεκελευσάμην. καὶ γὰρ οὐδ' ἐπὶ σοὶ νομίζω γενήσεσθαι ζῆν ὡς ἔτυχεν: ἀλλὰ προστάξειν σοι τὴν πόλιν τῶν αὑτῆς τι διοικεῖν: καὶ ὅσῳ τὴν φύσιν ἐπιφανεστέραν ἔχεις, τοσούτῳ μειζόνων ἀξιώσειν, καὶ θᾶττον βουλήσεσθαι πεῖραν σου λαμβάνειν. καλὸν οὖν παρεσκευάσθαι τὴν γνώμην, ἵνα μὴ τότε πλημμελῇς. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ἔργον, εἰπεῖν ἅ σοι συμφέρειν ἡγοῦμαι πεπρᾶχθαι: σὸν δὲ, βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν. προσήκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ζητοῦντας οἰκείως πρὸς σὲ διακεῖσθαι μὴ ταῖς ἐπιπολαίοις ἡδονὰς καὶ διατριβὰς ἀγαπᾶν, μὴ δ' ἐπὶ ταύτας προκαλεῖ-

θαι· ἀλλὰ φιλοπονεῖν καὶ σκοπεῖν, ὅπως τὸν σὸν βίον ὡς λαμπρότατον κατασκευάσῃς· αὐτοί τε γὰρ οὕτως ἂν μάλιστα ἐπαινοῖντο, καὶ σοὶ πλείστων ἀγαθῶν αἴτιοι γίγνοιντο. μέμφομαι μὲν οὖν οὐδὲ νῦν οὐδένα τῶν σοὶ πλησιαζόντων. καὶ γάρ μοι δοκεῖ τῆς ἄλλης εὐτυχίας τῆς σῆς καὶ τοῦθ' ἓν εἶναι, τὸ μηδενὸς φαύλου τυχεῖν ἐραστοῦ. ἀλλ' οὓς ἄν τις ἕλοιτο βουλόμενος φίλους ἐκ τῶν ἡλικιωτῶν ἐκλέγεσθαι. παραινῶ μέντοι σοι φιλοφρονεῖσθαι μὲν πρὸς ἅπαντας τούτους καὶ ἔχειν ἡδέως· πείθεσθαι δὲ τοῖς πλεῖστον νοῦν ἔχουσιν αὐτῶν· ἵνα καὶ τούτοις αὐτοῖς ἔτι σπουδαιότερος δοκῇς εἶναι, καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις. Εὐτύχει.

ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΔΥΟ ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

DIVERSAE LECTIONES PRIMAE huius partis orationũ Demosthenis, quae in aliquibus codicibus reperiuntur.

4. a. ἡμετέρου ἢ ὅσα
5. a. ὑμῖν δ' οὐχί
5. b. αὐτοῦ. ἐγὼ γὰρ
5. b. ὑμᾶς ἀδικῆσθαι
6. a. οὐ τοὺς ἀρέσκει
7. a. προέσθαι, καὶ νῦν οὐδενός
7. b. ἡμετέρας αὐτῆς
8. a. ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολεμίους
8. a. ἀκούσηται ταύτας, ἀφίετε
8. b. ὑμῖν ἀλλήλοις.
9. b. ὑμῖν εἶναι.
10. a. ἡμῖν, ἀπειρηκότων.
10. b. ἡμῖν, ὥστε
13. a. ἢ βοηδρόμια πέμψωσιν
13. a. ἐπάγουσιν ἤδη
14. b. τότε ἡμεῖς
15. b. καὶ ἔτι ἐξυβρίσαιτο
16. b. περὶ δὲ τούτων
19. a. χρημάτων περιορᾶτε
19. b. λογίζεσθαι, ὁρῶν
19. b. ἡγεῖται μὲν ὁ στρατηγὸς
21. b. τὸν πάντα χρόνον
26. a. ἀπὸ τῆς ἑαυτοῖς
26. a. ἑαυτῷ, καὶ οὐχ ὅπως
27. a. ἐκ πάντων δ' ἄλις ὀρθῶς θεωροίη, πάντα
27. a. ἀπρίκους ἐκβαλὼν
28. b. κοινὴν παρέχω.

32.a. ἐπὶ ξενίας αὐτοὺς
36.a. ἐπίσχωσι, περὶ αὐτῆς
37.a. προόντα πράγματα
37.b. παρασκευάζειν, ταύτην
38.b. συγκατὰ πεπραγμένω. ταῦτ' εἰσὶν
40.a. παρασκευάζεται. καὶ ὅπου
40.b. μελίων, καὶ τῆς ὀλυρῶν
41.b. τὸ φυλακὴν εἰπεῖν, δι' ἧς σωθήσεται
41.b. τῷ τοῦ συμφέροντος
42.b. ταῦτα φέρεσθαι, ὁ μὲν
46.b. αὖτ' ἐπὶ μικροῦ τις, αὖτ' ἐπὶ μείζονος
47.b. ἔλαττον ἐστὶν ὦ ἄνδρες
47.b. προήρηται, καὶ ταξιαρχίας
49.a. ἀποδείγματα καὶ παραδείγματα.
50.a. εἰδότας καὶ λογιζομένους οὐ δεῖ προσδέχεσθαι
τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, οὐδ' εἰς
54.a. ἐπιγράφητε οὐδὲν τούτων
55.a. μὴ πολεμήσετε λαβεῖν
55.b. ποιεῖ τρόπον
45.b. πραγμάτων φυλακὴν
56.b. ἀνάστατος γέγονε
57.b. πρότερον. ἢν ποτ' οὐ
57.b. ἄτοπον ὄντα οὐδένα
59.b. καθ' ὑμῶν ἁρπάζων
59.b. τούτων εἶπεν
60.a. ἐπίστασθε ἄρχειν
65.b. ὅσην τήρης καὶ κερσοβλέπτης εἶχεν
69.a. ἠρεμίας ὑμῶν
69.b. σκοπεῖσθε αὖ ἀληθῆ
73.b. ζητεῖν, ὅπως δικαία
73.b. προϋπαχθησόμεθα ἡμεῖς

73.b. τῇ προαιρέσει. τοῖς δὲ
76.b. τοὺς ἐπιόντας ἐκείνων
76.b. πάλαι κρείττους εἰσί.
77.a. ἀναλύσονται πρὸς τοὺς Ἕλληνας
77.b. ἧς ἦγε περὶ τοῦ
79.a. ἀτυχήσασιν αὐτῆς
79.a. αὐτῆς αἴτιοι
80.a. πολεμήσαντες ἠλευθέρωσε. καὶ
81.a. δίκαια, ὦ ἄνδρες
84.a. τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν
86.a. διὰ τούτων ἀνθρώπων βουλομένων
88.a. οὐδὲ δεῖ, εἰ μέν τις ὑμᾶς. uel οὐ γὰρ ἔδει, εἰ μὲν
88.b. τὴν πόλιν ὁ μακεδὼν
90.a. τὸν ὅρκον, ὅπερ ἐλάχιστον
90.b. προβολὰς ἑτέρας εὑρέσθαι
90.b. ἦν, ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰσπλεῖν
102.b. ὑπερθέσθαι πάσας
111.b. δείκνυσιν αὐτῇ, ἃ καὶ πρόχειρα, καὶ ῥᾴδιον ἐπελ
θεῖν ἐστι
113.b. παρεσκεύασεν ἑκάστοις εὐρώστοις
113.b. φαίδρας ἀκάμαντα.
117.b. σου καθέστηκεν
118.b. ταῦτα δηλώσω
119.a. ὁρᾷ τίς
121.a. δὴ αἱροῦμαι

PRIMAE PARTIS ORATIO-
num Demosthenis finis.

VENETIIS, IN AEDIBVS
PAVLI MANVTII, ALDI FILII,
M. D. LIIII.